स्याभाषयाप्रणीतज्योतिश्शास्त्रैकदेशरूपंवार्षिकादि नानाविधफलादेशफलकंशास्त्रंताजिकशब्दवाच्यमनंत
न्तरंसंभूतैः समरसिंहादिभिरधीतव्याकरणैर्ब्राह्मणैस्तदेवशास्त्रंसंस्कृतशब्दोपनिबद्धं तदपिताजिकशब्दवाच्यमे
व अतएवैतेसाएवइक्कवालादयोयावंतःसंज्ञाउपनिबद्धाः अत्रग्रहराशिस्वरूपषोडशयोगसहमसागवर्षफलभा
वविचारदशाविभागगमनागमनाद्यनेकप्रश्नरूपास्ताजिकपदार्थाःप्रतिपाद्यतेनेनविषयभूताः एषांपदार्थानांताजि
कग्रंथस्यचप्रतिपाद्यप्रतिपादकभावःसंबंधःप्रयोजनन्तु भूतभविष्यवर्तमानशुभाशुभफलकथनम् उक्तंचनारदेन प्र
योजनंतुजगतःशुभाशुभनिरूपणमिति अत्रशास्त्रेतुवर्षफलप्रश्नादिजिज्ञासुरधिकारीसचब्राह्मणएव उक्तंचवशिष्टेन
अध्येतव्यंब्राह्मणैरेवतस्माज्ज्योतिःशास्त्रंपुण्यमेतद्रहस्यम् एतद्बुध्वासम्यगाप्नोतियस्मादर्थंधर्मंमोक्षमाग्र्यंयशश्चे
तिननुयवनाचार्यप्रणीतेक्कवालादिपारसीशब्दात्मकस्यताजिकशास्त्रस्याध्यापनमेवनावदनभिहितमध्ययनंतुदूराद
पास्तमेव उक्तंचस्मृतौ नवदेद्यावनींभाषांप्राणैःकंठगतैरपीति तन्मूलभूतत्वात्तदमरसिंहादिशास्त्रस्याप्यध्ययनम
नुचितंमूलाशुद्धौसर्वमशुद्धमितिन्यायात् अत्रोच्यतेयवनाचार्यस्याष्टादशसंहिताकर्तृषुपरिगणितत्वात्तद्वचःप्रमा
णमेवउक्तंचकश्यपेनसूर्यःपितामहोव्यासोवशिष्ठात्रिःपराशरःकश्यपोनारदोगर्गोमरीचिर्मनुरंगिरालोमशःपौलिश
श्चैवच्यवनोयवनोगुरुःशौनकोष्टादशश्चैतेज्योतिःशास्त्रप्रवर्तकाइति तथाचयवनाचार्यप्रणीतंसंस्कृतोपनिबद्धंज्ञात

कशास्त्रं यवनजातकाख्यं दृश्यते तथैव ब्रह्मणास्सकाशात्पारस्यर्येवशेन ताजिककर्तृत्वमप्यस्माकमस्त्येव उक्तञ्च रोमके
न ब्रह्मणा गदितमादौ भानुना यवनाय यत् यवनेन च यत्प्रोक्तं ताजिकं तत्प्रकाशितमिति अन्येपि ताजिकाचार्या उक्ताः।
खेटशनन्दे स्वनखुतो रोमकश्च हिल्लाजो धिषणाह्वयः दुर्मुखाचार्य इत्येते ताजिकस्य प्रवर्तका इति अथ च ज्योतिः।
शास्त्रफलम्पुराणे केशादेश इत्युच्यते तिसिद्धान्तस्मरणात् तथा च क्रते पैतामहे शास्त्रं त्रेतायां स्वादरायणम् गार्गीय
न्द्वापरे प्रोक्तसत्यं ताजिकं कलाविति जीर्णताजिकोक्तेः अथ च म्लेच्छा हि यवनास्तेषु सम्यक् शास्त्रमिदं स्थितम् ऋ
षिवत्तेपि पूज्यन्ते किम्पुनर्दैवविद्द्विज इति गार्गोक्तेश्च यवनज्योतिर्ग्रन्थानामध्ययने द्विजानां न दोषः अथ पङ्को
द्भवकमलासेरीश्वरपू‾जादेत्याग स्यात् यथा भुजङ्गफणवर्तिमणिग्रहमनादस्यात् उक्तञ्च गर्गेणापि दैवज्ञैः मेन्द्रहेषि
तुरुष्कसंभवमिदं ताजिकं वर्तते शास्त्रं यद्यपि सद्द्विजैरपि तथाप्यध्येतुमर्हं भवेत् यस्मात्तत्सदसत्फलं निगदितं सम्यं
हि किम्पङ्कजे शङ्कापङ्कभवात्तथा फणिफण्योत्पन्नेमणौ दूषणमिति हिल्लाजेन तु ब्रह्मविष्णुरुद्रमुखनिर्गतशापेन य
वनताम्प्राप्तेन श्रीसूर्येण च यवनशास्त्रप्रणयनाद्द्विजानामपि सूर्यसिद्धान्तवत्तदध्ययनं युक्तमित्युक्तम् केशवविः
ष्णुमुखनिर्गतशापान्म्लेच्छाधिगततिग्ममरीचेः रोमके च पुरि लब्धमशेषन्तद्द्विजातिभिरतोध्यपनीयमिति पुररो
मकपत्तने यदा च तद्देवप्रमेयं केनचित्तु हि नासमरसिंहादिना अधीतं तदीयं ज्योतिश्शास्त्रेण दृढतरसंस्कारात्व्यक्त

संज्ञापरिभाषेणासंस्कृतशब्दैरुपनिबद्धं न्यकृते न दानकोपि दोष इति ज्ञेयम् नवदेद्यावनीभाषामेन द्वचनं तु या
वनीयकाव्यालंकारादिविषयकमिति सिद्धांतः ननु सूर्यसिद्धांतादिग्रंथास्तु श्रौतस्मार्तकर्मविषयकाः कथमस्य
ताजिकशास्त्रस्य श्रौतस्मार्तकर्मविषयकत्वं उच्यते अष्टवर्षं ब्राह्मणमुपनीययेत् षष्ठेऽन्नाद्यकाम इति तथा
अष्टवर्षा भवेद्गौरी नववर्षा च रोहिणी गौरीं दद्यान्नाकलोकं सावित्रं रोहिणीं ददत् इत्यादिभिर्वाक्यैरुपनयनविवा
हकालान्यनेकेभिहितास्तेषां ज्ञानं कस्मादिति ताजिकशास्त्रादेव जायते अन्यच्च उक्तकालेपि गुरुशुद्धिं विना यथोप
नयनविवाहावुत्सर्गतो न भवतस्तथा जन्मकालात्तत्तद्वर्षेष्वरिष्टसंभवेपि न भवतो दुष्टफलस्य तुल्यत्वादिति ननु स
दसत्फलावबोधार्थमस्य ताजिकशास्त्रस्य प्रवृत्तिस्ताजिकशास्त्रोक्तवर्षप्रवेशो जन्मकालाधीनस्तदंगीकारे च जा
तकशास्त्रादेव नृणां सदसत्फलबोधो भविष्यति किमनेन ताजिकशास्त्रेणात्रोच्यते जातकशास्त्रात्सदसज्ज्ञानं बहु
यासंसाध्यं बहुकालसाध्यं नास्ति तथा हि जन्मकालीनस्पष्टग्रहानयनं गोकस्यदृष्टिषड्बलेष्टकष्टबलानि सर्वग्रहाणामा
युर्वर्षाणि चानीयन्तो दशामंतर्दशां च निर्णीय जातकशास्त्रोदितं सदसत्फलं वाच्यम् तत्रापि इष्टकष्टबलाश्रयगणका
नयनेसत्क्षेदगणितस्य दशाप्रवेशे जन्मकालकलियातवत्सरस्येत्यादिगणितस्य च ज्ञाने सिद्धांतविदामेव नयाद्दशा
नांतर्दशानाम् अन्यच्च एवमत्यायासेनानीतास्वपि दशासु फलविवेकः कर्तुमशक्यः कथमायुः कृतं येन हि यत्तद्दे वे

हा० र० ४

त्यादिवर्षहोरेशेषेण हायुर्वर्षाणां दशवा पञ्चदशवा विंशतिविंशत्यादीनां वहूनां वर्षाणां सत्वान तद्दशस्थस्य शुभाशुभद
शाफलं तावत्कालमध्ये नैकरूपं सम्भवति अन्तर्दशायामपि वर्षाणां पञ्चकं —— षट्कं वा एकैकस्य समायाति तत्रा
पि नैकरूपमन्तर्दशाफलमिद दशासूपदशासु चकस्यचिदल्पवर्षत्वं कस्यचिद्बहुवर्षत्वं समायाति तत्रापि नैकरू
पफलज्ञातुं शक्यते तस्माद्दशायासेनापि जातकफलस्थूलकालफलदमस्ति ताजिके तु वर्षमध्ये सर्वेषां ग्रहा
णां दशाः समायान्ति अन्तर्दशा तस्य दिनान्यासमायाति तत्र मासप्रवेशदिनप्रवेशफलमत्यन्तसूक्ष्मतरं समायात्यतस्तद्दसत्फ
लज्ञानं ताजिकशास्त्रादेव नितान्तकान्तमुक्तञ्च समरसिंहेन प्रयोनजातकफ—लेचिर —— प्रयोज्यमति
तिपुंसां तेनात्र हायनफलस्य काश्यते ताजिकप्रोक्तमिति ननु प्राचीनकर्मरूपस्य दैवस्यावश्यम्भावित्वात्कथमुष
वर्षफलविचारस्य॥ यदाह शौनकः येन तु यत्प्राप्तव्यं तस्य विधानं सुरेशस्य चिवोपि यस्मात्सान्निपतितत्स्सोपि न शक्तोऽन्य।
कर्तुमिति तथा दैवस्य बलवत्वे पुरुषाकारो निरर्थक इति अत्राहुः किं यदि दैवमेव फलं तत्सा कृष्याद्युपाये पुरुषाका
रूपा प्रवृत्तिर्न स्यात् अथ च श्रुतिस्मृत्यावेदितविधिनिषेधाश्च निरर्थकास्युः तदाह केशवार्कः फलं यदि प्राक्तनमेव त
त्कृष्याद्युपायेषु परः प्रयत्नः श्रुतिस्मृतिश्चापि नृणां निषेधविध्यात्मके कर्मणि किं निवृत्सेति अपि च जन्मान्तरार्जि राम०
तं वमपि पुरुषाकारं विना न घटत इति पुरुषार्थस्यैव मुख्यत्वम् तथा च वसन्तराजः पूर्वजन्मजनितं पुराविदः कर्म २

दैवमितिसम्प्रचक्षते उद्यमेन तदुपार्जितं तदाखं छिनत्फलति नैव केवलमिति अथ पुरुषार्थस्यैव मुख्यत्वाङ्गीकारे अव
श्यभाविभावानां प्रतीकारो भवेद्यदि तदा दुःखैर्न बाध्येरन्नलराम युधिष्ठिराः नाभुक्तं क्षीयते कर्म कल्पकोटिशतैरपि
अवश्यमेव भोक्तव्यं कृतं कर्म शुभाशुभमित्यादिवाक्यानां कागतिरिति चेदुच्यते तत्र कर्मणां वैचित्र्यं कानिचिद्दृढमू
लानि कानिचिच्छिथिलमूलानि यत्र जन्म यत्र शकुन वर्षप्रश्नादिभिर्दशाफल रूपेण प्रतिबंधकेन संतानविद्याद्यभा
वो निर्णीतस्तत्र ग्रहशान्त्यादिरूपेण प्रयत्नेनापि संतानादिप्रतिबंधकीभूतदृढमूलत्वान्निवारयितुं न शक्यते यत्र तु ग्रहचा
रवशेन गोचरादिना संतानादिप्रतिबंधो निर्णीतस्तच्छिथिलभूतत्वेन स्वस्त्ययनादिनोन्माद्यम् उक्तं च स्मृतौ हन्यते
दुर्बलं दैवं पौरुषेण विपश्चितेति एवं शुभसूचकदशापाककाले क्रियमाणा यात्रा विनायासेन फलसाधिका अशु
भदशायां हानिरेत्यतोऽवश्यं ज्योतिश्शास्त्रगणनोपयोगः पूर्वोक्तशौनकादिवाक्यानि दृढमूलकर्मविषयकानि दैवपु
रुषकारयोः साचिव्यमुक्तम् याज्ञवल्क्येन यथाह्येकेन चक्रेण रथस्य न गतिर्भवेत् एवं पुरुषकारेण विना दैवं न
सिद्ध्यतीति संक्षेपाज्ज्योतिश्शास्त्राध्ययने फलमाह माण्डव्यः एवं विधस्य श्रुतिनेत्रशास्त्रस्वरूपं भर्तुः खलु दर्शनं
वै निहन्त्यशेषं कलुषं जनानां षड्वर्जन्ध्मेसुखास्पदं स्यात् १ सूर्यसिद्धान्तेऽपि दिव्यं चक्षुर्ग्रहर्क्षाणां दर्शितं ज्ञान
मुत्तमम् विज्ञायार्कादिलोकेषु स्थानम्प्राप्नोति शाश्वतमिति ज्ञानविशेषेण ज्योतिर्विदः पूजा नारदसंहितायां ज्योतिषं योऽभ्यधीय

दृशादिनक्षत्रपापं हंति सिद्धांतवेत्ता त्रिदिनजनितदोषं तंत्रविद्धृष्ट एव करणभगणवेत्ता हंत्यहोरात्रदोषं जनयति घनमेघ
२ सत्रनसत्रसूचीति नसत्रसूचीलक्षणं वराहसंहितायां अविदित्वैव यः शास्त्रं दैवज्ञत्वं प्रपद्यते स पंक्तिदूषकः पापो ज्ञे
४ यो नक्षत्रसूचकः नित्युन्यतिन ज्ञानं तिग्रहाणां नैव साधनम् परवाक्येन वर्तते नो नैवेन नक्षत्रसूचकाः श्राद्धे गणकानाम
पाङ्क्ते यत्तन्धर्मशास्त्रेन सत्रसूचिकाभिप्रायेण ज्ञेयम् उक्तश्च वशिष्ठेन त्रिस्कन्धपारङ्गम एव पूज्यः श्राद्धे सदा भूसुर
वृन्दमध्ये नक्षत्रसूची खलु पापरूपो हेयस्सदा सर्वसुधर्मकृत्ये इति नन्वस्मिन्ग्रन्थे ग्रन्थबाहुल्यमेव दूषणमिति चेन्न य
तो ग्रन्थसंक्षेपेऽन्यग्रन्थापेक्षाविचारसंशयश्च भवति ग्रन्थविस्तारे संशयापेक्षयोरभावो भवति तस्माद्ग्रन्थविस्तारो न
दोषायेति ज्ञेयम् उक्तञ्च यावदेवेन संक्षेपे संशयापेक्षे श्रोतुस्स्यातां नामसंशयः वरीयान्विस्तरस्तस्मादपेक्षासंशयाप
२ त्यलमतिप्रसङ्गेन प्रकृतमनुसरामः अथ राशिस्वरूपमुक्त्वा मननताजिके फलराशिग्रहाधीनं सर्वेषा
णायत्तः अतो मेषादिराशीनां स्वरूपमाह निरूप्यते मेषो वृषोथ मिथुनं कर्कसिंहोथ कन्यका तुला ततो वृश्चि
कश्च धनुर्मकर एव च कुम्भो मीन इति प्रोक्ता बुधै द्वादश राशयः मेषोथ मिथुनं सिंहस्तुला धनुरथो घटः विज्ञेया
विबुधैरेते क्रूराः षडपि राशयः २ वृष कर्कस्तथा कन्या वृश्चिको मकरस्तथा मीन एते षडपि च विज्ञेयास्सौम्यराशयः म
मेषकर्कौ च तुला मकरश्चरराशयः वृषसिंहौ वृश्चिकोथ कुम्भश्च स्थिरराशयः मिथुनं कन्यका धन्वी मीनश्च द्विस्व ४
पुंसंज्ञा राशयः क्रूराः स्त्रीसंज्ञाः सौम्यराशयः ॥३

भावकः मेषोथ वृषभस्सिंहो परार्द्धश्च धनुस्तथा मकरश्च बुधैर्ज्ञेया राशयो मी चतुष्पदाः कर्कटो वृश्चिकश्चैव मीनो बहुपादौ
कीर्तितौ कुम्भमीनावुभौ राशी विज्ञेयौ पादवर्जितौ मिथुनश्च तुला कन्या पूर्वार्द्धं धनुषस्तथा राशयो द्विपदाः प्रो
क्ता यवनाचार्यसूरिभिः मेषश्च सिंहधनुषौ विज्ञेया वह्निराशयः वृषः कन्याथ मकरस्सुरैर्ने भूमिराशयः मिथुनश्च
तुलाकुम्भौ राशयः पवनात्मकाः कर्कवृश्चिकमीनाश्च विज्ञेया जलराशयः अर्द्धशब्दा मृगः कुम्भः कन्या एते च राशयः
तुलालिकर्कमीनाश्च विज्ञेयाः शब्दवर्जिताः मेषो वृषोथ मिथुनः सिंहः शब्दान्वितो धनुः कर्कालिमीनौ बहुपत्याजि
त्मास्व घटकाः स्मृताः मध्या सिंहेणकन्याजतुला चापास्तथाल्पकाः ह्रस्वाः सिंहधनुर्मेषाः पीनोष्मा पित्तधातवः वृ
षकन्यामृगा ह्रस्वा उष्णशीताश्च वातुलाः युग्मकुम्भतुला उष्माः स्निग्धांगास्तुल्यधातवः कर्कमीनालयः स्निग्धाः शी
ताश्श्लेष्मधातवः नृपविट्शूद्रभूदेवास्तथा पूर्वादिको दिशः मेषात्रिः परिवर्तेन विज्ञेया विबुधैः सदा पृष्ठोदयाः
कर्कमृगधनुर्मेषवृषा अमी शेषाः शीर्षोदया ज्ञेया उभयश्चरूपः स्मृतः शीर्षोदया दिनबलाः शेषा रात्रिबलाः
राशेः स्वनेद्भागोपः सतुवर्गोत्तमाह्वय इति अथ राशिवर्णनाह समरसिंहः अरुणसितहरितपाटलधूसरविपाण्डुर
विचित्राः सितिहेमद्युतिपिंगाः कर्बुरबभ्रू स्वजादिवर्णाः सुरिति अथ राशिषु विषमोदयत्वसमोदयत्वमुक्तं समर
सिंहेनैव विषमोदया मृगाद्याः षट् ह्रस्वत्वेन कालमानस्य कर्काद्याः षट् दीर्घत्वात्समोदया [illegible] समाने

यद्यपि स्वल्पास्वभेदेशे कालस्य ह्रस्वदीर्घत्वं न संभवति तथापि बहुस्वभेदे देशे नत्वं संभवत्येव तद्यथा यत्रापभा
द्वादशांगुलाः तत्र मकरादीनामुदयपलानि म॰ २८३ कुं २७१ मी १५८ मे १५८ वृ २०३ मि २८३ कर्कादीनामुदयपला
च क ३६३ सिं ३९५ कं ३९८ तु ३९८ वृ ३९५ ध ३६३ अत्र मकरादितः कर्कादीनामुदयपलानि बहूधिकानीति तेष ए
षां प्रयोजनमाह समरसिंहः एवं ह्रस्वतासमो ... दयानां राशीनां मध्यगो विधुः वृद्धिं यदि यातिन तदा वृद्धिर्वैर्षस्याद्य
याह्वानि दिति मेषादिराशीनां संज्ञान्तरमुक्तं वराहेण क्रियताबुरिजितुमकुलीरलेयपाथोयजूककौर्पाख्याः तौक्षिक
आकोकेरोहृद्रोगश्चान्त्यभं चेत्थं केन्द्रादिसंज्ञा उक्तास्तेनैव कण्टककेन्द्रचतुष्टयसंज्ञा लग्नात्तदा दशमचतुर्थानां सं
ज्ञापरतः पणफरमापोक्लिमसंज्ञितं च तत्परतः ग्रहाणां मूलत्रिकोणगृहाणि तेनैवोक्तानि सिंहो वृषः प्रथममषवृह
योगतौलिकुंभाः त्रिकोणभवनानि भवेति रुपीरितिद्ध इति राशिस्वरूपम् अथ राशिस्वरूपप्रयोजनम् तत्र द्विपदच
तुष्पददिनरात्रिसंज्ञा राशिस्वरूपप्रयोजनं वक्ष्यमाणभावफलज्ञेयम् पुंस्त्रीराशिप्रयोजनम् पुंखेटाः पुंराशौ
बलिनः स्त्रीग्रहाः स्त्रीराशौ बलिन इति स्थानबलज्ञेयम् पित्तोष्मशीतादिप्रयोजनम् रोगकर्त्ता यत्र राशौ विन्यादिष
शुभाशुभरोगस्थितिज्ञानार्थम् राशिदिग्प्रयोजनम् यात्रायां दिग्ज्ञानार्थम् चरराश्यादिप्रयोजनं चौरादयेभोजनमे राम
कवारमित्यादि भोजनविचारे ज्ञेयम् राशीनां ह्रस्वादि चारित्वप्रयोजनं त्वाखेटके जलखेट माहः सर्वार्थसिद्धा। ५

शैजैलाख्यैरित्यत्र ज्ञेयम् वह्न्यादिराशिप्रयोजनं मष्टमभावो शिखिराशौ वह्निभयमित्यादिस्थलेज्ञेयं ब्राह्मणादि।
जातिक्रूरसौम्यत्वादिप्रयोजनम् लग्नानुमानवसन्तोवयः प्रमाणञ्च जातयो ज्ञेया इत्यादि समरसिंहोक्तं ज्ञेयम् यथा,
ममास्मिन्वर्षे केनलाभो भविष्यतीति विचारे लाभभावलग्नस्समवर्णानतक्रूरसौम्यादिप्रकृतिसहितेन नतस्समसन्ना
नेनतस्समवर्णजन्यकेनतत्समवर्णादिकवस्तुलाभो वाच्यः इति राशीस्वरूपप्रयोजनम् अथ ग्रहस्वरूपं उक्तंच यथा
रवेन रविविधुक्षितिजो बुधवाक्पती भृगुशनीचतमश्शिखिनो ग्रहाः नचसदाभ्रमणाद्गगणो नृणाम् रददितिधातुसम
म्फलमुक्तवदिति वामनोपिख्यादयो ग्रहास्तु प्रसदसत्फलदायकाः मुन्याफलविशेषस्यज्ञानार्थं राहुरष्टम इति यत्र
हस्वरूपमुक्तं त्रैलोक्यप्रकाशे भार्गवेन्दूजलचरौ ज्ञजीवौ ग्रामचारिणौ राहुक्षितिजमन्दार्कास्तुवनेऽरण्यचारिणः
प्रभातमिन्दुजगुरूमध्याह्ने रविभूमिजौ॥ अपराह्ने भार्गवेन्दू सन्ध्यामन्दभुजङ्गमौ पित्तप्रभाकरस्माजो श्ले।
ष्माभार्गवशीतगू ज्ञगुरू समधातू च पवनौ राहुमंदगौ कुजार्कौ कटुकौ जीवो मधुरस्तु वरो बुधः सारास्त्लचन्द्रभृ
गुजौ तीक्ष्णौ सूर्यार्कनेदनौ॥ स्थूलदेहः सितः खंडश्चतुरस्रो कुजोऽष्मगः वर्तुलोसौम्यधिषणौ दीर्घौ शनिभुजं
गमौ खण्डोऽर्द्धचंद्राकारः विप्रौ शुक्रगुरू क्षत्रौ कुजार्कौ शूद्रइंदुजः रदुर्वैश्यस्स्मृतो म्लेच्छौसैंहिकयशनैश्चरौ
रक्तवर्णः कुजः प्रोक्तो धिषणः कनकद्युतिः शुकपिच्छसमसौम्यो गौरकांतिस्तु ग्लौगुः मेराराकं स्य प्रश्येण समद्यु

तिरश्चोऽरुणः कविरत्यन्तधवलः फणी कृष्णः शनिस्तथा अवनीशो दिनमणिस्तपस्वी रोहिणीप्रियः स्वर्णकारः सिते: पु
त्रोऽप्यत्र रोहिणीभवः वणिग्गुरुः कविर्वैश्यो धवलस्सूर्यनन्दनः सैंहिकेयो निषादश्च सर्वकार्येषु सम्मतः युवा कुज
शिशुः सौम्यश्च शशिशुक्रौ च मध्यमौ मार्तण्डमन्दौ वेज्य फणिनः स्थविरा ग्रहाः जीवमंगलमार्तण्डा नु शनि पुरुषान्बु
धः सोम सोमज मंदाहि भृगुपुत्रा हि योषितः शुक्रे चंद्रे भवेद्रौप्यं बुधे स्वर्णमुदाहृतम् गुरौ रत्नयुतं हेम सूर्ये मौक्तिक
मुच्यते भौमे त्रपुः शनौ लोहं राहावस्थीनि कीर्तयेत् ग्रहाणां क्रूरसौम्यत्वमुक्तं वामनेन जीवेंदुसौम्यशुक्राः स्युः सौ
म्याः क्रूरग्रहाः परे क्षीणेंदुः क्रूरयुक्तो ज्ञो राहुः क्रूराः प्रकीर्तिताः स्वभास्करो मंगलोऽथ मन्दास्त्रा भास्करप्रभुः कुजोरका
सशुक्रस्सभार्गवो मेरुसः शशी रविः शुक्रो धरासूनुः स्वर्भानुः सूर्यनन्दनः चन्द्रो बुधः सुरगुरुः प्रागादिदिगधीश्वराः सूर्येंदुजीवाः
सत्वाख्याः शुक्रो च रजो गुरौ स्वर्भानुभौमरविजास्तमोगुणमयाः स्मृताः विनष्टादिग्रहलक्षणमाह च एडेश्वरः क्रूरदृष्टोयुतो
वापि क्रूराक्रांतो विरश्मिकः स विनष्टो भवेन्नेष्टो विस्तारोऽत्र निरूप्यते राहुणाक्रान्तदेहौ तौ दिवाकरनिशाकरौ जितः क्रू
रेण यः खेटस्समराशिस्थितोऽपि वा पापाक्रान्तस्स निर्दिष्टस्समांशे क्रूरसंयुतः अन्तरालविहीनो योऽरष्टापश्च निपूर्ण
यासत्तेयः पापसंदृष्टोऽरश्मिहीनोऽर्कमध्यगः अथ ग्रहस्वरूपप्रयोजनम् तत्र ब्राह्मणादिजातिज्ञानं नक्षत्रास्थानादि
जातिज्ञानेह इत्यादि वर्णज्ञानं ग्रामादिनिवासज्ञानं वात्यादिप्रकृतिज्ञानं चतुरस्रादि आकृतिज्ञानम् पुमान्स्त्रीचेतिज्ञानं प्रश्नो ६ ॥

जने मम कार्यमस्मिन्वर्षे किं न भविष्यतीति प्रश्ने वर्षलग्नेशः समजात्यादिकेन वर्षेशः समजात्यादिकेन वा मनुष्यत्वाकाय
तेयम् कटुकादिरसज्ञानम् तुर्यस्थखेटवशात्तो भोज्यान्नेरसमादिशेदित्याद्युक्ते स्वर्णादिद्रव्योक्तिर्वर्षे सबलग्रहस्य
द्रव्यलाभो निर्बलग्रहस्य द्रव्यहानिरित्याद्यर्थं प्रभातादिकालोक्तिभोजनविचारकालज्ञानार्थम् ग्रहवर्णप्रयोजनम्
वर्षे सबलग्रहवर्णवस्तुलाभो निर्बलग्रहवर्णवस्तुहानिरेतज्ज्ञानार्थम् एवमन्यदपि ज्ञेयमिति ग्रहस्वरूपम् अ
थ वर्षप्रवेशवेलानयनम् तत्साधनमुक्तं ग्रन्थेन शाको वर्तमानो जनुः शाकहीनो गताब्दा भवेयुस्त्वपो निघ्नया भुवा
१ वाराश्चैः १५ दिलाराम तुल्ये ३१ दिलापावके ३१ स्त्वाडिनास्ते विधेयाः जन्मवारघटिकापलयुक्ताः षष्ट्युपर्युपरिगो
दिवसाद्यं सप्तमशेषकमिदं दिनपूर्वोत्स्वारागताभवनिहायनवेला अत्रैव सुगमोपाय उक्तो दैवज्ञचक्रचूडामणिभिरस्मद्गु
कन्येषुभ्रातृभिः श्रीमन्नीलकण्ठदैवज्ञैः गतास्समाः पादयुताः प्रकृतिघ्नसमारात्र खवेदाप्त ४० घटीयुक्ता जन्मवारा
दिसंयुताः अब्दप्रवेशो वारादि सप्ततष्टेऽत्र निर्दिशेत् प्रकारान्तरमुक्तं ग्रहज्ञाभरणे २४ः शाको जन्मशाकेन हीनस्त्रिघ्ना सपा
रोहलिनश्चसाई पुकस्या जन्मगवारपूर्वैः स्फुटा भवेत्स्वदनिवेशवेलारति एवं वर्षध्रुवकवशात्ताजिककर्तृभिरनेक
प्रकाराभिहितास्ते प्रयोजनाभावान्नूद्यथाहुल्यभयाच्च न लिख्यन्ते अथात्र रात्रिजन्मनो इष्टकालयोगे विशेष उक्तस्ताजिका
लंकारे निशि जन्म भवेत्तदा गतवारादिकमत्र संयुतं दिनमानयुतं सपादघटीपलपूर्वैरिह वासरो गत इति पद्य ।

रात्रिजन्मनि वर्षसंघोत्थघटीषु रात्रिगतघटिका योज्यास्तत्र वर्षलग्नस्पष्टीकरणं सषड्भसूर्यात्कर्तव्यं यतो गतघटिका
सूर्यास्ताद्याता इति अथवा वर्षसंघोत्थघट्याद्यमिष्टकालं प्रकल्प्य तज्जन्मलग्नं रविं प्रकल्प्य यल्लग्नं तद्वर्षप्रवेशलग्नं
भवति एवं सकलगणकसार्वभौमश्रीमद्रामदैवज्ञाप्रविद्येमाहृशैरनेके विशेषाः कर्तुं शक्यन्ते परं तु विस्तरभयान्नु।
द्योगः अत्रेदं ध्येयं यदि चैत्रादेरनन्तरमपि मीनार्के जन्म तदा पूर्ववर्षशक एव जन्मशकः प्रकल्प्यः एवं जन्मार्कसमा।
भानुश्चैत्रादेरूर्ध्वं मेषादेः प्राग्भवति तदा प्रागब्दशक एवाभीष्टशकः प्रकल्प्यः मेषादेरूर्ध्वं तद्ग्रिमशक एव ज्ञेयः अन्यथा
धिमाससंभवे कदाचिदेव चन्द्रवर्षमध्ये द्विवारं जन्मार्कसमभानोः संभवेन वर्षद्वयोत्पत्त्यवारादिवैलक्षण्यमपेक्षितम।
धिगतसमासाम्यान्नस्यात् एवमधिमाससहितवर्षादग्रिम वर्षे कदाचिच्चान्द्रवर्षमुल्लंघ्यापि जन्मार्कसमभानोर्जाते
सत्येकवर्षवारादिसमं वारादेरन्तरं च स्यात् तस्मात्सौरवर्षादेः शकप्रवृत्तिर्ज्ञेयेति अत्र जन्मार्कतुल्यो रविर्यस्मिन्मासे
भवति तस्मिन्नेव मासे वर्षप्रवेशो ज्ञेयः उक्तं च तिथ्यादिपत्रे जननार्कतुल्यो रविर्भवेद्यत्र स एव मास इति तत्र जन्मार्के
समो रविर्यदि जन्ममासे नायाति परे पूर्वे वा मासे आयाति तदा जन्ममास एकरहित एकयुक्तो वा कर्तव्य इति अथ वर्ष
ध्रुवकोपपत्तिः अत्र वर्षादिः साध्यस्तच्च सौरमेव उक्तं च सिद्धान्तशिरोमणौ वर्षायनर्तुयुगपूर्वकमत्र सौरादिति अत्र
रवेश्चक्रभोगोऽर्कवर्षं प्रदिष्टमिति तेनैवानन्त्याद्रविभगणभोगेन सौरवर्षं भवति तस्य स्फुटगतेश्चञ्चलत्वात्सौरव

र्षादिः कदा भविष्यतीति जिज्ञासायामस्य सोपलब्ध्या जन्मकालीनसूर्यतुल्यस्तु यो यस्मिन्दिनेन त्रभगणभोगस्य
ज्ञातत्वाद्वर्षादिर्ज्ञातस्तस्य ज्ञाने उपायः यदि कल्पसौरवर्षैः कल्पसावनदिनानि लभ्यन्ते तदैकेन किमिति प्राप्ता ए
कस्मिन्वर्षे एते सावनाहाः ३६५।१५।३१।३० वारस्यैकपेक्षितत्वादुपरि सप्ततष्टा जाताः ०।१।१५।३१।३० अत्रानुपात
यद्येकस्मिन्वर्षे एते सावनाहाः तदा भुक्तायुर्वर्षैः किमिति अत्र गतवर्षाणि अनेन ध्रुवकेन ०।१।१५।३१।३०। चतुर्षु
स्थानेषु गुणयानि रूपेण भाज्यानि फलं जन्मसमयादारभ्य सावनदिनानीति अस्मिन् जन्मवारादियोगस्तु वर्षप्रवे
शीयदिवसघटीपलज्ञानार्थं कृतः अत्र पलघटीभ्यः षष्ट्या हृत्वोर्द्ध्वयोजनं न घटीनां षष्ट्याधिकत्वाभावात्
जन्मवारास्सप्ततष्टितुक्तम् एवं कृतेनास्मिन् सावयवे दिने वर्षादिः स्फुटो भवतीत्युपपन्नम् अथैकवर्ष
प्रवेशादग्रिमाब्दादिप्रवेशज्ञानम् भू १ वाण विधु १५ भूराम ३१ खाग्नि ३० वारादिके न युक्तं वर्षमासदिनावेशो ग्रिम।
स्यान्निथिरीशयुगिति ननु सौरवर्षात्सावनचान्द्रनाक्षत्रबार्हस्पत्यवर्षाणां सम्भवे कथं सौरमानेनैव वर्षप्रवेशोऽभि
हितः तत्रोच्यते चान्द्रसावनवर्षयोस्तु सूर्यस्य चन्द्रस्य वा साम्याभावात्त्यागः बार्हस्पत्यमानेन जन्मकालिकराश्या
दिमध्यमगुरुणा भोग्यबार्हस्पत्यवर्षे यद्यपि गुरोरंशसाम्यं भवति तथापि राशिसाम्याभावात्त्यागः नाक्षत्रवर्षान्ते
यद्यपि चन्द्रसाम्यं भवति तथापि ग्रहाग्रेसरस्य ग्रहाणां नेतोदात्तुश्च रवेः सौरवर्षे राश्यंशकलाविकलासाम्यात्।

थवर्षीयनर्तुयुगपूर्वकमत्र सौरादिति सिद्धांतोक्तेर्यावान्जन्मनि भानुरित्यादिनीलकंठताजिकोक्तेश्च सौरमानेनैवाब्दप्र
वेशकरणमुक्तम् अथ च मासे द्वादशभिर्वर्षमिति सूर्यसिद्धांतोक्तेर्वर्षभास्करत्वेन समावत्सरमासफलमादिशेत्।
८ सुधीरिति नीलकंठताजिकोक्तेश्च सौरमानेनैव मासप्रवेशोपि विधेयः ननु मासास्तथा च तिथ्यस्तु हिमांशुमानादिति सि
द्धांतोक्तेर्मासप्रवेशे चांद्रमासस्यैव मुख्यत्वमिति चेत् न यथा सौरमासप्रवेशे सूर्यांशसाम्यं हि प्रकृतं तथा चांद्रमासप्रवे
शे किं चिदस्ति अथवा अधिमाससंभवे त्रयोदशमासानां सत्त्वात्पूर्वोक्तसूर्यसिद्धांतवचोलोकप्रसिद्धं च व्याहन्येत।
तस्मात्सौरमानेनैव मासदिनप्रवेशादिकं विधेयमिति सिद्धांतः अथ वर्षप्रवेशसमये स्वस्वाभीत सिद्धांतकरणादिरी
त्या साधितोर्को जन्मकालीनार्केणावश्यं समो भवति इदमेव वर्षप्रवेशसमये प्रमाणम् उक्तं च समरसिंहेन या
वान्जन्मनि भानुस्तावान्वर्षे स्फुटस्तथैवमपि श्रीमन्नीलकंठज्योतिर्विद्भिरप्युक्तम् तत्कालार्कोजन्मकालरविणा
साधनसमश्चेदिति एवं निष्पन्नस्याब्दप्रवेशकालस्य स्पष्टीकरणमुक्तं हरिभट्टेन ताजिकसारे सूर्योवर्षसमुद्भवो
न हि भवेज्जन्मार्कतुल्यो यदा तत्कृत्वा विवरं तयोस्तु विवरं लब्धं च हीनान्विते वर्षावेशघटीपलेषु सततं वर्षा
र्कहीनाधिको जन्मोत्थद्युमणौ हि वर्षसमयस्त्वेवं भवेत्स्फुटमिति पार्थपुरनिवासिगणेशदैवज्ञेनाप्युक्तं ताजिकभू राम
षणे जन्मकालनलिनीविलासिनो नैव याति तुलनां कुलासु चेत् वर्षकालनलिनीपतिस्तयोरन्तरं कृतिहृतं युतोनितम् ८

कार्य्यम्वर्षध्रुवेनस्मात्सौरस्य स्फुटः प्रजायत इति अत्र वर्षार्कजन्मार्कसाम्याभावात् कालस्पष्टीकरणमुक्तम् तत्र स्वा
धीनकरणान्स्वदेशपूर्वापरयाम्योत्तरादिकर्मसंस्कृतो जन्मकालीनस्पष्टार्कस्तत्करणजातदेशान्तरादिसंस्कृतो वार्षि
कस्पष्टार्को जन्मार्कसमोऽवश्यम्भवति तदा साम्यन्तु स्वप्रत्याय्यमानम् अत्र धूलीकर्मण्यज्ञानमात्मनो दूरीकर
त्वायुष्मान् एतद्गुणितपूर्वकं सकलभूपालमूर्द्धमणीनीराजितचरणकमलानाम्भूमण्डलाखण्डलानां श्रीसा
हिस्तुजामहाप्रभूणाम्मासे प्रवेशानयने लिख्यते अतः कालस्पष्टीकरणमप्युक्तम् अथ यद्येवमुच्यते पूर्वोक्ता
नुपातसाधितत्वात् कल्पमध्यमभगणोत्थसायनध्रुवोऽपि ग्रहवन्मध्यमस्तत्साधितवर्षकालस्यापि मध्यमत्वा
न्मध्यमस्पष्टीकरणमुक्तमेवेति तदपि न यतः सौरवर्षान्ते समुपचयापचयसाम्येन मध्यमध्यमस्पष्टसाधनयो
स्तुल्यत्वात् सौरवर्षान्तःपातितसप्तनक्षत्रसाधनध्रुवस्पष्ट एव तत्साधितोब्दादिः सुतरां स्पष्ट एव स्पष्टस्य पुनः स्प
ष्टीकरणन्न युज्यते अत एव यावान् जन्मनि भानुरिति पद्येन ताजिककर्तृषु ऋषिस्थानाभिषिक्तेन समरसिंहेन व
र्षकालस्पष्टीकृतिं विनैव स्पष्टार्कसाम्यमुक्तन्न तु मध्यमार्कसाम्यम् अत एव हरिभट्टगणेशदैवज्ञकृते कालस्पष्टी
करणमप्युक्तम् इदम्पुनरिहावधेयम् प्रतिवर्षमेकाकलायनांशगतिरिति जन्मनो भूयसि काले गतेऽयनांशवशात्तो
रयोरन्तरं चेत्तरपोर्वैलक्षण्यान्न स्फुटस्तत्करणतद्देशान्तरादिसंस्कृतोऽपि वर्षार्को जन्मार्कसमानमायाति तदर्थे न तुप

हा॰ र॰ ५

तेनांतरं साध्यं तद्यथा यदि सूर्यस्य स्फुटगतिकलाभिः षष्टिघटिकास्तदार्कांतरकलाभिः किमिति लब्धनाड्याद्येन वर्षावेश
कालः संस्कार्य इति तस्मात्करणजस्वदेशांतरभुजांतरसंस्कृतो भोग्यायनांशवशाद्युत्पन्नोदयांतरेण तद्देशजपलभो
ग्यतात्कालिकचरेण च संस्कृतो वर्षार्को जन्मार्कसमो यद्दिनस्यात्तदैव कालस्य स्पष्टत्वमन्यथा नेति सिद्धांतः श्रीमन्नी
लकंठदैवज्ञास्तु स्वल्पांतरत्वाल्लोकमतो न कोपि दोषः अथ वर्षप्रवेशतिथ्यानयनमुक्तं पद्धतिभूषणे समासमाज
शितिकराढ्य भानिघ्नः समष्टि १६ भागेन समन्वितो सौ स्वजन्मतिथ्या च खराम ३० तष्टस्तिथिर्भवेद्भू १ नयुता कदाचि
दिति नक्षत्रयोगानयनमुक्तं ताजिकसारे व्योमेंदुभिः १० संगुणिता गताब्दाः स्वशून्यवेदाश्वि २४० लवैर्विहीनाः ज
न्मर्क्षयोगे सहिता पृथक्स्यान्नक्षत्रयोगो भवतो भतष्टो २७ लग्नानयनमुक्तं पद्धतौ समासमाजस्त्रिगुणः समानो
दशां १० शयुक्तो जनिलग्नयुक्तः सूर्यो १२ द्धृतः शेषसमं विलग्नं सामान्यतो मानतमेर गादीति अत्र तिथिनक्षत्र
योगा वर्षप्रवेशदिवसस्य प्रायो नैकट्येनायांति उक्तं च सुधानिधौ निश्चयोत्र सदा ज्ञेयो वारात्सर्वत्र हायने तिथौ
भयोगतोल्पमनुमानं भयोगयोरिति लग्नमपि कालनैकट्ये समायातीति ध्येयम् तत्र संक्रांतिज्ञानार्थं दैवज्ञमुकुटा
लंकाराणां सकलगणकसार्वभौमानामस्मद्गुरुचरणानां श्रीरामज्योतिर्विदां मध्यमानि शाकेद्भूनखेषुमही १५२
विहीने त्रिस्थे सपादे दशलिप्ते च सार्द्धखे० नाष्ट वेदैः ४८ कृतिभिः २० क्रमेण युक्ते द्विनष्टे क्रियसंक्रमस्या

पृष्ठ ६

अथैकस्मिन्मेषसंक्रान्तौ ज्ञातायां तदग्रिमसङ्क्रान्तिज्ञानार्थं सूत्रं मदृत्तौ २ शैलशरा ५७ रसा ६ गुणा यमा स्त्रीणि ३ द्व
यं २ षट् ६ विषद्भामा ३० द्वौ २ खगुणाः ३० केना ४ रसशराः ५६ षट् ६ नागवेदा ४८ क्रमात् भूमिः १ सप्तदश १७ द्व
यं २ रसगुणा ३६ वेदा ४ स्त्रयं ३ मार्गणा ५ स्त्रसा ५३ वासरनाडिकास्त्वजदिनाद्यो जितास्युर्हेषात् अथ संक्रान्तितिथि
ज्ञानोपायं शाकेनावाश्विति १५२९ ष्यूने रुद्रै ११ रामै ३ र्गुणोषु भिः ५३ निघ्नो रुद्रान्विते रवाग्नि ३० त शेषो मेषाद्गजास्तिथिः १
द्वि २ वेदा ४ श्व गा ६ श्व ८ दि १० रुद्रा ११ युतीस्यादन्यसंक्रमे द्वि २ द्वि २ द्वि २ द्वि २ भूमि १ वी युक्तावृद्ध्या क्रमात्परा इति अथ वर्ष
प्रवेशे संक्षिप्तपञ्चाङ्गफलमुक्तं त्रैलोक्यप्रकाशे नन्दा भद्रा जया पूर्णाः शुभ
दास्तिथयो मताः द्वादश्याद्याश्च रिक्ताश्च न शुभा वर्षवेशने १ सोमो बुधो गुरुः
शुक्रो वाराश्चत्वार उत्तमाः भौमार्कशनिवाराश्च वर्षे हानिभयप्रदाः २ अ
श्विनी मृगशीर्षश्च हस्तः पुष्यः पुनर्वसुः स्वातिश्च रेवती चैव वर्षवेशे शुभा
वहाः ३ कृत्तिका रोहिणी चार्द्रा ज्येष्ठा मूला ख्यतारकाः श्रवणश्चानुराधा च
मध्यम्वौ तत्र यम् भरणी च मघा चित्रा विशाखा शततारकाः धनिष्ठाश्लेषिका प्रोक्ता वर्षवेशेति निंदिता विरुद्धयोगे
विष्कम्भे च वर्षवेशो न शोभन इति अत्र विशेष उक्तो दीपिकायां जन्मर्क्षं युक्तार्यदि जन्ममासे पक्षध्रुवं जन्मतिथिर्भवेच्च।

मे	वृ	मि	क	सिं	क	तु	वृ	ध	म	कुं	मी	राशि
०००	०२ ५७	०६ २२	०३ ०२	०६ ३०	०२ ३०	०४ ५६	०६ ४८	०१ २७	०२ ३६	०४ ०३	०५ ५३	वार घटी
००	२	४	६	०	१०	११	११	११	११	११	११	ति

हा॰ र॰ १०

कृतान्तकुजयोर्वारे यस्य जन्मदिनं भवेत् अन्तःसंयोगसम्भा

भवन्ति नहाः सन्ध्यनिमन्तेरन्ये सौभाग्यसुखानि तस्य कृतान्तकुजयोर्वारे यस्य जन्मदिनं भवेत् अनृसयोगसम्भा भवनि नहा स्यणनिमन्ते सौम्यवर्षे

विघ्न— स्वस्य परे परे नक्षत्रसमनुसंक्रान्तानि स्थानिः लग्नशुभाशुभफलयुक्ते हायनसुन्दरे शुभग्रहयुते सौम्ये वर्षे

स्वामीदृशायुते रोगोद्वेगापवादनाशस्सुतदारादिसम्पदः देशभूम्यर्थलाभस्याहालाभाकान्तृपप्रियः सौख्यञ्च विपु

लाभ्युद्दिवे वर्षेलग्ने शुभे शुभम् क्रूरवर्षे क्रूरयुक्ते क्रूरस्वामिदृशायुते रोगोद्वेगोभयं दुःखज्वरौ हानिर्दरिद्रता राज्य

भङ्गन्तथोदासस्स्ववन्धुकलहं कुले स्थानभ्रंशमवाप्नोति वर्षेलग्ने शुभे शुभमिति अथ वर्षप्रवेशे शुभाशुभफलज्ञाना

र्थं समुद्रचक्रमुक्तम्विष्णुयामले तिर्यगूर्ध्वगतारेखाश्चतस्रस्तत्र संलिखेत् कृत्तिकादीनि ऋक्षाणि पूर्वाद्यैः सप्तमा

र्गतः मध्याच्च सागराख्यानास्तीरे सागरपार्श्वयोः चत्वारः पर्वताः कोणाः पूर्वादिविदिशि क्रमात् त्रित्रिभं सागरे द्वयमेके

कन्नीरकाष्टके कोणे द्विभन्द्विभमध्याद् द्वाविंशतितारकाः यत्रस्याज्जन्मनक्षत्रं ततो वर्षफलं लभेत् मासा सुव

र्णान्नासाद्य दिनानि हि भवन्तिवै दुःखसमुद्रे सुखमेव तीरे शैले श्रियं संलभते मनुष्यः जन्मर्क्षगे चेद्भवतीह वर्षं तत्रापि

दुःखं किल विष्णुतन्त्रे इति अथ वर्षप्रवेशे शुभाशुभफलज्ञानार्थं त्रिपताकचक्रमुक्तम्मुक्तावल्याम् रेखास्त्रयं तिर्यगधोर्द्ध

संस्थमन्योन्यविद्धा युगमेककोणात् स्यात्तु चैत्त त्रिपताकचक्रमाद्यमध्ये स्वाग्रं गवर्षलग्नात् १ न्यसेद्धचक्रं किं

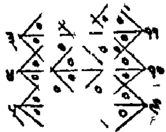
लतत्रसैकायाताद्दसंख्यास्त्रिभिर्भक्तेन्नभागैः शेषोन्मिते जन्मगचन्द्रराशेस्तुल्ये च राशौ विलिखेच्च शाङ्कम् २ परे चतुर्भि १०

जितशेषत्तुल्यस्थानेस्वराशौरवचरास्तुलेस्थाः स्वभानुर्विदिहिमगोस्तुकष्टुन्नापोर्के विहेरुगिनात्मजेनर३ महीजोविदुरैतुगुरौरपीडाशुभैश्चविद्वज्जयसौख्यलाभः स्वभानु भव्योमगावीर्यतोत्रफलन्त्ववर्षस्यवदन्तुधीमान् ४ इति चक्रेमेषराशिरुपलक्षणा म् मेषस्थानेवर्षलग्नंज्ञेयम् अथात्रप्रसंगाद्वर्षशुभाशुभफलज्ञानार्थंस्वज न्मलग्नान्मेषसंक्रमणलग्नफलेप्रश्नवैष्णवोक्तंलिख्यते जन्मोदयाद्वासवजन्मप्र वेशलग्नेहियद्भावगतंशुभान्वितम् तद्भाववृद्धिंप्रकरोतितस्मिन्नवर्षेनृणाम्था पयुतन्तदन्यथा जन्मोदयेदेहसुखंच्यनेर्थलाभस्तृतीयेचचतुर्थवृद्धिः तुर्येसु हृत्सौख्यमथात्मजाप्तिः पुत्रेऽथषष्ठेरिपराजयस्स्यात् १ स्त्रीसौख्याप्तिर्भवतिमदनेष्टे

पर्वत पू· पु	नीर आ	सागर मृ· रो	नीर भर	पर्वतः अ· रे·
नीर श्ले	समुद्रचक्रम्			नीर उत्तर
सागर म· पू· रे·				सागर ध· श· पू·
नीर हस्त				नीर श्रव
पर्वतः वि· स्वा·	नीर विश	सागर अनु मू·	नीर पूर्वा	पर्वत उ· अभि·

त्युरुभीश्चरन्ध्रे धर्मार्थाप्तिस्तपसिदशमेवित्तसौख्यास्यदाप्तिः लाभेलाभस्सुखधनचयोदुःखदारिद्र्यमन्तेपुंसामे षप्रविशतिरवौजन्मलग्नाद्विलग्नेइति २ एतत्फलंसौम्ययुतेज्ञेयम्पापयुतेसर्वंविपरीतम् मिश्रयुतेमिश्रंज्ञेयमिति मेषप्रवेशलग्नस्यजगल्लग्नेतिनामयवनावदन्तिवर्षलग्नादपिजगल्लग्नविचारोयमुक्तोयत्राधिकारे जन्मलग्नाद्ब र्षलग्नाज्जगल्लग्नेयदाभवेत् अष्टमेद्वादशेवापिसवर्षोनशुभावहः १ अन्योपिविशेषस्तत्रैव अष्टमेद्वादशेवा

हा. रे. ११

भ गं ज्ञगहलग्नलाहानिलत्सुरस्पनसंशयइति अथजन्मकाले येनसिद्धान्तेन करणेन वा मकरन्द राम
विनोदादिसारणीग्रंथेन वा ग्रहाः षड्कर्मसंस्कृता साधितास्तेनैव वर्षप्रवेशेपि उदयान्तरा।
दिषट्कर्मसंस्कृतास्पष्टाग्रहास्सगतिकास्साधनीयाः उक्तञ्च पद्धतौ अब्दप्रवेशे खचरास्त
चाराः करणान्निजात् साधनीयाः विलग्नञ्च स्पष्टकार्यं निजोदयैः १ तेग्रहास्स्पष्टा एव उक्त
ञ्च भास्कराचार्यैः यात्राविवाहोत्सवजातकादौ खेटैः स्फुटैरेव फलस्फुटत्वमिति अत्रादि
शब्देन वर्षप्रवेशादौ तेयम् ताजिकसारेपि विनाग्रहैः स्पष्टतरैर्नैकिंचित्फलं प्रवक्तुमिति न
समस्यादिति अथब्रह्मसौराद्योदिपक्षाणां सत्वात्कस्मिन्पक्षे ग्रहा साध्या इत्युक्तञ्च
दृरपद्द या सा ताः पूर्वेद्यायेन दृग्गणितैक्यताम् तेन पक्षेण तत्कार्याः स्फुटास्तत्समयोद्भवा इति ननु ग्रहान
यनमा स्वादेवक युज्यते ननु मनुष्यान् तस्याऽयथार्थत्वादिति चेत्सत्यं ब्रह्मादिपन्मुनिकृतशास्त्रादेव कर्तुं यु
चितम् परन्तु तत्रापि ।लवशेनान्तरम्यतति १ उक्तञ्च सूर्यसिद्धान्ते शास्त्रमाद्यन्तदेवेदं यत्पूर्वं प्राह भास्करः यु
गानां परिवर्तेन कालभेदोत्र केवलमिति वशिष्ठसिद्धान्तेपि इत्थं माण्डव्य संक्षेपादुक्तं शास्त्रं मयाद्यतम् विस्तरे
रविचन्द्राद्यैर्भविष्यति युगे युगे विसंसनस्विस्त्रस्तिः शिथिलत्वमिति यावत् सिद्धान्तसुन्दरेपि मुनिप्रणीतेम।

राम ११

तदा तदेवसंसाध्यंनकार्यंसर्वमन्यथेति तदन्तरंबीजसंस्कृतंब्रह्मगुप्तमकरंदमिश्रादि
नुजेः क्वचिच्च दृश्यतेनान्तरम् तदात्तद्देवसंसाध्यंनकार्यं ... जनितेषुग्रहेषुसंस्कृतंतत्र शुक्लमेव तथाच ब्रह्मसिद्धान्ते संसाध्यस्पष्ट
भिः स्वसत्तादिकालेलक्षयित्वामुनिशास्त्रजनितेषुग्रहेषुसंस्कृतंतत्र कर्तव्योनिर्णयादेशाविन्यते अथ पञ्चाङ्गयंत्रादेवताकालिको
तरंबीजेनतलिकादियंत्रेभ्यः तत्संस्कृतग्रहेभ्यः कर्तव्यो निर्णयादेशाविन्यते गतैष्यद्दिवसाद्यनगतिर्निघ्नो खषट् ६० हृता लब्धमशादि
करणेनस्पष्टग्रहानयनमुक्तंश्रीमल्लीलकपूर्वदेववरैः गतैष्यद्दिवसाद्यनगतिर्निघ्नो करणमुक्तं तेरेवगतस्वनाड्यः स्वरसेषु
कं सोध्यंयोज्यंस्पष्टोभवेद्ग्रहइति अथ पञ्चाङ्गोपनसत्रादेवचंद्रस्पष्टीकरणमुक्तं तेरेवगतस्वनाड्यः सहितोभभोगः खषट् घ्नम्भ
॥६० शुद्धाः सूर्योदयादिष्टघटीषुयुक्ताः भयातसंज्ञाभवतीह चैवं निजर्क्षनाड्यः सहितोभभोगः खखाभ्राष्टवेदाध ८००
यातेभभोगाद्गतनक्षत्रकै ६० घ्नधिक्षेपयुक्तंहृतिरघ्नम् नवाप्तंशशीभागपूर्वस्तुभुक्तिः खखाभ्राष्टवेदाध किंदेशीयः नहिसर्वदेशी
० भभोगेनभक्ताइति अत्रेदंध्येयम् पंचांगीयग्रहाः किंदेशीया उत्पन्नस्थमनुष्यैः किंदेशीयः नहिसर्वदेशी देशान्तरभुजान्तरोदयान्तरचरप
यमनुष्याणामेकदेशनिष्पन्नपञ्चाङ्गेनस्पष्टाग्रहाः कर्तुंयुज्यन्तदेशभेदेनदेशान्तरभुजान्तरोदयान्तरचरप हदेशीयपञ्चाङ्गैः कृत्वा
लादिसंस्कारसद्भावान्सूर्यादिसर्वग्रहाणामन्यथादर्शनात् तस्मात्स्पष्टग्रहसहितैस्तद्देशीयपञ्चाङ्गैः कृत्वा उक्तंचज्ञा
नदेशीयमनुष्याणांस्पष्टग्रहाः कर्तुंमिष्यन्तेनत्वन्यत्रेतिज्ञेयम् अथलग्नादिद्वादशभावसाधनम् उक्तंचज्ञा
नकसुधानिधौ जन्माद्यष्टादिशुभाशुभेषुभावाविधेयासुधियाय नोत्रतत्तद्दर्शनैवदिश्यंतिनित्यंशुभाशुभंभाव

धीपतेहायनोत्थफलनिर्णयहेतोः प्रश्नयानजनिवर्षवेश
भवेनभोगाद्तित्ताजिकतिलकेपि भावस्य धनमथाभिधीयतेहायनोत्थफलनिर्णयहेतोः प्रश्नयानजनिवर्षवेश
नेभावसाधनमथादिकारणमिति भावानांनामानुक्तानिताजिकमुक्तावल्यां तनुर्धनंभ्रातृसुहृत्सुतारिस्त्रीरंध्र
१२ धर्माः क्रमशोविलग्नात् व्यापारलाभव्ययसंज्ञकाश्चसंहारगन्यासुरिमेकतुल्याइति अत्रलग्नादिभावा
अन्वर्थसंज्ञाज्ञेयायथादेहविचारोलग्नात् द्रव्यविचारोद्वितीयादेवंसर्वत्र एतत्सविशेषभावविचारेवस्या
मः तत्रभावानयनोपायमुक्तं तिचरखंडदिनार्द्धानयने स्यात्सायनेर्कैनतुलादियातेशंकु १२ प्रभास्वसुदलेस्य
भासा त्रिधास्वभारिमाजदिग्विघ्नीलन्मान्विहृत्सुश्चरखंडकानि स्यात्सायनोष्णांशुभुजर्क्षसंख्यचराद्ध
वभाग्यघातात् स्वाग्न्याप्तियुक्तसुचरंपलादिषष्ठ्याविभक्तंघटिकादिकंस्यात् चरेणसंयुतोनाभ्यकर्तव्याति
डिकाः मेषजूकादिषड्कसायनेसेद्विवारेलोदिनार्द्धंत्रिंशतःशुद्धशेषरात्रिदलंभवेत् अथनतादीनामानं न
युक्तंसकलसिद्धांतमंडलीसरोविहरणराजहंसगणितविद्याचातुरीतोत्रिकपंचाननाहिगवीप्रवीणैः पद्धति ना
मणौतत्रादौनतोन्नतानयनंदिनार्द्धयुगरात्रिगतावशेषनाड्योनतंपश्चिमपूर्वकंस्यात् द्युपातेहीनयुर
तंप्राक्द्युखंडहीनेद्युगतंपरंतत् अथायनांशानयने भूनेत्रवेदो४२१नशकोदशांशहीनः स्वपद्भिर्विहृ राम
यनांशाः त्रिघ्नोर्कराशिःस्वदलेनयुक्तस्सावन्मिता मिर्विकलाभिराढ्याः अथस्पष्टलग्नानयनंतत्रस्पष्ट ॥ १ १२

आनयनोपयुक्तं स्वोदयसाधनं त्रसज्जुल्ये लंकोदयानागनुरंगादस्वाग्नेकाग्निनोरामरदाविनाड्यः क्रमोत्क्रमस्था २७८।
२९९।३२३।३२३।२९९।२७८ अरखण्डकैः स्वैः क्रमात् क्रमस्थैश्च विहीनयुक्ताः मेषादिषण्णामुदयाः स्वदेशे तुलादि
नोमीन्त्वविलोमसंस्थाः १ अथ लग्नसाधनम् तत्कालार्कस्य सायनस्य भोग्ये भोगैर्निघ्नः स्वोदयः स्वाग्निभक्तः भोग्य
न्तत्यादिष्टनाडीपलेभ्यः शेषादग्यानवोदयांश्चावशेषम् त्रिंशन्निघ्नमशुद्धाप्तभागाद्यमेषपूर्वकैः अशुद्धात्मा
गृहैर्युक्तलग्नस्याद्यपनांशकम् १ भोग्याल्पकालान्तविघ्नात्स्वोदयाप्तलवादियुक् रविरेव भवेल्लग्नं सषड्भा
कोन्निशान्तुः अत्र जन्मदेशीयमेषादिलग्नमानैर्लग्नस्पष्टीकरणं कर्तव्यं न त्वन्यदेशोदयैरिति अथ धनर्णला
लग्नानयने विशेषः सूर्योदयाद्यात घटीषु भोग्यैर्दिवावशेषैरसभार्कभक्तैः निशागते व्यङ्गयुताकं भोग्यैर्निशाव
शेषैरविभुक्तभागैः गतागते राश्युदयैः स्वभोक्तृकालमन्धनर्णं सममेव भूयादिति अथ दशमलग्नानयनम् सु
कायनांशार्कगतैष्यभागाः लंकोदयघ्नाः खगुणोद्धृतास्तत् साद्युक्तभोग्यन्तयनं सजह्यात्पलीकृतात् प्रागप
रान्नतान्तं क्रमात्तैष्याद्युदयांश्च शेषमशुद्धहृन्नवाग्निगुणलवाद्यम् विशुद्धपूर्वापरभैर्विहीनयुतं खभं स्याद्द
शनोऽशहीनम् लग्नं सषड्भं मदनाभिधानं तुर्यो धनस्यादशमात्सषड्भात् अथ पूर्वनतेपि धनलग्नानयनार्थं
मदीयं स्वतम् प्राङ्नतस्यो नतकाला रविकृता सषड्भकम् लंकोदयैर्धनाख्येन कर्मणा सान्तं भं स्फु।

हा॰ टम् अथनत्तंविनैवलग्नादेवदशमलग्नसाधनमुक्तं विवाहवृन्दावने हृत्वालग्नादर्कवद्वास्त्रिखएडंभूयो व्यसैस्तद्व
र॰ टीभिर्विलग्नमत्र कर्ह्यो ६ नैतेचनत्कालमेवंजायेयातोमस्तमध्याह्नलग्नेइति अयमर्थः प्रथमंसाभीष्टकाले
१३ स्वदेशीयोदयैर्लग्नंकार्यंततस्तदेवलग्नंदशमलग्नार्थंसूर्यंकल्पयित्वाअयनांशाढ्यभानोरितिचरदलमा
नेयम् ततश्चरपलयुतहीनानाडिकाःपंचदशाधुदलमथनिशार्द्धं याम्यगोलेविलोममितिरात्रिदलमानेयं
ततोरात्रिदलमेवेष्टकालमत्रकल्प्यप्रागानीतंलग्नमर्कंकल्पयित्वा व्यस्तैर्लंकोदयैरुक्तप्रकारेणानीतंलग्नंच
तुर्थलग्नंभवतिअथनेप्रागलग्नचतुर्थेषड्राश्यूनेक्रमेण सप्तमदशमलग्नेभवेतां अथलग्नचतुर्थयोः सिद्धे
स्तेसंधिसर्वभावानयनेमत्रकृतपद्यानि लग्नंचतुर्थात्संशोध्यशेषंषड्भिर्विभाजितम् राश्यादियोजयेल्ल
ग्नेसंधिस्याद्धनवित्तयोः सन्धिः षडंशसंयुक्तोधनभावोभवेत्स्फुटः धनभावःषडंशाढ्यस्सन्धिर्द्वितृतीययोः
षडंशसंयुतस्सन्धिस्तृतीयोभावउच्यते षडंशाढ्यस्तृतीयःस्यात्सन्धिर्भ्रातृचतुर्थयोः तृतीयसन्धिरेकाढ्यस्तु
र्यसंधिर्भवेदिह ह्याढ्यस्तृतीयभावोपिपुत्रभावोभवेत्स्फुटः आढ्यो द्वितीयसंधिःस्यात्संधिःपंचमभावजःधन
भावोवैरयुतोरिपुभावःप्रजायते लग्नसंधिःपञ्चयुतःसन्धिस्याद्रिपुभावजः लग्नाद्याःसंधिसहिताभावाः रम
षड्राशिसंयुताः सप्तमाद्याभवंतीहभावाःसर्वेससंधयइति अथकेवललग्नज्ञानादेवसकलभावराशिसाध १३

नार्थसुगमोयायोमत्कृत खेटलग्नाद्दृश्यमाणविधिनाचरमानयेत् लग्नेमेषादिषड्स्थेतेनोनास्तिथिनाडिकाः
॥१ तुलादिषड्के सहिताप्रकल्प्यास्तेशकाः पुनःतेरंशोस्सहितंलग्नंलग्नसन्धिः प्रजायते तैर्युतोलग्नसंधि ।
स्वधनभावोभवेदिह तैर्युक्तोधनभावस्वधनसन्धिः प्रजायते तैर्युक्तोधनसन्धिश्चभ्रातृभावोभवेत्तस्कुरमतैस्तत
तोभ्रातृभावस्सन्धिस्स्यात्सहजाभिधः तृतीयसन्धिस्तैर्युक्तस्तुर्यभावःप्रजायते पूर्वोक्तिवत्रसेसाध्याश्शेषाः
भावास्ससन्धय इतिभावविचारफलमुक्तंश्रीमन्नीलकण्ठदैवज्ञैः खेटेसन्धिद्वयान्तस्थेफलंतद्भावजम्भवेत्
हीनेधिकेहिसन्धिभ्यांभावेपूर्वापरेफलम् अन्यत्रापि आरम्भसन्धेर्चरोपदीनः फलन्ददात्यादिमभावजातम
विरामसन्धेरधिकस्तदानीमागामिभावोत्थफलप्रदस्स्यादिति अनेनैवमवगन्तव्यम् यदाकदाचिदेकराशिभोगद
येसमायाति अथवाएकराशिंपरित्यज्यावापाति तदाभावकुण्डल्यान्तादृश एव राशयस्स्थाप्याः सन्धिराश्यादि तु
ल्योग्रहः पूर्वापरभावसन्धिस्थरेखायामेवस्थाप्यः अथचभावकुण्डलीकेवलम्भावफलार्थमेव अन्यस्सर्वोपि
ताजिकविचारोग्रहकुण्डल्यैवविधेयइतिप्राचः अथभावविंशोपकानयनमुक्तम्मुक्तावल्याम् ग्रहस्तन्ध्यन्तरं
भावसन्ध्यन्तरविभाजितम् लब्धभावफलंज्ञेयंतत्त्रिभागोविंशोपकाः १ अत्रान्तरकरणोविशेष उक्तः पद्धतौ आ
द्यसन्धिर्ग्रहाज्ज्ञाप्यश्चोध्योभावोनकेग्रहे भावस्यसन्धितश्शोध्योग्रहोभावस्तथाधिके भावनस्तुफलेस।

अथ कीदृशो भावो ग्रहसंयोगेन शुभाशुभं वा फ
वें जन्मवर्षव्रतादिषु विंशोपकानुमानेन गमनस्य स्वास्तुषु अथ कीदृशो भावो ग्रहसंयोगेन शुभाशुभं वा फलं प्रयच्छतीत्युक्तं ताजिकतिलके निजपतिगुरुविन्दुरारि पूज्यैर्यदि सहितश्च विलोकितः स भावः अतिशयफ
लं प्रयच्छती त्युक्तं ताजिकतिलके निजपतिगुरुविन्दुरारि पूज्यैर्यदि सहितश्च विलोकितः स भावः
लदो न शेषखेटैरथ सहितस्त्ववलोकितो विशेषैः अत्र वक्ष्यमाणभाववलेसवलभावस्य फलदातृत्वे निर्वल
१४ सन्नैवेति तत्र यत्र अथास्माद्ग्रहाद्यं ग्रहः कस्मिन्स्थाने स्तीति ज्ञानार्थं पचनमते नष्टतरेत रसंख्या उक्ता चिन्तामणौ ॥
अर्कादिभ्यश्च द्वपूर्वान्स लग्ना स्पष्टाशेषाधोलवाः पञ्चभूम्यः चेन्न्यूनास्तच्छोधिताश्शुद्धिमान्स्यात्तस्मि
न्राशावन्यथा भे परस्मिन्निति इति दैवज्ञवर्यपण्डितदामोदरात्मजवलभद्रविरचिते हायनरत्ने ग्रहाणां
शिस्वरूपवर्षप्रवेशाद्यानयनाधिकारः प्रथमः १ अथ ग्रहाणां दृग्व्याख्यानिरूप्यते तत्र दृष्टिप्रयोजनमुक्तं ताजि
कालंकारे नभश्चराणां न प्रोक्तया वही स्वाणां लक्षणं नावन्न शक्यते वक्तुं फलं वर्षे शुभाशुभमिति योगसुधानिधा
वपि श्रीशंकरेणाप्यखिलेर्थजाते पुरोगजेभ्यः स्मृति दृष्टिहीनः तथापदिष्टेषु फलेषु विनेशं वदामि दृष्ट्या
नयनं तनाहमिति नवग्रहाणां चतुर्धा दृष्टिः एका प्रत्यक्षस्नेहा समस्तलोकसमक्षस्नेहदा द्वितीया गुप्तस्ने
हा गुप्तस्नेहकारिका अकथितमेव सकार्यसंसिद्धिदा तृतीया गुप्तवैरा अप्रकाशितशत्रुभावकारिका चतु-
र्थी प्रत्यक्षवैरा आसां लक्षणं दृष्टिपरिमाणं चाह समरसिंहः नवपञ्चमयोः १५ दृष्टिः पादोना ४५ सवे १४
चतुर्थी प्रत्यक्षवैरा आसां लक्षणं दृष्टिपरिमाणं चाह समरसिंहः

दृष्टिः सबला मेलापकदृष्टिरियं प्रत्यक्षस्नेहदृष्टिश्च तृतीयैकादशयो ३।११ दृष्टौ योर्वीक्षते तृतीयदृशा न दृष्टि
अंशाना ४० न्यसत्तु षड्भाग १ दृष्टिश्च अनयोर्गुप्तस्नेहा दृष्टिः सर्वत्रकार्यसिद्धिकरी अन्यस्यैकादशस्थानदृष्टुः द
शम चतुर्थे १०।४ दृष्टिः पाद १५ दृग्गिहगुप्तदुर्जनाख्या तु याचोभयसप्तमके सकला ६० प्रत्यक्षदुर्जना दृष्टिः सक
र्दास्थितयोरप्युभयोर्दृष्टिर्मता सकला ६० दृष्टिश्च सा उभयसप्तसाम्युनिति स्रोरिदृशः सुनाख्या स्युरिति विशद
दृष्टिफलमाह वामनः पञ्चमे नवमे दृष्टिस्सर्वसौख्यफलप्रदा प्रकटीकुरुते ह्येषा मित्राणि स्वजनास्तथा तृती
यैकादशे दृष्टिस्सदा स्नेहप्रवर्द्धिनी सुतसन्तोषदा भव्या ह्यायुर्वृद्धिधनप्रदा चतुर्थे दशमे दृष्टिर्गुप्तदुर्जनभेदिका
मित्रघातकरी दुःखशोकसन्तापवर्द्धिनी उभयोस्सप्तमा दृष्टिः प्रकटारिपुभेदिनी विवादम्विग्रहे युद्धसंकटं च करो
तिहि एकर्क्षैवलिनी दृष्टिः प्रधान्यात्कार्यसाधिनी स्वस्थाने फलदा ज्ञेया मित्रपक्षात्तथैव च तृतीयैकादशे पाद
।१५ दलं व्योमचतुर्थयोः ३० त्रिकोणे त्र्यंघ्रि ४५ मूर्त्यस्थ्य पूर्णे पश्यन्ति खेचरा इत्यत्र वामनेन तृतीये त्र्यंशो ना
।४० एकादशे षड्ढ्या १० गमिता चतुर्थे दशमे पादमिता १५ दृष्टिरुक्ता न त्वमूलभूतस्य समरसिंहस्य विरुद्धा द्धाने क
ताजिकग्रन्थादौ मूलं मृग्यमिति ताजिकसारे त्रिपादन्निरुद्धे स्वदलं चतुर्थे पादत्रयं स्यान्नवपञ्चमे पि पश्यन्ति पू
र्णैः समसप्तके च ग्रहान्यचान्यत्र विलोकयन्तीति अनेकशः समरसिंहेनाशुभा दृष्टिरुक्ता वामनेन शुभा दृष्टिरुक्ता अ

नयोर्वीक्षयो र्मैवस्थायोग्रहावेकस्या नगतौ उच्चस्वगृहगतौ च स्य माणामैत्री चक्रेण प्रकारान्तरेण चा मित्रगृहगौ १५
हो. वास्यानाम् तदा तयोर्दृष्टिश्शुभफलदात्री यदा तु समशत्रुनीचस्त्वादिगोस्यमानं तदा नयोर्दृष्टिरशुभेति अथ यवननोयाद्वि
र. नादृष्टिः सुकारिणास्यादेकर्क्षे सप्तमे स्यान्मुक्ताविलात्तरखी दृक्चतुर्थे तु तिस्रः प्रोक्ता भयप्रदास्तती येकादशे दृष्टिस्तदा प्रोक्ता
१५ महोत्तमा नवपञ्चयोर्दृष्टिर्वैलीप्रोक्ता महाशुभेति अथ दृश्यदृश्ययो राशिभेदे सत्यपि द्वादशांशमध्ये नयोरवस्थाने दृष्ट
योर्ययोक्तफलदात्र्यः स्युः द्वादशांशातिक्रमे तु साधारणफलदाश्च स्युरित्युक्तं समरसिंहेन सर्वांश्चेन्नाहि दृशो १२ द्वादश
भागान्तरे भवेयुश्चेत् तत्सविशेषाद्वेपादृष्ट्यानुसारात्फलं स्वर्वैमिति वामनोपि दृष्टिस्थानेषु सर्वेषु द्वादशांशान्तरस्थितः शी
घ्रग्रहाद्ग्रहो मन्दः शुभासादृष्टिकृच्चान्तइति अत्र ग्रहाणां दीप्तांशमध्ये दृष्टिफलं पूर्णमित्युक्तं ताजिकरत्नमालायां शी
घ्रभागस्थितः संतोदृष्टिस्थानेषु चेत्स्थिताः तदा दृष्टिफलं पूर्णं प्रोक्तं यच्छन्ति खेचरा इति संज्ञानेत्रोपुरः पृष्ठे स्वदीप्ता
शैर्विशिष्टदृक्फलं ग्रहः स्यादतिक्रमेनेषामध्यमं दृक्फलं विदुरिति विशेषोमुक्तावल्यां शीघ्रखेचरपुरःस्थिरगामी
न स्पृहक् निगदिता विफला सा अन्यथा भवति भाविफलाप्त्ये वर्तमानफलदा समगान्येति अन्योपि विशेषस्ताजिकसारे क्रू
रग्रहाश्चेत्तत्र दृष्टिसंस्थापापे नराः सौम्यदृष्टिस्थिताश्च यच्छन्ति दृष्टिफलं यथोक्तं फलं नरं दृढं च विलोमसंस्थाइति रा.
यदातु क्रूराः सौम्यदृष्टिविषये सौम्याः क्रूरदृष्टिविषये तदाईफलदानारः स्युः क्रूरसौम्ययोर्योगे वरणत्रयफलं ज्ञेयं यदाह १५

पामनः दुष्टदृष्टिस्थिताः क्रूराः सौम्याः सौम्यदृगाश्रिताः दद्युरेवं फलं पूर्णं नृणामित्यूचिरे खेचराः अन्यथास्थाः फलं स्याद्वैय
च्छेत्तिग्रहदृष्टिजं पादेन सौम्यपापेष्व फलं शेषं विचक्षणैरिति विशेषान्तरमाह समरसिंहः चक्रस्य वामदक्षे दक्षिणा दृष्टिर्वि
ज्ञेया सौरे येति अत्र चक्रस्य वामदक्षिणलक्षणमुक्तं हि त्याजेन धूना अराशिषट्कं वात्यारभ्य चोनरं लग्नात् वाह्याभ्यन्त
रयोरपि संज्ञोक्ता वामदक्षिणस्थानानुवामनोपि चक्रार्धेनार्दले दृष्टिर्ग्रहाणां वामदक्षिणा ज्ञेयानाभ्यामस्वले प्रोढा
वामदक्षे तु दक्षिणेति अयमर्थः लग्नस्थग्रहस्य भोग्यभागादारभ्य सप्तमभुक्तभागपर्यन्तं यावदृष्टिः सा दक्षिणा एवं
सप्तमाच्च लग्नं यावद्वामदृष्टिः सा दक्षिणा दक्षुः पेसया सवला ज्ञेयेति उदाहरणमाह समरसिंह भूकेन्द्रोपरि
दृष्टिर्मध्यान्स्वलेति सर्वत्रेति ॥ ॥ अस्यार्थः दशमदक्षे सकाशाद् केन्द्रोपरि या दृष्टिः सा सवला एवं सर्वत्र।
ज्ञेयम् यथा सप्तमस्थग्रहस्य लग्नाद्दशमे चतुर्थे च पादमिता दृष्टिरस्ति परन्तु चतुर्थे दृष्टिर्वामदृष्टित्वाद्दशम
दक्षिणा दृक्षुपेसया इत्थशालादियोगेष्वन्ययोगेष्वपि वा सवला ज्ञेयेति अथ स्थानविशेषोक्तदृष्टिविशेषफ
लनिर्णयार्थं स्पष्टदृष्टिकलानयनमुक्तं संज्ञातंत्रे अपास्य पश्यन्निजदृश्यखेटादेकादिशेषे ध्रुवलिप्तिकास्युः
पूर्णेरवेदास्तिथयो सवेदा खंषष्टिरभ्रं शरवेदसंख्यास्तिथ्याः खचन्द्रा विपरं भजनकोशेषांश्यानैष्यविशेषघा
तात् लब्धं खगामैरधिकोनकेष्य स्वर्णं ध्रुवेताः स्फुटदृष्टिलिप्ता इति अथात्र सुगमोपायो मत्कृतः दृष्टिर्विहीन दृ

हा.
२.
१६

ष्टयस्य शेषतो दृष्टिरुच्यते एकशेषे विनाराशिमंशार्द्धं दृष्टिरुच्यते द्विभे पञ्चदशोपेतं भागार्द्धं त्रिशेषके भागार्द्धं
त्रिंशता ३० युतं त्वतुर्थे स्यार्द्धं संयुतम् भोग्यांशा पञ्चमे द्विघ्ना भोक्तांशा दृष्टिरुच्यते षष्ठे द्विघ्ना भोग्यभागाः सप्तमे
स्यार्द्धं संयुताः भुक्तभागा भवेत् दृष्टिः कलाद्यानाजिकादिना अष्टमाभ्यधिकद्योत्यराश्याद्यम्भवराशितः शेषमे
शीकृतं द्वाभ्यां हतं दृष्टिस्तु जायते नवमे दशमे प्येवं शिवभे भुक्तभागका द्विनिघ्नाः शून्यभे द्विघ्ना भोग्यांशा दृष्टिरु
च्यते अथास्मिन्दृष्टिगणितेस्थानदृष्टिं विनापि ग्रहाणां दृष्टिरायाति तद्यथा दृश्यो भौमः ५।१५ द्रष्टा चन्द्रः ०
।१५ अत्रोभयोर्यद्यपि षष्ठाष्टमस्थानदृष्टिर्नास्ति तथापि पूर्वोक्तरीत्या नेनागता दृष्टिकलाः २० तत्र वक्ष्यमाणे
न्थशालादियोगे वर्षेशविचारे च अथ च यो भावस्वामि सौम्याभ्यां दृष्टो युक्तो पमेधनं स्यादिभाव विचारे च स्था
नदृष्टेः प्रामाण्यं दृष्टिगणितागतदृष्टेर्वा इति संशयनिवारणार्थं पद्योभयोरैक्यं भवति तथा दृष्टिगणितमुक्तं मुक्ताव
ल्याम् दृष्टदृश्ययदशादृगन्तुल्ये १०।२ भागाद्यधोनेत्र २ हतं लिप्ति १५ भ्यः त्र्यङ्क ३।९ स्वरामे ३० भ्यद्भाः खि
भेतु ८।४ त्रिघ्नाद्वि २ हत्या प्रमिषु श्रुतिभ्यः ४५ स्वतर्क ६० राशिप्रमितेद्वि २ निघ्नान्वियद्रसेभ्यो ॥ ६० ॥ भवतीह
दृष्टिः श्रुतीन्दु ४।१ निघ्नत्रिलवो द्विदिग्भे २।१० लवाद्यो ४० खके १० भ्यः स्मरसिंहशास्त्राद्दिति अत्रतृतीयेकादशाघु
दृष्टिस्थाने प्येव दृष्टिगणितमुक्तन्त्वान्यस्थानेषु तत्रापि राश्यपादावुक्तदृष्टेः प्रारंभः राश्यंतेच क्षयः एवं स्थानदृष्टि

राम
१६

गणितागतदृष्टोरैक्यात्तत्ज्योतिर्विदोक्तमेवदृष्टिगणितं युक्तिसहितमालोचयामः अथदृक्खेचरानयनमुक्तंताजिका
लंकारे खेटाधिष्ठितभोदयावधिधियानकाद्विलिकोदयान् संयोज्याप्तमितः फलंखशशि १० भि: सांशा
द्दृक्खेचरः सुक्तोभैर्नवभिस्तथैष्यखचरंमेषात्खदेशोदयानेकीकृत्यपुनस्तथैवखचरः साप्योंशपूर्वो

	०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
कृ	६०	०	५	११	४५	०	६०	०	४५	१५	०	०
अंतराणि	६०	४०	२५	३०	४५	६०	६०	४५	३०	५	१०	६०
	ऋ	ध	ऋ	ध	ऋ	ध	ऋ	ध	ऋ	ध	ऋ	ध

१	अंशादूम
२	भुक्तमध्यादूम ॥
३	दूअंशादूयुताम
४	भोग्यांशात्वाअंताः
५	भुक्तांशादिगुण
६	भोग्यांशादिगुण
७	मत्रणहातीदुवले सुक्तांशाद्याईगवा
८	राश्याद्यग्राशिगुरु
९	आदहबल ०००
१०	आरुमबल ०००
११	भुक्तांशादिगुण
१२	भोग्यांशादिगुण

दृष्टबीजे नदृष्टा	१०	२	३	९	४	८	०	६	२	
राशभाग ग्रहकाः	१	१	१	१	३	३	२	२	४	१
भाजकाः	२	२	१	१	२	२	१	१	२	२
पावाकलाः	१५	१५	३०	३०	४५	४५	६०	६०	५०	

बुधैः पः स्याद्योगदलंतयोः स्सवभतिसषष्ठोयदृष्टिग्रहः सुस्तद्गागमिताल्वापदिनदाद्दृष्टिः स्फुटासोच्यतेत्तेयं
दृग्जानितं शुभाशुभफलंपूर्णंनतोधीमताकेषांचिन्मतमीदृशंदृशिमयाखेचारिणांभाषितं यादवः एवंनयो

हा॰ रभगकाश्चदीप्तांशतुल्या यदि योगकार्ये। योगोन्यमिष्टं यदिवाद्यति षंग्रहोत्रदत्ते किलवस्यमाणमिति अथ
र॰ दृष्टिगणिते विशेषांतरोभिश्रोक्तः दृश्यस्य द्रष्टारहितस्य भागा गजेंदुत्त १८ श्चेदेधिकास्वरामा ३० तु शोध्या पुन
१७ र्नवरविते १२ विशोध्याः स्वदीप्तभागास्त्वथवा विशोध्या न चेद्विशुद्धा त्रितदा न दृक्स्यात्स्य थोक्तदृक् तेन कलाविनि
घ्नाः दिवाकरै १२ दीप्तलवैः क्रमेण भक्ताः स्फुटा दृष्टिकला भवंतीति ग्रहे दृष्टिप्रयोजनमाह वामनः फलं दृष्टि
प्रमाणेन स्वयं यच्छंति खेचराः तत्फलं बलमानेन तत्तत्काले शुभाशुभमिति अथ दृष्टिप्रधानत्वान्मैत्रीचक्रस्यापू
र्वे दृष्ट्योभिहितास्तत्रावसरप्राप्तं मैत्रीचक्रमुच्यते तत्र मैत्रीचक्रं चतुर्विधं एकं दृष्टिवशेन मित्रसम शत्रुरूपं द्वि
तीयं दृष्टिवशेनाधिमित्रसमशत्रु अधिशत्रुरूपं तृतीयं दृष्टिवशेन मित्रशत्रुरूपम् चतुर्थं दृष्टिं विनैव निपतमित्र
त्रुरूपम् तत्र प्रथमं त्रिधा मैत्र्यादिसहितं मैत्रीचक्रमुक्तं रोमकताजिके मित्रं तृतीयपंचमनवमैकादश ३।५
। ।११ गतो प्रियो यस्य धनरिपुमृतिरिष्फेषु च २।६।८।१२ समो ग्रहस्यादिति तेपम् शत्रुस्तथैकचतुर्थ्येजा
स्थाने तथा दशमे १।४।७।१० ताजिकहिल्लाजमते तेन ताहक्कथितमस्माभिरिति द्वितीयं विशेषबलोपपन्नमप्य
न्यधा मैत्रीचक्रमुक्तं स्फुका बलाम यः प्रत्य ससमत्व दृष्टि ३।५ फलदो हेयो ऽधिमित्राभिधो गुप्तस्नेहदृशा ३। राम॰
श्च पश्यति च यो यमित्रमस्य स्यात् नैवालोकयतीह २।६।८ यस्तु समो योगुप्तरोजेन्यदृक् ४।१०ई स्याशत्रु १७

रथाधिशत्रुरपियः प्रत्यसदौर्जन्यहक् ७।१२ तितृतीयम्मित्रशत्रुरूपम्मै त्रीचक्रमुक्तन्त्रैव दृष्टानिषु सकोस्वैधे नेस्कोचशुभाशुभम् यद्दामित्ररिपू हे यो स्वदृष्ट्यानानुमानतइति चतुर्थनियतमित्रशत्रुरूपन्द्विविधमेत्रीच क्रमुक्तन्ताजिकसारे मित्राण्यारशशाङ्कशक्रस विवाभौमार्कदेवाविना जीवार्कसणद्याधिपाश्शनि सितौ चन्द्रा र्कभूनन्दनाः सौम्यारित्यभवौशशाङ्कजसितौमन्दस्तशुक्राविमे सूर्यान्सूरिपवसुताजिकमते तेयावुधैश्चादि ताइति एषांसर्वेषाञ्चक्राणांयथासम्प्रदायम्भवस्याद्दृष्टव्येति मैत्रीचक्रप्रयोजनम्वक्ष्यमाणपञ्चवर्गीविले तेयमतदग्रेसर्वस्मकरीभविष्यति अथपञ्चवर्गीवलन्तत्प्रयोजनंचाहपाद्वसूरिः वलम्बिशोपकज्ञानम्पञ्च वर्गीवलम्बिनानभवेदथवस्यामिपञ्चवर्गीप्रसाधनमिति ताजिकालंकारेपि वीर्य्यज्ञानेवर्षनाथप्रसिद्धः कुर्तुंशक्यानैवयस्मात् समासुताज्ञ्मीर्यस्फुर्य्यतःस्वेच गणानस्माद्दूस्पेपञ्चवर्गीविधानमिति पञ्चवर्गानाहसमरसिंहः स्वगृहंस्वोच्च हद्देत्रैराशिकमथमुसल्लहंचेति पञ्चग्रहाधिकाराविनाधिकारग्रहोनवलीति तदर्थंग्रहेशानाहवामनः भौमशुक्रसवंद्राकेंबुधगुरूाःरमंत्रिणःशौरिःशनिस्त। याजीवौमेषादीनामधीश्वराइति अथग्रहाणामुच्चनीचराशीनतन्मरमोच्चानाहयास्वः

मित्रामित्रसूर्यादीनाम							
ग्रह	सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श
मि०	चं मं बृ	सू मं बृ	सू चं बृ	सू शु	चं सू म	बु श	बु शु
शत्रु	शु श	बु शु श	बु शु श	सू चं मं र	बु शु	सू चं मं	सू चं मं है

वृषोथमकरो मृगाद्दक्कुलीरो मीनस्तुलादिनपपूर्वखगोच्चकानि अंश १० त्रि ३ पिंड २८ तिथि १५ वासुभ २७
२० श २० तुल्यास्तु गालवाः स्वनगागास्तु भवं तिनी चाड्तिरा शिषुहद्दशाः संज्ञातंत्रे मेषे गतकोशश
१८ षुभागा जीवास्तु जिह्वारशनैश्चराणां वृषेषु षसागशरा नलांशाः शुक्रज्ञजीवार्किकुजेशहद्द
: युगमेषड्रगेषु नगागभागाः सौम्यास्तु जिज्जीवकुजार्किहद्दाः कर्कोद्रितकी गानगाब्धिभा
गाः कुजास्तु जिह्वज्यशनैश्चराणां सिंहे गभूताद्रिरसागभागाः देवेज्यशुक्रार्किबुधारहद्दाः स्त्रि
यां नगाशाब्धिनगाः सभागाः सौम्योशनोजीवकुजार्किनाथ्याः तुलेरसाष्टाद्रिनगाद्रिभागाः कोण वास्फ दारा।
हद्दाः कीटनगाब्धमष्टशरांगभागा भौमास्तु जिह्वज्यशनैश्चराणाम् चापेरवीषस्तुधिपञ्चवेदाजीवास्तु
मृगेनगास्त्रष्टयुगस्तुनीनां सौम्येज्यशुक्रार्किकुजेशहद्दा कुम्भे नगांगाद्रिशरेषुभागाः ज्ञसुक्रजीवार मीने
दानलनदपक्षाः सितेज्यसौम्यारशनैश्चराणाम् अथ त्रैराशिकेशा उक्तास्ताजिकाले कौर मेषे भौमा शु ध धुश
:स्तुर्हषेयुग्मराशौ देवेज्यस्माजसूर्याः सितबुधशशिनः कर्कटे संप्रदिष्टाः सिंहे मंदेज्यभौमा रविसितशशिजाः स्तुर्युकन्या
लाप्यां चन्द्रार्कीज्यास्तथाली कुजरविकवयो ज्ञेन्दुमन्दाश्च चापे मकरे गुरुभौमपद्मिनीशास्सितविच्चन्द्रमसो घटे निरुक्ताः श राम
नि भूमिजास्तु मीने कथिनास्सहृदा केदृकाणनाथा इति त्रैराशिकेश्वरा लघवे नोक्तास्संज्ञातंत्रे आद्याः कुजाद्या रवि १८

तोपिमध्यमास्सितातृतीयाः क्रियतो द्रेक्काणपाइति अतिलाघवेन त्रैराशि
केश्वराउक्ताहरिभट्टदैवज्ञैः द्विसूर्यपञ्चयुग्मराशिसप्ततष्टद्रेक्काणपाः ॥
अत्रवर्तमानोराशिस्तेयः वर्तमानराशिः प्रथमद्रेक्काणो द्वियुतोद्वितीयद्रे
क्काणोसूर्ययुतस्तृतीयद्रेक्काणपञ्चयुक्कर्तव्यस्सप्ततष्टेसूर्यात्द्रे
क्काणस्वामीभवतीत्यर्थः मुशल्लहाउक्तास्ताजिकरत्नमालायाम् मुशल्ल
हास्युः क्रियनक्रजूककुलीरपूर्वाक्रियपूर्वकाणामिति एतत्स्पष्टम् ।
माहयाद्वस्तरिः अजधनुर्हरयोजमुखान्मृताश्वलिकुलीर झषा
श्वकुलीरतः घटमुखाघटयुग्मघटात्मता मृगाद्वृषेणहशोमकरीपइति ता
जिकभूषणताजिकालंकारादौमुशल्लहेशाअन्यथैवोक्ताः रवीज्यमं
दास्सितचन्द्रभौमाः शनिज्ञजीवाः कविभौमचन्द्राः मुशल्लहेशात्र जनो
मृगेन्द्राद्भुनुद्वंराद्वहिनिशिद्वयोर्वेति नैतद्रम्यम् यतस्समेरसिंहने
नेवर्षेशनिणायाथैत्रैराशिकेश्वराउक्तानतुमुसल्लहेशाः मेषादिचतु

मे	वृ	मि	क	सि	क	तु	वृ	ध	म	कु	मी
बृ६	शु८	बु७	मं७	बृ६	बु७	श६	मं७	बृ१२	बु७	बु७	श१२
शु६	बु६	शु६	शु६	शु६	शु११	बु८	शु४	शु५	बृ७	अ६	बृ४
बु७	बृ८	बृ५	बु६	श७	बु४	बृ७	बु८	बु५	शु८	बृ७	बु२
मं५	श५	मं७	बृ७	बु६	मं७	बु७	बृ५	मं५	श४	मं५	मं९
श५	मं३	श६	श४	मं६	श२	मं२	श६	श४	मं४	श५	श२

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	रा
मे	बु	बृ	शु	श	सू	च	मं	बु	बृ	शु	श	अ१
सू	च	मं	बु	बृ	शु	श	सू	च	मं	बु	बृ	अ२
शु	श	सू	च	मं	बु	बृ	शु	श	सू	च	मं	अ३

हा. स्वैराशिके स्वरा रविसिताकिंभृगवो हि गुरुश्शशिबुधभौमानि शिशनिकुजगुरुर्विन्दवः सत्तमिति एते दिनरात्रिवि
र. भागोक्ताः स्वैराशिके स्वराव वैशार्थमेवमुक्तं सञ्ज्ञातन्त्रे वर्षेशार्थं दिननिशोर्विभागोक्ताः स्विराशिपा इति तस्मादत्र
१९ पूर्वोक्ता नवांशेशा एवमुसल्लहेशाः उक्तं च मुथानिथे मुसल्लहं नवांशश्च कथितं ताजिके मतैरिति ताजिकति
लकेपि मुशल्लहेशाश्च नवांशनाथाः प्रोक्ताः सदास्विन्दुकरोमकाद्यैरिति ताजिकमुक्तावल्यामपि मुशल्लहेश
मांशपान्ये जगुर्नेते विंदकशास्त्रविज्ञा इति अथ पञ्चवर्गीफलमुक्तं यादवेन स्वकीयपरा हादिभवांशुभा
स्यान्यापारिजाता विपरीतभावा मित्रादिजामध्यफलेषुवर्गी ५ विशेषवीयानयनं ब्रवे हम् अथ पूर्वैग्रह
लज्ञानार्थं स्थानान्युक्तानि इदानीं कस्मिन्स्थाने कियद्बलमित्युक्तं ग्रहहराभरणे त्रिंशत् ३० स्वभे विंशतिरुच्चेग
स्यातिथिः १५ स्वहद्दे द्रेष्काणे १० नवांशके पञ्च ५ भवन्त्यथीनि रेवं सुगणप्राश्च विंशोपकासु रिति अथ मि
मित्रसमशत्रुरूपे मैत्री च केवलविभाग उक्तः सञ्ज्ञातन्त्रे स्वस्वाधिकारोक्तबले सुहृद्दे पादोनमर्द्धं समभे रिभैर्ग्रिः स
वं समानीयवलं तदैक्ये वेदोद्धृते हीनवलः शरोन इति उच्चबलानयनमुक्तं वामवेन नीचोनितो ग्रहः षड्भाधिकोम
दलं १२ शोधितः शेषस्यांशा न रसभक्ता बलमुच्चस्य ज्ञापनमिति अथात्र मामकपद्यम् नीचं प्रहृत्तं कार्यं षड्भा राम
दलं यथाभं वेन नदांशोक रसवः स्वोच्चबलस्या ताजिके स्फुटमिति नीचेग्रहः शोध्योनीचवाग्रहे शोध्ये शोधिते १९

सतियथाषड्डादलंभवतितथाकार्येतस्वांशानवभक्ताउच्चवलेस्यादिति अथाधिमित्रमित्रसमशत्र्वधिशत्रुगृ
येमैत्रीचक्रेवलविभागउक्तस्ताजिकतिलके उक्ताः कलाःस्वर्क्षगतेग्रहेद्रेप्रत्येकवर्गेत्वधिमित्रगेहे स्वाघ्रंशही
नाहितगेहसंस्थेस्वाह्रौनिताःस्वाघ्रिलवत्रयोनाः समर्क्षगेशत्रुगृहोपपाते निजाष्टमांशप्रमितंवलंस्यात् अ
धिद्विषड्डोपगतेस्वकीयेनृपांशलिप्ताइतिवर्गवीर्ये पथागतंतुगवलंतुतेनसमन्वितंवर्गवलंवलंस्यादिति मित्रश
त्रुरूपेमैत्रीचक्रेवलमुक्तंपद्धतौ ॥ निजमित्रारिभेत्रिंशन्ति ३०थ १५सार्द्धोदृया ७।३०वलम् हद्देततद्दलंत्र्यंशे
द्रेष्काणेशरसीमाकइतिचांशेनवांशे एतत्स्पष्टमुक्तंताजिकसारे त्रिंशांशानिजभेस्वमित्रभवनेपञ्चांशकाः१५शत्रु
भेसार्द्धास्सप्तलवाः ७।३०स्सतातिलवकेभागास्तुपञ्चेन्दवः १५त्रिंशांशेनिजमित्रभेनगलवाःसार्द्धाः ७।३० स्तूनाः
शत्रुभेपादोनाः ३।४५ स्वगुणांशकेदललवाः १० वाणांशकामित्रभेद्रेष्काणेस
दलायमा २।३० स्वरिगतेनवांशकेस्वेशराः ५ नवांशेनिजमित्रगेयमलवाःसा
र्द्धो२।३० स्वरोनदलः१।१५ मिति तद्देवचतुर्थभागप्रमाणिकावलोक्तिः दशाधि
केवलावलोशराल्पकेल्पवीर्यकइति अत्रेवामनेनलग्नस्यापिपंचवर्गीकार्येत्युक्तं
मस्वोच्चनवांशकेहद्दागृहद्रेष्काणएवच सलग्नखेचराणांतु प्रोक्तोयंपंचवर्गिके

००	स्व	मि	स	श
गृ.	३०।०	२२।३०	१५।।	७।३०
हे हो	१५।०	११।१५	७।३	३।४५
द्रे:	१०।०	७।३०	५।०	२।३०
नं.	५।०	३।४५	२।३०	१।१५

तिअथवर्षेशादृशाधीशबलादिनिर्णयार्थंविंशोपकाविभागेननष्टबलादिलक्षणयुक्तान्तानिकसारेवाणात्सैनेष्टबलो
ग्रहोदृश १० मितेमध्यो विंशोपैस्ततः श्रेष्ठोधस्त्र १५ मितेसुखार्थजनकःप्रोक्तःस्वदस्त्रे २० भवेदिति ननुविंशतिवि
शोपकात्मकम्बलङ्कस्यापिग्रहस्यनायातितथाहिमेषस्थसूर्यस्यउच्चबलादियद्यपिसमायातितथापिस्वगृहस्था
न्मित्रसमशत्रुगृहादिभेदकृतबलतारतम्येनावश्यन्यूनतासार्द्धद्वयविंशोपकमिताभवेन्नैव एवंसतिसार्द्धसप्तद
शविंशोपकानले सिंहस्थ सूर्यस्यस्वगृहबलंयद्यपिसमायातितथाप्युच्चराशेरभावादुच्चबलस्यन्यूनतायाषोडश
विंशोपकाबलस्यान्नतुविंशतिविंशोपकात्मकम् अथबुधस्यकन्यायांपञ्चदशांशेस्वगृहबले
स्तोच्चबलस्त्र पूर्णंयद्यपिसमायातितथापिहद्दाद्रेष्काणनवांशबलानिपूर्णानिन
सम्भवन्तियतः आदिमाःषडंशाकन्यायाम्बुधहद्दात्रयंतिमस्त्रिभागोबुधद्रेष्काणः
अंतिमनवांशत्रयस्त्रिंशत्तिकलाधिकम्बुधनवांशः परिकन्यान्तिमनवांशोगृह्यतेतदा
स्वगृहद्रेष्काणस्वनवांशबलानिसम्पूर्णान्यायान्तिपरन्त्वेकंसन्धिवस्तोऽपरंप्रच्य
वनहृतिन्यायादुच्चबलेकिञ्चिदूनेहद्दादिबलमपिमित्रादिगेहस्तत्वान्न्यूनमतःपर
मंदबलेयथाकथञ्चित्सप्तदशविंशोपकात्मकंस्यान्नविंशतिविंशोपकात्मकम्बलम

पञ्चवर्गीयबलचक्रम्

स्व	मि	मि	स	श	०
३० ०	२२ ३०	१५ ०	७ ३०	० १५	सू
१५ ०	११ १५	७ ३०	३ ४५	० ५६	ह
१० ०	७ २	५ ०	२ ३०	० २७	द्रे
५ ०	३ ४५	२ ३०	१ १५	० १८	न

मित्रशत्रुस्वमैत्री

१८	द्रे	हे	न	०
३०	१५	१०	५	
१५	७ ३०	५ ०	२ ३०	स्व
७ ३०	३ ४५	२ ३०	१ १५	मि

मन्येषान्तु गृहोच्चयोर्भेदाद्विंशति विंशोपकन्यूनमेव बलं स्यात् अत्र केचित्पंचवर्गी द्वादशवर्गी हर्षस्थानबलानामेकं त्रिभ
क्तं यदि विंशति विंशोपकमितं स्यात्तदा पूर्णबलो ग्रहो ज्ञेयः उक्तं च यादवेन स्त्रीरूपंचवर्गी शरवर्गिकासु स्थानोत्थवीर्यैक्य
मथा त्रिभक्तं चेद्विंशतिः पूर्णबलो ग्रहः स्याद्बलानुमानेन च मध्यमादि निजफलमतिप्रसंगेन अथ दशाफलज्ञानार्थं पं
च विंशोपकन्यूनबलो नष्टबलः पंचविंशोपकात्मकबलः स्वल्पबलः पंचाधिकबलो मध्यबलः दशाधिकबलः
पूर्णबलः वर्षेशफलज्ञानार्थं तु षड्विंशोपकात्मकबलो हीनबलः षड्विंशोपकाधिकबलो मध्यबलः द्वादशविंशोप
कात्मकबलः पूर्णबलः एतन्स्पष्टमुक्तं हिल्लाजेन पंचविंशोपकान्यूनबलो नष्टबलो ग्रहः पंचविंशोपकबलो
हीनवीर्यः प्रकीर्तितः पंचाधिकबलो मध्यबलः संपूर्णवीर्यकः दशाधिकबलो ऽब्देशफलं तद्वै विभागतः इति सामा
न्यं पंचवर्गीबलसाधनं अथ एतत्खुत्थविंदकादि संमतं स्थानदिक्कालविसर्गचेष्टाहर्षबलं निरूप्यते उक्तं च समर
सिंहेन सामान्यबलमिहोक्तं विशेषमवलोक्य फलमूह्यमिति तत्रादौ स्थानबले सविशेषपंचवर्गी च कस्तूत्तनमु
क्तं कुत्थयोगे समरसिंहेन सबली स्वगृहत्रैराशिकहद्दोच्चमुशल्लहेष्ववरिष्ठ इति एतन्स्पष्टं गणितपूर्वकमुक्तं ताजि
कमुक्तावल्यां स्वाधीष्टात्रैराशिकवेदाग्निनेत्ररूपाद्यो निजगृहे कौ १२ द्वत्तानि तु गेहे वेदाग्न्यश्चिनस्तत्र दर्द्दे हद्दे राभाद्दोत्त
द्दन्यतः सुः त्रैराश्युस्थे हीनहाईकानि त्रैराश्यद्देस्यान्मुशल्लाहसंज्ञे यद्वा स्वेष्टाराशिषु द्वादशांशेषु गेहाद्दंशाव्यग्र

हो. र. २०

तिअथषष्ठेशरदशाधीशवलादिनिर्णयार्थंविंशोपकाविभागेननष्टवलादिलक्षणमुक्तन्तान्निकसारेवाराणस्मैनैष्टवलो
ग्रहोदशा १० मितैर्मध्योविंशोपैस्ततःश्रेष्ठोघस्त्र १५ मितैस्सुखार्थजनकःप्रोक्तःखरस्तै २० र्भवेदित्तिननुविंशतिवि
शोपकात्मकम्वलङ्कस्यापिग्रहस्यनायातितथाहिमेषस्थसूर्येस्यउच्चवलादिपद्यपिसमायातितथापिस्वगृहस्था
न्मित्रसमशत्रुगृहादिभेदकृतवलतारतम्येनावश्यन्न्यूनतासाईइयविंशोपकमिताभवेन्मैवएवंसतिसाह्रींस्तत्रद
शविंशोपकावलंसिंहस्थसूर्यस्यस्वगृहवलंयद्यपिसमायातितथाप्युच्चराशेरभावादुच्चवलस्यन्यूनतायाषोडश
विंशोपकावलंस्यान्ननुविंशतिविंशोपकात्मकम् अथवुधस्यकन्यायांपञ्चदशांशेस्वगृहवलं।
स्वोच्चवलञ्चपूर्णंयद्यपिसमायातितथापिहद्रेष्काणनवांशवलानिपूर्णानिन
सम्भवन्तियतःआदिमाःषडंशाकन्यायास्तुधहद्दास्त्रन्तिमत्रिभागोवुधद्रेष्काणः
अन्तिमनवांशस्त्रयस्त्रिंशत्कलाधिकस्तुधनवांशःपरदिकन्यान्तिमनवांशोगृह्यतेतदा
स्वगृहेद्रेष्काणस्वनवांशवलानिसम्पूर्णान्यायान्तिपरन्त्वेकंसञ्चिवस्ततोऽपरंप्रच्य
वतइतिन्यायादुच्चवलेकिञ्चिदूनंहद्दादिवलमपिमित्रादिगेहस्तलान्न्यूनमतःपर
मंवलेयथाकथञ्चिदष्टादशविंशोपकात्मकंस्यान्नविंशतिविंशोपकात्मकम्वलम

पञ्चधा मैत्री वल चक्रम्

स्व	अधि मि	मि	स	श	०
३० ०	२२ ३०	१५ ०	७ ३०	१५	ग
१५ ०	११ १५	७ ३०	३ ४५	१ ५६	ह
१० ०	७ २	५ ०	२ ३०	० ३७	द्रे
५ ०	३ ४५	२ ३०	१ १५	० १८	न

मित्र शत्रु रूप मैत्री

१८	द्रे	ह	न	०
३०	१५	१०	५	अधि
१२	७ ३०	५ ०	२ ३०	सम
७ ३०	३ ४०	२ ३०	१ १५	श

राम
२०

मन्येषान्तु ग्रहोच्चयोर्भेदाद्विंशति विंशोपकन्यूनमेव बलं स्यात् अत्र केचित्पंचवर्गी द्वादशवर्गी हर्षस्थानबलानामेकं त्रिभ
क्तं यदि विंशति विंशोपकमितं स्यात्तदा पूर्णबलो ग्रहो ज्ञेयः उक्तं च यादवेन श्रीसूर्यवर्गी शरवर्गिकासु स्थानोत्थवीर्यैक्य
मथाग्निभक्ते चेद्विंशतिः पूर्णबलो ग्रहः स्यादलानुमानेन च मध्यमादिरित्यलमतिप्रसंगेन अथ दशाफलज्ञानार्थं पं
च विंशोपकन्यूनबलो नष्टबलः पंचविंशोपकात्मकबलः स्वल्पबलः पंचाधिकबलो मध्यबलः दशाधिकबलः
पूर्णबलः वर्षेशफलज्ञानार्थं तु षड्विंशोपकात्मकबलो हीनबलः षड्विंशोपकाधिकबलो मध्यबलः द्वादशविंशोप
कात्मकबलः पूर्णबलः एतत्स्पष्टमुक्तं हिल्लाजेन पंचविंशोपकान्यूनबलो नष्टबलो ग्रहः पंचविंशोपकबलो
हीनवीर्यः प्रकीर्तितः पंचाधिकबलो मध्यबलः संपूर्णवीर्यकः दशाधिकबलोऽब्देशफलं ज्ञेयं विभागतः इति सामा
न्यपंचवर्गीबलसाधनं अथ खत्तखुत्तखिदकादिसंमतं स्थानदिक्कालविसर्गचेष्टाहर्षबलं निरूप्यते उक्तं च समर
सिंहेन सामान्यबलमिहोक्तं विशेषमवलोक्य फलमूह्यमिति तत्रादौ स्थानबले सविशेषपंचवर्गीचक्रसूचनमु
क्तं कुत्थयोगे समरसिंहेन सबली स्वगृह त्रैराशिकहद्दोच्चमुशल्लहेषु बलिष्ठ इति एतत्स्पष्टं गणितपूर्वकमुक्तं ताजि
कमुक्तावल्यां स्वाधीष्टादेन केवदासिनेत्रेरूपाद्यानि सुगृहे कौ १२ हृतानि तु गेवेदाग्न्यम्बिनस्तनदद्दहद्दशाभाद्दोत्त
द्दर्ह्यान्यतःस्युः त्रैराश्युस्थे द्वौनहाईकानि त्रैराश्यर्द्धस्यान्मुशल्लाहसंज्ञे यद्वा स्वेष्टाराशिषु द्वादशांशोगेहादंशाद्यग्र

योऽष्मा निरस्ताः रामाष्टजानेत्रचन्द्रार्द्धकानि चन्द्राद्यौ शारूपपूर्वाः क्रमेण खेटे शुद्धे सप्तमात् स्वादिगोहाच्छेषे भार्द्धेऽप
त्रकल्प्योऽनुपातः अभीष्टादिगृहादिभ्यो बलं यदिह साधितम् तत्र हृत्स्थानमिघ्नं लन्न षष्टिभक्तं स्फुटम्भवेदिति अ
२१ त्रनर्कवेदाद्यकानि द्वादशोद्धृतानि रूपकलादिकम्बलम्भवति अथात्र स्वगृहे पूर्णम्बलन्तु रुक्षे स्वगृहेन राभाग
इत्युक्तेः स्वगृहात्सप्तमे राशौ ग्रहो निर्बलः अन्तरे त्रैराशिकमुच्चबलवज्ज्ञेयं तत्रार्क
चन्द्रयोरेकमेव स्वगृहमतो न सन्दिग्ध भौमादीनान्तु स्वगृहद्वयसद्भावात् तत्सप्तमस्यापि
हे विध्यात् कथमत्र बलानयनोपायः उच्यते भौमादिषु चारवशान्निकटस्थितमेव स्व
गृहं न तु दूरस्थितमिति सम्प्रदाययुक्तिरिति अथ गृहस्वगृहसप्तमाद्विशोध्य शेषषड्धि
कन्नेद्वादशशुद्धनोचेद्यथास्थितमेव स्थाप्यन्ततस्तस्याशाः षड्भक्ताः कलादि बलं
स्यादिति अत्रोपपत्तिः स्वगृहप्रारम्भे पूर्णं त्रिंशत्कलात्मकम्बलन्तत्सप्तमारम्भे शू
न्यमन्तरेऽनुपातः यदि राशिषट्कांशैः १८० पूर्णम्बलं ३० लभ्यते तदेष्टेन किमिति ॥
अत्र गुणाहरयोस्त्रिंशतापवर्तने कृते गुणस्थाने रूपम्भाजकस्थाने षट् इत्युपपन्नमेव राम:
अधिमित्रग्रहस्य गृहे अधिमित्रसप्तमगृहाद्विशो २१

पञ्चधामैत्रांबलविभागः एतान्यकानि वारे शोधितानि बलम्					
स्वीयवर्गे	६	४	३	२	१
ऽधिमित्रवर्गे	५	३	२	१	॥
मित्रवर्गे	३	२	१	॥	।
समस्ववर्गे	२	१	॥	।	=
शत्रुवर्गे					
ऽधिशत्रुवर्गे	॥	।	=	−	ऽ॥
०११००	गृह	उच्च	हद्दा	द्रेष्का	मुस

धिमित्रग्रहस्वगृहे पूर्णम्बलम् २०, अधिमित्रगृहात्सप्तमे शून्यन्तत्राधिमित्रगृहस्थग्रहे

शेषं षडधिकद्वादशशुद्धो चेत्तथा स्थितमेव स्थाप्यं तस्यांशा नवभक्ताः कलादि स्वाधिमित्रग्रहबलं स्यात् अत्रो
पपत्तिरनुपातेन यदि राशिषट्कांशैः १८० पूर्णं २० बलं तदेष्टेन किमिति अत्र गुणहरयोर्विंशतिभिरपवर्तने कृ
ते गुणस्थाने रूपं भाजके नव इत्युपपन्नमेवं ग्रहबलेन स्वस्वपरमबलेन स्वस्वसप्तमग्रहेन पूर्ववदनुपातयुक्त्या
सोपपत्तिकं बलं स्यात् सोच्चबलं त्वनुपातेन प्रागानीतमेव अधिमित्रादुच्चे उक्तवदनुपातेन बलसाध्य उच्चरा
श्यभावे स्वोच्चबलमेव कर्तव्यं अथ हद्दाद्रेष्काणनवांशानां सप्तमे नैव त्वनूक्तिवचनाभावादंशैरेवानुपातस्तद्यथात्र
हस्य वर्तमानहद्दारंभे बलारंभः हद्दामध्ये परमं बलं १५ हद्दासमाप्तौ बलं शून्यं तत्र ग्रहहद्दाभुक्तभोग्ययोरल्पहद्दां
शाः पंचदशगुणा वर्तमानहद्दार्धांशभक्ताः स्वहद्दाबलं स्यात् अत्रोपपत्तिरनुपातेन यदि वर्तमानहद्दार्धांशैः पंच
दशकलालभ्यं तेनदा ग्रहहद्दाभुक्तभोग्ययोरल्पांशैः किमिति उपपन्नं अथ स्वद्रेष्काणप्रारंभे फलोपचयः पंचमां
शसमाप्तौ पूर्णं बलं २० दशांशसमाप्तौ शून्यबलं तत्र ग्रहविद्यमानद्रेष्काणभुक्तभोग्ययोरल्पमंशादि द्विगुणं कला
दिस्वद्रेष्काणबलं स्यात् अत्रोपपत्तिः यदि पंचभिरंशैर्दशकलामितं बलं तदेष्टेन किमत्र पंचभिरपवर्तने कृते हरस्थाने रूपं गु
णस्थाने द्वयमित्युपपन्नं अथ मुशल्लहारंभे बलारंभः मध्ये पूर्णबलं ५ अंते शून्यं तत्र ग्रहविद्यमानमुशल्लहभु
क्तभोग्ययोरल्पमंशादि त्रिगुणितं स्वमुशल्लहबलं स्यात् अत्रोपपत्तिः यदि मुशल्लहार्धेन चत्वारिंशत्कला

हा· धिकेनैकांशमितेन पंचकलामितं वलं तद्देष्टेन किमिति अत्र भाजकास्त्रिगुणो गुणकः अतोंशादित्रिगुणीकृत्यमिसु
र· पपन्नमेवमनुपातेनाधिमित्रादिद्रेष्काणवलं पूर्वोक्तपरमवलेन ग्रहस्य हद्दाद्रेष्काणमुशल्लहवलं साध्य
२२ मेवं स्वादिनवांशेस्वादिहद्दाया नंतरं शेरनुपातात्फलं ज्ञेयम् तत्र हद्दायाम्य रमम्वलं कलाः १५ मुशल्ल
हे परमं कलाः ५ अथ एवं सर्ववले कांकहोपरि अन्येषां कहाणां द्रेष्यसमागता स्तरेकेनगुणितंप
ष्टिभक्तं स्फुटं स्यादेवं सविशेषपञ्चवर्गीचक्रनिरूपणानन्तरमन्यत्स्थानवलमुक्तं तत्रैव समरसिंहेन योलग्ने
केन्द्रे वा त्रिकोणे वाथवा स्यात्लग्ने पुरुषागगना द्यावत्तृतीयभवने स्त्रियोपि नवमान्तम् पुंखेटाः पुराशौ स्त्रीराशौ
स्त्रीग्रहा वलिनः स्थिरराशौ वा भवन्ति नेवलिन इति एतत्स्पष्टं गणनपूर्वकमुक्तं मुक्तावल्याम् लग्नकेन्द्रतद्गप।
स्थितग्रहे रूप१ काई१ ५ चरणोक्तिं १ ४ वलं स्त्रीपुरुषमवने ४ नेवमानः पुंसु भावफलतो परागेषु स्थिरराशौ सर्वे
षां पुंस्त्रीराशौ पुमङ्गनाख्यानामिति अत्र लग्ने ग्रहः पूर्णवीर्यः केन्द्रे र्द्धवीर्यः पणफरापोक्लिमयोश्चरणवी
र्यस्तत्र पूर्णम्वलं षष्टिकलात्मकम् अर्द्धं त्रिंशत्कला चरणः पञ्चदशकलाः अथ लग्नसमग्रहे पूर्णम्वल
न्द्वादशसन्धिविराम विकला तो लग्नभावप्रारम्भस्तत्तह्विरामयावत् लोपचयः प्रथमभावविरामविकलातः म
प्रथमसन्धिविरामयावद्भावफलापचयः अन्तरस्थे ग्रहे ग्रुपातः स चानुपातः पूर्वेद्धहसन्ध्यन्तरं कार्यमित्यादि २२

नाभावफलानयनार्थंकृतमेवअतोलग्नस्थग्रहस्यभावफलमेववलंकेंद्रस्थग्रहस्यभावफलार्द्धमेववलम्पणफरा
पोक्लिमस्थग्रहस्यभावफलचतुर्थांशोवलमिति अथस्त्रीग्रहाणाञ्चतुर्थादिषड्भावेषुवलवत्तोक्तेः पूर्वेषु
त्पाचतुर्थादिषड्भावस्थानांस्त्रीग्रहाणाम्भावफलमेवतत्राल्यंवलम् एवम्पुरुषग्रहाणामपिदशमादिषड्भावेषु
स्थितानांभावफलमेववलमिति अथस्थिरराशिस्थग्रहवलंतत्रराश्यारंभेवलोपचयः पंचदशांशेः पूर्णं
वलंराश्यंते शून्यंवलमतोग्रहस्यराशिपूर्वार्द्धेस्थितस्यभुक्तांशाराश्युत्तरार्द्धेस्थितस्यग्रहस्यभोग्यांशाश्चतुर्गुण
वलं अत्रोपपत्तिः यदिपंचदशांशेः पूर्णवलं ६० लभ्यते तदास्थिरराशिस्थितभुक्तभोग्यांशैः किमत्रोभयोः
पंचदशभिरपवर्तेकृतेंशाश्चतुर्गुणाः कार्याइत्युपपन्नम् एवंविषमसमराशिगानांपुंस्त्रीग्रहाणांराशिस्थ
स्थग्रहवलंवहलंज्ञेयम् इतिस्थानवलं अथदिग्वलमुक्तंतत्रैव नवमसहजषष्ठगायपुत्रान्त्यभस्थाद्युमणि
नरहखेटादिग्वलाढ्याभवेयुरिति अत्रसूर्यादीनांनवमादिस्थानेपूर्वोक्तयुक्त्याभावफलतुल्यमेववलंज्ञेयं ॥
अयमेवप्रथमहर्षवलसमरसिंहेनोक्तं इतिदिग्वलम् अथकालवलम् तत्रसमरसिंहः गुरुमंदौयदिपश्चि
मरात्रौशुक्रेंदुभूसुताः सायम् उदयंतितदावलिनोनरग्रहाश्चाह्निनक्रमपरेच अत्रार्कास्तप्रमलग्नोदयः।
कालःसायंशब्दवाच्यस्तत्रचंद्रभौमौपूर्णं ६० वलौ अत्रार्कास्तुक्रः सप्तमः कदापिनसंभवत्यतोत्रसप्तम-

हो. र. २३

शब्दः परमांतरवाचीत्येयः अतः सूर्यशुक्रयोः परमांतरांशैः पंचाशत्संख्यैर्वलं साध्यं उक्तं च मुक्तावल्यां रवेः सप्तमे
चंद्रभौमौ वलाढ्यौ रवपंचाश ५० तुसांतरे देस्यमेवीति सूर्यतुल्ये सर्वेपि निर्वलाः अथ वलानयने सूर्यस्य चंद्रभौ
मयोरंतरं षड्गुणं स्थाप्यं तद्दशाभिर्भक्तं वलं भवेत् अत्रोपपत्तिरुक्तवत् वलवत् सूर्यशुक्रयोरंतरं पंचाशदंशमध्ये स्था
प्यं तदनंतरमेव तद्दंशाः षड्गुणाः पंचभक्ताः शुक्रवलं स्यात् अत्रोपपत्तिः यदि पंचाशदंशैः षष्टिकला लभ्यंते तेन
देष्टेन किमित्युभयोर्दशभिरपवर्त्ते कृते गुणकः षड्भाजकः पंच न्युपपन्नं अथ जीवशन्योरर्द्धरात्रानंतरं बलारंभस्तृती
यप्रहरान्ते वलं पूर्णं चतुर्थप्रहरान्ते वलं शून्यं अथ सूर्योदयात्त्रिमानमानीय यथा यदर्द्धरात्रानंतरमिष्टकालस्तदात
स्मिन्नर्द्धरात्रः शोध्यः यदि तृतीयप्रहरोनमिष्टकालस्तदा त्रिमानमध्ये शोध्यः शेषं षष्टिगुणं प्रहरमानेन भक्तं लब्ध
रुशानि वलम् अथ दिवसादिग्रहवलम् तत्र लग्नमध्ये रविस्त्रिशोध्य यद्यवशेषं न्यूनं तदा तद्राश्यादिकं विंशद्गु
म्वलम् अधिकं षट्च्युतं विधेयं शेषं राश्यादि विंशद्गुणं पुंग्रहाणां वलं भवति पुंग्रहाणां रव्यूनं लग्ने षडधि
केतु नवलमेव रव्यूने लग्ने षड्भूने सति स्त्रीग्रहेषु नवलम् षडधिके षड्भूनेन वाधिकं द्वादशात्यक्तमवशेषं विंशति
गुणास्त्रीग्रहवीर्यं भवति यतो दिननिशोः पुंस्त्री प्रावल्यमुक्तं संध्योनुविरामः एतत्स्पष्टमुक्तं मुक्तावल्याम् अर्कौ राम
नलग्ने च यते त्रिराशिं यावन्यत्रापचयेन रूपम् पुंस्त्वमरवेरिष्टेषु च य त्रवान्तेषड्भान्यत्रापचयेन वेद्यं अयमर्थ २३

अर्कोनलग्नेत्रिराशिं यावच्चयतो द्विहितो रूपस्य बलम् त्रिराशितोग्रे अपचयेन रूपं पुंखेटेषु बलम् अन्यखेटेषु स्त्री
ग्रहेषु सप्तमान्नवान्तं यावद्रूपस्य बलम् अपरत्र दशमात् द्वादशान्तं अपचयेन रूपबलं ज्ञेयमित्यर्थः इति कालब
लम् अथ निसर्गबलम् तत्र निसर्गबलमुक्तं ताजिकप्रदीपे रूपस्य सप्तमांशो ८।३४ बलम्भवेत्स्वरूपं पुत्रस्य त
तद्द्वादिगुणं भौमज्ञगुरुसितेन्द्वर्कजं निसर्गस्यात् इति निसर्गबलम् अथ चेष्टाबलम् समरसिंहः मन्दगतिः
शीघ्रगतिश्चावक्रः क्रूरदृग्रहितः क्रूरायुक्तो बलवान् शुभयुतदृष्टः कृताभ्युदयः सूर्यस्य चैकभागोरति ए
तस्य च मुक्तं ताजिकमुक्तावल्याम् द्विगुणा शरूपोन वीर्यमथार्कांशगानाञ्चाशुभसमलिप्तस्य बलं क्रूरसहि
तस्य रूपस्यात् मार्गोदयाद्विभागस्थितस्य वा शीघ्रगस्य मध्यगतेरिति अत्र सूर्योपग्राशिनवांशेनस्मिन्नेव न
वांशे स्थितस्य ग्रहस्य भागाद्यं द्विगुणं षष्टिभक्तमवशेषं बलं भवति अथ शुभग्रहेण समानलिप्तस्य षष्टिकला
बलं न्यूनाधिकत्वे तु द्वयोरन्तरं त्रिंशद्दशान्यूने विधेयं तदंशा द्विगुणो बलम् अत्र शुभसमलिप्तो यदा क्रूरग्रहस
हितो भवति तदान बलमित्यपि ज्ञेयं अथ ग्रहस्य मार्गोदिनमारभ्य वक्रपर्यन्तं तयोदयदिवसमारभ्यास्तपर्यन्तं यादि
नसंख्या तदर्द्धं विधापनावत्तंस्ये द्विषष्टिकलात्मकं बलं वक्रदिने अस्तदिने च बलं शून्यम् अन्तरेऽनुपातः या
दि मध्यदिनैः पूर्णं शुभबलं लभ्यते तेन दामार्गदिनाद्गते गम्ये वा दिवसैस्तथा ग्रहोदयदिनाद्गते गम्ये वा दिवसैः कि

ग्रहाः	मं	बु	श
अस्तादुदय	४	१	१। १ ३०
उदयाद्वक्रं	१०	४।१० ३०	२
वक्रान्मार्गम्	२	४	४
मार्गादस्तः	१०	४।२ २०	१ ३५

मितिरथोदयास्तवक्रमार्गदिनानां ज्ञानं सुगमोपायेन मञ्जु रू
चरतोऽस्मि सिद्धान्तचिन्तामणावुक्तम् पूर्वोस्ततः पश्चिमउद्गमोऽस्मा
द्वक्रं ततोऽस्तः परउद्गमः प्राक् मार्गी गुरोऽस्तो खलु दन्त ३२ दन्तै
३२ वेदै ४ र्नृपैः १६ वेदैः ४ रदैः ३२ र्बुधः स्यात् भृगोस्ताद्द्विमा
सः सप्तमासे रभ्रि दिनैः क्रमात् नवभिरभ्रि दिवसैर्मासैर
ष्टमितैः स्यात् भौमास्ता ददुदयस्तस्माद्वक्रं तदनु मार्गता ततो

१ ०	पूर्वोस्ताश्चिमोदयः	पश्चिमोदयाद्वक्रम	वक्रात् पश्चिमोस्तम्	पश्चिमास्तात् प्रागुदयः	प्रागुदयान्मार्गः	मार्गात् पूर्वास्तः
बु॰	दि॰ ३२	दि॰ ३२	दि॰ ४	दि॰ १६	दि॰ ४	दि॰ ३२
शु॰	दि॰ ७५	दि॰ २४०	दि॰ २३	दि॰ ९	दि॰ २३	दि॰ २४०

स्त एवं क्रमतो वेद ४ काष्ठा ह्वि २ पंक्ति १० भिः मासैर्भुवो सोघ्रिवेदैर्युगैः स्तो घ्रियुगैर्गुरोः शनेः स्तो घ्रिभुवाराभैर्वेदै
साहैःश्च वह्निभिः इत्युदयास्तादिदिनज्ञानम् अथ ग्रहगतिबलम् तत्र शीघ्रगस्य कोर्थः मन्दगतेर्म
ध्यमगतिन्यूनस्य स्पष्टगतेर्ग्रहस्य सम्बलं तत्र मध्यमगतेर्मध्यमगतितुल्यस्पष्टगतेर्ग्रहस्य च स्वबलं मध्यमगति
तोऽधिकस्पष्टगतेर्ग्रहस्य बलाभावो ज्ञेयः अत्र भौमस्य गतितुल्याः कला द्विगुणा बलं भवति बुधस्य गतिकलाः ष
ड्गुणा एकोनाशीति ७९ हृता बलं भवति गुरोर्द्वादशगुणा शुक्रस्य स्वत्र्यंशरहिता शनेस्त्रिगुणाः इति मथितार्थो
गुरुसम्प्रदायाद्भेयः इति चेष्टाबलम् अथ दृग्बलम् तत्रैव बलं न पश्यति यावन्तो वा स्वस्य वीर्ये स्यात् शुभ द ५५

दृस्य च पापग्रहतुर्य्यदृशोनिःस्वपादोनम् अत्र यस्य ग्रहस्य यावती लग्नस्योपरि दृष्टिस्तावदेव तस्य दृग्वलं अथ
शुभदृष्टस्य ग्रहस्य यावती शुभदृष्टिः पादोनावलस्यान्यरेत्तु क्रूरतुर्यदृष्टिरहितो ग्रहोपस्थितः तत्सम्भवेन वलमिति
वीक्ष्यते लग्नसवलोऽस्ति समरसिंहः इति दृग्वलम् अथ लग्नादिद्वादशभावसद्मानां वलानयनमुक्तम्भुक्तावस्थाम्
तन्वादिकानामिह सद्मनां तु पस्तु वलस्त्वेव वलम्प्रदिष्टम् स्वनाथजीवज्ञदृशा समेतं तन्वभेषु रूपान्वितमाप्यमेषु च
तुष्यदाख्ये स्वपिनार्द्धयुक्तं न कीटभे किञ्च न योजनीयम् शुभाशुभव्योमगदृग्वियोगं शुगांशयुक्तो न मितिस्फुटस्यादिति
विशेषमाहवाम्नः स्वस्वस्वामि वलत्वेन त्रयोराशिर्वलाधिकः जीवज्ञयुक्तो दृष्टो वा स्वस्वस्वामियुतेक्षितः पृष्ठोदयाः
कर्किमृगाधनुर्मेषवृषाश्च मी शेषाः शीर्षोदयास्तेषां मीनस्तूभयतः स्मृतः शीर्षोदयादिनवला स्युः शेषा रात्रिवला
स्स्मृताः नृराशयो वलन्यस्या दशमस्थाश्चतुष्पदाः वृश्चिकः सप्तमस्थाने चतुर्थे जलराशयः संध्यायांवृश्चिकोराशि
र्दिवसेनरराशयः रात्रौ वलाढ्याः शेषा स्युरत्यं राशिवलं स्मृतम् इति राशिवलं प्रोक्तं पुराणाचार्यसम्मतम् ५ अथा
दृष्टधा ग्रहाणां वलफलमुक्तं पद्मनाभेन अत्र एकैकं प्रतिसार्द्धं विशोपकं वलं ज्ञेयं संपूर्णे वलं षड्विंशोपकात्मकं
मध्यमं वलं त्रिविंशोपकात्मकं न्यूनं मध्यमवलं ज्ञेयं तत्र यास्तून्ये हानिस्तथा क्लेशोद्यदेशोकोमहद्भय वैमनस्यं सम
तयोर्हेगो रूपे प्रोक्तमिदं फलं सार्द्धरूपेन नोः पीडा द्वाभ्यां दुःखसुखं समं सार्द्धद्वाभ्यां सुखं वा त्रिभिर्भोगः सुखं

हा॰ र॰ २५

धने सार्द्धत्रये सर्वेसिद्धिश्चतुर्भिः सर्वतो यश इति नष्टबलानां सूर्यादीनां फलमुक्तं तेजःसिंहेन त्वग्रहश्रिरुक् परिभ
वारिरवौ विनष्टे कुजे र्थसुयोगतिरु जीवेनिजे लघुत्वं ततातहानिरणक्रूरत्वपुण्यतेन्यस्रुम्भेलभोगसुखतानुरा
भीः शनौ चेति श्रणुरुतिरस्वहतिरपुण्यतापुण्यराहित्यमनुरागभीः स्वशेषकाङ्क १ अथ प्रसंगादिष्टकष्टविचा
रो लिख्यते तत्र प्रयोजनमुक्तं रत्नावल्यां ताजिकोक्तफलादेशः प्रकर्तुं शक्यते यतः इष्टकष्टफलज्ञानान्निर्णय
लेदथोच्यते स्वोच्च १ मित्रोच्चगो २ मार्गी ३ सुहृत् ४ सौम्या ५ वलोकितः उदितः ६ सौम्यवारी च ७ त्रिकोणाप ८
३।५।९।११ गोथवा वर्गोत्तमे ९ मित्रवर्गो १० स्वगेहे ११ सूर्यभागगः १२ सूसरिःफो १३ मुथशिलः सौम्यैः १४ सौम्यान्त
गो १५ युतः १६ एवं बलयुतः खेटो ज्ञेयः षोडशधा बुधैः नीचे १ शत्रूच्चगो २ वक्री ३ रिपु पा ४ पावलोकितः ५ अस्त
गो ६ याम्यभागस्थो ७ लग्नाद्रिष्फारिगुस्थितः ८ वर्गोत्तमविहीनो यः ९ शत्रुवर्गी १० गृहे पि च ११ सूर्यभागोभि
तः १२ क्रूरैरिष्फो १३ मुथशिलो पि च १४ पापयुक्तो १५ मध्यगतो १६ ज्ञेयः खेटो वलोक्कितइति अत्र शुभस्था
नगे ग्रहे शुभफलरूपमिलस्यायं अशुभस्थानगे ग्रहे अशुभफलरूपमितम् स्यात् पुनः शुभोऽशुभफलयो
रन्तरे कृते सति यच्छुभमशुभं वा अवशिष्टं तदेव ग्रहस्य इष्टकष्टं वा फलं दशाफलादिषु ज्ञेयम् एतत्स्पष्टमुक्त

राम
२५

णित्येन सर्वत्र कल्पमस्यगेवरूपं फलं शुभाख्यं फलनिर्णयाय इहापि रूपं परिकल्प्य साध्यं फलं न्वक

कष्टाभिधमत्र तैः पृथक्स्थितैर्लाभपदं तत्र लब्धफलेन देवाभिधमत्रैव यम दशाधि १० केन्द्रेष्टफले च पूर्णम्
लब्धो १० नैकस्थितं त्वमध्यमं कष्टाधिके पूर्णशशाङ्कः १० हीनेष्टभेचक्रेष्टदशानोवशिष्टे कष्टात्तथा कष्टुत्तरेनि
रुक्तं फलं लब्धं शापोयवनैः पुराणोरेति अथ पञ्चवर्गाश्रयस्य कष्टमुक्त्वाजिकमुक्तावल्याम् दलत्वं लाद्दत्वेन
दर्द्दकत्वं स्वकीय मित्रारिगृहे स्वभेस्थात् तथैव दृक्केभे लवस्त दृद्दत्तात् खण्डकलत्वं लवे कं भागः तदर्द्दक
लहेलमेव त्रिंशतिय्यंशकोदृत्वे दलत्वयोः नवांश कोदृत्वं दलत्वं नीचेशून्यत्वं वेदोशनवांशकोचेति स्वन
दूनयद्धा सेष्टारातिगृहाद्दशांशात्प्रायुक्तवलविभागा शङ्कष्टफलसाम्यम् इतीष्टकष्टविचारः अत्रैकेनसामान्य
नैव अष्टधावलङ्कल्पयन्ति उक्तं त्वं हिल्लाजे समगाति १ रुद्रितोयः २ सोम्यदृशोष्य ३ युक्तः ४ सशुभमुथशिलीसास्तो
मभावे ६ केंभागे ७ विचरतिशुभमध्ये ८ चातिवीर्य्यैः प्रदिष्टः कश्चिन्नवलविरोधी हीनवीर्यः स्वगोत्रः उभयवलसमा
सत्वाप्यभावेन यो वा विचरति यदिरिवेटोमध्यवीर्योयः
नीर्नैरिति अत्र समगातिविरोधः शीघ्रगतिउदितविशि
धोस्तगः स्वेसर्वे आपितेप अत्रप्रत्येकं सार्द्धविंशोपकद्व
यमितं बलं ज्ञेयम् अथात्रविशेषफलजिज्ञासुना पूर्वो

गृहे			द्रेष्काण			नवांश			त्रिंशांश			उच्च			नीचः		
स्व	मि	श	स्व	मि	श	स्व	मि	श	स्व	मि	श	स्व	मि	श	स्व	मि	श
१/२	१/४	१/८	१/६	१/१२	१/२४	१/१२	१/२४	१/४८	१/१५	१/३०	१/६०	१/२०	१/४०	१/८०	०/०	१/४०	१/२०

तंषड्विधमपितन्विचार्य्यंतरभावे सामान्यपञ्चवर्गी वलं विचार्य्यंतरभावेप्यष्टधा वलम्विचार्य्यमितिसिद्धा॥
न्तः अथ द्वादशवर्गीविक्रमं तत्रवामनः गृहहोराद्रेष्काणाः पादांशः पंचांशषष्ठांशौ सप्तांशनवदशांशारुद्रांशाद्वादं
शांशाश्च भौमशुक्रज्ञ चंद्रार्कबुधशुक्रारमंदिराः शौरिजीवाः पाजीवो मेषादीनामधीश्वराः लग्नार्द्धं जायते हो
रासर्वलग्नेषु सर्वदा ओजराशिभवार्केन्द्वोः समे चंद्रार्कजा मता मेषादिसर्वराशीनां त्रिभागेषु यथाक्रमे आद्यप
चनवेशानां द्रेष्काणा भणिता बुधैः एकद्वित्रिचतुर्थेषु लग्नपादेषु चक्रमात् स्वस्वराश्यादिकेंद्रेशाः पादांशना
यकामता ४ कुजार्कीज्यबुधाशुक्रः पंचमांशेषु नायकाः ओजराशिषु युग्मेषु ग्रहा व्यत्ययतः स्मृताः मेषाद्यावि
षमेराशौ समराशौ तुलादिकाः विज्ञेया विबुधैस्वराभ्यः षष्ठांशनायकाः ६ ओजराशौ स्वराश्याद्यास्तमे सप्तराशितः सप्तां
शनायकास्सर्वे विज्ञेया विबुधैस्फुटाः ७ मेषाद्याश्चरराशीनां स्त्रीपाद्यास्स्थिरराशिषु द्विस्वभावेषु सिंहाद्याः शे
षाश्चांशनायकाः ८ मेषमृगतुलाकर्कमुखासु नवमांशकाः मेषकेशरिधन्वादिराशिचक्रेव्यवस्थिताः ९ अजकुंभ
धनुस्त्रीलिसिंहयुग्मक्रमेणतु दशांशनायका लग्ने ग्रहा नेवम्विदुर्बुधाः १० मेषमीनघटानक्रचापालितुलकन्य
काः सिंहकर्कटमोसादिका रुद्रांशनायकाः ११ स्वस्वराश्यादिकाज्ञेया द्वादशांशकनायकाः १२ एवं लग्नेत्र विज्ञे
या बुधैर्द्वादशवर्गिका सूर्य्यादीनां ग्रहाणां च खेटानाम्वीक्ष्य द्वादशवर्गिका शुभास्वमित्रसौम्योच्चविन्द्यानीचारिपापजा॥

लइपश्चोऽस्यतद्विशोध्यम्परस्य ... केष्वनल्पफलंतेयंगतहे द्वादशवर्गजस्य वर्गोऽशुभाधिकेक्रूरःशुभस्सौम्योतिशोभ
नः निद्याधिकेशुभःक्रूरःक्रूरोति ... तामस्रजेन स्वगृहाद्युच्चादिजेनचत्वारिभावजम्फलंस्म निजवीर्यानुमानेन
स्थितंराशीशभावजम एकैकराशिमध्यस्थवित्तेषुराशिमण्डलेषु तत्वारिभावरूपेणस्वगृहादिक्रमेणच नेचद्वा
दशवर्गस्यस्थूलसूक्ष्मप्रभेदतःस्थूलेसूक्ष्मंफलंतेषुग्रहाणांसर्वभावजमिति अत्रैकैकराशिमध्यस्थमित्यनेन
तत्वारिसर्वभावानांद्वादशवर्गिकाविधेयातस्माद्भावानांस्थूलसूक्ष्मफलविचारःकार्यइत्यर्थःएतत्सर्वमुक्तंसंज्ञा
तन्त्रे भावेषुसर्वेष्वपिवर्गचक्रम्विलोक्यतत्तत्फलमूहनीयमिति द्वादशवर्गीचक्रेविंशोपकानयनमुक्तं। योगा
सुधानिधौशतंकलाः १०० स्वभवनादिकेचमैत्रेतदर्द्धं ५० रिपौतदर्द्धं २५ नदैक्यमभ्यांक ६० हृद्वर्कवर्गोवि
शोपकावीर्ययुतोभवतीति अत्रकेचनद्वादशवर्गीचक्रमकुर्वतिपरन्तिच वामनेनग्रहणावाप्रोक्ताद्वादशवर्गि
का पुराचार्यैरनुक्तत्वात् कृत्रिमासाप्रकीर्त्यतेपि एतन्नरमणीयंयतोतिप्राचीनाचार्यगणमतोऽन्येन भौमःसितोज्ञर
त्यादिश्लोकदशकेनद्वादशवर्गीचक्रमभिहितम् अतएवसंज्ञातन्त्रेश्रीमन्नीलकंठदैवज्ञैर्द्वादशवर्गीचक्रमुक्तमि
ति इतिद्वादशवर्गीचक्रम् अथग्रहाणांहर्षवलंतत्रचत्वारिहर्षस्थानानिस्थानान्युक्तानितेजसिंहेन निधिः ९ दु
नाश ३ षडे ६ का १ शिवा ११ तेज ५ व्यय १२ इनान्मथ्यमस्वलुहर्षदंस्म स्वगृहमुच्चमथोद्दितयस्मृतानि खिलखेटग

ता. तोषु तृतीयकं अथ दिने नृखगास्तु योषितो भवति रात्रिषु हर्षपदं तथा उदयतस्त्रिनपंनृनयं क्रमाद्युवति १२।
र. ३।७।८।९ नृद्युसद्मं च ४।५।६।१०।११।१२ चतुर्थकं अत्र समरसिंहेन द्वितीयकं निजगृहं सर्वेषां हर्षपदं भ
२७ वतीत्यनेन नष्टोकार्द्धेन स्वगृहमेव हर्षस्थानमुक्तं न तु स्वोच्चमिति ज्ञेयं अत्र विंशोपका उक्ताः प्रकृतिभूपशो हर्षो
नाहर्षपदे पंच विंशोपका मताः हर्षस्थानचतुष्कस्थः खेटः स्यात्संपूर्णहर्षितः इति अत्र समरसिंहटीकायां तु क
ज्योतिर्विद्भिरेकैकहर्षस्थाने रूपमितं बलमुक्तम् तत्रापि नवमादिस्थानेषु लग्नात् त्रिभेषु च पूर्वोक्तप्रत्यग्रहा
णां भावफलमेव चले स्वगृहोच्चबलं तु राश्यन्ते परमोच्चतु प्रोच्चगेहविदो जनाः राश्यन्ते पूर्णफलदं स्वगृहे च तथा
विदुरिति जीर्णताजिकवचनात् स्वगृहस्वोच्चस्थग्रहस्याधादिकं द्विगुणं स्वगृहस्वोच्चबलं भवति दिनरा।
त्रिबलं तु पूर्वोक्तग्रहदिनबलमेव पुनर्ग्रहाणां विशेषबले प्रथमहर्षबलं दिनरात्रिबलं च योजितं भवतो हर्षो।
स्थानद्वयबले विशेषबलेषु योज्यमिति तेनेत्थम् सर्वेषां बलानामेकं स्फुटबलं भवति स्फुटबलेनैव वर्षेशफलेद
शाफलादिकं च ज्ञेयमिति विमले प्रथमहर्षबलेऽधिकहर्षस्थानानि केषांचिद्ग्रहाणामुक्तानि प्रश्नवैष्णवेक
मेवं धुधनं वेदासुर्यद्यस्योदयरवेः ...जन्मभौमस्य धर्मसंज्ञके प्राहुस्तद्धर्षदमिति यादवेन तु पञ्चहर्षस्थानां राम
न्युक्तानि ॥ नन्दापितर्केन्दुमिते ... स्तूर्यादिकानो स्वगृहनिजोच्चम् पुंस्त्रीखगानां तु तत्पञ्च २७

निशादिने स्त्रीनरसंज्ञितानाम् ॥ ओजानि पुंसां वनिताः समानि स्त्रीव्योमगानाञ्च यथा स्वदानि ॥ दर्पोस्यदे स्वधि
४ विशेषकाश्च पृथक्पृथक्पञ्चसु सम्वदन्ति इति श्रीदैवज्ञवर्य गोविन्ददामोदरात्मजबलभद्रविरचिते हाय
नरत्ने दृष्टिसाङ्गबलेशकष्टाद्यानयनाधिकारो द्वितीयः २ अथ षोडशयोगाध्यायो व्याख्यायते यत्रेक्कवालादिषो
डशयोगानाम्नामान्युक्तानि ताजिकभूषणे इक्कवालेन्दुवारौ स्यां २ दित्थशालस्ततः परम् ३ ईशराफ ४ अना
फ ५ ञ्चयमया ६ मणाऊ ७ ततः कम्बूलङ्गिरि ८ कम्बूल ९ खल्लासरक १० रद्दके ११ ततो दुःफालिकुत्थश्च १२
दुत्थरद्वीर १३ तम्बिरो १४ कुत्थश्च १५ दुरुफश्च १६ ते योगाः षोडश कीर्तिताः ताजिकाचार्यवर्य्यैश्च फलविज्ञान
हेतवे अथेत्थशालादियोगोपयुक्ताः सूर्य्यादीनान्दीप्तांशा उक्तास्तेजसिंहेन ईदृपतेर्कइत्थपञ्चदशांशैर्दीप्तके ।
श्चरविभि १२ विधुरारः त्रसुभि ८ र्भृगुसृगाङ्गतनूजौ सप्त ७ भिर्गुरुशनी नवभि ९ श्चेति ताजिकसारे पिरविस्शशा
राजे १५ स्तपने: १२ शशाकोलवेर्महीजोवसु भिश्च भागैः त्रभार्गवो सप्तलवैर्नभोगो ९ देवेज्यमन्दौ प्रगुणितङ्गरोति
अत्र पञ्चदशभिरंशैः रविः प्रयुतिम्वस्यमाणेत्थशालादियोगङ्करोतीत्यर्थः एवं सर्वत्र प्रस्तवैस्तवे राहोरपिद्वा
दशदीप्तभागा उक्ताः अथेक्कवालेन्दुवारौ तत्रेक्कवालेन्दुवारयोर्लक्षणमुक्तं संज्ञातन्त्रे चेत्कराद्के १।४।७।
१०। पणफरे च २।५।८।११ ॥ खगाः समस्ता स्यादिक्कवाल इति राज्यसुखाप्तिहेतुः आपोक्लिमे ३।६।९।१२

यदिखगाः सकेलेंदुवारोनस्याच्छुभः क्वचनताजिकशास्त्रगीत इति अत्र वर्षप्रवेशे इक्कवालयोगोस्तनोराज्य
सुखयोर्लब्धिः कुलानुमानेनवाच्या वर्षारिष्टेप्यरिष्टभंगोवाच्यः क्वचनवर्षप्रवेशमासप्रवेशादौ यदा केंद्रापो
क्लिमस्थाग्रहाः पणफरापोक्लिमस्थावासुस्तदा कोपियोगोनसंभवेत् सर्वेग्रहाहित्रिष्वपिकेंद्रादिषुस्थि
तायोगकर्तारोस्तेयाइतिजीर्णटीकाकृत् यादवेनतोयोगोन्यथैवकथितोकेंद्रस्थित हितयराशिगयोःस्व
धाम्नोदृष्टिस्तदानिगदितोत्रसदिक्कवालः आपोक्लिमोपगतकेंद्रगयोर्यदिस्याद्योगस्तदामुनिवरैश्चसइंदुवा
रइति द्वयोरेवग्रहयोः केंद्रपणफरसंस्थयोर्दृष्टौसत्यामिक्कवालयोगः दृष्टौसत्यांकेंद्रापोक्लिमस्थयोर्द्वयोरेव
ग्रहयोरिंदुवारयोगःस्यादेवमत्र अत्रदीप्तांशैर्दृष्टयोगाःसंभवंत्यतोयादवोक्तएवपक्षः साधीयानितिचन्द्रयतो
यम या योगे सर्वेस्ताजिककर्तृभिर्दृष्टभावउदाहृतोस्ति इतीक्कवालेंदुवारौ अथेत्थशालः तच्चवर्तमानपरिपूर्णभवि
ष्यन्मुथशिलभेदेनत्रिधेत्थशालयोगः तत्रवर्तमानमुथशिलयोरालक्षणमुक्तंताजिकालंकारे दृष्टौसत्यांप्रोक्तदीप्ता
ख्यभागैर्मंदात्खेटाच्छीघ्रखेटेल्पदास्य अंशैस्तुल्यः किंचिदूनस्तदेत्थशालोयोगोमुथशीलः सएवेति अत्र
त्थशालादियोगेषुग्रहाणांशीघ्रत्वंमंदगत्वंचस्वस्वगत्याज्ञेयं अत्रकेचिच्छीघ्रमंदग्रहयोरेकराशिस्थयोरेवमुथ
शिलयोगः ननवपंचमादिभिन्नराशिस्थयोः समरसिंहेनमध्यमाधमकमूललक्षणेमेषस्थेंशनिनाकर्कस्थेभूभु

रुकनालयोगः

रद्दुवारयोगः ॥

वात्रियाङ्कः विनाभकर्कस्थेन गुरुणा सह मीनस्थेनेनन्तमुभऽन्वेतिपद्येनैकराशौमु
थशिलयोगोभिहितोनभिन्नराशावितिचेन्नयतस्तेनतत्रैव नीचगयोर्ग्रहयो रित्थ
शालः कार्यनाशकः प्रोक्तस्तद्यथा यदिनीचानीचेनचमुत्थशिलकारी यथा रिपुहि
घना तद्वत्तत्केवूलन्त्वन्द्रोपि विनाशकोमुथ्यिन्निति अत्रमुथशिलकारिणोर्ग्रह
योरेकं नीचेनसम्भवति नयापालग्नेशकार्येशचन्द्राणान्तुसुतरान्नसम्भवतित
उक्तोशकान्तरहगुन्थमपीत्थशालःक
स्मादेकगृहगयोरेवमुथशिलयोगइतिव्याप्तिर्गतैव उक्तञ्चतेजस्सिंहेन
म्बूलकञ्चपृथग्संगयोर्द्वयोः स्यादिति अन्येपुनराहुः राशिचक्रेशीघ्रग्रहस्याग्रेयदामन्दग्रहोभवतितदेत्थशालयो
गोनेनरथा एतदविचारितरमणीयम् यतस्समरसिंहेन उत्तमोत्तमकम्बूलोदाहरणेरविभौमाभ्यां यथा मेषेइत्थने
तचन्द्रापरोयदिमिथस्स्वगृहोच्चसंस्थौ मेषे यथाकुजरवीतदतीवशस्तमित्यनेनन चतेजस्सिंहेनापिमषस्थयोर
र्कभौमयोः कर्कस्थेनचन्द्रेणसहेत्थशालयोग उक्तः तत्रमेषस्थयोरर्कभौमयोर्मन्दगयोश्शीघ्रगश्चन्द्रोग्रेभवति न
तुपृष्ठेनस्माच्छीघ्रमन्दग्रहयोर्मध्ये अग्रस्थत्वम्पृष्ठस्थत्वञ्चराशिचक्रेयथासम्भवंज्ञेयम् एतदेवमणाऊयोगेयदिव
क्रसौरिर्वाशीघ्रस्याग्रेस्थितोथवापृष्ठे पश्येच्चतुर्थसप्तमदृष्ट्यातथैकराशिस्थ इत्यनेनपद्येनसमरसिंहेनशीघ्रमन्दयोर

त्र पृष्ठस्थत्वं यथासम्भवमेव प्रदर्शितं सर्वयोगेष्वपि मुथशिलविचारो ग्रहणामेकराशिगानां भिन्नराशिगानामपि
वत्येवेति स्पष्टमभिहितं च अत्र स्वदीप्तांशैर्द्वादशांशैर्वा मुथशिलयोगाद्यो विचारणीया इत्युक्तं ताजिकतिलके
दीप्तभागैर्विभागैर्वा योगा विचार्या मुथशीलमुख्या इति अथ परिपूर्णमुथशिललक्षणमुक्तं योगसुधानिधौ
कलिकाकलिकादलहीनकमस्ति खगोल्पजवाद्यथवा समः मुथशिलं सकलं सफलं न दा फलति नद्यवनो मुनिराह
त्तगो भविष्यन्मुथशिलयोगलक्षणमुक्तं वामनेन राश्यन्तगः शीघ्रगतिः स्थिरस्य भागान्विवसुः परराशिगस्य यदा भवे
त्तं प्रवदन्ति योगमेष्यं भविष्यत्फलदं सदैव समरसिंहमते वर्तमानमुथशिलयोगोयं भविष्यन्मुथशिलयोगोयं भवि
ष्यन्मुथशिललक्षणमुक्तं तेनैव यद्युक्तभागतो सौ हीनांशैर्मेदृष्टुतो भवति तन्मुथशिलं भविष्यद्ग्रहणीयं कार्यसं
सिद्धौ अत्रेत्थशालयोगे पृष्ठस्थशीघ्रेव क्रिणि सती त्थशालफलाभावः अग्रस्थे मन्देव क्रिणि सतीत्थशालफलवि
शेष इति संप्रदायपुक्तिः वर्तमानमुथशिलोदाहरणमाह यावत्वश्चिके भवति भूसुतस्ततो भाग षोडश १६ इनोहरोद
यंवा समांशकमितो तदा त्थिकाराज्यलब्धिरपरे स्त्रिलाल्प अथ पूर्णमुथशिलोदाहरणं जीर्णताजिके स्त्रीलाभ।
स्य प्रश्ने कर्कविलग्नेशशीवृषे द्विभागाढ्यः सप्तदशकलिकाढ्यः कौर्प्यं मंदो द्विभागमितः एकोनविंशतिकलासहि। राम
तोयं पूर्णफलदः स्यात् अथ वर्षप्रवेशे यदि कोपि पृच्छति ममास्मिन्वर्षे स्त्रीलाभो भविष्यति न वेति एवंविध प्रश्ने २९

लग्नेशकार्येशयोः परिपूर्णोत्थशाले स्त्रीलाभो वश्यम्वक्तव्यः एवमग्रेसर्वत्र ज्ञेयम् अथ राश्यन्तराश्यादि स्थितग्रहेत्थशालोदाहरणम् वृषे लग्ने लाभस्य प्रश्ने कुम्भेन्त्यभाग २९ गश्शुक्रः वैशाखमिनो मीने गुरुरेवंमुत्थशिलोयोगः अथ भविष्यन्मुथशिलोदाहरणम् तुलाविलग्ने भृगुजश्शशांशे: कर्केदिचन्द्रे: क्षितिजोन्त्यराशौ धनस्यलाभेक्षि थितो भविष्यद्योगस्त्वेभाविफलप्रदाता अथेत्थशाले फलनिर्देशप्रकार उक्तस्संज्ञातन्त्रे लग्नेशकार्याधिपत सहायायत्रस्तुरस्मिनपतिसौम्यदृष्टे तदावलाढ्यंकथयन्ति योगम्विशेषतः स्नेहदृशोतिसन्नः सहायोनाममित्रम् ॥ लग्नेशः लग्नेशमित्रकार्येशः ३ तन्मित्रे एते चत्वारो यत्र भावे सुस्तस्मिन भावे पति सौम्यदृष्टे सति वली योगः अथ भावदृशा सह मनसीरमुथ हाद्देशादयोपि यत्र भावे सुस्तस्मिन्भावे पति सौम्यदृष्टे सति तेषां सवलस्यादिति समरसिंहटीकाकृत ॥ लग्नेशोदिसन्स्थानगतः शुभैश्चैष्युते स्थितो भूद्वविनाप्यथास्ते तदाप्युभंप्रागभव ।

पूर्णमुथशिलयोगः स्त्रीलाभप्रश्नः

भविष्यन्मुथशिलयोगः धनलाभप्रश्नः

वर्तमानमुथशिलोदाहरणराज्यलाभप्रश्नः

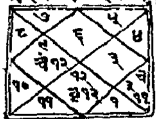
प्रकान्तरमुथशिलभागः लाभयोगप्रश्नः

ता॰ र॰ ३०

त्सुपूर्णमग्रे भविष्यत्यवर्तते च व्यत्यस्तस्माद्विपरीतभावे थेषर्क्षतो निशगृहमम्प्रपन्नः अभूच्छुभप्रागशुभन्वि
दानीसंयातुकामेन च भाविवाच्यम् अयमर्थः लग्नाधीशः कार्याधीशो वा विपरीतभावे शत्रुनीचादिदुष्टस्थानेषु
गतः सन्पापैर्युक्तईक्षितो वाभूत्तदा प्रागशुभमभवत् एवं सर्वत्र संयातुकामेन राश्यंतस्थेन शीघ्रेण पापग्रहश
शोसंयातुकामेन कृत्वा भविष्यदनिष्टं वाच्यमित्यर्थः भावदशादावित्यर्थः अथेत्थशाले विंशोपकानयनं पृष्ठस्थ
शीघ्रग्रहहीनमंदग्रहस्य भागैरहिताविधेयाः पृष्ठस्थशीघ्रग्रहदीप्तभागाः पृष्ठस्थशीघ्रयुतिभागभक्ताः फलं
दाघ्नं खसं २० गुणं तद्धि शोपकाः स्युर्मुथशीलमुख्ये इति उदाहरणं मंदग्रहो भौमो राश्यादिः ७।१६ शीघ्रः सू
राश्यादिः ४।२ अत्र सूर्यस्यांशैः २ भौमस्यांशा १६ हीनाः १४ एभिः सूर्यस्य दीप्तांशा १५ हीनाः शेषं १ सूर्यस्य
प्तांशा १५ भक्ते लब्धं ० । ४ नखर० गुणं जाता इत्थशाले विंशोपकाः १।२० अथ षोडशयोगप्रान्ते लिखितं याद्व
दनेनावधिदिनानयनं तत्र भौमार्कयोरंशांतरं १४ द्वादशगुणं १६८ जातान्यवधिदिनानि एवं सर्वत्र ज्ञेयं वर्षल
ग्ने सौम्यग्रहेत्थशालफलमुक्तं ताजिकसारे यदीत्थशालः खचरैः सुसौम्यैः कृतो हि लग्ने परिपूर्णकश्च इत्थेन तस्मै
विविधं विलासं धनागमं कांतिविवर्धनं चेति इत्थशालादीनां फलजीर्णताजिके इत्थशालस्स्वयं कर्तोपमयान
कमन्यतः ईसराफः स्वयं दत्तो मरणं चान्यहस्तोनः खल्वासरैः फलाभावदिति वर्षे विचिंतयेत् अत्र लग्ने

कार्यभुक्तिः [illegible] इत्यशालादियोगो नष्टो एतत्फलं वाच्यमिति इत्थीत्थशालः अथेसराफयोगः नवेसराफयोगात्
स्पष्टात् [illegible] भूः शीघ्रग्रहो मन्दग्रहाद्गतो भवति एकभागपुरतः प्रयाति तदेसराफस्तु मूसरीफः पुरतो नैः
फलः [illegible] अथ शीघ्रग्रहस्य मन्दग्रहस्यैकांशातिक्रमणो ईसराफयोगः एकांशपूर्णो कलानामतिक्रमणे
यो न्यशाल योग इति जीर्णटीकाकृत अत्रेसराफयोगस्तौम्यग्रहजनित शुभं इत्युक्तं हि ईसराफे सौम्यग्र
ने कार्यभङ्गो न जायत इति अथ शीघ्रग्रहो मन्दमतिक्रम्य द्वादशांशाभ्यधिको भवेत्तदापि मूसरीफः शुभफलद
एवं तु कन्यायां रवेन चरोचरा चरे लवमुरसई सराफकः शुभो न मूसरीफकः शुभो ऽर्के १२ भागगस्तु चन्द्र अतो दा
हरणमाह स एव धनुर्विलग्ने गुरुरष्टि १६ ॥ भागैर्बुधाद्दिनचन्द्रे १७ मिथुनङ्गतोत्र नकन्यका याव रलाभसिद्धिस्सा
त्रिपदतुल्ये २८ बुधनदाप्तिरिति अथेसराफयोगविशेषकानयनम् एष ऽस्य मन्दग्रहहीनशीघ्रग्रहस्य भागा
नक्षत्रसङ्ख्याश्च अग्रस्थशीघ्रग्रहदीप्तभागैर्भक्ता विशोपास्तु रिहेसराफ इतीसराफयोगः अथ नकयोगः तत्र
नक्षयोगलक्षणं संज्ञातन्त्रलग्नेशकार्याधिपयोर्नेदृष्टिर्मिथो यत्तन्मध्यगतो यः शीघ्रः आदाय नेजो पददिगृहे ६५
स्थान्मसेरथान्यत्र हि नक्रमेण अन्यत्र मन्दग्रहे एष संस्थान्शीघ्रग्रहादित्यर्थः अत्र सर्वत्र स्वदीप्तांशमध्ये यदि
शीघ्रग्रहान्मन्दग्रहो ऽधिको भवति तदा शीघ्रो मन्दस्य तेजो दानाम स्वशीघ्रस्यते जो हरो ज्ञेयः दीप्तांशमध्ये शीघ्र

हा॰ प्रहाभ्यूनांशेमन्दग्रहेशीघ्रोमंदस्यतेजोहरः मंदश्शीघ्रस्यतेजोदानात्तेथः वक्ष्यमाणमल्लाऊयोगविशेषवाक्याच्छी
र॰ ह्रधिकांशोन्यूनांशोपिमन्दश्शीघ्रस्यतेजोहर्ताभवतीतितत्त्वम् अत्रोदाहरणंसंज्ञातन्त्रे स्त्रीलाभप्रश्नेतनु
३१ र स्तकन्यास्वामीबुधःसिंहगतोदशांशेः सूर्यांशकेदेवगुरुः कलत्रेदृष्टिस्तयोर्नास्तिमिथोथचंद्रः चापेदशा
चोभयदृश्यमूर्तिः शीघ्रोकेभा १२गोस्थवामवोंशेः११ आदायतेजोबुधतोददौषज्जीवायलाभः परतस्त्रियास्तत्
अयमर्थः अत्रलग्नेशकार्येशयोः परस्परंषडष्टगत्वात् दृष्टिर्नास्ति अथशीघ्रश्चंद्रोन्योन्यंबुधगुरुंचप
श्यन्स्वस्मादल्पांशाद्बुधात्तेजोगृहीत्वास्वस्मादधिकांशायगुरवेददौतस्मात्परहस्तात्स्त्रीलाभः अत्रस्थानदृष्टि
सद्भावेपिदीप्तांशानिक्षेपेणनक्तयोगोभवतीत्युक्तप्रायत्वेन लग्नेशकार्येशलग्नौनिजभागदृष्ट्याहीनावुभौचरस्थौ
नरगःप्रपश्यन् नीलामहश्वरगनेरचलापरस्यान्नक्तंभवेदपरहस्तविलंबसिद्धिः अत्रोदाहरणमाह सप्तमोवे

विलग्नेगुरुरर्कभागास्त्रियाम्बुधोनेत्रलवोनदृष्टिः तयोश्चमध्येऽद्रि७लवः कुलीरेचंद्रस्तदा
न्येनसखेगनाप्तिरिति इतिनक्तयोगः अथयमयायोगः तत्रप्रथमंयमयायोगलक्षणमुक्तं ताजि
कभूषणे परस्परालोकनवर्जितयत्खेटद्वयंपश्यतिमंदखेटः दीप्तांशकैर्धामचराद्गृही राम
त्वास्थिरायदत्ते यमयाभिधानः अयमर्थः परस्परालोकनवर्जितखेटद्वयंलग्नेशकार्येशौ ९

त्रिधं तृतीयो मंदग्रहः स्वदीप्तांशैर्लग्नाधीशकार्याधीशौ स्यातां दृष्ट्या पश्यन् पुनरुभयोर्मध्ये शीघ्रो तेजो नीत्वा मंदगा
मदग्र्य मथाख्यो योगः स्यात् अत्रोदाहरणं संज्ञान्तरे राज्यप्राप्तिप्रश्नानुलग्ननाथो मेषे सितस्तवृषे १६ ल
वेवृषस्थः चंद्रोरसांशे ६ ये दिराज्यनाथो दृष्टिस्तयोर्नास्ति गुरुस्तु मन्दः दिगंशक कर्कगतस्तु पश्यत्तु भौम
होदीप्तलवेस्सचान्द्रम् ददौ सितायेतिपदस्सलाभो मात्येन भावी ज्ञि विमृश्य वाच्यम् अत्र लग्नेशकार्येशयोर्हि दो
दृशकस्त्वान्योन्यदृष्टिर्नो सितृतीयो गुरुर्मन्दगामी कर्कस्थो दशांशः लग्नाधीशकार्याधीशौ स्यातां दृष्ट्या पश्यन्
सन् स्वल्पांशाद्धि मांशो स्वदीप्तभागैस्तेजो गृहीत्वा बहुंशायशुक्रायददौ तस्मान्मंत्र द्वारा राज्यलाभो मात्येन वा
च्यः॥ इति यमयायोगः॥ अथ मणऊयोगः॥ तत्र मणऊयोगलक्षणमाह याद्‌वः भौमो वा रविजश्चैरस्य पुरतः पृष्ठ

थवा संस्थितः पश्यन् शत्रुदृशा १।४।७।१० स्वदीप्तलवकैर्हीनैरहीनैरपि यत्कार्यार्थमथो कृतस्तु
शशिलंतत्रस्थितो वाग्रहो गृह्णाति हमहो मणुर्निगदितो योगोर्थनाशेपदः मनुष्यताजिकेस
मरसिंहोपि जातेपि योगे रविजोथ भौमश्शीघ्रस्य पृष्ठेथ पुरोरिदृष्ट्या स्वांशैर्ग्रहस्त्वेकगतस्तु
हीनाधिकेश्चसः स्यान्मणऊनशस्तद्‌नि पूर्वपद्यस्यायमर्थः भौमश्शनिर्वा लग्नेशकार्ये
शयोर्मध्ये शीघ्रग्रहस्याग्रे पृष्ठे वा स्थितो वा चतुर्थदशमसप्तमैकराशिदृष्ट्या पश्यन् सन् स्वदीप्तांशै

नैरधिके वीर्य्ये शीघ्रस्तेजो गृह्णाति तत्र लग्नेशकार्येशयोरित्थशालेपि कार्य्यनाशको मणऊ योगः अथवा यत्कार्यनि
लग्नेशकार्येशाभ्यां यस्मिन् स्थाने मुथशिलं कृतं तत्र द्वयोरेकस्थानगो भौमः शनिर्वा हीनैरधिकैर्वा स्वदीप्तभागै
३१ कस्य वा तेजो गृह्णाति सोपि मणऊ योगः कार्यनाशको ज्ञेयः अत्र श्रीहरिभट्टदैवज्ञकृतस्संग्रहश्लोकः भौमःश
निर्वा यदि मूशरिफो सनफवान् शीघ्रं रिपुग्रहेण लग्नेशकार्याधिपत्योरित्थशालफलप्रणाशी मणऊ शुभो न अत्रोदाह
रणमाह यादवः कन्याविलग्ने सितबुधौ सुतनाथो दशांशके गिरसा हिबुके चंद्रेः मीने च युग्मे ध्वनिजो भवांशेः एवं बुधस्तेन
नवाङ्गनाप्तिः पृष्टेपि भौमेन नवभिस्तत्थैव मीनेकविहेस्ति ८ मितोत्र पूज्यः नृपैश्च तत्रार्कसुतेन वांशे
नेगे ७ श्च पृष्टे न हि कार्यसिद्धिः कर्कविलग्नसितकविदिनांशे १५ हेषभ चंद्रे १० हिमगुः कुजोत्र भू
पैर्लवै १६ भूमिसुजेन चंद्रो हतस्ततो नात्र सर्वार्थलाभः इति अत्र प्रथमोदाहरणे दशमस्थो भौमो
लग्नगं बुधं तु येहृष्ट्वा पश्यन् बुधात्स्वांशोदकेनांशेनाधिको भूत्वा बुधतेजोहरो जातः अत्र ।
स्त्रीलाभप्रश्ने कार्येशलग्नेशयोर्गुरुबुधयोरित्थशालेपि बुधस्य तेजो हीनत्वान्न स्त्रीलाभो न च वा ।
क्यः अथ हरते तेजः स्वांशैर्हीनैरधिकैश्च मणऊ योगो भवति विशेषसमर्थ सिंहवा केन शीघ्रग हा हृधात्स्वांशो यम
मन्दग्रहो भौमो नवांशमितोपि बुधतेजो हरो जातस्तस्मान्नवांशमितभौमेन मणऊ योगः सात्स्त्रीलाभो न सौख्यः हिनी ३२

मणऊयोगः

	१	११	
२	१२ शु१२		१०
४	३	९	
चं७	६ बु		८
	५		७

यो दाहरणेशुक्रशन्योर्योगोक्तोपः अथ तृतीयोदाहरणे लाभप्रश्ने कर्कलग्नेन दीशमन्द्रो वृषे दशांशाः ते वक्रकुजः
षोडशांशः अनमंदो भौमः शीघ्राच्च द्वादशाधिकांशस्तस्माच्चन्द्रतेजोहरो जातः अत्र यद्यपि लग्नेशकार्येशयोरित्थशा
लयोगोऽस्ति तथापि भौमकृतमणऊयोगसद्भावान्न वाच्यः एवमेकराशिस्थानेऽप्युदाहरणं ज्ञेयं इति मणऊयोगः
अथ कम्बूलयोगः तत्रानेकभेदसहितकम्बूलयोग उक्तः संज्ञातन्त्रे लग्नकार्येशयोरित्थशाले चेन्दुरित्थशालनः
कम्बूलं श्रेष्ठमध्यादिभेदैर्नानाविधं स्मृतम् अत्र लग्नेशकार्येशयोरित्थशाले सति चेदत्र लग्नेशेन कार्येशेनो
भाभ्यां वा चन्द्रो मुथशिलं करोतीति तत्कम्बूलम्। अत्र कम्बूलयोगे भेदोपपत्तौ स्वगृहोच्चावस्थितिरुत्तमोधिका
रः स्वहद्दाद्रेष्काणनवांशावस्थितिर्मध्यमोधिकारः शत्रुनीचगृहावस्थितिरधमोधिकारः एतत्त्रितयाधिकारर
हित्यसमोऽधिकारः यदाह याद्वः स्वोच्चस्वालयशालिनार्येदिशशी स्वोच्चे स्वगेहे स्थितः सुश्रेष्ठं निजतुङ्गगेहर
हितो योगोत्तमश्रेष्ठकं स्वत्रैराशिकहद्दभागगतयोर्मध्यस्त्विनेभित्तनो हीनं हीनतरं त्वनीचरिपुभे योगङ्गतौ हीनचेत
हीने समं हीनतरं मध्यमेवमन्त्वन्द्रस्य लग्नेशकार्येशयोश्चाधिकारगवेषणया कम्बूलमुत्तमोत्तमादिषोडशभेद
भिन्नं भवतीति ज्ञेयम् अथोत्तमकम्बूललक्षणं संज्ञातन्त्रे यदीन्दुस्स्वगृहोच्चस्यस्तादृशौ लग्नकार्यपौ इत्थशालौ
कम्बूलं तदुत्तमोत्तममुच्यते अत्रोदाहरणं तत्रैव मेषेरविः कुजो वापि कर्कराशिगतश्शशी नत्रेत्थशालोत्कम्बू

लमुत्त पोत्तमकार्यकृदिति अत्र सन्तानप्रश्ने मेषलग्ने लग्नेशो भौमः स्वगृहे मेषलग्ने विंशत्यंशे पञ्चमभावा
धीशो रविः स्वोच्चे मेषे सप्तदशांशे चन्द्रः कर्के स्वगृहे चतुर्दशांशः अत्रार्कभौमयोः कार्येशलग्नेशयोरित्थशालयो
गो मित्रं चन्द्रोपि द्वाभ्यां सहेत्थशालकृदिति तेन उत्तमोत्तमकम्बूलं ज्ञातम् उत्तमोत्तमकार्यकृदिति सन्तानप्रा
प्त्यर्थं कार्य्यमवश्यङ्करोतीत्यर्थः अत्र लग्नाधीशकार्येशयोर्मुथशिलसत्वेन चन्द्रो द्वयोरन्यतरेण मुथशि
लं चेत्करोति तदा पुनः मोत्तमकम्बूलं स्यादिति यावत् अत्रोदाहरणमाह स एव मेषेऽङ्गे वनिजो नवांशक इनः
सिंहे कुभागः १४ शशी कर्केपि गदः २८ लवो हि चोत्तममतः कम्बूलयोगः शुभ इति अत्र लग्नेशकार्येशाभ्यां चन्द्रो मु
थशिलं करोतीति सुस्पष्टः अथान्येषां कम्बूलयोगानां संज्ञास्तन्त्रोक्तलक्षणानि स्वकृतोदाहरणसहितानि
लिख्यन्ते तत्रोत्तममध्यमउत्तमसमयोर्लक्ष
णे सौम्यहद्दाद्रेष्काणांकभागस्थेनेत्थशाल
तः मध्यमोत्तमकम्बूलं हीनाधिकृतिनोत्तमम
अत्र पूर्वार्द्धः स्वगृहोच्चस्य इत्यनुवर्तते हीना
धिकृतिना विविधाधिकाररहितेन कार्यैः सम

उत्तमोत्तम

मणऊयोगः

मणऊयोगः

मणऊयोगः

स्वगृहहद्दाद्रेष्काणनवांशस्थेन लग्नपेन कार्यपेनत्थशालो उदाहरणे भागप्रश्ने तुलालग्नं स्वहद्दायां दशांशकः १०द
शमे संस्थितः शुक्रो भाग्ययोगं स्वसप्तमे स्वकांशः १४ स्वीयहद्दायां चेन्दुः कर्कनवांशकः ९ योगे त्रयाणां कम्बू
लयोगः सूत्तममध्यमम् स्वनामसदृशं ह्येतत्प्रश्नेषु कम्बूलजं फलं एवं स्वस्वनवांशेनुगतयोर्लग्नकार्ययोः स्वगृहो
च्चगतसंद्रेष्काणः योगः स एव हि राज्यप्रश्ने युग्मलग्ने ३ बुधः कौर्प्यनगो ७ शकः समसप्तस्वगेहे तु कर्के प
वो ५ शकः शशी कम्बूलमुत्तमसेमं त्रयाणामित्थशालतः अथोत्तमाधमकम्बूललक्षणं उत्तमाधमता नीचरिपु
गेहस्थितेन चेत् अत्रापि यदीन्दुः स्वगृहोच्चस्थः इत्यनुवर्तते उदाहरणं प्रश्ने स्त्रीलाभसंज्ञे तुलालग्नं भागो
वः स्वनीचे युवतीराशौ दशांशस्सप्तमाधिपः कुजः स्वनीचे रूपांशो विधुः कर्कनवांशकः त्रयाणामित्थशालत्वा
त्कम्बूलं चोत्तमाधमम् अथ मध्योत्तमकम्बूललक्षणम् स्वहद्दादिगतश्चन्द्रः स्वभोच्चस्थेनेत्थशालकृत् मध्यमो
त्तमं तेन च पूर्वस्मान्न विशिष्यते पूर्वस्मादुत्तममध्यमकम्बूलात् उदाहरणम् भामिनीलाभके प्रश्ने तुलालग्नं तनु
लोपगः शुक्रो धनांशो १७ जापेशो रन्ध्रांशो मेषगः कुजः स्वनवांशगतश्चन्द्रो मेषे द्वादशांशकः त्रयाणामि
त्थशालत्वात्कम्बूलं मध्यमोत्तमम् अथ मध्यमध्यमकम्बूललक्षणं स्वहद्दादिपदस्थेन कम्बूलं मध्यमध्यम
म् अत्र स्वहद्दादिगतश्चन्द्र इत्यनुवर्तते उदाहरणम् पुत्रप्रश्ने युग्मलग्ने ज्ञस्तुलायां नगांशकः स्वहद्दायां

हा· २· ३५

स्थितस्तुकः पञ्चमेशोऽष्टमांशकः मिथुनेस्तोयहद्दायामिन्धु
जूकेनवांशकः स्वत्रिभागगतो योगेकमूलमध्यमध्यमं यागे
दृत्यशालाख्ये अथ मध्यमसमकमूललक्षणम् मध्यमेसम
केवूलं हीनाधिकत्रिवेटजम् अत्रापि स्वगृहहद्दादिगत्वं द्रव्यमनु
वर्तते उदाहरणं वृषलग्नेसुतप्रश्ने मृगेवेदांशकः सितः समस
त्रस्यहद्दायांसुतेशोत्रः शरांशकः तुलायां समभेस्वहद्दास्यो जूकांश
शीतमांशः स्वत्रिभागेजुकवूलं मध्यमसमं अथ मध्यमाध
मकंवूललक्षणं मध्यमाधमकं वलं नीचारिभगस्वेटजं अ
त्राऽपिस्वहद्दादिगतत्वं द्रव्यमनुवर्तते उदाहरणं भा
ग्यप्रश्ने मेषलग्ने भौमः कर्कनवांशकः गुरुर्भाग्याधि
पो नीचे मकरे चदशांशकः स्वहद्देष्काणगतत्वं दृष्टुला।
यां पंचमी

मध्यमोत्तमम् | मध्यमध्यमम् | मध्यमसमम् | मध्याधमम्

गकः त्रयाणामित्थशालत्वात्कंबूलं मध्यमाधमं अथ समोनमकंबूललक्षणं इंदुः पदोनः स्वर्क्षे च स्थितेनाऽशुन
मं तु ततः अत्र पदोनत्वं द्विविधं एकं तावद्ग्रहाणां समगृहसमहद्दासमद्रेष्काणसमनवांशगतत्वम् द्वितीयं स्वक्षेत्र प्रति
विकलारूपे समगृह हद्दा द्रेष्काण नवांशांता मादौ प्राप्तेवावस्थितत्वमिति जीर्णटीकाकृत् उदाहरणम् धनलाभा
भिधे प्रश्ने तुलालग्ने ऽष्टभागेषु तुलायां नगभागाश्च धनेशो मकरे कुजः नवांशो मिथुने चेशो ऽत्र हद्दायां शशांकः इ
न्दोः समोऽत्तः कंबूलं योगे प्रोक्तं समोनमम् ९ अथ सममध्यमकंबूललक्षणं स्वहद्दादिगतेनापि पूर्ववन्मध्यमुच्यते अ
त्रापि इंदुः पदोन इत्यनुवर्तते उदाहरणम् धनप्रश्ने तुलो ऽथ शुक्रः सिंहे दशांशकः स्वहद्दायां धनाधीशो भौमश्चा
पे दिगंशकः स्वहद्दायां च मिथुने समशुक्रस्य हद्गः विधुर्दशांशो योगे ऽस्मात्कंबूलं सममध्यमम् १० अथ समसमा
ख्यमध्यमकंबूललक्षणं पदोनेनापि मध्यस्यादिति युक्त्यानीयते अत्रेंदुः पदोन इत्यनुवर्तते पदोनेन द्रेष्काण
दिसंधिस्थेन लग्नेशेन कार्येशेन च उदाहरणम् द्रव्यप्रश्ने मेषलग्ने भौम सिंहे धनाधिपः भृगुर्घटे विधुर्जूके त्र
यश्चामी दिगंशकाः द्रेष्काणसन्धौ संस्थित्या जाताश्चामी पदोनिताः समसमं त्वकंबूलं प्रोक्तं नारित्थशालनः अथ
समाधमकंबूललक्षणम् नीचारिस्थेनेत्थशाले ऽधमकंबूलमुच्यते अत्रेन्दुः पदोन इत्यनुवर्तते उदाहरणम्।
पुत्रप्रश्ने युग्मलग्ने स्वधीमीनेन याशकः सुतेशः कन्यकायां च दशांशो नीचगो भृगुः समस्यत्तस्य द्रेष्काणे चापे चन्द्र

हा· र· ३५ श्शरांशकः त्रयाणामित्थशालत्वात्कम्बूलञ्च समाधमम् अथाधमोत्तमकम्बूललक्षणम् नीचशत्रुभगश्चन्द्रः स्वभो
च्चस्थेत्थशालकृत् अधमोत्तमकम्बूलमिति उदाहरणम् सुखप्रश्ने सिंहलग्ने रविः सप्तांशकः क्रिये सुखेशो म
करे भौमो नवांशो द्व्यङ्के शशी त्र्यंशस्त्रयाणां योगे नु कम्बूलमधमोत्तमम् १३ अथाधममध्यमकम्बूललक्षणम् ।

समोत्तमम् ९ | सममध्यमम् १० | समसमम् ११ | समाधमम् १२ | धमोत्तमम् १३ | अधममध्यमम् १४ | धमसमम् १५

स्वहद्दादिगतेनचेत् इत्थशाली कम्बूलं तदुच्यते धमामध्यमम् अत्र नीचशत्रुभगश्चन्द्र इत्यनुवर्तते उदाह
रणम् पुत्रप्रश्ने गतालग्ने स्वहद्दायां मृगे बुधः रामांशः पुत्रपो मन्दः स्वहद्दायां शरांशकः मीने द्व्यङ्कगश्चन्द्रस्त्र्यंश
श्चैषां तु योगतः प्रोक्तं चाधममध्यं तु कम्बूलं शास्त्रवेदिभिः अथाधमसमकम्बूललक्षणं पदोनेनेत्थशाली चेत्कम्बू राम
लं त्वधमं समम् अत्र नीचशत्रुभगश्चन्द्र इत्यनुवर्तते उदाहरणम् वृषलग्ने राज्यलाभप्रश्ने सिंहगतः सितः सप्त ३५

स्यार्के स्वगेहे तु शरांशो राज्यपः शनिः वृषे समस्य शुक्रस्य गेहे खेंदु मितांशकः चंद्रो वृश्चिके गस्त्र शरस्त्रयाणां मि
त्यशालतः कम्बूलं चाधमसमं प्रोक्तं ताजिकवेदिभिः १५ अथाधमाधमकंबूललक्षणं नीचारिभस्थखेटेन नीचा
रिभगतः शशी इत्थशाली कंबूलं तद्धमाधममुच्यते उदाहरणम् पुत्रप्रश्ने धनुर्लग्नं मृगो वसंख्यकांशो गुरुः कर्के सु

ताधिपो भौमः पंचांशो वृश्चिके शशी त्र्यंशस्त्रयाणां योगे तु कंबूलमधमाधमं १६ कंबूले विशेषमुक्तं सत्ता
तंत्रे लग्नकार्यपयोरित्थशालेऽत्रैको विलिनी चगः स्वस्थादिपदहीनो न्यो वेंदुः कंबूलयोगकृत्तत्र का
र्योऽल्पता ज्ञेया यथा जात्यन्त्यमर्थयन् त्वन्यजातिः पुमान् येन तथैतत्कवयो विदुरिति अथ कंबूलयोगे
विशोपकानयनम् निशेशलग्नेश्वरयोर्निशेशकार्येशयोः कार्यपलग्नयोश्च विशोपकाः संमिलिता
स्त्रिभक्ता विशोपकास्ते कथिताः कंबूले इति श्रीरामदैवज्ञगुरुपादाब्जभक्तितः कम्बूलमेतत्सहि
तम्बलभद्रेण निर्मितम् इति कम्बूलयोगः अथ गैरिकम्बूलम् तत्र गैरिकम्बूललक्षणमाह यादवः जातेत्थशा
ले सुमपीरहिस्थाने चरन्शीतरुचिस्तयोस्तु प्रविश्य कस्यापि गृह तथोच्चकुर्यात्युतिं गैरिकंबूलमुक्तम् वद
न्ति चेत्फलं तत्समानं कम्बूलयोगस्य तथैव भेदैः तथाहि गोहन्तनिजोच्चकेन्द्रव्ययदानदानिषु फलं कंबूलम् त
यो लग्नेशकार्येशयोर्युतिमित्थशालश्च इत्थशाला च स्थित स्वगृहस्थगृहेषु च्चवानभवति तदानिष्टमित्यर्थः उक्तञ्च त

हा
र
३६

त्रिकालङ्कारे तन्वेशगो हनुद्गस्थानस्याद्यदि चचन्द्रमा गैरिकमूलंयोगोसावभद्रः कथितोवुधैः दाहर
णं सं ज्ञातव्य लग्ने सुखमिति प्रश्ने सिंहलग्ने रविः कियें न्यष्टांशे स्सुखप कुम्भे भौमोंशेर्विभिस्तथा
लोस्तिनत्रेन्दुः कन्यायां न्वरमेशके स्वर्शादिपदहीनस्यनेत्थशालोस्तिकस्यचित् सस्तो च्चगेनशनिनाऽन्ये
नेत्थशालकृतगैरिकमूलमनेन साहाप्याद्याभराघकम् इतिगैरिकमूलम् अथ खल्लासरः तत्र खल्लासरयोगल
क्षणमाह यादवः द्वयोरथैकेनचशीतभानुरदृष्टिमार्गे विचरन्करोति नमूथशीलन्नवसयुतिम्वा खल्लासरख्या
र्ये हरसत्दास्यात् अत्रलग्नेशकार्येशयोरपिमुथशिलाभावोज्ञेयइतिकेचिदाहुस्तन्नयतः सर्वैः खल्लासरफल
ङ्कार्यनाशकमित्युक्तम् तत्रलग्नेशकार्याधिपयोरित्थशालाभावे कार्यप्राप्तिरेवनजातातत्र कार्यसम्भवः स्वपु
ण्यादिसमस्तयोरित्थशाले कार्यप्राप्तिसम्भवेपिलग्नपकार्यपाभ्यान्द्रस्ययुतीत्थशालासम्भवाल्केमद्दुमयोग
वदित्थशालफलनाशकः खल्लासर योगोज्ञेयइति एतत्स्पष्टमुक्तं जीर्णताजिके लग्नेशकार्याधिपयोरित्थ
शालेनवायुतिः द्वाभ्यान्चन्द्रोनेत्थशाली अतः खल्लासरोशुभः उदाहरणम् लग्नेसुतमिति प्रश्ने सिंहलग्ने रविः
कियें वेदांशस्सुतपः जीवः कुम्भे शेशाशसम्मितैः लग्नकार्यपयोरस्तियोगोमुथशिलाभिधः अथकन्यात्रिमेंशाच ए
विधुर्नेथशिलं नहि द्वाभ्यान्चातेन कार्यस्यनाशी खल्लासरोमतः इतिखल्लासरः अथरद्दयोगः तत्ररद्दयोग। ३६

लग्नगमुक्तं योगसुधानिधौ वक्रेण शुभगोचराभिमानिना स्वप्राप्तेन व्यय १२ रिपु ६ नाश ८ गामिना
च क्रूरेणाक्रमितनभस्थे स्वश्यशालेन स्वगृहस्थानि फलमहर्योगाख्यम्। अत्र विशेषस्तु कर्मताजिकभूषणे
आयोक्तिमस्थः स्वरखेचरश्चेत्केन्द्रस्थमन्येन च मूथशीलम्। करोति कार्ये प्रथमं विलम्बम् अन्ते
वश्यं सकलार्थसिद्धिम्। केन्द्रस्थितश्चागामिनिः करोति आयोक्तिमस्थेन च मूथशीलम्। मन्देनका
र्ये प्रथमं च भूत्वा पश्चाद्विनाशं समुपैत्यवश्यम्॥ ७॥ अत्रोदाहरणम्॥ १०॥ भाग्यपस्य
मेषलग्ने भौमः कन्यागतो गुरुः भाग्यपस्तत्रैव संस्थितो रविर्मन्दगो सर्वे दिगंशप्रमिताः रहायेफलनाशकः
वा त्र :कुजो मकरगो गुरुः द्वौ दिगंशौ प्रागशुभं शुभं पश्चात् न कोऽपि ... लग्ने कर्कस्थो भौ
मो मीनगतो गुरुः द्वौ दिगंशौ प्राक् शुभं स्यात्पश्चादशुभमेव च इति रद्दः। अथ दुःफा
लिकुत्थयोगः। तत्र दुःफालिकुत्थयोगलक्षणं ताजिकभूषणे मन्दः स्वगेहे यदि वा
निजोच्चे त्रैराशिके वापि निजे प्रकुर्यात्। योगं चरेणानधिकारिणा चेद्दुःफालिकुत्थ
शुभकृन्निरुक्तः। योगस्तु यः शीघ्रखगस्य यदाधिकाररहितेन शीघ्रेण मुथशिलं करोति फ
लहि अधिकाररहितेनाप्यवश्यं द्व्यायेकारमिति नीलकण्ठीटीका... । अत्रोदाहर

सौरिकमलम्

योगः

गम कुत्वप्रश्नेमेषुलग्नभौमस्सूर्यांशकः किये विंगंशकस्सुखाधीशो हि मोक्षः कुंभसंस्थितः द्वयोरन्येन्यशालत्वात्सुखलाभं विनिर्दिशेत् इतिकुः फालिकुत्थः अथ दुत्थोत्थदवीर योगस्तत्र दुत्थोत्थदवीरयोगस्य स्वरूपमुक्तं ज्ञानताजिके॥ लग्नेशकार्याधिपती निर्बलौ योगकारकौ तयोरेकस्स्वगेहोच्चादिस्थेनान्येन। योगकृत् दुत्थदवीरयोगोन्यसाह्यात्कार्यकारकः अथवान्योन्यहोस्वर्क्षादिगो शीघ्रमन्दतयोः निर्बलेन च मन्देन मूथशीलकरो तदा दुत्थदवीरयोगोन्यसाह्यात्कार्यकारकः तयोर्लग्नेशकार्येशयोः उदाहरणम् जायाप्रश्ने सिंहलग्नं तुलास्थ शुक्रः रविः शनिर्मेषे नवभागः कुजो मेषे स्वांशकः शनिस्वगृहसंस्थेन भौमेन मूथशीलकृत् जायालाभोन्यसाहाय्यात् दुत्थदवीरयोगे वा तद्वद्गस्सूर्यभौममंद्याः पूर्वोक्तवत्स्थिताः मेषे जीवः स्वहृद्दायां पंचांशो गुरुस्तु मित्रो मंदेन योगकर्ता एवं तो लाभोन्यतः स्मृतः अत्र स्वगृहगो भौमः स्वहृद्दास्थो गुरुस्तस्य नीचस्थेन निर्बलशनैश्चरेणान्यशालकरणात् स्त्री लाभोन्यतो वाच्यः इति दुत्थोत्थदवीरयोगः अथ तम्बीरयोगः तत्र तम्बीरयोगलक्षणमुक्तं हायनसिंधौ लग्नेशकार्याधिपयोर्न योगो बलीनयोर्भान्तगतौ परापः शीघ्रांशके वीर्ययुतापरतेन्यर्क्षमहोत्यंत शुभस्तम्बीरः अत्र लग्नेशका

[illegible]

२	म १० १२	११	
३	१		
४	६ १० १०		
५	७	९	
६	८		

[illegible]

२		[illegible]	
३	१	११	
४ मं १०	१०		
५	७	९	
६	८		

दुःफालिकुत्थः | कुत्थाख्यदवीरयोग | कुत्थाख्यदवीरः | तंवीरः

यैरंशयोस्थिशांलाभावेनयोरेकोवलीराश्पन्नगः अ
परोपश्चान्यस्मैस्वगृहादिवीर्यद्युनाथाधिमग्ना
शाचिनोशालहारयानेजोदनेसः शुभस्तम्वीरयो
गः उदाहरणम् सुखप्रश्नोतुलालग्नेद्य शः
कर्केभृगुस्थानिः एकोनविंशदंशश्चकुम्भेयोगो
त्रयोर्नेहि मीनसंस्थेनगुरुणापञ्चांशेनेत्थशालवा
न् शनिस्तम्वीरयोगोयंप्रोक्तः कार्यकरोवुधैः इतितम्वीरयोगः अथकुत्थयोगः तत्रकुत्थयोगलक्षणमुक्तंताजि
कभूषणे खेटः स्वीयगृहादिकराटकगतः प्रागलग्नसंलग्नदृक् सद्भिर्दृश्युतश्चपापयुतिदृक्सम्वर्जितोभ्युन्नमः मा
र्गीकालवलान्वितस्सवलवान्सम्यक्फलावाप्तिदः कालज्ञैर्वलवीक्षणायुगदितोयोगोहिकुत्थाभिधः॥ इतिकुत्थः अ
दुरुःफयोगः तत्रदुरुफयोगलक्षणन्तत्रैव न्यस्तङ्गतोच्यस्तगतिस्तशस्तैर्युतेसितोष्टांत्य रिगस्तगेहात् सप्तापगो
नीचखगेत्थशालीराह्वास्यपुच्छेदुरुफाभिधानः संतानलग्नेनदस्यदुरुःफेविशेषोक्तः चंद्रस्तूर्यात् द्वादशेचस्थि
काद्येखण्डेनेष्टोन्येतुलायाम्विशेषात् राशीशेनादृष्टमूर्तिर्नसर्वैर्दृष्टोत्तयश्चशून्यमार्गः परोनः सीराश्चेद्दशोनाम्भुभोज

हा॰
र॰
१८

न्मकाले पृच्छायां वा चन्द्र एवाम्बा तन्यः शुक्रो भौमः कृष्णपक्षे ऽर्कसूनुः सुहृत्स्वेन्दुर्व्वा स्यानेनो शुभो सौ न्मा।
स्यापवाद माह समरसिंहः दिवसे तु पूर्वपक्षे पृच्छायां ज्ञानके च रविसूनुः नरराशिगाः स्युदोषमवहन्ति शेषं चान्य
या कुरुते भौमो रात्रावपरे पक्षे स्त्रीराशिसंगतस्तत्स्वदोषं कुरुते प्रश्ने जन्मनि च यान्यया मेचुरम इति कुरुते
ने सर्वं इत्यशाल स्यैष भेदः इत्युक्तत्वात्रयावेन तत्स्विशेषमप्रतिपद्यमानो निरूपितः षोडशधन्यशाले यथा व
तु विंशतिभेदशाली स्यात्केशवश्च कंबादादिभेदैः अन्योपि विशेषस्तत्रैव यश्च द्वावपतिर्देशाति हि निजतनेजा
नीयाः पचेत् तत्राभिकरोन्यथा भयकरः क्रूरश्शुभा द्वौ प्रिहत एवं क्रूरश्शुभादिवी सराव शाह्मात्रावदे द्वा।
स्मिन्नभौरत्नर सम्भवे रवि १२ गुणैस्तत्राप्रिकोलत्तथा इति श्री मदैवज्ञवर्य्य परिडत दामोदर सोमजवलभद्र
विरचिते हायनरत्ने षोडशयोगाध्यायस्तृतीयः ३ अथ सहमाधिकारः तत्प्रयोजनमाहयादवः सुकृतभावफ
लेस्य सहायेनाविरूपनेसहमानि सहायनः विधिरिवोद्यमनस्य नृणां मनः सहमसन्नयने विदधे स्फुटमिति अथ
श्रीघ्रोपस्थित्यर्थे सहमानां नामान्युक्तानि शातेत्रे पुण्यं १ गुरु २ ज्ञान ३ यशो सि ४ मित्र ५ माहात्म्य ६ माशा ७ च सम
र्थता ८ च भ्राता ९ ततो गौरव १० राज ११ तात १२ माता १३ सुतो १४ जीवित १५ मम्बु १६ कर्म १७ मान्द्य च १८
।१९ कली २० परतः क्षमेका २१ शास्त्र २२ मवन्धु २३ सहमन्तकयवन्त का च २४ मृत्यु च २५ सत्यापरदेशा

रत्न
१८

स्वदारा २८ स्यादन्यकर्म २९ सबलीक ३० त्वथ कार्यसिद्धिः ३१ उद्वाह ३२ सूति ३३ सन्ताप ३४ श्रद्धा ३५ प्रीति ३६ बै
ल ३७ तनुः ३८ जाड्य ३९ व्यापारसहमे ४० पानीयपतने ४१ रिपुः ४२ शौर्य ४३ पाप ४४ दरिद्रत्वे ४५ गुरुताध्व ४६
पथाभिधं ४७ बंधनं ४८ दुहिता ४९ श्वश्रू ५० पञ्चाशत्सहमानिहि अत्र परदेशसहममेव मार्गसहम
विवाहसहममेव स्त्रीसहमं ज्ञानसहममेव विद्यासहमं ज्ञेयम् अन्यैरधिकानि सहमान्युक्तानि भार्याख्य ५१
मोक्षा ५२ वसुत्वं ५३ पितृव्यसंतं ५४ तथा क्लेश ५५ गमागमौ च ५६ राज्याभिधं ५७ सन्मति ५८ घात ५९ कोशं ६०
चतुष्पदाख्य ६१ व्यसनं ६२ कृषिश्च ६३ हयाख्य ६४ मारखेटक ६५ भृत्यका ६६ गा ६७ प्राप्ति ६८ निधि ६९ ज्ञाति
७० ऋणानि ७१ वृद्धिः ७२ प्रधान ७३ धैर्याभिध ७४ सप्तकानि पञ्चाद्रिसंख्यान्यखिलानि तानि प्रोक्तानि पूर्वैः
क्रमशस्तथैषां स्फुटं वदाम्यानयनं यथोक्तमिति अथ सुगमप्रकारेण पुण्यसहमानयनमुक्तं संज्ञातन्त्रे सूर्योनच
न्द्रान्वितमह्नि लग्नमिन्द्वर्कयुक्तं निशि पुण्यसंज्ञम् शोध्यर्क्षशुद्ध्याश्रयभान्तराले लग्नं न चेत्सैकभमेतदुक्तम्
अस्यार्थः दिवसे वर्षप्रवेशो जन्मकालो वा भवेत् तदा तात्कालिकस्पष्टलग्नात्तात्कालिकस्पष्टसूर्यरहितेन चन्द्र
मसान्वितं ज्ञायते तत्पुण्यसहमं भवति रात्रौ लग्नं स्पष्टचन्द्ररहितं स्पष्टार्कयुतं पुण्यसहमं स्यात् अत्र संस्का
रविशेष उच्यते शोध्यर्क्षं इति शोध्यते न्यूनः क्रियते यो ग्रहः स शोध्यस्तस्य राशिः शोध्यर्क्षं यस्मिन् ग्रहे शोध्यो

ता॰ र॰ ३९

ग्रहश्चेशोध्यतेसंमुथ्यांश्चयोगरहस्तस्यभेराशिः अनयोराश्यादिग्रहयोर्मध्येशोध्यग्रहराश्यादिमारभ्य मुथ्यांश्चय
ग्रहराश्यंशावधिमध्येचेल्लग्नस्थानेदेतत्पुण्यसहममेकराशिसहितंकार्यं यदितयोर्मध्येलग्नंस्यान्नैदेकरा
शियुतंमकार्यमित्यर्थः अत्रशोध्यसंमुथ्यांश्चयेतिसामान्योक्तिर्ग्रहभावसहमानामपिग्रहणार्थंकृता अस्योदा
हरणम् स्पष्टसूर्योराश्यादिः ४।८।१० स्पष्टचन्द्रोराश्यादिः ६।१२।१० लग्नराश्यादिः ८।१०।०० दिनेवर्षप्र
वेशोस्तीत्यतःसूर्यंचन्द्रमध्येशोधितःशेषम् २।४।०० लग्नयुतं १०।१४।०० सिंहाष्टमोंशादारभ्यतुलाद्या
वधिधनुर्लग्नाभावादेकराशियुतंजातंपुण्यसहमे ११।१४।०० अथरात्रौवर्षप्रवेशे सूर्यः ४।८।१० चन्द्रः ६।१२।१०
लग्नं २।१४।०० अत्रसूर्यमध्येचन्द्रश्शोधितःशेषम् ८।२६।०० लग्नयुतं ०।१०।० तुलाद्वादशांशादारभ्यसिंहाष्टमां
शावधिमिथुनलग्नसत्त्वादेकराशियोगाभावः तस्मादिदमेव ०।१०।० पुण्यसहमे अत्रार्थेमूलंसमरसिंहः दिवसे
दिनपतिभोग्यांशान्शशिभुक्तांशकांश्चसंमील्यअन्तःस्थितराशियुतांस्त्रिंशत्त्रयेकतःकृत्वापरंतनुराश्यंत
र्भवतिलग्नंतस्यभुक्तांशाःमध्येसंख्यामध्यस्थितंतुभोग्यांशकाःपात्याःलग्नद्वितीयभवनादिराशिनियेक
शोधितेपत्रविश्राम्यतितत्रसैवहितेयपुण्यसहममिति नक्तंतुचेद्भोग्यादिविभुक्तपावदन्य आद्यविधिः। म
निशायादिवसेवर्षप्रवेशेसूर्यभोग्यांशानचेंद्रभुक्तांशांश्चसंमील्यपुनःसूर्याच्चन्द्रपर्यंतपातंतोन्तःस्थितरा

यस्तेत्रिंशत्स्वन्येकतः कृत्वा यो ज्यास्त्रिंशद्गुणिता राशयो योज्या इत्यर्थः पुनः सूर्यराशेः शकांशाच्चन्द्रराशिं या
वन्न ध्येलग्नराशिर्न भवति तदा अस्य लग्नस्य भुक्तांशाः कृतांशसमूहे से ष्याः यदि तु तयोः शोध्यशोधकयोः रा
१ योर्मध्यवर्त्ति लग्नं भवति तदा लग्नभोग्यांशाः प्रोक्तांशसमूहे शोध्याः ततो लग्नद्वितीयभवनमारभ्य त्रिंश
दे राशिं विशोध्य यस्मिन्राशौ पादौ विश्रान्तिः स्यात्तद्राश्या सह पुण्यसहमं ज्ञेयं रात्रौ चन्द्रभोग्यांशाः सूर्य
भु । शेमध्यवर्त्तिराशिभिश्च युताः कार्यास्ततो यथान्तरांशपंतदन्यादि अन्यत्सर्वं विधिः कर्तव्य इत्यर्थः अत्रो
दाहरणम् दिने सूर्यभोग्यांशाः २१।५० चन्द्रभुक्तांशाः १२।१० युताः ३४।० सूर्यचन्द्रयोर्मध्ये एक एव राशिस्तस्यांशैः
३० युताः ६४ अयमेशाद्यः सूर्यो नष्टो जातः पुनरेते शालग्नस्य बहिः स्थितत्वाद्भुक्तांशैर्योजिताः ७४ एवं धनुर्लग्न
स्य संस्कारो जातस्ततो लग्नात् द्वितीयभवनं मकरस्तमारभ्य त्रिंशद्दशैरेकराशिकल्पनया मकरकुंभयोरंशाः ६ शोधिताः शे
षं १४ अंशादि अत्र मीनलग्नस्यांशाः ३० नत्यन्यतो मीनचतुर्दशांशे विश्रान्तिर्जाता तस्मादिदमेव पुण्यसहमं मी
नलग्ने चतुर्दशांश ११।१४ सम्भिन्तसं ज्ञातं ज्ञातीतसमम् अथ रात्रौ चन्द्रभोग्यांशाः १७।५० सूर्यभुक्तांशाः ८।१० युताः
।२६।० चन्द्रार्कयोरन्तरस्य राशयः ९ अंशाः २७ युताः २९६ जातमन्तरे न सूर्यः अत्र चन्द्रार्कयोर्मध्ये लग्नमस्तीत्य

तोलग्नभोग्यांशाः९।१६ प्रोक्तानांशामध्ये२९६ शोधिताश्शेषं२८० ततोलग्नद्वितीयभवनेकर्कस्थंमारभ्यनवराश्यं
शाः२७० मीनान्तंयावत् अंशसमूहे२८० शोधिताश्शेषं १० मेषराशिरशाः३० नष्टुद्दन्यतोमेषदशांशोविंशांतिजोता
अतइदमेव०।१० पुण्यसहमं सत्तानत्वानीतसहमसमम् अथसत्तानन्त्रोक्तसैकताकरणोपपत्तिः तत्रपूर्वसमा
सिंहेनलग्नसंस्कारेशोध्यशोधकयोर्मध्येलग्नभावेलग्नभुक्तांशाः कृतांशसमूहेस्रेप्याःलग्नसमत्वेतुलग्नभोग्यांशाः
कृतांशसमूहेशोध्यापुनर्लग्नद्वितीयभवनात् त्रिंशन्मत्येकतः कृत्वाशोधनमुक्तेतत्रलग्नाभावेभुक्तांशसहितांशस
मूहेधनभावात्त्रिंशत्त्रिंशच्छोधने धनभावादेवसहमगणनाजाताधनभावलग्नभावयोरन्तश्चैकराशिमितेदृष्टमत
स्सहमेसैकतांकृत्वालग्नादेवसहमगणनोक्तालग्नसमत्वेतुभोग्यांशरहितांशसमूहेधनभावात्पूर्ववच्छोधनेकृतेऽपि
धनभावादेवगणनाजातापरन्तुभोग्यांशशोधनेभुक्तांशयोजनेंशसाम्यपूर्वकमेकराश्यंशानामूनत्वमभवत्तिएक
राशिहीनोधनभावोलग्नभावएवभवत्यतःसहमेसैकतासंस्कारंविनैवलग्नादेवसहमगणनोक्तेत्युपपन्नंसै
कतासंस्कारकरणं अत्रकेचिल्लग्नद्वितीयभवनाद्वाकोलग्नात्द्वितीयभवनादितिपश्चमंपतेपदद्वयरूपं
पाठंकल्पयित्वायदांतरराश्यंततेभवतिलग्नंतदास्यभुक्तांशामध्यस्रेप्यास्तदैवलग्नभवनादेवाग्रिमराश्यंशाः
शोध्याःयदातुमध्यस्थितंलग्नंतदास्वभोग्यांशामध्येस्रेप्यास्तदैवलग्नद्वितीयलग्नादारभ्याग्रिमराश्यंशाःशो

ध्याः एवंकृतेसति लग्नस्य बहिःस्थितत्वेवा लग्नयोग एव भवतीत्याहुः नेतद्रम्यं यतो ऋषिस्थानाभिषिक्तसमरसिंहवा।
केप्रथमतः पाठान्तरकल्पनमेव नोचितं अथ कल्प्यमानेपि पाठे क्रमादितिपदाभावान्नाभिमतसिद्धिः रीतिरियंतथ्यु
कर्तृणां यत्र यथासंख्यं चिकीर्षितं तत्र तत्र क्रमयथासंख्य यथाक्रमपदानि प्रयुज्यन्ते अब्दागजाश्वैस्त्रिरसैवि
भाजिताक्रमाणां विलिप्तासु शशीज्ययोः क्रमादिति भास्करः अतः क्रमोक्तौ सत्यामेव यथोक्तार्थलाभो भवेत् क्रम
पदाभावेपि विपरीतोप्यर्थः संभाव्यते यथा लग्नसमध्यगतलाभावे सति द्वितीयभवनादारभ्य शोधनं लग्नस्यान्त
र्भूते सति लग्नादारभ्य शोधनमित्यर्थत्वात् अथच समरसिंहस्य पद्येष एवाभिप्रायोभिमतः स्यात्तदा यद्यंतर
राश्यंतरित्यादि पद्यद्वयोक्तप्रकारगौरवमपहाय प्रथमपद्यकथनानंतरं तत्र राश्यादिलग्नसेप्यमित्येव प्रकारेला।
घवात्समरसिंहो ब्रूयात् स्वनक्षत्रमतो लग्नद्वितीयभवनादित्येकमेव परं जायत इति सिद्धान्तः एतत्तस्यस्पष्टु
कृतेजः सिंहेन भोग्यानहि रवेरंशान्भुक्तानिन्दोर्भ्रमेलयेत् ततस्तयोरन्तरालराशिसद्यांशकैर्युतान्स्याच्चेत्ता
न्तरराश्यन्तर्लग्नतस्यांशकोच्चये लग्नभुक्तांशकाः षण्यास्तन्मध्यस्थेयवोदये तदात्वोदयभोग्यशाः पान्या
स्तुभोगपिण्डतः त्रिंशत्कलाधनस्थानादंशान्त्र्यंके शोधनात् विश्राम्यतीति हितत्र शेषस्यात्सुगायसहमे विधेः
भोग्यादारविभुक्तनुनिश्चयन्यो विधिरादिम इति वामनेनापि पितृसहमानयने स्पष्टमभिहितं स्वदिनेव र्षवि

लग्नश्चेत्सूर्यभोग्यांशकास्ततः शनिभुक्तानंशकांश्च मध्यराश्यंशकैर्युतान् एकीकृत्य ततः प्राग्वत् कालश्च
विचारणाम् रात्रौ वर्षविलग्नश्चेच्छनिभोग्यांशकास्ततः सूर्यभुक्तानंशकांश्च पिण्डयेत्प्राग्वदाचरेत् शु
द्धिः कार्या धनाद्यत्र विश्रान्तिः पितृसद्मतदिति यत्तु नरसिंहनन्दनेन दिवाकरेण स्वकृतवर्षपद्धतिटीका
यां सैकतासंस्कारो वामनेनोक्त इत्युक्तं तन्मतिभ्रमेण ताजिकशास्त्रावबोधरूपाया ताजिकमुक्तावल्या
क्रम एवं निशा दिवास्या निशि वै परीत्यात्मध्येन नावृनित मे ष्वभागैः संभवेल्लग्नगतांशयुक्तं गणपञ्चनखोद
लेषु चैवमिति गृहगताभरणे एतत्क्रम दिवसे भानुभोग्यांशानिन्दुभुक्तांश्च मेलयेत् नदन्तगलराश्यंशयुतान् ल
ग्नतस्तनरे यदि नेस्यात्तदा सैष्याः भुक्तांशाः असमध्यगो पात्याभोग्यलवाः स्वात्रिंशत्त्रिंश च शोधयेत्
त्रिगृहे पञ्च विज्ञेयं स्युरायसद्मतदिति स्यात् द्वितीयभवनात् ये पुनोक्ता पृथक् शुद्धिस्तेषु कार्यो धनादिते
जीर्णताजिके पिस्पष्टमुक्तमेवं जीर्णताजिककर्तृभिः प्रामाणिकैरुक्तत्वात्केशवदैवज्ञहरिभट्टगणे
त्कृतैः सैकतासंस्काररहितं सहमसाधनं नरमणीयं स्मत्कृतणामेवमतं युक्तिसह मालोचयामः कि
तासंस्काररहितं कृतं पिसहमे फले विसंवाद इत्यादिसुते विलोक्यमिति अथच सैकतासंस्काररहि सा
हमसाधने केशवदैवज्ञगणेशदैवज्ञनोऽतिप्राचीनेन हरिभट्टेनैव कृतमित्यवगम्यते यतस्तस्मात् ॥ ६ ॥

प्राचीनैर्वामनादिभिः सैकतासंस्कार उक्तोऽस्ति अत एव ज्ञापते गणदैवज्ञ केशवदैवज्ञादिभिराधुनिकैर्हरिभट्ट
मते नैव सैकतासंस्काररहित सहमसाधनं कृतमस्ति तत्र हरिभट्टस्य सहमसाधनज्ञानलेशोऽपि नास्ति यतस्ते
न ताजिकसारे पुण्यस्याद्दिवसे र्कतो हिमरुचिः शोध्यः स्यात् यां रविश्च द्रा द्युगत समन्वितमित्यादिना सकल
सहमशिरोमणेः पुण्यसहमस्य साधनं समरसिंहवाक्यज्ञानाद्यथाऽन्यथैवोक्तं तथैव सैकतासंस्कारोऽपि
नोक्त मित्यलमतिविस्तरेण समरसिंहवाक्यविचारविस्तरेण विरम्यते स्वगुरोर्मतविद्वेषि प्रलेच मतत्खंडनेन बल
भद्रकृतो योगो लोकेऽस्मिन्के न वार्यतामिति अथावशेषसहमानां साधनं संज्ञातंत्रे यन्मस्तमस्माकं कुरुवि
द्ययोस्तु संसाधनं पुण्यवि धुक् सुरेज्यः दिवा विलोमं निशि पूर्ववत्तु यशोभिधनत्सहमम्वदन्ति अस्मात् पुण्य
सहमाद्दिनरात्रिव्यत्ययेन गुरुविद्यासहमयोः साधनं कर्तव्यं पूर्ववदत्र न योगः सैकता च कार्या पुण्यस्य गु
रुस्तनस्य जेज्व्यत्ययो निशि सितान्वितं तु तत्र सैकता तनु वदूक्तरीतितो मित्रनामसहमम्बिदुर्बुधाः अत्र शो
ध्यस्य शुद्धाश्रयभान्तराले सितो न चेत् सैकभमेतदुक्तम् पुण्याङ्गोमं शोधयेदुक्तवत्स्यान्माहात्म्यं तनेत्कमस्मा
द्विलोमम् ६ शुक्रमन्दाद्दह्निनक्तं स्वविलोममासाख्यस्यादुक्तवच्छेषमूह्यम् ७ अत्रोक्तवत्पुरा वदित्यादिश
ब्देनैर्मन्योगास्सैकता च ज्ञातव्या तिसामर्थ्यमाराजनुपस्विशोध्येनक्तं स्वविलोमन्तेनुपेकुजेनु जीवाद्दिस्वद्देसत्तं

हा॰ तस्पुरावद्धानार्किहीनाकुरुतस्मरोद्यः लग्नस्वामिनिभौमेद्विवारात्रौचजीवादिमुद्देसामर्थ्येसहमेस्यादिति
रे॰ अत्रसर्वत्रशोधनेकृतेसतियत्रयोगानोक्तस्तत्रलग्नयोगः कर्तव्यः उक्तञ्चयादवेन शोध्येकृतेयत्रनयोगा
४२ उक्तः कस्यापितत्रैवयुतस्विलग्नमिति केशवपद्धतौ सर्वत्रतनुयोज्यतियदुक्तंतन्मूलाभावादुपेक्ष्यम् ताजि
कसारेतु सामर्थ्येनतनुपान्यजेस्मिन्तिसुतेपरेन्यथारात्रिश्विनिसामर्थ्यसहमेशोऽप्यशोधकवैपरीत्यमुक्तन्निर्मूल।
त्वादुपेक्ष्यं यदाहसमरसिंहः सामर्थ्यसहममहिचलग्नपतेर्भृगुसुतंनिशिशिखिनोमम् अस्यार्थः लग्नाधीशाद्भौमंयाव
त्सामर्थ्यसहमंभवतिभौमाल्लग्नाधीशंशोधयेदित्यर्थः नन्वेतत्कुतोवगम्यतइतिचेच्छृणु अत्रैनद्व्याख्यानस्मिन्मसो
पलब्ध्यैवयुक्तयतोभौमाल्लग्नाधिपेशोधितेसतिलग्नाधीशाद्भौमपर्यन्तङ्गणनाभवति लग्नाधीशाद्भौमेशोधितेसति
लग्नेशाद्भौमपर्यन्तंगणनांभवतिन्तद्यथावर्षप्रवेशेभौमोराश्यादिः ३।१० लग्नेशश्चन्द्रोराश्यादिः २।५ अत्रलग्नाधी
शाच्चन्द्राद्भौमपर्यन्तङ्गणनाकर्त्तव्यातत्रमिथुनपञ्चांशादुपरिकर्कस्यदशांशावधिगणनेयाजातंराश्यादिः १।५ लग्ना
धिपेनभौमस्समन्वितुक्तेनलग्नपसमेअतएवसूत्रवर्त्योसपष्टमभिहितं सामर्थ्येसच्चदिवसेकुजात्तोगानाथेचे।
त्सांगयोः गुरुमतस्तुसदैवजह्यादितिसमरसिंहवाक्योयस्माद्गणनात्तस्यशोध्यस्त्वंयद्ववधिगणनातस्यशोधक
त्वंसर्वत्रज्ञेयमित्यलं दिनेगुरोश्चंद्रमपास्यनक्तंरविंक्रमादर्कविधूचरेयोरित्योक्तयागौरव १० मर्कमार्केरपा २

पास्यवामं निशि राजयानोतो१२ दिनेगुरुमध्येचंद्रमपास्यशेषेर्कयोगः कार्यः रात्रौ गुरुमध्ये सूर्यमपास्य चंद्रयोगः
कार्यः दिनेरात्रौ च क्रमाच्छोध्यसंशुद्ध्याश्रय भोनराले सूर्यश्चंद्रोवानभवेत्सैकराशियोगो विधेयइत्यर्थः १
मातेंदुतो पास्यसितं विलोमं नक्तं सुतो हनिशमिंदुमीज्यात् १४ स्यात्ज्ञीविनारव्यं गुरुमार्कितो न्हिवामे विशीहेस
ममंबपात्रु १६ मातृसहमेमंवजलसहमस्तेयम् कर्मेन्नमारान्निशिवामयुक्तं १७ रोगारव्यमिंदुतनुतः सदैव
१८स्यान्मन्मथो लग्नपमिंदुतो हि वामे निशींदुतनुपसदार्कात् १९ यदि चंद्रो लग्नेशस्तदारवेरिंदुमेव सदाशो
धयेत् २२ कलिसमेत्तो गुरुतो विशुद्धे कुजे विलोमं निशि पूर्वरीत्या २०।२१ शास्त्रं दिने सौरिमपास्य जीवाद्धा
मं निशि त्तस्य पुनः पुरावत् अत्रबुधयोगः सैकताच बुधं गृहीत्वा कर्तव्येति दिवा निशं ज्ञाच्छशिनं विशोध्यवं
ध्वारव्य २३ मेतन्निशिवरकं स्यात् वामे दिवैतत् २४ मृतिरष्टमसौत्सदा विधुशोध्यतथार्कि योगात् २५ रा
त्रौ वंधुसहमवर्वरकसहमं दिने चंद्रमध्ये बुधशोध्यो लग्नयोगादि पूर्ववद्वरकसहमं स्यान्मृतिसहमे १
शनियोगः शनिं गृहीत्वा सैकताच कर्तव्या देशान्तरारव्येनवमादिशोध्यधर्मेभ्यः रं सेनेनमुक्तवत् स्यात् २६ अहा
निशं वित्तपमर्थभावाद्विशोध्य पूर्वोक्तवदर्थसद्म २७ सम रसिंहोऽपि मर्थसहमं द्वितीयाधिपात् द्वितीयस्त्वं दि
नरात्रम् अयमर्थः द्वितीयाधिपात् द्वितीयभावस्थसमभ्य वर्ति द्वितीयाधिपद्वितीयभावाच्छोधयेदिग्निथीः के शाव

हो॰
र॰
४२

पद्दनौ यत्स्वेशान्स्वभंद्रव्यक मित्रार्थः सहमंशोध्यशोधकव्यत्यया दानीनन्तास्समरसिंहवाक्यज्ञानादे वे
ति सिताव्ययास्यार्कमथान्यत्र ॐ पंससप्राम्वस्था २८ त्यकमे चन्द्राच्छु निम्नामममयोनिशायां २९ शश्च
द्रुणिज्यन्दिनवन्दकोत्थगु. स्वहमध्येबुधस्वदाशोध्यासत्रयोगादिपूर्वेवद्दाणिन्यसहमस्वानू शनिदि
वार्के निशिचन्द्रमार्के वि शोध्यसूर्येन्दुभनाथयोगात् स्यान्कायेसिद्धि ३१ सततं विशोध्य मन्दे सितात्स्यात्तु विवाह
सद्म ३२ दिनेशनोसूर्यः। शोध्यस्तु यौकान्तराशीश्वरोग्रहोयोज्यः रात्रौशनिमध्येवन्दशोध्यस्वन्द्राका
न्तराशीश्वरोयोज्यः उभयत्रापि सैकता यथासम्भवं विधेया गुरोर्बुधस्मास्य भवेन्नसूतिर्वामन्त्रिशीनु ३३ शनि
ज्ञो विशोध्य षष्ठक्षिपेदुक्तदिशा सदैवसनापसद्मा ३४ऽऽ२ मपास्य शुक्रात् अत्रताजिकसारेषु भावो च्ली
धनसुतलन्तस्समरसिंहवाक्याज्ञानादेवेति श्रेयम् यदाह समरसिंहस्तापसहममहर्निशमिन्दोर्मन्दात्
षष्ठतः पात्यइति अत्र यस्मात्यात्यसस्तस्वयोज्यो ज्ञेयः यथा मित्रसहमे शुक्रोऽस्मात्तउक्तस्तत्र शुक्रोयोज्यत
नथात्र षष्ठभावोयोज्यइत्यर्थः अचारमपास्यशुक्रादित्यग्रिमेण सम्बन्धः अहासदा प्राक्तदिशाप्य ३५॥ पु
राणविद्यास्यतः प्रोह्यसदापुरोक्तं प्रीत्यास्थमु ३६ केवलेद ३७ हसते ३८ यशस्सभेजाज्यमपास्य भौमा
त् शनिम्विलोमन्निशि चादियोगाद्यापार ३९ मारात्कुमपास्य शश्वत् ४० पंनीयपातः शशिनं विशोध्य।

राम
४२

सौरेर्विलोमं निशि पूर्ववत्स्यात् ४१ मंदं कुजात्प्रोह्य रिपुर्विलोमं रात्रौ भवे ४२ ज्ञौ मविहीनपुण्यात् शौर्यं विलो
मं निशि पूर्ववत्स्यात् ४३ हुपायई ज्यं रविनो विशोध्य वामं निशि ४४ जंतु विशोध्य पुण्याद्गुरुं विलोमं निशि न
द्रविहम् ४५ अत्र पुण्यसहमाद्बुधं शोधयेत् पश्चाद्बुधं योजयेत् एवं कृते पुण्यसहमतुल्यं दरिद्रसहमं भ
वति परं तु रात्रौ वैपरीत्य निमित्तं दरिद्रसहमानेयनं कृतमिति सूर्यो चतः ०।१० सूर्यमपास्य तनौ चंद्रे निजो।
च्चा १२ हृत्ता पुरोक्ता ४६ दिने सूर्यो च्चमध्ये सूर्यः शोध्यो रात्रौ तु चंद्रो च्चा च्चंद्रमपास्यो भ पत्रापि लग्नयोगादिपु
रोक्ताकार्यं कर्काद्वितः ३।१५ प्रोह्य शनिं स्याज्जलाध्वान्यथा निशि ४७ पुण्याच्छनिं विशोध्याद्धि वामं निशि तु
वन्धनम् ४८ चंद्रं सितादपास्योक्तं सरा कन्याख्यमुक्तवत् ४९ पुण्याद्र्कमपास्याप योगाद श्वोन्यथा निशि
५० इति पंचाशत्सहमानि अथान्येषां सहमानामानयनमुक्तं पाद्वेन शुक्रं मंदे शाज्जहि सप्तमेशः शुक्रस्त
दा चंद्रपतेः स जाये जायाभिधं ५१ सूर्यसुतात्त्वपुण्यं स्याद्बंधमोक्षं द्युनिशं स सौरे ५२ द्युरात्रमीज्यसुहृत्ताद्धि
यभौमान्विते दुःखगृहं प्रदिष्टं ५३ मंदं महीजाद्दिवसे निशायां विलोममङ्गं सहमं च सोगं ५४ भौमेमहिमांशो
हायेसेल्लेशः सस्तूयोहि विलोम रात्रौ ५५ सूर्यां च्छनिं सागमिदं तथैव गमागमाख्यं सहमं स्वि चिन्त्यम्
५६ गुरुं स्वदे दोस्तनुपुणाजाख्यं ५७ गुरो रविं सागमहन्यथो द्योतनं क्व विलोमसुमहत्यगारे ५८ पुण्यं गुरोर्धो

४५

तद्द्वोकमन्यत् ५९ शनेः कुजन्त्वोष्टकमङ्गयुक्तं ६० दिवारिपुं ६ चान्य १२ गृहान्तलग्नम् चतुष्पदाख्यं नि
शिवोममाकिम ६१ लग्नान्सलग्नव्यसनं सदैत नहरम न्द्र्यराजातद्युनिशं सलग्नम् कृष्याख्यकं ६३ चन्द्र
मसोर्कमह्निरात्रौविलोमवतुसंयुतेस्यात् हृष्याख्य ६४ मतानिमुनीरितानीति अथ पितृव्याखेटकेभ्रूम
वृद्धि सहमानयनमुक्तमुक्तावल्याम् सूर्यमन्दविशुद्धे पितृव्यभवनंस्विलग्नाढ्ये ६५ षष्ठेषष्ठेशोनेसव्यप
माखेटकम्भवति ६६ सौम्यंविशोध्यचन्द्राल्लग्नाढ्याभृत्यसहमंस्यात् ६७ जीवस्सूर्यविहीनोलग्नयुतो
वृद्धिसहमंस्यात् ६८ रात्रौतद्विपरीतंज्ञेयंसर्वत्रपूर्ववद्देयम् अथान्यसहमानामानयनमुक्तंहि स्ताजताजिके
लाभेलाभेशोनेलग्नयुतेप्राप्तिसहमंस्यात् ६९ लग्नचतुर्थेशोनेलग्नयुतस्यान्निधेस्सहमम् ७० धैर्यमाहात्म्यसह
मम् ७१ ज्ञानसमंत्वानिसमंस्यात् ७२ मन्दस्सुत्रकविहीनोलग्नयुतस्याहणसहमम् ७३ सुतपोलग्नविहीनः प
स्वमभावान्वितोथगर्भसहमंस्यात् ७४ चन्द्रोबुधेनहीनोलग्नयुतस्सान्यसहमंस्यात् ७५ एषामेवसहमानांद्वि
नराविहृतोनभेदोस्ति ॥ इतिसहमानयनम् ॥ अथसहमस्पष्टीकरणंरोमकताजिके ॥ लंकोदयस्यसु
कोशाः स्वोदयस्तनथाहतोः सहमांशोदयोरेक्यन्दशाभक्तन्दलीकृतम् सौम्यगोलेधनम्प्रोक्तंयाम्यगोले
तदन्यथेति एतत्स्पष्टमुक्तम्विश्वनाथताजिके ॥ वस्यसहमराशीनांस्पष्टीकरणमुक्तम् ॥ ८ ॥ ९ ॥

म
४५

यस्मिन् राशौ तु सहमं तल्लग्नं कोदयमानकम् विभजेद्दशकैर्लब्धं पृथगेव निधापयेत् तथैव निजदेशोत्थमुदयं प्रा
प्तकं न्यसेत् तत्पूर्वलब्धसंयुक्तं नख २० भक्तं लवादिकम् तद्दत्तं सौम्यगोलस्थे सहमे याम्यगे क्षयम् अनीव सहमेस्य
स्फुटा पराणि कोक्तितं इति सहमस्पष्टीकरणमुक्तं रोमकेन लंकोदयस्य भुक्ताशाः स्वोदयस्य तथा पुनः तेदकांश
भिर्भक्तं फलमंशादिकं भवेत् सौम्यगोले धनं प्रोक्तं याम्यगोले तु अन्यथेति अनयोः प्रयोजनं जीर्णताजिके सहमे
शः स्फुट दृष्ट्वा पश्यति सहमेन तावल्लेनस्य सहमस्यैव प्राप्तिः स्फुटः किं समेरोमकः प्राहेति यहसहमानयने
समरसिंहटीकायां तु कल्पोतिर्विद्भिरुक्तम् सहमग्रस्थग्रहांत्रशोध्य लग्ने योज्यं गतहृ सहमं भवेत् एवं सुथग्रहाण
शिसंयोगान्मुथहा सहमं च भवति उक्तं च सुथहाराशिसंयोगान्मुथहासहमं स्मृतम् अथ भावसहमानयनमु
क्तं रोमकेन वर्षे जन्मनि दिवा कार्ये स्वामिहीनेन तु सदा भावहीनं तथा रात्रौ लग्ने योज्यं स्फुटं भवेदिति अत्र सह
मस्य सहमाधीशस्य च सबलत्वे ग्रहाणां शुभाशुभं वा फलमविकलं स्यात् निर्वलत्वे न्यूनं स्यादिति ज्ञेयं अथात्र किं
चिद्विशेषविचारः एतानि सहमानि देवदत्तादेः शुभाशुभफलज्ञानार्थमभिहितानि तत्र यस्य जन्मपत्रम
स्ति तस्य तावत् सहमविचारो भवति अथेदानीं तदीयभ्रातुर्यदि जन्मपत्राभावस्तदा तदीयपत्नीभाग्यला
भराज्यसहमानि चिकीर्षितानि सन्ति एवं पत्न्यादीनां भ्रात्रादिसहमानि चिकीर्षितानि सन्ति कथं तेषामिति ।

व्यत्तिरिति चेदुच्यते यस्य भावस्य शुभाशुभफलजिज्ञासाभीष्टा स एव भावो लग्नं कल्प्यः सूर्यादिग्रहास्तु यथा।
स्थिता एव मन्तव्यास्तत्र सूर्येण चन्द्रान्वितमहिलग्न मित्याद्युक्तप्रकारेण पुण्यादिसहमं साध्यमतः पुनर्भ्रात्रादेः
४५ प्रवृत्तिसहमानयने षष्ठभावादियोगश्चिकीर्षितस्तत्र भ्रात्रादिभावाद्यन्य एष्या दिभावावस्तोसिपेदिति अन्येतु लग्न
स्थाने भ्रात्रादिसहमे योज्यं षष्ठभावादियोगे पञ्चराशियुक्तस्तत्सहमयोगो विधेयः तदेतन्स्पष्टमुक्तं मुक्तावल्याम्
अभीष्टसद्मा निशुभाशुभार्थे पित्रादिकानां विदधीत धीमान् प्रोक्तप्रकारेस्तव्रयत्न स्वसद्मसंयोजनेनेति गुरोर्मतं
इति एवं तत्तद्भावस्यापि पित्रादीनाम्मरणसहममपि साध्यम् यथा मृतिरष्टमस्थो विन्दुर्विशोध्योतव दाकियो
गाविति अत्र हि तत्तद्भावस्तत्तत्सहमम्वा लग्नम्प्रकल्प्य तस्मादष्टमभावानानीय चन्द्रमिदानीमानीताष्टमभावम
विशोध्य शनियोगे सति मरणसहमम्पित्रादेः स्यात् एतदप्युक्तं तत्रैव पित्रादिरिष्टसहमन्तेभ्योप्यष्टमभावतः
ति एवमेकस्मादेव वर्षलग्नादनेकानि सहमानि भवन्तीत्यलम्प्रसंगेन अथ सहमानाम्फलानि तत्रादौसह
माधीशबलित्वाबलित्वलक्षणमुक्तं समरसिंहेन स्वगृहोच्चनिंशस्वैराशिकनवांशकगतानाम् प्राक्स्थाने
बलवान् यथोत्तरस्थानगो हीनः पश्चवह्वोधिकारास्तद्वलमन्वेष्यमुदयहद्दोच्च वह्वधिकारोपि यदानवी राम
स्थितेलग्नमस्यनवलं स्यात् स्वल्पाधिकारयुक्तो विलग्नदर्शी बली खेटः द्विवमेचवर्षलग्ने दिनखेटानां वि। ४५

शागलोपाम् वलमधिकंक्रूरस्थानेचशुभैरशुभमन्यथातुशुभमिति दिनखेटाःपुंग्रहाःअन्येषांस्त्रीग्रहणा
मिति अथसहमस्यबलाबलमुक्तरोमकेन स्वस्वामिवाशुभैःखेटैः सहमंयुतवीक्षितम् भवेद्दलयुतंस्वामीबल
वान्यस्यवाभवेत् विपर्ययेनिर्बलत्वमशुभाधिपसंयुतम् क्रूरैरथशालेसहितंतत्फलंनैवहायनेसहमस्वा।
मीपतितेई।८।१२ भवनेरिष्टकरोन्यत्रितात्र सहमेशुभयुतदृष्टे सहमारिष्टंविनाशयतीति यादवोपिस्वपतिमित्र
शुभेक्षितसंयुतंसहममुक्तंतनाथमुदीरितम् बलितिजार्थकरंपदिचान्यथासुयकरंभवनंचविचिंतयेदिति
ननुबहूनांवर्षप्रवेशेपुण्यप्रभ्राज्यगजादिसहमानांतद्धिपानांचसवलत्वंदृश्यतेपरंतुतत्फलंतेषांनभव
तीतिचेदुच्यते प्रथमंजन्मनिप्रागुक्तरीत्यासर्वाणिसहमानिसाध्यानि ततः स्वामिनोबलाबलविवेकंसहमस्या
पिबलाबलविवेकंविधाययेषांसहमानांसर्वप्रकारेणनैर्बल्यंनिर्णीतंतानिवर्षेफलदानासामर्थ्यान्नकदाचिद्
पिनविचारयेत् येषांतुसर्वप्रकारेणसबलत्वंतान्येववर्षेविचारणीयानि उक्तंचसज्ञानतंत्रे आदौजन्मनिसर्वेषां
सहमानांबलाबलम् विमृश्यसंभवोयेषांतानिवर्षेविचारयेदिति अथपापशुभग्रहसंबंधेनयुतिदृष्ट्योःफ
लेसज्ञानतंत्रे पापयुक्शुभदृष्टेचेदशुभंप्राक्ततःशुभम् शुभयुक्तंपापदृष्टमादौशुभमसत्परे अत्रवर्षस्यप
एमासात्मविभागद्वयंप्रकल्प्ययुतिदृष्टिफलयोः कालभेदतःकल्प्यः लग्नात्वष्टाष्टारिष्फस्थं ई।८।१२

ता॰
र॰
४६

धर्मभावपपंशोत्र हरम शुभस्वामिदृशा प्राप्ते सुखधर्मादिसंभवः सूतोपषष्ठारिः ष्फस्थमन्दे पापहतं पुनः पुण्यं
धर्मार्थसौख्यप्रपत्योदग्धफलं तथा सहमान्यखिलानीत्थं सुतो वर्षे च चिन्तयेत् शुभयोगसगात्सौख्यपत्युर्वीर्यात्
साप्तनःशरिष्टमृतिमांद्यादिकलियुक्तो विपर्यय इति पूर्वोक्तप्रकारेण दारिद्र्यादि सहमानि तदधिपानि च चेद्बलयुक्तानि
नेत्रान्तस्थवत्स्थितः खवक्तव्यं तेषामिवेलान्वे तत्तन्नाशादिना तत्तत्संवत्स्थिसुखमित्यर्थः जीर्णताजिके स्वस
शुभयुतदृष्टे च सुखप्राप्तिरोऽत्र ते पुंसां ज्योतिर्विद्भिरित्यर्थशुभाशुभनाशनहिषयमिति समासिद्धः जन्मनि चव
र्षे सहमान्यखिलानि वीक्ष्य फलमूह्यम् वर्षेश्वरो यत्लग्नेश्वरोपि यस्मिन्स्थितस्तदानां फलदायीति एवं सामान्
स्सर्व सहमफलविचारः कर्तव्य इति अथ पुण्यादिसहमानां विशेषफलविचारो नीलकण्ठनवीनादिताजिकरत्नेभ्यो
लिख्यते तत्रादौ पुण्यसहमविचारः यत्राब्दे पुण्यसहमं शुभे सोऽब्दः शुभावहः अनिष्टेऽस्मिन्नशुभो नेति पुण्यमा
दौ विचारयेत् सबले पुण्यसहमे धर्मसिद्धिर्धनागमः शुभस्वामीक्षिते युक्ते अन्यपेक्षत्ययमिद्दुः सर्वोर्थ पुण्यसहमे
व्योपायसुतान्यथा अन्यान्यपि सर्वाणि स्वनामफलवन्ति हि जन्मकाले निधनेऽब्दे क्रूरयुतेऽथवा
रवावथ मृतेर्द धीशे च निर्बले १ गुरुसहम शुभेयुक्ते दृष्टे वा स्वामिना यदि उपदेष्टसुखं वर्षे विपरीते विपर्यये राम
युतदृष्टे स्वामिना च शुभग्रहैः बहुविद्यावबोधस्याद्विद्याभावोन्यथा भवेत् ३ यशःसहमाधिपतौ विना ४६

युतदृष्टे प्रकरोति यशोनाशम्पापार्जितधनंयशोपलब्धिश्च यशसस्सहमाधिपतौशुभखेटयुतेमुथशिलीकृते पुंसोध
मेचयेधनलब्धिंकरोतिनियतम्महाहवेविजयम् यशसस्सहमाधिपतौनष्टग्रहयुजिचपापमूसरिफे अयश
स्तेजोभ्रंशोवाहनवस्त्रार्थपरनाशः यशसः सहमेष्वेवंफलंप्रकल्प्यचरोमकःप्राह अत्रान्येषामपिसहमानां
स्वामिनः फलमेतादृशमेवशुभाशुभम् ४ मित्रसद्मशुभैर्युक्तेदृष्टेवास्वामिनायदि नानाविधमित्रसुखंलोकैर्वैरं
विपर्यये ५ माहात्म्येशुभदृष्टेयुतेतथास्वामिनावर्षे एकोनकृत्यकरणेविचाररोवापिगोपनेनविपरीतेदं आशा ६
शुभयुतदृष्टाष्टमरिष्फवर्जिताशुभदा प्रकरोतिवाञ्छितार्थंनानावस्त्राश्वसौख्यदंपुंसां नरधीशेपिफलंस्या
त्ापेक्षणयोगतोदुःखं ७ सामर्थ्येशुभयुग्दृष्टेस्वामिनाप्रभुताभवेत् बलाधिकंसुखंदेहेविपरीतेशुभंवदेत् ८ भ्रा
तृसद्मशुभाक्रान्तेदृष्टेवास्वामिनायदि मिथःसौख्यंसोदराणांकलहोविपरीतके ९ भ्रातृसद्मेश्वरेनष्टेद्युत
वाशस्तदाभवेत् तस्मिन्नस्तुदितेवीर्ययुतेभ्रातुःसुखंभवेत् १० गौरवसहमंचयदापतियुक्तदृष्टंशुभगतहे
श्वापि सुखनिचयंधनमानंराजश्रीभूषणांबरसुलब्धिंशुभमुथशिलगंपुंसोगौरवसहमंशुभगनहेदृष्टे कीर्ति
ज्ञानप्राप्तिदंनसुखवाहनार्थंवस्त्रकरम् गौरवसहमंचयदात्वसद्गृहेयुतमुथशिलीकृतंभवति मानभ्रंशंकु
र्यात्धननाशंसर्वसौख्यपरिहीनं मिश्रग्रहेयुतदृष्टेगौरवसहमेहितिमिश्रमुथशिलीकृत् आदौशुभंचकुर्या

दशुभेचविनिर्गमेपुंसाअत्रसर्वत्रसहमेषुमिश्रग्रहयुतैाएतदेवफलंवाच्यमित्यर्थः १० राज्येशुभयुतदृष्टेस्वेशेन
चमूथशीलितेसौम्यैः राज्यप्राप्तिःक्रूरःस्यात्तदधीशेपूर्वेलक्षणयुतेचवलहीनेतदधिपतैाक्रूरैर्युक्तेतथादृष्टेरा
जसहमेमूसरिःफेराज्यभ्रंशश्चकोशनाशश्च ११ पितृसहमेशुभयुक्तेशुभग्रहेमुथशिलगस्वपतिनाचभव
तिचपितृतस्सौख्यंवाहनवस्त्रार्थधननिचयम् अस्तगतेवलहीनेपितृसहमेशेष्टमेलग्नात् क्रूरकृतमूसरिः
फेमरणंतातस्यपरदेशे चरलग्नस्थेतस्मिन्स्थिरभेगेहेऽन्यभेमार्गेमातापित्रोःसद्मनाथेनष्टेनाशस्तयोर्भवेत्
उदितेवीर्ययुक्तेवातयोस्सौख्यम्प्रजायते सहमस्वामिनदधीशश्शुभेन्थशालीयुतःक्रूरैःवर्षस्यपूर्वभागेरोगस्ता
तस्यचोत्तरार्द्धेशम् वलाढ्येसहमाधीशेनृपान्मानोयशोक्रमः १२ एवंस्त्वमातृसहमेफलंज्ञेयंयथोदितम् १३ सु
त सहमेशुभयुक्तेशुभग्रहैर्मुथशिलीकृतंस्वपतिनाचभवतिहिसुतस्यलाभश्शुभदृग्योगादृतीवशुभमसुत
सहमश्चेत्तदीशः पापयुतःसौम्यमुथशीलःपूर्वंसुतस्यदुःखंपश्चात्सौख्यंभवेद्वर्षे सुतसहमेपापयुतेमुथ
शिलगेचासुतस्यनाशस्स्यात् मिश्रग्रहैश्चयुक्तेसुतस्यसहमेप्यापमूसरिःफम् प्रकरोतितत्रकष्टंसुतस्यव
र्षेतथाकुलहम् पुत्रसहमेऽष्टमेपुत्रनाशंविनिर्दिशेत् तस्मिन्नभ्युदितेपुत्रस्थितेपुत्राप्तिमादिशेत् सुतोसुते
ष्वरोवर्षेपुत्रस्याधिपोभवेत् दृष्टस्वमित्रसौम्यैश्चेत्पुत्रलाभकरोमतः १४ क्रूरदृष्टेजीवितारव्येसहमेनिर्वलाधिपे

वर्षे मूर्छा भवेत्पुंसां विपरीते सुखं स्वहृ १५ जलसद्मशुभैर्युक्ते दृष्टे वा स्वामिनाथ दिश्युते राधिकाता देहे विपरीते
स्त्रामता १६ शुभयुत दृष्टे कर्मेणि मुथशिले गे वा स्वपतियुत दृष्टे नूतन नरेशपुराणां स्वामित्वं भवति नियमेन।
बलवति सहमाधिपतौ क्रूरायुतो शुभैर्दृष्टे भवति हि धनचयलाभो वाहनवस्त्रार्थभूमिलाभश्च पापाक्रान्तेन।
स्मिन् धननाशान्नृपतिरण्डश्च पापदृष्टेनास्मिन् पूर्वार्जितधनचयविनाशम् कर्मपतौ सूर्यारिः केपापैः खेटैस्तथै
व फलम् कर्मणि सहमाधिपतौ शनियुत दृष्टे च कर्म वैकल्यम् पन्यौ वक्रे दग्धे वैकल्यं भवति बुद्धिनाशश्च १७।
मांद्याधिपतिः पापः पापैर्युतदृष्टितो भवति मांद्यम् निधनाधिपमुथशिलगो मांद्यान्निधनं तसाऽद्देश्यम् मांद्या।
धिपश्च सौम्यः शुभयुतदृष्टोनमांद्यस्यात् मिश्रग्रहयुतदृष्टे स्वल्पतरं मांद्यभावं च शुभमुथशिले च सहमेवाह
नशस्त्रार्थे लाभश्च १८ मन्मथसहमं च शुभैर्दृष्टयुक्तं तथा स्वपतिना च मन्मथविलास हर्षाधिकं भवेन्नैव विप
रीते १९ कुकूटकसहमे क्रूराक्रांते दृष्टे युते च मूथशिले कुकटकयोगान्निधनेषिविनिरपेनलपुरुषस्य कुकूटकसहमे सौ
म्यासौम्यैर्दृष्टे त राजयं प्रवदेत् मिश्रग्रहैश्च दृष्टे कलहक्लेशो च सम्भवतः २० समासद्माशुभैर्युक्ते दृष्टे वा स्वा
मिना यदि साहिसुता भवहर्षेऽन्यथा क्रोधाधिको भवेत् २१ शास्त्रसद्मशुभैर्दृष्टे युते स्वेशेन वा तथा वेदस्फोटन
स्य बलं विपरीते विपर्ययः २२ बन्धुसद्मशुभाक्रांते शुभदृष्टे तथेश्वरः पितृव्यभ्रातृमिस्त्रौख्यं कलहश्चान्यथा

हा॰
टी॰
४८

भवेत् २३ बन्धकसहमं च शुभैर्युक्तं दृष्टं स्वामिना च तथा स्वातंत्र्यं स्यात् हर्षं पराश्रयत्वं च विपरीते २४ मृत्योस्सह
मं क्रूरैर्दृष्टं युक्तं च निर्बलाधीशम् मृत्युविनाशं विन्द्यात् विपरीते कष्टं स्यात् २५ परदेशोऽस्य सहमं स्वेशशु
भैर्युक्तं दृष्टं वा परदेशे सुखलाभो यात्रा वा नैव विपरीते २६ शुभनाथदृष्टसहिते धनसहमे सौख्यं द्रव्यात्
अर्थसहमं शुभयुतं पापैर्दृष्टं च पापमूसरिःफम् पूर्वं धनचयलाभं कुरुते मध्ये व्ययमनर्थम् क्रूरादिदृष्टि
सहिते रिपुयोगाद्भवति धनहानिः पापाश्रितमथ दुःखं प्रकरोति नरार्थो येविलयं च रिपुदृष्ट्या शत्रुभयं शुभ
पापानां च तस्करभयम् हितदृष्ट्या निजमित्राद्धनं च मानो यशश्च सुखम् धनसहमं यापयुतं सौम्यैर्दृष्टं शु
यशिलीकृतं नृणाम् पूर्वं धनचयनाशं पश्चादर्थागमात्सुखदम् अर्थसहमं च दृष्टं शुभाशुभैर्मुथशिलीकृते
पुंसाम् प्रकरोति वस्त्रलाभं वाहनकनकोपरत्नयुतम् २७ परदारसहमं युक्तं दृष्टं स्वा स्वामि शुभखेटैः परनारी
गमनसुखं विपरीते तत्र दुःखं स्यात् २८ यद्यन्यकार्यसहमं शुभेन युक्तं विलोकितं स्वापि सेवादिनं सुखं स्या
त् परोपकारश्च नैव विपरीते २९ वणिक्तवं शुभैर्दृष्टं युक्तं स्वामिना यदि सत्यालीकात्सुखं स्वाच्चनरस्माद्
स्वविपर्यये ३० कार्यस्य सिद्धिसहमं शुभपतिदृष्टयुतं मुथशिलं च शुभकार्यस्य च सिद्धिस्त्वरयानूनं स्मा
हाहवे विजयः क्रूरैस्तद्विपरीतम्पराजयो भवति युद्धवादादौ मिश्रग्रहे सुदृष्टेषु द्विवादे जयः प्रोक्तः ३१ परिण

म

पसहमं सौम्यैर्दृष्टं युक्तन्त्वसौम्यमूथशिलम् तन्नाप्रिस्यान्मित्रैः कष्टादथपापमृत्युपैर्नैवम् ३२ प्रसूतिसह
मंयुक्तन्दृष्टंस्वेशशुभग्रहैः सूत्याधानादिकम्वर्षे विपरीतेनसम्भवः ३३ सन्तापसहमंसौम्ये स्वामिनादृष्टस
युत्तम् सन्तापमानसी पीडानाशोदुःखम्विपर्यये ३४ श्रद्धाशुभयुतेदृष्टास्वेशेनचधर्मबुद्धिस्यात्विश्वासोपि
चलोकेविपरीतेनिःफलंसर्वम् ३५ प्रीतिसद्मशुभाक्रांतेदृष्टंवास्वामिनायदि सन्तोषाधिकतावर्षेनैराश्यम्वि
परीतके ३६ बलसद्मयुतंसौम्यैर्दृष्टंस्वपतिनायदिसैन्यजातसुखंवर्षेविपरीतेविपर्ययः ३७ देहसद्मयुतेक्रूरैर्देहस
पादादिपीडनम् शुभस्वामियुते दृष्टे सर्वांगेदृढतामता ३८ जाड्यासद्मयुतेसौम्ये स्कार्यविस्मरणंभवेत्॥
शास्त्रविस्मरणंवापिस्वामिक्रूरैःशुभंफलं ३९ व्यापारसद्मसौम्याढ्यंदृष्टम्वास्वामिनातथा व्यापारेलाभमादेश्य
हानिस्याद्विपरीतके ४० पानीयपानसहमंक्रूरयुतंजलभयंकरोत्यब्दे अस्तंगतेतदीशेबुडनंस्यान्नैवंविपरीते॥
४१ शत्रुसद्मयुतेक्रूरैः शत्रूक्तनिष्फलंभवेत् तन्नाशःस्यात्तदुत्पत्तिःशुभस्वामियुतेक्षिते ४२ शौर्यसद्मशुभस्वामियु
क्तंशस्त्रादिसंग्रहैः शत्रुमारणयत्नादौ सिद्धिर्नैवान्यथाभवेत् ४३ उपायसहमंयुक्तं — दृष्टंवास्वामिसद्ग्रहैः सि
द्धिर्वाछितकार्यस्यसाधनेस्यान्नचान्यथा ४४ दरिद्रसहमंक्रूरैर्युतंदृष्टंयदातदा निर्द्धनत्वविनाशःस्याद्विपरीतेद
रिद्रता ४५ गुरुतासहमंदृष्टंयुक्तंवास्वामिसद्ग्रहैः स्वमंडलेमहत्त्वंस्यादीशत्वेवानचान्यथा ४६ जलपथ्यसह

हा॰ र॰ ५९ मंदृष्टंयुक्तंवास्वामिसद्ग्रहैः सुखंपोनात् नद्यानीतजलाद्यासुखंभवेन्नैवविपरीते ४७ बंधनाख्यसहमंयुते।
स्तिनेस्वामिनानहितदास्तिवंधनम् पापवीक्षितयुतेस्तिवंधनम् पापभेसुस्थशिलेविशेषतः ४८ भार्याम
न्मशुभेदृष्टंयुतस्वास्वामिनायदि भार्याविलाससौख्याद्यनान्यथागृहजसुखम् ४९ गजाश्वोष्ट्रादिसह
मंस्वामिसौम्येक्षितंयुतम् तेषांतुपुष्पदानाञ्चसुखवृद्धिःस्यादन्यथा ५० भृत्यसद्मशुभाक्रान्तंदृष्टंवास्वा
मिनातथा स्वभृत्यतः सुखाधिक्यंवैमनस्यंविपर्य्यये सन्मतिसहमञ्चशुभेदृष्टंयुक्तंस्वपतिनावसुबुद्धिश्चैवं
साम [illegible] वाभवेत्स्फूर्त्तिः ५२ सहमंव्यसनाख्यञ्चक्रूरदृग्युतिसंयुतम् द्यूतवेश्यानुरागःस्याद्विपरीतेनसम्भवः
५३ पितृव्याख्यसहमंशुभस्वामियुतेक्षितम् पितृव्याख्यजसौख्यन्तुःखंस्याद्विपरीतके ५४ हक्कसहमंसा
मिशुभैर्दृष्टयुतञ्चदृष्टिवृद्धिःस्यात् क्रूरयुतेविपरीतन्तदधीशेस्तंगतेभवेदास्यम् ५५ ऋणसहमेविपरीतनना
जिकवित्तेः फलंज्ञेयम् फलमेषाङ्कथनीयंकुलजात्याद्यनुमानतोयथायोग्यम् ५६ अयमर्थः द्विवार्षिकबाल
ह्राहसन्तत्यादिसत्यपिसम्भवेनवाच्यम् येषांकुलेवाणिज्यादिनसम्भवतितत्रसत्यपिसम्भवेनवाच्यम्
थादेशान्तरगतभर्तृकाणांकुलस्त्रीणाम्वन्ध्यादीनान्नपुंसकानाञ्चसत्यपिसम्भवेप्रसवसम्भवोनवाच्यःएवम पृ
न्यत्रापिज्ञेयम् अज्ञातजन्मनःप्रश्नलग्नादपिसहमविचारः कर्त्तव्यइत्युक्तंसंज्ञातञ्चेप्रश्नकालेपिसहम ५९

र्य्यप्रभृतिच्छया सर्वेषामुपयोगोत्र चित्रे पृच्छन्ति यज्जनाः अथोक्तसहमफलानि वर्षप्रवेशदिवसात्कति दि
वसैः स्युरित्युक्तं ताजिकमुक्तावल्याम् खेशोनितस्य सहमस्य लवा विनिघ्नाः स्वीयोदयेन खखवह्नि ३०० हृ
ता भवन्ति तत्प्राप्तिहेतुकिसिमास्य दिनानि यद्वा तत्तद् शासु तस्सम्भवत्येवमेव अत्र प्रकारान्तरमुक्तं यादवेन
सहमेश्वरयोः कार्य्यमन्तरं राशिपूर्वकम् तद्युक्तोर्को भवेद्यावद्दिनाद्दिक्संक्रान्तिभे फलम् एवमप्यत्र येक
पस्साधीयानितिचेद् उच्यते रोमकसम्मतत्वात्पूर्वोक्त एव पक्षस्साधीयान् तथाच रोमकः सहमेश्वरस्य सह
मपयोरन्तरभागा निजोदयाभ्यस्ताः खखवह्नि ३०० भिर्विभक्ता लब्धं तत्प्राप्तिकिसिमाह इति अथ सन्दिग्धा
र्थानां सहमानामर्थः सन्तानेत्र उपदेष्टा गुरुर्ज्ञानं विद्या शास्त्रं श्रुतिस्मृती मोहो जाड्यं बलं सैन्यं मंगा देहो जलं
द्युतिः गुरुता मण्डलेशत्वं गौरवं मानशालिता निग्रहानुग्रह विभू राजाछत्रादिचिह्नभाक् माहात्म्यं मंत्रगा
भीर्य्यं धृतिर्बुद्ध्यादिशालिता सामर्थ्यं देहजा शक्तिः शौर्य्यं यत्नो रिनिग्रहे आशंसोक्ता मतिर्दम्भश्रद्धावेदः पराश्र
यः पानीयपतने वृष्टिर्जलेकस्मात्वमज्जनम् आधिव्याधीनापमादौ सपिण्डबान्धवास्मृताः सत्या लोकवणि
ग्वृत्तिर्ग्रधानं प्रसवः स्मृतः दासत्वपरकर्मोक्तमन्यत्स्पष्टं स्वनामतः इति ॥ इति श्रीमद्दैवज्ञवर्य्यपण्डितरामोद
रात्मजबलभद्रविरचिते हायनरत्ने सहमाध्यायश्चतुर्थः ४ अथ वर्षेशादिविचाराध्यायः तत्र वर्षेशनिर्णयोस्

स्थानं विना न भवत्यत आदौ मुंथहा निरूप्यते तत्र मुन्थाशब्दस्य व्याख्यानमाह यादवः प्रसूतिलग्नभ्रमणेनभा
वा मन्थानि मुन्थेति च रूढिरस्याः शुभाशुभाख्यं च फलं व्यनक्ति स्थानाश्रयादेव वदामि सम्यक् १ मुंथहोत्पत्ति
प्रकारमाह समरसिंहः जन्मगतवर्षराशौ द्वादशभक्तेन दुङ्गते शेषे लग्नात्क्रमिते यत्र च विश्राम्यति मुन्थहा
सा स्यादिति अयमर्थः जन्मतो गतवर्षसमूहे द्वादशभक्ते शेषे जन्मलग्नाद्यत्र धनसहजादिभावे वि
श्रामं प्राप्नोति स एव मुथहा स्यादिति जन्मचक्रे प्रत्यब्दमेकराशिभ्रमणवशाद्यत्र यत्राश्वादिभावे यातिस भावस्तत्र
वेमुथहा स्यादिति तट्टीकाकृत् तेन सिंहोऽपि जन्मोदयादिति विलेख्य खलु भावचक्रे प्रत्यब्दमेकभवनं मुथहा शु
नक्तीति वामनोऽपि। जन्मलग्नजराश्यादिराशिचक्रे प्रजायते प्रत्यब्दं मुथहा राशिरिति मणित्थोऽपि हि चन्द्र १२
भक्ताश्वगताब्दपिण्डाच्छेषेऽन्थिहास्यादथ जन्मलग्नात् भ्रमेण युक्ता मुथहा पुराणैः शुभाशुभस्यापि निरूपणा
यताजिकतिलकेऽपि अशेषजन्मोदयपूर्वभावचक्रे त्विहैकं भवनं भुनक्ति एतस्य षड्गुणितपूर्वकमुक्तताजि
कमुक्तावल्याम् सैकागताब्दा विहताः पतङ्गैः १२ सच्छेषभावे मुथहा जनुर्भात् भावान्तरांशार्क १२ लवो
तु मासं भुक्तिर्भवेन्मासफलार्थमस्याः यामुन्थहायाः खलु मासभुक्तिर्गतैर्षमासान्तरवासरैस्ताम् भवेद्वाप्र
म्नतिवारमस्याहद्विर्भवेत् पक्षफलार्थमेवमिति। प्रसूतिलग्नभ्रमणेन भावान्मथ्नातीत्यवदन्यादवोऽप्यतु

कूलः केचनसर्वत्रजन्मलग्नांशयोजनङ्कुर्वन्ति तत्पूर्वोक्तवाक्यानांविचारेणयुक्तिसहं अतएवस्वजन्मलग्नात्प्र
तिवर्षमेकैकराशिभोगान्मुथहाभ्रमणेतिपद्यार्द्धेन श्रीमन्नीलकण्ठदैवज्ञैस्सामान्यतस्स्वमतमभिधायस्वजन्मल
ग्नरवितष्टयातशरद्युतसाभमुखेन्थिहास्यादितिश्लोकोत्तरार्द्धेनताजिकसारकर्तृमतमभिहितम् तद्यथा याता
ब्दसंघाद्द्विविभिर्विभक्ताच्छेषन्थिहास्यादथजन्मलग्नात् जन्माङ्गभावोस्यहितेति अथबालग्नांशयोजनंध
नसहजादिभावांशयोजनोपलक्षकं यथाजन्मलग्नंसिंहोद्वादशांशमितः प्रथमवर्षेतत्रैवमुथहा पुनर्हैनभा
वः कन्यायांत्र्यंशमितः द्वितीयवर्षेकन्यायांत्र्यंशमितामुथहा एवंसर्वत्रज्ञेयम् अथमुथहाविचारणप्रा
कारमुथहेशमुथहयोः शुभमशुभंवाफलमुक्तंसमरसिंहेन कस्मिन्राशौमुथहाकथ्यैस्तत्रकोधिपस्तस्याः ज
न्मनिवर्षेतद्बलमन्वेष्यहीनमधिकंवामुथहाधिपतिः षष्ठाष्टमगोद्वादशगश्चतुर्थेश्च अस्तमितोवक्रीवाक्रू
रदृशावीक्षितोयुतःक्रूरैः क्रूराच्चतुर्थसप्तमसंस्थः क्रूरेणवाविजितः भव्योनभवतिवर्षेवाष्टमभवनाधिपेनयुक्तदृ
ष्टः क्रूरदृशामरणसमकष्टयोगाद्द्येनमरणाकरः यदिमुथहेशोष्टमभावाधिपेनयुतःक्रूरदृष्ट्यावादृष्टस्तदामरणस
मकष्टयदिमुथहाधिपतिः षष्ठाष्टमगइत्याद्युक्तलक्षणयुतोष्टमाधीशयुतदृष्टश्चमुथहेशोभवतितदामरणंस्यात्
अथमुथहाधीशदशायामष्टमाधीशांतर्दशायस्मिन्कालेसमायातितत्रैवमरणंवाच्यम् ताजिकसारेमुथाधिपो

व्ययविनाशगतो विवीर्योऽदुष्टग्रहस्वशुभवर्गगतोऽदकाले कष्टं नृणामधिक रोगभयं विवादं लोकैस्तथा निजजनैः
कलहं नितान्तम्॥ नेजस्सिंहः मुथहाधिपतिः षष्ठाष्टमान्त्यास्तगतोऽस्तगः वक्रो वा निजधातूत्थव्याधिं दद्यात् शत्रु
च तास्कर भूवणे भाग्ये च लाभे सहजे च केन्द्रे चेद् दुष्टे काले मुथहाधिनाथः करोति पुंसां विपुलं प्रतापं मैत्रीं नृपैस्सन्म
तिवर्द्धनञ्च समरे सिंहः मुथहाधिपतिः केन्द्रे स्वोच्च मित्रस्वराशिगः करोति विविधार्थाप्तिसुहृत्सौख्यं विशेषतः अ
यं दुष्टश्च ग्रहायवाद इति जीर्णैः दशमे चापे पुण्ये स्वामिलकरी भवेन्नृणां मुथहा लग्नद्वितीयपंचमसहजे चोपच
माद्यं नन्दने सप्तमाष्टद्वादशचतुर्थसप्ताष्टगा नवरासविशेषं तु न दोषोऽदयेशुभसंयुते श्रेष्ठा नन्तु धनसहजा
नाम्बध्ये यत्रास्ति मुन्थहा तस्य पूर्वोक्तजातकफलं तत्काले यच्छति शुभेशा प्रतिभावे वक्ष्यमाणमुन्थाफलं
शुभेशमुन्थायां पूर्णं ज्ञेयम् क्रूरे शमुन्थायाङ्किञ्चिन्न्यूनं ज्ञेयमित्यर्थः अथ मुथहायाद्वादशभावफलानि ते
जस्सिंहेनोक्तानि आरोग्यताकायसुखानि पुष्टिम्मनः प्रसादं नृपतेस्सुखञ्च प्रतापवृद्धिं विजयं रिपूणां स्व
स्वि धत्ते मुथहा तनुस्था मिष्टाशन वित्तध नादिवृद्धिमुपक्रमाच्चिन्तितकार्यसिद्धिम् स्ववर्गसन्तोषणमिष्टवर्गास्स
मागमं वित्तगते विहायाम् २ महोद्यमं कायबलं प्रहृष्टिमारम्भसिद्धिं च सहोत्थसौख्यम् सर्वोपकर्तृत्वमन
ल्पमैत्रीं तृतीयगेन्था नृपतिप्रसादम् ३ रुजामभिवृद्धिं तनुपीडनञ्च निरुद्यमत्वञ्च वपुः कृशत्वम् भयं रिपूणाम

सुखप्रवृद्धिन्तनुगेन्थिहा स्यात् — गुप्रदुःखंध सद्बुद्धिवृद्धिं द्विजदेवभक्तिम्प्रतापमाहात्म्ययशःप्रवृद्धिम् सुताप्तसौ
ख्यं जनताप्रसादम्वित्तागमम्प्यस्त्वमगेन्थिहायाम् ५ रिपूदयश्चौरभयं कृशत्वन्निरुद्यमत्वन्नृपतेर्भयञ्च का
र्योर्थहानिं व्यसनोगमञ्च षष्ठेन्थिहा दुर्मतिनिष्ठवैरम् ६ चिन्तामनोमोहमनल्परोगम्पीडाकलत्रादिनिजे
ष्टकष्टम् वित्तार्थनाशं दुर्मतिमप्ययञ्च यशोविनाशः मुथहास्तसंस्था ७ दुष्टामयार्त्तिम्बलकान्तिनाशम्मि
त्रभीतिं व्यसनागमञ्च मोहम्मतेर्बन्धनदुःखमर्थधर्मप्रणाशन्निधनस्थितेन्था ८ भाग्योदयन्धर्मधनार्थ
वृद्धिं नृपोत्तमैः प्रीतिसमागमञ्च स्ववर्गसन्तोषसुखंयशश्च दत्तेन्थिहा भाग्यगतार्थसिद्धिम् ९ नृपप्रसा
दस्वजनैश्च सौख्यमहत्प्रतिष्ठां स्वजनोपकारम् धर्मार्थलाभं विमलं यशश्च वशित्वसौख्यं दशमेन्थिहाया
म् ॥ १० ॥ मनोरथाप्तिं शुभबुद्धिप्राप्तिं सुताप्तसौख्यं स्वजनैश्च सौख्यम् धर्मार्थलाभं मनसः प्रसादं वशित्वमे
स्ये मुथहाय संस्था ११ अनेकरुक्पीडनमङ्गकार्श्यं निरुद्यमत्वं स्वपरैर्विवादम् धर्मार्थहानिं रिपुराजभीति
मभीष्टपीडां मुथहा व्ययस्था १२ येराशयः क्रूरयुतास्तथा तद्देत्त स्थितास्तत्रगतेन्थिहा सा तद्भावजं पीडनमत्र
भावोद्भवस्याशनोशश्च फलस्य विद्यात् तन्वादिभावे मुथहास्ति यत्र तद्भावनद्वर्गभवेफलं तत् भव्याशुभं वी
र्यवशेन दत्ते वीर्येन तत्स्याश्च विभोर्विचिन्तयेदिति अथ वर्षतन्त्रे मुथहाया द्वादशभावफलानि शत्रुस्थ

हो०
र०
५२

म्मान स्तुषिलाभं प्रतापवृद्धिं नृपतेः प्रसादम् शरीरपुष्टिं विविधोद्यमांश्च ददाति सौख्यं मुथहा तनुस्था १ उत्साहतो
योगमनेप्रशंस्वस्ववंधुसन्माननृपाश्रयञ्च मिष्टान्नभोगं बलपुष्टिसौख्यं स्याद्दर्थभावे मुथहा यदा वै २ पराक्र
माद्दितयशःसुखानि सौदर्यसौख्यं द्विजदेवपूजा सर्वोपकारस्तनुपुष्टिकांतीनृपाश्रयश्चेन्मुथहा तृतीया ३ शरीरपीडा
स्त्विभीः स्ववर्गवैरं मनस्तापनिरुद्यमत्वं स्यान्मुथहायां सुखभावगायां जनापवादाभयवृद्धिदुःखम् ४ यदीस्थि
हा पंचमगा स्ववेशे सद्बुद्धिसौख्यात्मजवित्तलाभः प्रतापवृद्धिं विविधा विलासा देवद्विजार्चा नृपतिः प्रसादः ५ क्ष
शत्रुभयं रोगरिपुप्रवृद्धिश्च भयं रुजस्तस्करतो नृपाद्वा कार्यार्थनाशो मुथहारिगा चेद्बुद्धिहानिः स्वकृतेनुतापः ६ कल
त्रवैरं बुधव्यसनादिभीतिरुत्साहभङ्गो धनधर्मनाशः चूनोपगा चेन्मुथहा तनौ स्यात् रुजा मनोमोहविरुद्धचेष्टा ७ भयं रिपोस्त
स्करतो विनाशो धर्मार्थयोर्दुर्व्यसनामयाश्च मृत्युस्थिता चेन्मुथहा नराणाम्बलक्षयः स्याद्गमने सुदूरे ८ स्वामित्वमर्थो
पगमो नृपेभ्यो धर्मोत्सवः पुत्रकलत्रसौख्यम् देवद्विजार्चा परमं यशश्च भाग्योदयो भाग्यगतेन्थिहायाम् ९ नृपप्रसा
दं स्वजनोपकारं सत्कर्मसिद्धिं द्विजदेवभक्तिम् यशोभिवृद्धिं विविधार्थलाभं दत्तेम्बरस्था मुथहा पदाप्तिम् १० यदी
न्थिहा लाभगता विलाससौभाग्यनैरुज्यमनःप्रसादाः भवन्ति राज्ञाश्रयतो धनानि सन्मित्रपुत्राभिमताश्च पुष्यः ११
व्ययोधिको दुष्टजनैश्च सङ्गो रुजस्ततो विक्रमतोप्यसिद्धिः धर्मार्थहानिर्मुथहा व्ययस्था यदा नरास्सज्जनतो विवे

रम १२ अन्योपि विशेषस्तत्रैव क्रूरैर्दृष्टः सुतदृशा: ४।१०।७।१ यो भावो मुथहात्र चेत् शुभन्तद्भावगान्नस्येरशुभस्त्वा
पि वर्द्धते वा मनः स्वामिना स्वामिमित्रेण वलाढ्येन शुभेन वा मुथहासंयुता दृष्टा भावोन्यशुभ पोषिका स्वस्वा
मिशत्रुखेटेन क्रूरेणाल्पवलेन वा मुन्थहा संयुता दृष्टा निंद्या मिश्रैस्तु मिश्रदा अत्र मिश्रैरुत्तमाधमग्रहैर्यु
त दृष्टा मुन्था सवलग्रहस्य फलदा भवति उक्तञ्च यादवेन उत्तमाधमखेटैर्विमिश्रिता निश्चयस्तु वलशालि
नो ग्रहादिति समरसिंहः जन्मनि मदे रिपुमृत्युव्ययाधिगा व्येचतनुधनादिस्था क्रूरहता तद्भावसत्कसौ
म्यशसंयुता शुभदा हिल्लाजताजिके जन्मनि च वर्षकाले निधस्थानस्थिता हता क्रूरैः अन्यनमशुभदात्री
उभयत्र शुभाति सौख्यमुस्यात् जन्मचतुर्थस्थाने वर्षे स्याद्यत्र कुत्रापि सौम्ययुता जनकस्य च वसुभूलाभप्रद
थ पापयुता नृपभीतिकरी मृत्यो जन्मनि शुभसंयुता वर्षे चिरवसुलाभकरी सा पापयुता क्लेशकारिणी प्रोक्ता एवं च
षष्ठभावादिषु फलमूह्यं स्वजन्मभतः वर्षे यस्मिन्भवेन्मुथहा सौम्येशसंयुता भवति एषो जन्मनियः स्याद्भावस्त
द्वि सौख्यमव्दे स्यात् एवं पापैरशुभजन्मनि यद्भावगा मुथहा पापैर्युता च दृष्टा वर्षे यो भाव एषः स्यात् नस्य च
नौशो वा च्यः फलमस्याः स्वामिपाके स्यात् वर्षे व्ययनिधनगेह स्थिता यद्भावगा जनुषि क्रूरयुता तद्भावस्य च नाशभ
करी शुभयुता शुभदा मुथहेशो मुथहा वा जन्मनि शुक्रे सिता सौम्यैः वर्षस्य पूर्वभागे शुभं फलं पश्चात्तस्य कीर्यं च ए

वं च वर्षकाले फलं च वर्षोनरार्द्धे स्यात् पापस्य दृष्टियोगे अशुभं फलमेव तत्र स्यात् मुथहाफलं समस्तं धिषणा।
चार्येण गदितमिति अथ मुथहायाः ग्रहस्थानयुतिदृष्टिफलं वर्षे तत्र यदीथिहा सूर्यगृहे युता वा सूर्येण राज्य
५२ नृपसंगमं च स्वगुणानां परभागमाप्तिः स्थानान्तरस्येति फलं दृशोपि परभागं परमं मर्यादा च चंद्रेण युते चंद्रगृहे
थहे चेंदुनापि वा धर्मयशोभिवृद्धिं नैरुज्य संतोष मतिप्रवृद्धिं दद्याति पापेक्षणतो तिदुःखं कुजेन युक्ता कुजभे
कुजेन दृष्टा च पित्तोष्म रुजं तनोति शस्त्राभिघातं रुधिरप्रकोपं सौरे स्सिता सौरिगृहे विशेषात् समरसिंहः।
भौमे शनिना युक्ते स विशेषशान्निगृहे एवं बुधेन युक्ते वा युते स्सितापि तद्गृहे वा स्त्रीमतिलाभसौख्य धर्मयश
श्चाप्यतुलविधं तेकष्टं च पापेक्षणायोगतः स्यात् समरसिंहः सितबुधपदे गुरुदृशा स्त्रीमति लाभोऽशुभेक्षणात्क
ष्टम युतेन सिताबा गुरुणा गुरोर्भे यदीन्थिहा पुत्रकलत्रसौख्यम् ददाति हेमाम्बररत्नभोगं शुभेत्यशालादिहरा।
ज्यलाभम् शनेर्गृहे तेन युते स्सिताबा यदीन्थिहा वातरुजश्च धने मानस्य पंवह्निभयं धनस्य हानिश्च जीवेक्षणत
स्तु भाप्तिम् तमोमुखे चेन्मुथहा धनाप्तिर्यशः सुखं धर्मसमुन्नतिश्च सितेज्ययोगेक्षणतः पदाप्तिः सुवर्णरत्ना रामः
म्बरलब्धयश्च तत्पृष्ठभागेन शुभप्रदा सा तत्पुच्छगापद्रिपुभीतिदुःखम् पापेक्षणार्थसुखस्य हानिश्च ५२
न्मनीत्यं रटह वित्तनाशः समरसिंहोपि तत्पुच्छेमुथहायामापद्दुःखमपि परितापः जन्मगताया मथ्थवम्नि

तंपरत्र स्मगं स्वयमदृश्यं राहुमुखादिलग्नाद्वर्षेतन्वे भौम्याराहोर्लेवास्तस्य मुखमृच्छङ्गनाखवाः नतसप्तम
भमुच्चभ्विमृश्येतिफलम्वरेन्न गताभुक्ताः वामनोपि राहोर्मुखम्भोग्यलवास्तु भुक्ताः एष्यन्त यासप्तमकन्तु ।
च्चमिति अत्र पापग्रहो जन्मनि यस्मिन राशौ स्थितो वर्षेपि तद्राशिगतस्तदा मुन्थायुति दृष्टिफलम्पूर्णमेव च
तीतियाद्यः तत्रसिंहेन मुथहा याग्रहाणां योगफलमेवोक्तं देत्तर्केयुक्ता महदीशता नृपेस्सङ्ग्यदापि त्वहहा।
हणोस्यम भौमार्कियुक्ता हतधातुजाश्शुभन्दत्ते विशेषान्मुथहा शनेर्गृहे जीवान्विताथात्मजदारसौख्यदा युतेन्दु
नारुकस्य यशौष्यकीर्तिदा शुक्रेणायुक्तार्थकलत्रशर्मदा सौम्यान्विता सान्मुथहार्थबुद्धिदा कवेर्गुरोर्वोयुतिदृष्टिगा।
न्थिहा राज्ञास्पगाधर्मधनेशतावहा तदुच्चगाचारिजतापदुःखदा स्वदास्तविशेषोस्तु भेर्युतेक्षिता अन्योपि विश
षलेनैवोक्तः नीचस्थितेन विबलेन हतेन पापैः केन्द्रयुतापि रविणा मुथहा न भव्या जन्मन्यनिष्टगृहगा विबला।
रकाले पापार्दिता तनुगता विकारकर्त्री अत्र विलोन्यलग्नस्य सर्वग्रहाणां नीचादिगत्वे शुभफलनाशकरो
यम् अन्यत्र तनत्रैव जन्मोदयात् किं यतिवर्षविलग्नतोपि स्थाने मुथहा स्थितिनिजनाथबलादियुक्ता तत्स्थानकोत्थफ
लदा गदतेनथारोगोयम्भूतिचमृतिगारिकतापदोस्मैइति भौमार्कियुक्ज्वलनरुग्भयदो मुथहा स्यात् कूरेहं
ताजनकयोर्भयकृच्चतुर्थे यद्भावगान्वजनुषोरपि निर्दिशेत्तन्नाशुदावलयुतात्रतनुतत्फलानीति श्रयोक्ता

नोमुथहाफलानोपाकः स्वामिदशायांभवतीत्युक्तंताजिकभूषणे यन्मुथहायाः फलमुक्तमत्र शुभंविमिश्रंत्वशु
भम्विशेषात् तत्कल्पनीयंमुथहेशपाकेवलानुमानान्ननुबुद्धिमद्भिः विशेषमाहयादवसूरिः जनुर्विलग्नेस
तिसायनांशे यत्रस्थिहातन्मतिरद्य पोस्मिन् शुभोशुभंक्रूरखगनभव्यं फलेवदेद्योमकसंमतेनदिति इतिमुथ
हाविचारः अथाज्ञातजन्मनःप्रश्नपत्रीकरणमुक्तंताजिकभूषणे जननसमयलग्नाज्ञानभावेसुधीभिर्विधिवद
मलपृच्छाकाललग्नंप्रसाध्यम् शुभफलमशुभंवाकीर्तयेत्सर्वमस्मान्निगदितनदुशाच्छास्त्रवृद्धैर्विचारात् तत्का
लहोराखचरानुसारं वर्षविचारंविदधीतधीमान् प्रश्नार्कतुल्योग्निमवर्षभानुर्यदानदाब्दस्यभवेत्प्रवेशः
पृच्छाविलग्नस्यविहायराशिंविभाजयेदंशकलाकलापं खवाणचंद्रैः १५० रिहराशिपूर्वंफलेविलग्नात्
मुथहास्थितिःस्यात् चतुर्थभावाधिपतिर्विचिन्त्यस्वजन्मलग्नाधिपतिर्वलार्थं प्रश्नपत्रेमुथानयनमुक्तम्फल
प्रदीपे तत्कालप्रश्नलग्नस्यकलिकाःस्वासभू १५० हृताः लब्धाराश्यादिकामुन्याप्रश्नपत्रेभवेत्स्फुटाइति प्रश्न
पत्रीकरणं अथवर्षेशविचारः उक्तञ्चयोगसुधानिधौ विविधभावविभूषणविग्रहासुनयनानयनाञ्चितमन्म
था युवतिवत्तविभातिपतिंविनाशरदतश्शरदाम्पतिरुच्यते अथपञ्चाधिकारिषुत्रैराशिकेशसत्वादादौत्रै
राशिकेश्वराउच्यन्ते उक्तञ्चताजिकभूषणे वर्षस्वामिविचारार्थमेषात्रैराशिकेश्वरा दिवारात्रिक्रमेणादौविन्न

नीयामनीषिभिः तत्र त्रैराशिकशब्देन किमुच्यत इति चेदुच्यते मेषादिद्वादशराशीनां मध्ये मेषादिचतुष्टयं प
मो राशिः सिंहादिचतुष्टयं द्वितीयो राशिः धनुरादिचतुष्टयं तृतीयो राशिः एवं निष्पन्नास्त्रयो राशयस्त्रैराशिकश
ब्दवाच्यास्त्रैराशिकस्वामिन आह तेजसिंहः भास्वत्सितार्किभृगुजाः सुरजाश्चतुर्णां च स्वामिनो गुरुशशिन्तुकुजा निशेशाः सिंहात्तु ने
त्रिनिमयान्क्रमतस्सदेशाः शन्यारमंत्रिशशिनो धनुरादितश्च विनिमयाद्दिनरात्रिव्यत्ययात् सदृशाः दिवारात्रौ चेशाः
मणित्थोपि रविभृगुशनिशुक्रेज्येन्दुसौम्याश्च नेयाः शनिकुजगुरुचन्द्राः स्वामिनो हि त्रिराशौ गुरुशशिबुधभौमादि
त्यदैत्येज्यसौराः सितशनिकुजदेवेज्यरवौ रात्रिलग्न इति समरसिंहेन एते त्रैराशिकेश्वरा यवनमतेनोक्ताः स्वमतेना
न्ये प्रोक्ताः तद्यथा मेषादिचतुस्त्रिराशिकेश्वरा रविसितार्किभृगवो हि गुरुशशिबुधभौमा निशि शनिकुजगुर्विन्दवः सत
ते दिवसे दिनपसदृशौ रात्रौ रात्रिपसदृशौ च अनयोर्बलयुक्तो ज्ञेयस्त्रैराशिनायकः खेटः ताजिकमुक्तावल्यामपि रवि
भृगुशनिशुक्राः स्त्रिपरान्तेन क्रियत इह दिवेशास्तु सदेशाश्च तद्वत् शनिगुरुकुजचन्द्रा रात्रिनाथास्तथैवामरगु
रुशशिसौम्यसुताश्च क्रमेणेति अनयोस्त्रैराशिकेश्वरयोर्विषयव्यवस्थोक्ता तत्रैव दिवा दिनाधीशसदृशयो
र्वा रात्रौ तु रात्रीशसदृशयोश्च त्रैराशिकेशो बलवान् ग्रहः स्यान्नैसर्गिकस्तुल्यबले विचिन्त्य इति दिनाधीशस
दृशयो रात्रीशसदृशयोर्वा मध्ये यो बलवान् स ग्राह्यः बलसाम्ये तेजःसिंहाद्युक्ता नैसर्गिकास्त्रैराशिकेश्वरास्तेया

हा॰
र॰
५५

इति अथ वर्षेशार्थं पंचाधिकारिण आह समरसिंहः अथ वर्षैश्वर्य्यकृते पंचान्वेष्याः पुरेन्थिहाधीशाः हायन॥
लग्नस्वामी तत्रैराशिकपतिस्तदनु दिनवर्षे रविरिंदुर्निशि चेत्को जन्मलग्ननाथ अत्र सूर्यशब्देन सूर्याक्रांतराशीश्वर
श्चंद्रशब्देन चंद्राक्रांतराशीश्वरः उच्यते ...मर्थे अत एव तेजःसिंहेन स्पष्टमुक्तं वर्षाधिपाः स्युरिह पंच रवींदुराश्यो
स्वाधिपो ह्निनिशि च क्रमतोथ्यिहेशः सभूतिलग्नविभु रब्दविलग्नपश्च त्रैराशिपश्च पुनरेव बलं विलोक्य मणीन्यो
पि दिवा विलग्ने रविनायकोपि रात्रौ विधोर्जन्मविलग्नपश्च वर्षप्रवेशेन नृपो मुथेशस्त्रिराशिनाथः कथितोधि
कारस्वामनोपि जन्मलग्नाद्लग्नशोच्चु निशार्केन्दुराशिपो त्रिराशिनायकेथ शोज्ञानव्याप्त्ये प्रयत्नतः ताजिकभू
षणेपि जन्मोदयाद्वोदयमुंथहेशा वर्षप्रवेशो दिवसेर्कभेशः निशींदुभेशस्त्वि ग्रहेश एतेत्र वर्षाधिपतेह्यधिकारि

वारप्र:	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
दिनेश:	च	बु	श	सू	र	च	बु	मं	गु	मं	श	बे
रात्रेश:	शु	च	बु	मं	रु	ब	श	गु	रा	मं	श	च

णः स्युः मुक्तावस्थामपि मुन्थेशोवर्षलग्नेशस्त्रैराशिकनायकाः दि
वार्कराशिनाथश्च रात्रौ चंद्राशिनायकाः जन्मलग्नेश्वरश्चैवं वर्षपा
श्चाधिकारिणः एतेषु ... अत्र ... सोब्दनायकः अनीक्षमाणो
लग्नं च सबलोप्यब्दपो न हि यात्वोपि जन्मलग्नपतिरित्यिहाधिप ... राशीशकराशिपः स्यात्त्रिराशिपतिर
ब्दलग्नपः पंचहायनपतित्वयोग्यकाः लग्नं प्रपश्यन्नधिवीर्य एषां वर्षेश्वरः स्यादथ इत्थभावे योपि किं नाब्दविभुर्वि

हायनरत्नटीका ५५

राशयः	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
राशिप	सू	शु	श	शु	सू	शु	श	शु	सू	शु	श	शु
रात्रीश्वर	बृ	च	बु	श	बृ	चं	बु	शु	बृ	चं	बु	मं
शदेश	श	मं	बृ	च	श	मं	बु	च	श	मं	बृ	बृ

न्यपि स्यात्तेशः वीर्ये समाने पितनुं प्रपश्येद्दृष्ट्याधिको वर्षपतिर्वि
धेयः [illegible] स्तुभेपि एषांयः खचरस्तनुं स्वदृष्ट्यापश्येत्स
वर्षाधिपो [illegible] बलश्चेत्तज्जसिसमेनैकाधिकारी नृपः न
[illegible] सुपहां [illegible] स्यपदि नापश्येत्तदार्के पोरात्रौ चन्द्रभपोत्र नोप
दिविधुः प्रोक्तस्त्रिभेशः [illegible] नपश्येत्तु चन्द्रोन चेन्द्रे [illegible] सचेन्नैव पश्येत्तदा लग्नपः स्यात् नपश्येच्च लग्नं तत
दानोस्समेशः समेशं विना मृत्युरेव प्रदिष्ट इति [illegible] पि दृष्ट्याभावे तु संग्राह्यस्तस्माद्दल्पवलोग्रहः समस
र्याबलेजाते नदादृष्ट्याधिकः पतिः यादवः [illegible] समासावहवो धिकारयस्य पुवर्ग्यो शरदीश्वरस्तः समर
सिंहोपि वर्षपतित्वेहूहप्रभुराणां पंचवर्गिकाणां मध्ये यस्य वहवो धिकारास्तस्यैश्वर्यं हि परिकल्पमत्र दृष्टिस
मत्वे जन्मलग्नपवर्षलग्न पस्मात् मुन्था धिकार पंचक मध्ये यस्य बहवो धिकाराः स एव वर्षाधिपइत्युक्तं ताजि
कसारे यदा न्वलग्नं वहवीन भोगाः पश्यंति चेत्पच दिवौकसा हि मध्ये धिकारो बहवोपि पस्य दृष्टिस्तदाच
द्रमसेन्यपशासः केनापि सोव्दाधिपतिर्विनेन्यशालेन्तदायस्तनुपः प्रदिष्टः ताजिकतिलके प्येवमेवोक्तं पश्येन्न
लग्नं यदि पंचमध्ये कोवा नदा वह्वधिकारनाथः एवं न चेत्स्यादद्भुवीर्यखेटो स्वस्याप्यभावे त्वविलग्नपेन स्यान्मूथ

ता.
र.
५६

शीलं शरदीश्वरो स्याभावे भवेन्मुथहानाथ ईश इति अथ पंचाधिकारिणां दृष्टिभावे वर्षलग्नेशोच्चपदमुक्तं सुक्तावस्था
म पंचाधिकारिणो लग्नं न पश्यन्ति यदा न दा वर्षलग्नेश्वरो यत्तु स एवाब्दपतिर्भवेत् एवं विधे विषये प्रकारांतर
मुक्तं ताजिकभूषणे पश्येन्न कश्चिद्यदि वर्षलग्नं तल्लग्नराशि जननेपि येन दृष्टोधिपः स्यान्न च तत्र दृष्टस्तदेथिहे
शोपि विचिंतनीय इति अत्र पंचाधिकारिणां दृष्टिभावे यावत्समिति न परिणामे मुथहेशो वर्षपः ननु कज्योतिर्विन्माने
न वर्षलग्नेशः गणेशदैवज्ञमतेन पंचाधिकारिमध्ये जन्मनि वर्षलग्न निरीक्षकस्तत्र विषयव्यवस्था त्रयाणामेषां मध्ये यः
स्थानादिषड्बलेनाधिकबलस्स एव वर्षेशः ननु पूर्वं पारवेन बहुवीर्य खेटउक्तस्तत्र बहुवीर्यखेटः सामान्यपंचवर्गोद्
भूपि कबलः विशेषबलो पंचरूपाधिकबले भवति ननु तत्स्मून बलः स्यात्तु त्रयाणां मध्ये यस्य यस्यैव किंचिद्बलाधि
क्यं तस्यैव वर्षेश्वरत्वमिति सर्वं सुस्थं यदेतेन त्रयोपि सम बलास्तदा यादवगणेशदैवज्ञताजिकनीलकंठमुथहे
श एव वर्षेश इति तत्त्वं अथाज्ञातजन्मनः प्रश्नपत्रे वर्षेशानयनं ताजिकसारे प्रश्नागपो वर्षपतिः प्रकल्प्यस्तु ये—।
नो जन्मविलनाथः मुन्थाधिपः प्रश्नविलग्नतश्च त्रैराशिपो घस्रपतिः पुरा वदिति यदा पुनर्मुथहेशो वर्षेशो जातस्त
द्विशेषमाह समरसिंहः मुथहेशो वर्षपतिः स्यात्प्योस्मिन्नब्दे फलं न शुभं जन्मनि यस्मिन् राशौ तस्मिन्वर्षे स्थितः फ
लं सम्पूर्णमब्दमथ्यं मुथहेशो जन्मनि शुभस्थानगो वर्षेपि शुभस्थानगतस्तदा शुभफलं सम्पूर्णं उभयत्रानिष्टस्थानगतस्तदा

अशुभम्फलम्पूर्णयति जन्मनि शुभस्थानगो वर्षेऽशुभस्थानगस्तदा वर्षपूर्वार्द्धेऽशुभम्फलम् वर्षोत्तरार्द्धे शुभम्फल
म्विपरीते विपरीतम्फलं ज्ञेयमित्यर्थः अथ चन्द्राब्दपते विशेषो मुक्तावल्याम् चन्द्रेऽब्दपे तु येनेन्दुर्भवेत्पूर्णोऽन्यथा
लकृत् सर्ववर्षे शोभवेन्नूनं नो चेन्मुथशिलं तदा चन्द्रराशीश्वरोऽब्देशस्स चेदिन्दुर्भवेद्यदा तत्फलं स्यात्पूर्ववद्देहे
ष्वमध्याधमं तदा चन्द्रधातुनुसारेण खिन्न: कष्टेति सम्मानमिति अत्र चन्द्रश्चेत्त्रैराशिकेश्वरस्तदा चन्द्र एव वर्षेश्व
रो ज्ञेयस्त्रैराशिकेश्वरत्वाभावे येन चन्द्रो मुथशिली स एव वर्षपः इति विशेष उक्तस्तेजस्सिंहेन इत्थमादिकेरपि समेहि
रविर्निशीन्दुस्त्रैराशिकोऽन्यविभुताभूदसौ न चेत्स्यात् स्याद्वा तदा मुथशिली च खगेन स्याप्यः पतिस्तनमूलेशशि
राशिपस्तु ग्रहत्राभरणोपि त्रैराशिकेशो न भवेद्यदीन्दुश्चेद्दिग्श्वरत्वेपि खगेन येन मुख्यास्यभोगोऽस्य स ईश उक्तो वि
नात मिदा ग्रहयोह्यपः स्यादिति मुस्थयोगोऽस्य शालाख्यः अत्र विशेषान्तरमाह दैवज्ञनाथः वर्षे चन्द्रेऽन्यशालानु
योऽब्दपस्तस्य जन्मनि कम्बूलमिन्दुना जन्मराशौ वर्षे तदा न मभिति अत्र पञ्चाधिकारिणाम्मध्ये पञ्चवर्गीबल:
नोपि लग्नदृशा द्रुतः फोक्तं निर्बलग्रहलक्षणयुतो वर्षेशो न भवतीत्यपि विशेषो ध्येयः अथ वर्षेश सामान्यफलमा
सम्रसिंहः स यदि शुभयुतदृष्टः षष्ठाष्टान्त्य ६।८।१२ गृहवर्जितोऽभ्युदितः सर्वाधिकारयुक्तो जन्मनि वर्षे च स दृश्यश्व भ
: तदेशो पमुत्तमस्यास्वामित्वमपुष्टिबलमतीवसुखम् महतः स्थानस्याप्तिनदनु च जन्मग्रहानुसाराच्च अथ मर्थः

वर्षेशो जन्मनि सत्स्थानगतः शुभदृष्टश्चेद्भवति तदा शुभं वर्षफलमविकलं स्यात् दुष्टस्थानादिगतः पापदृष्टश्चेद्भवति तदाऽशु
भफलमविकलं वाच्यं मिश्रत्वे मिश्रफलं ताजिकसारे केंद्रत्रिकोणायगतेऽब्दनाथे सौम्येक्षिते स्यात् सकलं तदाब्दः षडष्टरि
फेऽपगते विवीर्ये कष्टप्रदोऽसौ गदितो मुनीन्द्रैः मुथहा ९ अथ ८ समागतास्थानास्तगता वीर्ययुतास्तमब्दं रम्यं सुखाथीग
मने विलासं कुर्वंति नित्यं त्वमतो विलोमम् अथ समाधिपतौ त्रिषडायगे खलखगे सकलं सबलं शुभम् व्ययविनाशगते
ऽब्दपतौ तदा न च शुभं गदितं मुनिभिर्नृणामिति अथ विशेषमाह तेजःसिंहः मैत्रे सौम्येक्षे च वर्गे स्थितोऽथ्यन्यकाशात्यादिद्र
८।१२।६ जयोचोऽनरस्थः मित्रे सौम्यैर्दृष्टयुक्तो क्षेभुक्तो दत्तेऽब्देशः सर्वशर्माखिलाब्दम् वक्रेऽथवाब्दं त्वनुयोरपि सर्वका
र्यं स्यात् मांत्यलोप्यविफलत्वधनक्षयाद्यम् अस्तंगतेपि च तदेव न थैवलग्ननाथे थिहाधिपदृशापतयो विचिंत्याः
जन्माब्दयोरपि हतेऽब्दशाधिपे रिरंध्रान्त्यगेऽब्दम सदन्यशुभे पियोगे अब्ददशाधिपो वर्षेशः वर्षेश्वरो मुथशिली च भ
वेद्यदैकोन्तथेनतत्समरेन धातुफलं ददाति रम्यं विरूपमपि वीर्यवशात्तयोस्तद्ज्ञात्वा क्षणाच्च परिचिंत्य धिया विधेयम् अ
त्र वर्षेशो वर्षलग्नाधीशेन मुथशिलं करोति वर्षलग्नाधीशो वा बलवान् तदा भूपात्सुखं वाच्यं तथा वर्षेशो वर्षलग्नपे
हेशशयोगं करोति लग्नपो बाही नवबलस्तदा भूपात्सुखं वाच्यं उक्तं च जीर्णताजिके वर्षलग्नेश्वरो भूपः सेनानीश्चंदस्य
पः मुथहाधिपतिर्मंत्री पुरेशो जन्मलग्नपः रसस्यादिधातूनां नेता राशिकेश्वरः फलवृद्धिरिमैस्तैर्भूपस्तु भंहीनेतरन्य

श्वेत्तितेजस्विंहः संभूतिलग्नसुश्च हाब्दविलग्ननाथावर्षेशतद्दिहिन सौम्यखगोस्थशालः स्वस्थानगाश्च शुभदृशश्च सुहृत्स्व
सौम्यवर्गेगताश्च सुहृद्यिनः फलदास्सदास्युः पूर्णम्फलंतुपरिपूर्णबिलेब्दनाथेमध्येचमध्यमिहहीनबलेचहीनम् नष्टसमस्त
मपिनष्टबलेसदासादैस्थ्यादिरुक्प्रभृतिनेष्टफलम्बिनष्टे सूर्येस्वपेब्दजनुषोश्च शनैश्चरश्चेवक्रेऽबलेविफ
लतानिखिलक्रियाणाम् यद्भावपस्तनुभुजाब्दभुजा यवेत्थशालीबलीभवतितत्रफलंतदुत्थम् केन्द्रेधिकारसहि
तोब्दपतिर्विपापः स्वीयाधिकारफलदस्सबलोदितश्च यद्भावगोजनुषिसौम्यखगोब्दकेपितद्भावगोयदितदासलु
तत्फलंस्यात् जन्माब्दलग्नसुश्रहाब्दभुजोदिताश्चवीर्याधिकायदितदाब्दमतीवरम्यमिति अथवर्षेशादीनामवस्थाहि
ल्लाजेनोक्ताः दीप्तोदीनस्स्वस्थोमुदितस्सुप्तः प्रपीडितश्चैव परिहीयमानवीर्यः प्रवृद्धवीर्योविवीर्यश्च स्वोच्चस्थः किल
दीप्तोरैत्यंपु न रेतिनीचभवनस्थः स्वस्थस्स्वभवनसंस्थोमित्रक्षेत्राश्रितोमुदितः रिपुराशिगतः प्रसुप्तोग्रहाभि
भूतः प्रपीडितश्चेत्करविकिरणमुषितदीप्तिः खचरः परिहीयमानवीर्यश्चसनीचमतिक्रान्तस्वोच्चाभिमुखः प्रवृद्धवी
र्यः स्यात्स्वांशकसंस्थः सौम्यैर्विलोक्यमानोधिवीर्यश्च दीप्तेदीप्तिरनुत्तमानरपतेर्हीनेचवैन्यागमस्स्वस्थेस्वात्ममत
स्थितस्त्वंभवतिश्रीकीर्तिसौख्यादिकम् आमोदोमुदितेयथेप्सितफलप्राप्तिः प्रसुप्तेविपत् पीडाशत्रुकृताप्रपीडितनतेभो
त्यङ्गतेथस्यः भवतिप्रवृद्धवीर्येगजतुरगसुवर्णरत्नाप्तिः तद्वदधिवीर्ययुक्तेमुक्तित्रयंसंपदादिकंरातः वर्षेशोलग्नपतिःस्व

दशाधीशश्चयद्गुणोपेतः तद्गुणफलं च वर्षे निर्देश्यं स्वतस्तुतमतमेतदिति अथ वर्षेशमूसरिःफफलवर्षतंत्रे शुभेशरा
फेशुभमस्तिकिंचिदनिष्टमेवाशुभमूसरिःफेइतिविशेषांतरमाह समरसिंहः योभवतिवर्षनाथस्तस्मिन्वर्षे दशाधिपः
सद्गहगतपश्येदथचक्रे कास्तेजन्मनि च वर्षे च क्रूरःशुभोथवापकेन च दृष्टो पुनः कस्य गृहे केंद्रेत न्निकटेवा समगाति
सदिनः किमधिकारः इत्थमवलोकितेस्मिन् शुभयुतदृष्टे विलग्नगगनस्थे सर्वेशुभंस्वपरिपाकमध्येप्रधान्यमाविशति मध्यवले
ऽस्मिन्मध्यंहीनगृहस्थभावेन सम्यग्विलोक्यजातकहायनस्ने फलं निगादेत् वर्षस्वामिनिमंदेपतितेविवलेनिराश
तोषोस्येइति वर्षतंत्रे योजन्मनिफलंदातुंविभुमूसरिफोस्यचेत् अरदलग्नाब्दपभवस्तस्मिन्नब्देननस्फलम् व्यत्याशे
फलमादेश्यमित्यशालेविशेषतः नोभयंचेतदाप्यस्तिजन्माश्रयमितिस्फुटम् अयमर्थः जन्मनि पंचमेशो गुरुः पंचम स
भावेपश्यतितत्रवाभवतितेनपुत्रप्राप्तिकरोजातः पुनर्यस्मिन्वर्षे गुरुदशातस्मिन्नेववर्षे वर्षलग्नेशवर्षेश शा
राफयोगोगुरुणासहजातस्तदातस्मिन्वर्षे पुत्रप्राप्तिर्नवाच्यायत्यासेदीप्ताशाति क्रमणोमूसरिःफयोगाभावेइ
लवाफलं वाच्यंहस्तभावस्यात् इत्थशालमूसरिःफयोगयोरभावेजन्मकालाश्रयेणापुत्रप्राप्तिर्वाच्याइति हृदेयाह
यः स्वेष्टआधनेत्रच योमहः जन्मन्यब्देच नादृष्टोनहायमफलदस्त्वसौ अयमर्थः जन्मनि योग्रहस्वीयहद्दादिषु नस्त राम
न् योग्रहोमुथशिलेन तेजोनिक्षिपतितस्मिन्ग्रहे वर्षकालेपि नादृशिसतिकोर्थः वर्षेतस्यामेवहद्दायांसएवग्रहो ५८

मुथशिलं करोति तदा स वर्षे क्रूरसौम्यबलाबलादिविवेकेनाशुभाशुभफलदो भवति अत्रोदाहरणं मुंथेन त्रैव अ
ब्दस्वरो गुरुर्मित्रहद्दे मित्रदृशा शशी महोत्राधार मूदकृ स वर्षे स्वसेन शोभनः अयमर्थः जन्मनि मित्रहद्दास्थ गुरुणा स्ने
हदृष्या चन्द्रेस्य शालं करोति वर्षेपि वर्षेश्वरो गुरुरमूदकेनामत्ता दृशः कोर्थः मित्रहद्दास्थः स्नेहदृष्ट्या चंद्रस्य शालं वाश्च
तेन गुरोरशुभफलाधिक्या दृर्षः शोभनइत्यर्थः अन्योपि विशेषस्तत्रैव जन्माब्दाङ्गपतौ स्थिहापनिसमानाथाद्यधिकारखा
नस्त्रैनष्टबलस्वगशिथिलयं कुर्यात्ति कत्साहनाम नीचस्वमित्र मानतोप्यभिभव स्वन्द्रे सिकार्यसंपो साद्यिद्य स्वपरा
भवो गृहकलि व्याध्याधि भीतिस्तदा भौमे बललक्ष्मीकृत्स्नबुधे मोहपराभवौ जीवे धर्मस्य यः कष्टफला जीवनहतनयः शुक्रे वि
लाससौख्यानां नाशः स्त्रीभिः संपंकलिः सौरे भृत्यजनादुःखरुजो वातप्रकोपत इति नष्टबलः पंचवर्ग्यो विंशोपकन्यून
फलइति अथ स्वर्णादिग्रहसाधारण्येनोत्तममध्यमनिकृष्टबलयुक्तस्याब्दपस्य फलमब्दवर्षनंत्रे तत्रादौ रविफलमुत्त
मे स्वपेबलिनि राज्यसुखात्मजार्थलाभः कुलोचितभवः परिवारसौख्यम् पुष्टं यशो गृहसुखं विविधा प्रतिष्ठा शत्रु
विनश्यति फलं जनिसूर्यतुल्या अयमर्थः वर्षेशो जन्मनि सत्त्वस्थानगः स्वोच्चादिगः शुभग्रहावलोकितो भवति तदाशु
भफलमविकलं स्यात् विपरीते अशुभफलं मिश्रे मिश्रफलमिति मध्यरवौ फलमिदं निखिलं तु मध्यं स्वल्पं सुखं
स्वजनतोपि विवादमाहुः स्थानच्युतिर्न च सुखं कृशतापि देहे भीतिर्नृपात्सु यदि लोन शुभेन च स्यात् अत्र रवेः शु

भग्रहेणासाकं मुथशिलयोगेऽशुभ फलान्यतानेयेति सूर्यबलेनरहितेऽस्पनो विदेशयानं धनस्यक्षुचोरभयं चैतहा॰
लोकापवादभयमुग्रहजोनिदुःस्वपित्रादितोपितसुखसुतमित्रभीतिः नेजःसिंहोपिसच्चोच्चमुख्यपरिपूर्णबलेऽस्पके
प्राप्तिःकुलोचितपदस्यपुनःप्रतिष्ठास्यान्नत्वुतोभवतिभूधनकीर्तिमित्रलाभादिवर्गविजयादिवपुःसुखानि हद्दाहकाणकन
वांशकमुख्यमध्यवीर्येतुमध्यमखिलंफमादिमंस्यात् नीचादिनागतबलेचविनष्टदर्पेरोगाधिदूरगतिदोस्थ्यजनापवा
दाः ताजिकसारे अथचापिपञ्चरमणोस्य लेप्रतिष्ठाप्राप्तिस्ततोनिजकुलेबहुराज्यलाभःस्यानांतराद्भवतिभूधनकीर्तिमित्र
लाभस्तथाबहुसुखानिरिपोर्विनाशःपुत्रान्नृपात्स्वजनतोल्पसुखंनराणांस्यान्मध्यवीर्यसहितेद्युमणौदशायां कुयोर
रिलमपिरोगभयंविवादंलोकेस्तथानृपजनैःसहचापिवैरं नष्टेरवौभवतिवैरिजनाद्विरोधोरोगागमोन्नृपजनाद्भयमुग्र
कंस्यात् द्रव्यक्षयश्चसुतनः कलहंस्वमित्राद्दग्धेचदूरगतिदोस्थ्यजनापवादः अथविशेषफलंहायनसुंदरे वर्षेसा
मीयदासूर्यस्तदद्वर्षेसंस्थितोपिवा पूर्णपश्यतिवावर्षेतदाराजभयंभवेत् ज्वरःपित्तभ्रमोवास्याद्धानिर्वापूर्ववैरेशतः धा
तुव्यापारतोहानिर्विरोधोमित्रबांधवैःवियोगोदेशगमनंयदिचंद्रमसापुनःपूर्णोदृष्टेथशत्रूणांजेताद्रविणेलाभदः॥
वायव्यांतरतोलब्धिस्तोस्यनेजोविवर्द्धनम् सद्योगतामित्रसङ्गःस्त्रीसङ्गात्सुखमाप्नुयात् श्वेतकन्याणकाङ्क्षाभोवि
शेषात्कुलपत्तनम् शयनाशनवस्त्रादिमिष्टान्नस्वादुभोजनम् सौधोत्सङ्गस्थितोगीतनृत्यलोलुपमानसःस्त्री

वत्सलस्सुगन्धाढ्यो रात्रौ सुस्थितचेतसः श्लेष्मकोपः क्वचित्काले वाग्निर्भवति ध्रुवम् स्याद्भौमयुतदृष्टोऽर्को भवेद्वि
द्रुमलाभकृत् स्वर्णलाभो यशोलाभः शत्रूणाञ्च पराजयः राजसन्मानमधिकमतिपित्तप्रकोपता स्याद्दक्षिणदिशोला
भो वह्नितस्करसाध्वसं मृषाभयम्भवेद्भौमेयुतदृष्टे च भास्करे सूर्यो बुधेन सहितो यदि वीक्षितोऽपि स्यात्तद्गुणः किम
पिकन्धुरतां कदाचित् शत्रोर्भयम्भवति किञ्चन कष्टमिष्टैर्विद्वेषिता स्वसदने पिरुजादितः स्यात् यदि गुरुयुतदृष्टः
स्यादसौ चेरडरोचिस्सृजेति वितथमार्गं पापमार्गम्विहाय गुरुपदमथ नीत्यै प्राप्नुयात्सुखसौख्यम् नृपकुलबहुमानस्त्री
प्रसङ्गेन लाभः सज्जनैस्सह सम्बन्धः शत्रुनाशो धनागमः चिनोत्साहो मनोभीष्टकार्यसिद्धिर्भवेन्नृणाम् रविश्च
सितदृष्टसंयुतो वा ज्वरार्त्तिर्भवति शिरसि पीडा छर्दिरप्येति वार्तिम् भवति जठरशूलं कासपित्तातिसारैरिपुभयमथ वि
न्तास्थाननोऽभ्रंशमेति स्याद्दग्नेयदिशो लाभः पित्तकामलरुग्भुता गलम्भुष्यन्ति सुकेतारविदृष्टो युतो यदि शनिना यदि संयु
तोऽथ दृष्टस्तपनस्तापकरो नृणां रिपुभ्यः धनहानिस्त्रासतो घमान्स्याद्दिपक्षः क्लेशकरस्सुहृद्वियोगात् स्याच्चतुष्पदतो हानिरसि
तादपि मानवात् असौख्यम्पश्चिमाशातो हानिश्शनियुतो रविः राहुणाप्ययुतो यदि दृष्टो घर्मेऽपि निरमगालकर्मोनी
चकर्मनिरतो धनहीनः पीडितो भवति दुर्व्यसनेन पुत्रमित्रसहजादिपीडितः कष्टमेति सुखहानिरद्भुता आधिमेति
नतु नैर्ऋतेर्दिशो मूत्रकृच्छ्रसदृशा रुजादितः विषयोगो वधुवर्गेभ्यो विकाराः पीडयन्ति च नीचसंगरतो नित्यं राहुणा संयुतो।

हा.
र.
६०

रविः केतुनायुतदृष्टोर्कः स्थानभ्रंशमवाप्नुयात् बंधुमित्रकृतापीडा मोहास्यं शोचनीयता हानिर्नीचजनात्कष्टं मनु
जेनार्दितोभवेत् सर्वं शुभफलं हंते केतुना संयुतो रविः इति सूर्यफलं अथ चंद्रफलं वर्षतंत्रे वीर्यान्विते शशिनि वि
नकलत्रपुत्रमित्रालयादि विविधं सुखमाहुराप्ताः स्रग्गंधमौक्तिकदुकूलसुखानुभूतिलाभः कुलोचितपदस्य नृपेः सवि
त्वम् वर्षाधिपः शशिनि मध्यबले फलानि मध्यान्यमूनि रिपुतासुतमित्रवर्गे स्थानांतरे गतिरथो कृशता शरीरे क्लेशोद्भवश्च
यदि पापकृते सराफः नष्टे स्वपे शशिनि शीतककफादिरोगश्चौरादिभीः स्वजनविग्रहमप्युशंति दूरे गतिः सुतकलत्रसुखाम
यश्च स्यान्मृत्युतुल्यमतिहीनबलेशशांके तेजसिंहेन चंद्रफलं सूर्यवदुक्तम् ताजिकसारेपि वर्षाधिपे हिमकरे चोपरि
पूर्णवीर्ये वित्तागमो नृपजनान्नृपतेर्दृशांतिः सौख्यानि चात्र विविधानि कलत्रपुत्रभृतादिवस्तुवशतः प्रकरोति
लाभं मध्ये विधुर्नृपजनान्नृपतेर्विरोधं वित्तस्य यस्वजनतः प्रकरोति वैरं स्त्रीवर्गतः सततमल्पसुखं कृशत्वं वैरा
म्पदुःखजननं भयमुग्रकं च नष्टे भयं भवति वातकफादिपीडा वैरोदयो निजकुले नृपतिर्विरोधम् स्थानांतरादरिभ
यत्वसुखं च दुःखे मृत्योर्भयं तनुभृतां हिमगोस्वपाके विशेषफलं हायनसुन्दरे वर्षपो यदि चन्द्रः स्यात्पूर्णश्च पति
वर्षेपं वर्षे वा स्त्रीप्रसङ्गेन मनुजः सुखमेधते कन्याप्रसूतिस्तिनवसुतस्याह्याभं तथानेककरणश्च कश्चित् स
खुवत्यासह सङ्गमेति लाभेन सुवायव्य दिशोपि भूयात् भुक्तेति मधुरवस्त्राभरणप्राप्तिरुत्तमा किञ्चित्स्वपस्तो चेल्ल

म
६०

दुत्तरादिशः चन्द्रः सूर्येणायुतो दृष्टो नाराजसङ्गमे कुरुते सामों ज्वराग्निरोगान्नौगात्रे शूलादिविस्फोटः किञ्चिदपि वह्नि
तस्सुरनृपवर्गाद्भीति मेति साशंकम् कुद्दन्तुसमयमयपदिं वेद सूर्येयुतदृष्टः भौमेन सहितश्चन्द्रो दृष्टो वाग्नेश्च
तुष्यदात भयश्विधत्ते याम्यातो हानिः कपिच्चरव्यथा भयश्च स्खलनाद्भूमौ शस्त्राद्रुधिरविक्रिया कासश्चिस्फो
टकादिसुभयं हानिरथात्यिका सोमस्य पुत्रैर्नृपाद्दण्डभयं स्यादिन्दुस्तुमकर्मे मङ्गलेन युतो दृष्टो मङ्गलङ्कुरुते शशी
बुधेन युतदृष्टो वा रोहिणी रमणस्तदा स्वर्णादिधातुसम्बन्धाल्लाभो वाहनवाजिनाम् मेधावृद्धिर्भोगयुतस्सदानं दमयः
सुखी समं सरिपुपक्षस्याश्चिरवनेपठने भयम् स्यादुत्तरदिशो लाभस्स्वजनात्सुखमाप्नुयात् सदाशुभफलन्दत्ते बु
धेन सहितश्शशी यदि गुरुयुतदृष्टस्तारकेशो धनाप्तिस्सुखवसनसुतस्त्रीसद्विलासं विधत्ते भवति विशद विद्यालब्धिरै
न्द्रीदिशातः किमपि च धनदाशा तो महालाभमेति वाहनाप्तिर्भवेद्भक्ताभगवन्नृपतिवत्सलः लोके मानयशस्त्वा
प्तोलाभस्तूत्तमसङ्गतः शुक्रेणायुतदृष्टश्चेत्तारकाधिपतिर्यदा मुक्ताभरणभूषादिलाभश्श्वेतकृपाणकात् जरा
सेश्वरपदभक्तो लाभो जलजातवस्तुनः सततसुखमेति स्त्रीसंगात्कन्याप्रसूतिः स्त्रियो लाभः स्याद्वेनयदिशः सौख्य
लाभः पुण्यविवर्द्धनम् गीताद्युत्तमवस्त्रादिशयनाशनभोजनः स्यादुत्तमगतिप्राप्तिः सविलासस्सहोदितः सुगन्ध
द्रिव्यवस्त्रादिलभते मनुजोत्तमः सौरिणायुतदृष्टेन्दुरुद्वेगङ्कुरुते भयम् नृपशत्रुभयाच्छोकहानिस्स्याद्वारुणी दिशः

हो॰
र॰
६१

काणत्वं चोरत्वं लाभो धननाशो भयमप्यवेत् गात्रे रक्तविकारो दुर्नीचैनसङ्गतिः कुटुम्बमध्ये कलहो दुर्बुद्धेर्व्यसनाग
मः कृशतागात्रसंकोचः शनियुक्तो शशी यदि स्यात्तमोयुतदृष्टेदुस्तदा शत्रुरुजादिनः भयो हे गोशरीरे चरक्तवातस्य
क्रिया मित्रवन्धुजनैः क्लेशो हानिर्नैकत्यभागतः वातज्वरजलादिभ्यो भयं मूर्छाभ्रमानेयेः संगः पापात्मभिर्दुर्मना
वातातिरुद्गता सर्वकार्यकृता विना सन्तोषो राहुयुक्तशशी केतुनायुतदृष्टश्चेदनुष्णगुरुत्रासकृत् पीडा च मित्रवन्धूनार
कवानस्य विक्रिया मूर्छा ज्वरामयः सर्पजलभीः कलहो सकृत्स्यान्नैर्ऋतीर्दिशोहानिः केतुना सहितश्शशी इति च
न्द्रफलम् अथ भौमफलं वर्षनेत्रे भौमे हृपेवलिनि कीर्तिर्जयारीनाशः सेनापतित्वरणनायकता प्रतिष्ठा लाभः कुलोचि
धनस्य नमस्य नो पिलोकेषु मित्रसुतवित्तकलत्रसौख्यम ध्येहृपेवनिसुते रुधिरस्रुतिश्च कोपो धिकोफकटशस्त्रह
तानि स्वामित्वमात्मगणतो बलगौरवन्त्वमध्यं सुखं निखिलसुकृतफलं विचिन्त्यं हीनन्दृपे समृजिभयं रिपुतस्कराद्देः
कोपवारभयमात्मधियाविनाशः कार्यस्य च्छिन्नातिरोगभयं विदेशयानं स्वयोपनयतो गुरु दृष्ट्यभावे कार्यस्य च्छिक्
: कार्यस्य नाशः गुरुदृष्ट्यभावे सर्वं फलं स्यात् दृष्टिसत्वे फलं सर्वं शुभोदयं स्यादिति तेजसिंहः वीर्यान्विते स्वनिसु
नि पाद्रिपो वा सेनापतेस्सधनता जनसेव्यता च मध्यन्तु मध्यमवलेतु विदेशयानश्चौर्यास्त्ररुक् ज्वलनभीत्यपकी
घाताः ताजिकसारेपि वीर्यान्वितक्षितिसुते नृपतेर्धनाप्तिसेनापतेरिपुगणाद्विजयो रणाच्च सेवा धनस्य भव

राम
६१

ति मार्गवशाच्च सौख्यं स्त्रीसंगतश्च विविधं सुखमत्र विद्यात् मध्ये कुजे भवति लोहभयञ्च वादं कुर्यान्नृकशान्वमरखिलाङ्ग
मनल्परोगम् वैरोदयन्नृपजनेषु धनक्षयञ्च चौराद्भयं स्वजनतोऽथ च वा नराणाम् चौराग्निरुक्कुज्वलनभीत्यपकी
र्तिलाभः पित्रोर्व्ययम्भवति पारसुखाप्तिरेषो दुष्टाद्भयन्निजजनाद्धनधान्यनाशः स्त्रीपुत्रमित्रकलहः सितिजे विनष्टे वि
शेषफलं हायनसुन्दरे वर्षपो यदि माहेयो वर्षेणयुतदृक् यदि पित्तरक्तप्रकोपोन्पुदारदुर्व्यसनेरतः दुर्ध्याने निरतोऽपि
त्रवान्धवैर्विग्रहोऽधिकः तस्कराग्निभयं स्याद्यदि भौमोऽस्ति वर्षपः रविणायुतदृष्टोऽथ वक्रो नृपकुलाद्धनम् सन्मा
नम वाप्नोति कुर्यात्साहसमुत्तमम् रणे जयः प्राग्दिशातः सुखलाभो ज्वरस्तनो पश्चिमस्यामलाभोऽल्पभयञ्चि
त भयं क्वचित् चन्द्रेणयुतदृष्टश्चेद्दारोनानार्थलाभदः सुहृदः सुखमुत्साहमाप्नोति मणिमौक्तिकान् पुत्रभ्रातृवि
द्धिस्स्यात्सुखं युवतिसङ्गमात् वस्त्राभरणभोज्यानां लाभो वायव्यदिग्भवः चान्द्रिणा धरणिजो युतदृष्टो वैरिवर्गपु
रितापमुपैति राजवह्निनृपभिर्धनहानिः पीडनम्पशुगणस्य नितान्तम् रक्तपित्तप्रकोपस्स्याच्चिन्ताधनदरिद्रभवा भौ
मेन युतदृष्टश्चेद्बुधोऽशुभफलप्रदः भौमो गुरुयुतो दृष्टस्तीर्थप्राप्तिः सदेवगुरुभक्तः पुण्यमतिः शुभसंगतिमासाद्य शु
भार्थसंचयं कुरुते विख्यातस्सर्वजने कुलमध्ये सुप्रतिष्ठो भवति ईशानदिशो लाभः स्वल्पभयं किमपि सुखमसौ धत्ते भौम
स्सितयुतदृष्टः शत्रुक्रोधाद्भयं वपुर्दुःखम् सोपद्रवता हानिर्गमनन्दुर्व्यसनमग्निदिग्भीतिः शनियुतदृष्टे भौमे दुःख

मुद्रासौविवितिनितादौस्थ्यंहानिर्दुर्व्यसनत्वंदुर्बुद्धिर्नीचसंगमतः उद्वेगः स्यात्पश्चिमाशाभयोहानिः सिनेतरात् मनुजा
पशोहानिर्भीमध्ये च्छनिद्दक्युतः राहुणायुतदृष्टश्चेहोहिंतागोभयकरः चौराग्निनृपशत्रूणां भीतिरः सुखहानिरु
शरीरेवातकष्टस्याद्रयनैऋत्यादिभवम् तथोद्वेगोहानिरर्थेनीचसंगाद्धर्मकृत् स्यात्केतुयुतदृष्टश्चेत् कुजोविघ्नद
यंकरः स्यान्मेघगर्जेनाग्नीतिश्चोद्गग्निरिपोरपि शरीरेपिरुजानेकौक्लेशश्चौराद्देहेभयं शोकचिंतापराभूयंद्वोभः
केतुदृशायुतः इतिभौमफलम् अथबुधफलंवर्षतंत्रे सौम्येब्दपेबलवतिप्रतिवादलेख्यसच्छास्त्रसद्यवहृतौविज
योर्थलाभः ज्ञानंकलागणितवैद्यभवंगुरुत्वंराजाश्रयेणनृपतानृपमंत्रितावा अब्दाधिपेशशिसुतेखलुमध्यवीर्येस्यान्म
ध्यमंनिखिलमेतदथाधमयानम् वाणिज्यवर्त्मनमथात्मजमित्रसौख्यंसौम्येन्यथाशालवशतोपरथानकिंचित् निखिलप्राक्
पयोक्तंघाणिज्येनवर्तनेजीवनं अब्दबुधेसौम्येन्यथाशालेप्रागुक्तंशुभफलमविकलेस्यादन्यथान अत्रमार्गेगताबुधमवानि
तिवाक्येसमरसिंहवाक्येन पूर्णबलेबुधेवर्षेशेन्यधमयानमपिवाच्यम् सौम्येब्दपेमबलेवलबुद्धिहानिर्दर्मस्वयःपरि
भवोनिजवाक्यदोषात् निःस्वपतोविपदतीवमृषैवसाक्ष्यंहानिःपरव्यवहृतेस्तुतवित्तमित्रे तेजसिंहः सेवार्थमानलि
खनादिफलंसुतादितोषोबुधेधिकवलेव्यवसायलाभः मध्येतुमध्यमखिलन्निजवाक्यदोषात्सर्वार्थेहानिरधमेनृनसा एम·
श्रितात्रताजिकसारेपि वर्षाधिपेशशिसुतेसबलेनिसौख्यंसेवाधनंलिखनतः पठनादिलाभः स्त्रीमित्रसौख्यमतु ६२

लेसुतत्तश्चनूनंवाणिज्यतो धनसमागमनम्विलासः मध्यश्चसौमनयो निजवाक्यदोषात्सर्वार्थहानिमशुभमत्र ।
करोत्यनर्थम् स्त्रीमित्रपुत्रकलहं सुखमत्रचाल्पम्वैरोदयन्नृपजनात्स्वजनाच्चनहृतं नष्टेधनं पभयान्नृत साम्पि
ताच्चक्लेशोदयस्स्वजनतोर्थलयो विवादः चौराद्भयंहृदिगलाभयकृत्स्वनेत्रपीडाभवेन्निखिलमध्यमकन्त्वदग्धे
विशेषफलेहायनसुन्दरे वर्षलग्नपतिश्चाद्रियुतेन दृष्टोथसत्फलम् दत्ते दिव्याङ्गनाभोगान्विषयाणामतिसुन्दरीम् । स्वध
मेनिरुजः पुत्रमित्रवर्गेणसंयुतः सुहृदांसुतकन्यादिवृद्धिस्सानन्दमोदितः कदाचित्स्याद्वपुः पीडालाभस्स्या
दुत्तरादिशः सर्वेशास्त्रप्रवीणश्चवर्षपस्स्याद्बुधोयदि रोहिणीनन्दनस्सूर्ययुतदृष्टोयदाभवेत् वपुषिज्व
रबाधास्यात्किञ्चिच्छत्रुभयम्भवेत् तथाराजकुलात्प्रीतिस्त्रीपुत्रस्वजनोत्सवः तीर्थप्राप्तिस्तथालाभः पूर्वाशा
नःफलोद्गमः सुवर्णाश्वप्रवालादिपशुवर्गादिसञ्चयः अकस्मादपिलब्धिस्स्याद्बुधयुक्तोरविर्यदा स्याच्चन्द्रयु
तदृष्टस्तुसौम्योसौम्यकरस्स्मृतः कासदद्रुकृता पीडाकरोति राजसाध्वसम् पामाखाजूरोगभंगः पशूनांवधपीडनं॥
शत्रोर्भयम्विनाशो वा चिन्तावायव्यादिभवा सुहृद्भ्योपिविरोधस्स्यान्महिषादिरोगाद्भयम् स्याद्भौमयुतदृष्टश्चेच्चन्द्र
जोदीर्घरोगकृत् कुलेवादः कुलकोपश्च स्थानभ्रंशमवाप्नुयात् आधिर्वीरस्तुभीः क्लेशः संभ्रमः परसंगमात् शिरोर्ति
णकाराद्धाहानिर्याम्यदिशोभवेत् गुरुणायुक्तदृक् सौम्याभयव्याधिनिकृन्तनः शत्रुनाशोनरेन्द्रादिसन्मानो महनी

यता सत्यवक्ता पुण्यतीर्थे लाभो धर्मेव्रतेदृढः ईशानदिभवं सौख्यमीतिलाभ प्र यच्छति भार्गवेणयुतो दृष्टो ज्ञो वित्ता-
नकलापकृत् वहुस्त्रीसंगमोत्पन्नां मारस्त्रीप्रीतिप्रमोदृदः स्त्रीसंगमात्सुखप्राप्तिलाभः स्वैतनकपाणकान् स्वदेवगुरुभक्तः
साहृदान्यो नाटकप्रियः सुखमांगल्यमुत्साहं कुरुते मित्रसंगमम् राजचिह्नपद प्राप्तिश्शत्रुनाशं करोति च स्यात्राग्रे
यदिशः सौख्यं वुधः शुक्रेण दृष्टयुक् सौरिणायुतदृष्टस्तु धर्मभ्रंशकरो वुधः संभोगसमये कार्श्यं शीतलत्वं प्रजायते प्र
मेहादिविकारो तानीचसंगाद्धनव्ययः कौवे प्रीतिर्गृहे क्लेशो वेश्यादासीषु वा रतिः वुधस्तमोदृष्टयुतः साहसं कुरुते धि
कम् सर्वकार्ये हतोत्साहः किञ्चिच्चित्तभ्रमोपि च स्यान्नैकृतिदिशोलाभो वा नोद्भूतरुजार्दितः किंचिन्नीचजनात्सौ
लभते मनुजः सदा रोहिणीतनयः केतुयुतदृष्टो यदा भवेत् शोकहानिकरो नीचसंगमात्सुखकरः इतिवुधफलं अ
थगुरुफलं वर्षतन्त्रे जीवद्देष्ववलयुतपरिवारसौख्यं धर्मो गुणग्रहिलता धनकीर्तिपुत्राः विश्वास्यतां जगति सन्म
तिविक्रमाप्तिसौभाग्यनिधेर्नृपतिगौरवमप्यसिधम् गुणेषु शौर्यादिषु स्याद्धवता अच्छाधिपे सुरगुरौ किल मध्यवीर्ये
स्यान्मध्यममध्यमतमिदन्नृपसङ्गमश्च विज्ञानशास्त्रपरतानशुभेसराफे हारिग्रमर्थविलयश्च कलत्रपीडा जीवेद्वैपेध
नवलेन्नृपतोर्थसौख्य हानिस्तृपजनितसुतमित्रजनाः सभार्याः लोकापवादभयमाकुलतापिकष्टं हृतिस्तनौकफरुजो
रिपुभीः कलिश्च तेजसिहः धर्मार्थकीर्तिशुभवृद्धिरिसन्धिलोकविश्वास्यतासुतसुखानिसवीर्यजीवे मध्ये च मध्यमि

दृमेव फलञ्च निन्द्ये धर्मार्थहान्यशुभवन्धुविरोधवाधा ताजिकसारे पि दिवार्चितोवलयुतः प्रमदाविलासं कुर्यान्नवा
मित्रसुततो विविधञ्च सौख्यम् वित्तागमो नृपतितो विलयं रिपूणां विश्वासता सकललोकजनेषु शश्वत् नाकेश्व
रस्य सचिवः खलु मध्यवीर्यो लोके विरोधमशुभं प्रकरोति भूपात् वैरोदयः स्वजनतश्च परैर्विवादं कुर्यान्नशान्त्वा
मपि चोरभयं सदासौ निन्द्ये गुरौ खलु भवेन्नृपतोऽर्थनाशो धर्मार्थहान्यसुखवन्धुविरोधपीडा फलाक्षिशूल्यजवरज
घनेषु नृणां स्वातातिहृत्त्वरिभयं तनुसंशयः स्यात् विशेषफलं हायनसुन्दरे वर्षपोपदिगुरुर्युतदृष्टशोदीप्तिकृद्दिश
तिधान्यधनाप्तिम् राजमान्यसुतसंततिकर्ता कांचनोदिमणिमौक्तिकलाभः पुण्यतीर्थादिगमनेलाभस्तूतरदिग्भ
वः वस्त्ररत्नविभूषादिलब्धिरुत्तममातुषात् रविणायुतदृष्टश्चेज्जीव प्रशत्रु निहन्तनः ख्यातो राजकुलेतेजोवृद्धिवी
धाज्वरादितः शिरोवार्तिवातपीडा किंचिद्राजभयम्भवेत् स्वल्पः पूर्वादिशोलाभः साहसात्कलहः प्रियः विधुयुतदृ
ष्टो जीवोललनाभोगं करोति सुखवृद्धिम् शुभशयनासनभोजनसुतसुहृदाप्राप्तिमधिपसन्मानेसितवस्तुनसुला
भः स्त्रियोपि वरभोगसौख्यमधिकतरम् वायव्यदिशो लाभः कासादिव्यसनमपि किंचित् भौमेनयुतदृष्टश्चेद्धनसौ
ख्यपदप्रदः रणेजयोरक्तवस्तुव्यापाराल्लब्धिरुत्तमा यशोनीभोगता सौख्यस्याद्दक्षिणदिशस्तथा नृपाद्भयंज्वरं कि
ञ्चिज्ज्ञोमहृदृष्टयुतेगुरो बुधेनयुतदृष्टश्चेदृतिसौख्यपदप्रदः वित्तलाभः सुखेदुःखसाम्यम्याशत्रुमित्रयोः लाभश्चयोसमौ।

हो. र. ६४

देवगुरुपादरतः सदालब्धिरुन्नतः किंचिच्छिरोर्तिर्वृद्धिर्वैभवम् सितेयुतदृष्टे जीवे धनहानिः क्लेशता रिपोः कांचित् वृद्धिर्भ
श्रेपुत्रवित्तवियोजितो हानिरपि च रुद्रदृशः शनियुतदृष्टे धिषणे म्लेच्छभयं स्थानमानहानिः स्यात् द्यूतक्रीडामधुपानकेलिरोत
श्राधमैः संगः विस्फोटकादिविह्नतिर्वीनाधिकं जलाद्भयं करभात् हानिर्मनुजान्तः स्यात् कृपाणकादपि च महिषभयम् चिन्ता
वरुणदिग्भूनाथ धनहानिरपि ध्रुवम् महिषाश्वरभाम्राप्तिः काचिच्छनियुते गुरौ सैंहिकेयेन युतदृष्टगुरुर्वेश्मनकेषरः बंधुपीडा
वपुर्वात पीडितज्वरपस्मरण सुहृद्वियोगाद्दुद्वेगो मनस्तापो मृतेर्भयम् कुलेशोकः पदभ्रंशो जलसर्पभयं भवेत् स्यादायद्यदि
शोभीतिर्भवेद्सितमानुषान् हानिर्वायुतदृष्टे गुरौ राहुग्रहेण च स्यात्केतुयुतदृष्टे सुरराजपुरोहितः पुत्रभ्रात्रादिसंव
न्धात्स्थानभ्रंशमवाप्नुयात् देशभ्रमणशीलत्वं चिन्तावैनीचसङ्गमात् अशुभं कुरुते केतुयुतदृष्टो गुरुर्यदि इति
गुरुफलम् अथ शुक्रफलं वर्षतन्त्रे शुक्रस्वरूपे बलिनि ग्रहजनताविलासस्सहृदरत्नमधुराशनभोगतोषाः से
मप्रतापविजयावनितविलासो हास्यं नृपाश्रयवशेन धनं सुखं च १ अब्दाधिपे भृगुसुते खलु मध्यवीर्ये स्या
न्मध्यमं निखिलमेतद्यथाल्पवृत्तिः ग्रामस्त्वदुःखमखिलं सुनिवृत्तिः पापारिवीक्षितयुते विपदीर्थनाशः २ शुक्रे स्व
येऽधमबले मनसोतितापो लोकोपहासविपदो निजवृत्तिनाशः द्वेषः कलत्रसुतमित्रजने पुकसांद्रनाशनं च वि
फलक्रियतानसौख्यम् नेजसिंहः शुक्रे कलत्रवरवस्त्रवरान्नपाननीरोगताखिलविलाससुखं सवीर्ये मध्येच म

ध्यमखिलंखलुगृप्तदुःखन्निद्येखिलासुखपदज्ञनहास्यनाचधनाजिकसारेपिदैन्येभ्वरस्यसचिवःपरिपूर्णवीर्योस्या
द्दराजवनितासुविलासहास्यम् आरोग्यताखिलविलाससुखञ्चलाभंसेमप्रतापविजयसुमतिञ्चदद्यात्१मध्यान्
पान्स्वजनतस्करितोविरोधंम्लेच्छार्तिकचसुतदारभयञ्चकष्टम् कार्यार्थहानिमपिमोहरुजोदयञ्चकुर्यान्नसौख्यमि
हस्वीयदशाप्रवेशे२निद्येसितेखिलजनात्कलहोनितान्तंस्याद्वैरितोनृपजनाद्सुखञ्चतत्र सौख्यार्थहानिरतिशोक
भयम्विवादोरंध्रेस्वपाकविषयेमतिसंशयञ्च विशेषफलेहायनसुन्दरे वर्षाधिपोथदिभृगोस्तवयोयदृष्टोयुक्तश्च
वाहनविभूषणतादिलाभः कन्याप्रसूतिरथधर्मपरार्थसार्थबुद्धिप्रकाशकुशलत्वमुपैतिजन्तुः१भृगुतनयोरविणा
युतदृष्टः कष्टमेजाठरंकुरुते ज्वरबाधाचशिरोर्तिर्नेत्रेवादुष्टनोरिपोर्भीतिः२वपुषिदुर्बलतानृपतेर्भयंदहनभीतिमि
त्रकृतःकलिःकिमपिकाशमुपैतिधनव्ययंभवतिहायनकेरवियुक्तभृ वि॰३ चंद्रेणयुतदृष्टश्चेद्भार्गवःपशुनाशकृत् नख
दंतशिरोबाधायातिकामलपित्ततो स्त्रियःसौख्यमवाप्नोतिकाचिद्धानोङ्गवान्यथा भौमेनयुतदृष्टश्चेदुशनाधनलाभकृ
त्पित्तप्रकोपतः पीडानृपाल्लाभोथयाम्यतः चतुष्पदाद्भयंकिंचिदनुत्साहोविचित्रता सितस्सुतेनदृष्टोवायुतोथधन
लाभकृत बुद्धिप्रकाशोमित्रादिपुत्रोत्साहोधिमानिता चातुरीचतुरोलाभःस्याद्दुरीचोरिशोध्रुवं गुरोस्सुक्रणयुक्ते॰
स्यात्सुशीलदृढधर्मभाक् पुण्यतीर्थपदप्राप्तिस्तोनिवंधुजनात्सुखकृद्विभिः प्रकुपितोरोद्धादिकुजनितेसुखं॰

ता॰ र॰ ६५

लभते धनसन्माने लाभः स्यात्सितवस्तुनः सितसुशनिनायुक्तो वीसितो लाभदायकः पुरग्रामाधिपत्यं च मित्रप्रीतो वि
वर्द्धनः वारुणीदिग्भवो लाभः स्त्र्यम्बवस्तुकृतो भवेत् ज्ञातिसंबंधतः सौख्यं दैवेल्पं वातविक्रिया शीतज्वरो जलाद्भीति
मेहिषाद्भयतो भयं स्त्रियाजरत्या संभोगः सितश्चेच्छनिदृग्युक् सितस्तमोयुतो धनेन खेदेन शिरोव्यथा पित्तकामलतः
क्षीणः शरीरे क्लेशमश्नुते नेत्ररुग्याग्नी चतो हानिर्जलसर्पभयं भवेत् शीतज्वरोपद्रवः स्यान्नीचसंगाद्धनक्षयः सितस्तु
केतुयुग्दृष्टः सुहृद्भिर्बान्धवैः कलिः पुत्रादिकष्टं शत्रुभ्यो विग्रहो नीचसंगमात् हानिर्भयं नेत्रार्त्तेः स्याद्दुस्स्वातप्रको
पतः विस्फोटकाज्जलभयं फणिभीर्भ्रमसूर्छनाः कृष्णं च सुमनुष्याद्धाहानिश्चरणशनाद्भयं सितः केतुयुतो दृष्टोशुभ
स्तेसदा फलं इति शुक्रफलम् अथ शनिफलं तत्पनं तत्र मन्दे स्वपे बलिनि रूढभूमि वेश्म सेत्रादि प्रिरर्थ नित्य पोयव
नावनीशात् आरामनिर्मित जलाश्रयसौख्यमङ्गपुष्टिः कुलोचितपदाप्तिगणाग्रणीत्वं १ अब्दाधिपे रविसुते खलु
मध्यवीर्ये मध्यं फलं निखिलमन्नभुजिस्तु कष्टात् दासोष्ट्रमाहिषककुधान्यरतेस्तु लाभः पापं फलं भवति पाप
युगीक्षितेनर मन्दे बले नरहिते स्वपतो क्रियाणां स्वैन्यत्वमर्थविलयो विपदोरिभीतिः स्त्रीपुत्रमित्रजनवैरकर
त्वभुक्तिस्सौम्येत्यशालयुजिसौख्यमपीष्टदाहः ३ नेजसिंहः मन्दो जलाश्रयमहीरुहरोपकर्मवाणिज्यकृष्यवनिल राम
ब्धिपयोधिवीर्ये मध्येनु मध्यमधमेतु सुहृद्विपत्तिः कष्टक्रियाविफलतानिलरुक्विकारः १ ताजिकसारेपि मन्दे स्व ६५

पेधिकवलेवनपर्वताच्चलाभोमहान्भवतिभूरुहरोपणाच्चवाणिज्यकृष्यपतितोर्थेसमागमश्चश्लेष्मावलान्निजजनान्सु
खमत्रनूनम् १ मध्यश्शानिस्स्वजनराजजनाद्विरोधम्वातार्तिकृज्ज्वरस्त्रगलेचनेत्रेदारिद्र्यदुःस्वपरिपीडनमत्रकुर्या
द्रोगम्यमर्थपरिहानिसुहृद्विरोधम् २ निन्द्येत्रसर्वमेधमनुसुहृद्विपत्तिःकष्टंक्रियाविफलतानिलरुग्विकाराःकार्यार्थहानिर
थपुत्रसुहृद्विपत्तिरन्ध्रेर्कजेभवतिदंष्ट्रिभयञ्चमृत्युः ३ विशेषफलंहायनसुन्दरे वर्षपोयदिशनिर्भयमार्तिपीडनंवपुषि
वातविकारात्पुत्रदारकलहोमतिहानिर्ग्रामयानमतिभीर्जलदेशात् १ नीचमसङ्गतोग्निनाहानिःपश्चिमदेशतःक्रूरकृपाणकान्सौ
रिर्देतेवर्षेशुभम्फलम् २ रवियुतदृष्टस्सौरिस्सुतयुवतीक्लेशदस्तनोकष्टम् मित्रविरोधोद्वेगःप्रवासितावपुषिदुर्वलता ज्वरवा
धाच्चशिरोर्तिर्नृपवह्निभयंतथाच्चधनहानिःस्यादुद्वेगोमनुजेर्महद्भिरपिरवियुतेमन्दे शशियुतदृष्टःसौरिर्युवतीमरणंतकष्टदो
भवतिकुक्षिव्यथाविधनेधनाशंकिञ्चिदाप्नोतिवधुवियोगःक्लेशोमित्रैःकष्टंकफवातसंभवविकारःहानिर्वापयदि
शःस्वल्पसुखंवैश्यतोल्पभयंभौमेनयुतदृष्टःसौरिःस्थानभ्रंशोग्नितस्करादिभयम् सहवांधवैर्विरोधोधनहानिर्दक्षिणदिशातः
नविन्ध्यास्याख्यस्वर्णकारसन्निर्योधनहानिर्दो रक्तवातविकारःस्यात्सौरिणामंगले युतेबुधयुतदृष्टोमंदः करोतिसौभाग्यसौख्य
धनलाभःहेमादिलाभासुतजन्मओमान्यतोयोत्तरदिशोलाभःगुरुयुतदृष्टस्तुशनिर्गुरुदेवरतःसुवर्णधनलब्धिःसौख्यंनीर्थप्रा
प्तिर्महापदाप्तिश्चरोगहीनःस्त्रीसंगात्सुखवृद्धिःस्याद्ग्रामभूम्यर्थलाभकृत् लाभःपूर्वदिशोभूयात्सौरिर्गुरुयुतेसितःसितयु

नदंष्ट्रः क्रोडः सुहृन्मसंगः सहोदरैर्मैत्री लाभस्सुतादिसंभनिराग्नेयदिशो भवेल्लाभः प्रीतिरंगनृपान्मंत्रेमाननीयः कुलेभ
वेन् कफादिविक्रियासौरिः शुक्रेणायुतवीक्षितः राहुणायुतदृष्टोर्कि: सन्निपातरुजाकरः मूर्छाचशीतलारोगाः पित्तको
पोगपीडनं. जलसर्पारिभीर्नीचसंबधाद्धनसंक्षयः नैऋत्याद्धनहानिः स्यादतीसारभ्रमादपि स्यात्केतुयुतदृष्टश्च
शनिर्वात्तप्रकोपकृत् विग्रहस्सुतमित्राद्यैः क्लेशः पुण्यपरिक्षयः पापवृद्धिरथोद्वेगो नीचाद्दुःखमवाप्नुयात् आग्ने
यनेऋतीदेशाद्धनहानिः कचिद्भवेत् इतिशनिफलम् ताजिकसारे स्थानविशेषेणापिवर्षेशफलमुक्तम् सप्ताद्यके
षुपरिपूर्णफलंखगेषु हद्दा विभागकृतनेवांशगतेषु मध्यम् नीचारिवेश्मसहितेषु च दग्धवीर्यमस्तादिगेषु खलुन
ष्टफलंसमन्तात् अत्रायम्विशेषः यदिवर्षेशेनशुभग्रह इत्थशालं करोति तदा वर्षेशस्याशुभफलम्पूर्णमशुभफलं
न्यूनंज्ञेयं यदिवर्षेशेनक्रूरग्रह ईसराफं करोति तदाऽशुभम्पूर्णंफलंशुभफलन्न्यूनंज्ञेयमितीतिवर्षेशफलसमा
प्तम् अथारिष्टविचारः तत्रोक्तम्वक्ष्यमाणम्वा वर्षफलंसत्यारिष्टे त्यामरिष्यमाणत्वात् स्येत्याह मणित्थः इष्ट
फलंहायनजन्यस्मान्नजीवनं हायनरिष्टयोगात् रिष्टानितस्मात्प्रथमम्प्रवक्ष्ये पूर्वैर्विधिज्ञैः कथितानियानि सु
ताबल्यामपिरिष्टानि च हर्षफले भवन्ति तदा हत्यावर्षविचारणस्यात् सुभद्ररिष्टस्य विनिर्णयोतश्शिष्याव बोधाय। म
निरूप्यते नामणित्थः लग्नाधिनाथमृतिभावसंस्थभौमेक्षितेतस्य च भावसंस्थे अस्तङ्गतेवाभृगुजेबुधेवाशस्त्राभिघातो ६

वहुधापदस्थ तस्यभावसंस्थेलग्नाधीशेभौमेचाष्टमसंस्थेदन्यर्थेःरात्रौस्मरेभास्करमण्डलस्थेषष्ठेव्ययेवामूर्तिभावसंस्थेत्रि
दोषतोसौवहुभिःप्रकारैःकरोतिकष्टंविविधन्दशायाम् वर्षलग्नपरंध्रेशौचतुर्थेनिधनान्यगौमुथहासंयुतौयत्रतद्वर्षे
मरणप्रदौ चेज्जन्मनाथोविवलोमृतीशोलग्नङ्गतोभास्करदृष्टिमूर्तिः शस्त्राभिघातोवहुधाचकष्टंकुष्टशरीरेमरणेनतु।
ल्यम् मुथहालग्ननाथौचेत्सूर्यमण्डलमागतौ दृष्टौतोसूर्यपुत्रेणसर्वनाशकरोमतौ योगोयदामूसरिफोग्रहेन्द्रैर्दु
ष्टैः कृतःसौम्यकृतःकवूलःजन्माधिपःक्रूरयुतस्तदानीमर्थार्थनाशम्मरणेनतुल्यम् वलोत्कटाःक्रूरखगावलेन
हीनायदासौम्यखगास्तदानीं दुःखमहात्राधिकृतं चवैरंपरस्परंशत्रुविमर्दनंच दैत्येन्द्रपूज्येयदिजीवसंस्थाःसुरे।
ज्यपूज्येरिपुभागवर्तौ स्वभेपिसौख्यंनहिवर्षमध्येदृष्याफलंहायनजातदानौ अस्तंगतौभार्गवसोमपुत्रौनीचस्थि
तौराशिपतिर्यदास्यात्तदायोविगंमरणंचकष्टंशरीरपीडामतुलेकरोति जन्मलग्नाद्वर्षलग्नमष्टमंयस्मिन्नायते तस्मिन्व
र्षेभवेत्पीडामृत्युःपापयुतेक्षणात् अष्टमलग्नेमुथहेस्मरयोगोनिषिद्धइति ताजिकसारे। हद्देश्वरोहायनलग्ननाथाः
सप्तोन्यगःक्रूरयुतःकरोति मृतिंदशायांशुभयुक्तदृष्टिःफलंतदर्धंप्रतिमंकरोति नीचेत्त्रिराश्याधिपतिःपरस्यगेहेथपा।
पेनविलोकितश्च कार्यस्यनाशंकुरुतेह्यकस्माद्वैरंचकष्टंपरतस्तदैव परेथिहेशोरविमंडलस्थोपदांतरेवंप्रवदंति।
सन्तः सप्ताष्टमस्थेनतुवर्षनाथेमहाभयंभूपकृतंचकष्टंतदांशभागेशशिजेकवूलेमंदेनसार्धंनसुखंकदाचित् कलत्र

हानिर्मरणं च कुः खेकरोति वै रवेहुधानराणां क्रूरः खगो योस्तमितो थवक्रीक्रूरस्य गार्वे यदि लग्ननाथः क्रूरस्तदा मग्नसुखं
तितज्ज्ञा युरं च वैरं पुरतो विनाश वर्षेन चेल्लग्नेशेष्टमगेष्टेशेतनस्थे वा कुजे सिते तजौ वयोरस्तगयोः शस्त्रघातो विपत्कृतिः
क्रूरमृत्सरि फोव्दे शोजन्मशः क्रूरितः शुभैः केन्द्रे लेपि विपन्नृत्युरित्थमन्याधिकारितः लग्नेशेष्टमगे ष्टेशेन्नेनो चामृतिमारि
शैन रंध्रिहे शोव्दे प वापि भे स्यात रुजा वियन्नत्र जन्मान्यष्टमग पापो वर्षलग्ने रुगाधिदः चन्द्राव्दलग्नपो नष्टबलो वेस्याः
न हानिः व्यपाणुनिधनारिस्थजन्मेशाव्दपमुथहाः एकर्क्षगास्तदा मृत्युः पापयुक्तदृशा ध्रुवं जन्माव्दलग्नपो पापयुक्तोप
तितमस्थितो रोगाधिर्दो मृत्युकरा च स्तगो नेसितैः शुभैः अव्दलग्नाद्व्ययेन जूरिष्फार्थस्थ्या रुजा नरा एवं वर्षाव्दलग्नेश
जन्मेशो वापि वं धनम् लग्ने पापस्वगो नेरयश्चिगतं हुनेतथा मृत्युक्रदिति ताजकसारे सप्तमे पिकर्नेरीतिचिड्डोक्ता हायनसु
दरे स्यात क्रूरकर्तारि पृतो लग्नेशो राजयोग भयं करोति ज्ञानकभूषणे। स्यात् सुतेसितपुत्तलग्नभर्ता स्यान्मृति ८ स्थि
तिकरो मृतिकर्तो सूर्यस्स खरक्रिणोधिषमणतोश स्त्रपीडनकरो हि नरा यो चेदि स्थिहायापयुताष्ट ष्टव्यपोप योगे हेति हना
शभीतीः करोति वर्षेरविनेंदनेन युजे सितेवा पचनप्रकोपः मरनतिधन ७।८ वंधुध मोत्य १२ शत्रु ६ स्थिता चेज्जन
नसमयलग्नादिंथि हाव्देष्टमस्थ्या खलगगनचरैर्श्चेत्युक्तहृष्टाति रिष्टं जनयति शुभदृष्टो न्यत्र रिष्टोस्यता स्यात् कामिनि
भवनगस्तु हिमांशुलग्नपो मृतिपतिर्यदि संस्थः हारशे १२ द्विषि ६ तथापुष्पि चरिष्टं स्यान्मृतो चनतु पोसुथहेशः

जन्मर्क्षनाथो निधनेऽथ लग्नात्स्यान्मृत्युकृत्क्रूरयुतेक्षितश्चेत् हिल्लाजदीपिकायां क्रूरस्य दृष्टासितगुरुस्तयोयः केन्द्र
गा दृष्टश्चशुभैर्मृतिः स्यात् समंदलग्नेन द्युनगे महीजे वर्षेन रोसौ यमसद्म याति लग्नाधिपे क्रूरयुते द्युनाख्ये समस्तदृक्क्रूर
खेलवेन दृष्टे विनष्टपापेन च निश्चयेन व वर्षेन रोसौ यमसद्म याति कुजस्तमोऽर्कसुनाः सुखमाश्रितायमकरेसनरः प
रिगच्छति मृतिगोतस्वशुभोऽशुभदृष्टिपुग्विगतेज्यदृशाऽथ गतामृतिः ताजिकसारे लग्नात्स्थानेऽष्टमगो हिमरुग्विदृ
ष्टः खलैः संयुतः स्यादिष्टं प्रकरोत्यसौ च गुरुणा नो वीक्षितस्सदृशा कष्टं स्यात्तु निना कुजेन ऽरुहनाच्च स्वात्मद्ये वाविदुः सदृष्टः प्रकरोति सौम्यखचरैः सौख्यप्रदः शोभनः रंध्रे शोथविलग्नपो यदि विधो लग्नाद्यपारिष्टगो नो सौम्यखलो
कितो निधनकृत्सुन्याधिपो वा तथा देवालकृतौ चेंद्रेशलग्नेशमृतौ स्वराश्चे द्वयोरिमृत्युपगताविलग्नात् मृत्युप्रदा
जन्मपमुथहेशौ मृत्युस्थितौ क्रूरनिरीक्षितौ तथा इत्यरिष्टविचारः अथारिष्टभङ्गः वर्षतंत्रे गुरुश्केंद्रे त्रिकोणेवा पापा
दृष्टः शुभेक्षितः चंद्रलग्नेऽन्यिहारिष्टं विनश्यार्थसुखं दिशेत् लग्नाधिपो बलयुतः शुभेक्षितयुतो यदा केंद्र त्रिकोणगो
रिष्टं नाशयेत्सुखविनरः लग्नेद्युनेशस्तनुगः सुरेज्यः क्रूरैरदृष्टः शुभमित्रदृष्टः रिष्टं निहत्यार्थयशः सुखाप्तिं दिशेत्स्व
पाकेनृपतिप्रसादं बलान्वितो धर्मधनाधिनाथो क्रूरैरदृष्टोऽतनुगोऽतदास्यात् राज्यं गजा स्वाश्वरत्नपूर्णं रिष्टस्यनाशोऽप्य
तुलयशश्चयय

दासवीर्येसुयहाधिनाथोलग्नाधिपोजन्मविलग्नपोवा केंद्रत्रिकोणायधनस्थितास्तेसुखार्थहेमांवरलाभदास्युः त्रिष
ष्टलाभोपगतैरसौम्यैः केंद्रत्रिकोणोपगतैश्चसौम्यैः रत्नांवरस्वर्णयशः सुखाप्तिर्नाशोप्यरिष्टस्यतनोश्चपुष्टिः तुंग
शनिर्वाभृगुजोगुरुर्वा शुभेक्षणालीपवनाद्दनाभिव लीकुजोवित्तगतोयशोर्थतेजांस्यकस्माच्चसुखानिदद्यात् मणि
स्थः सुखाधिपः सौख्यगतोवलिष्टः सौम्यैश्चशुक्रैः सहितोथदृष्टः ददातिसौख्यंविपुलंमनोज्ञंजायांसुसौंदर्यगुण
न्वितांच सुथहायाउपाचपे ३।६।१०।११ सूर्योवाधरणीसुतः तस्मिन्चैवशुभंसर्वंसफलंभद्रदायकं अष्टमलग्नापवादः
संहितायाम् रुषकुलीरझषालिमृगांगनाजननराशिविलग्नगृहाष्टगाः शुभफलाभृगुणाकथितास्तयोरधिपतीसुहृ
द्रोहिपरस्परम् यादवः यदिशुभाभवकण्टककोणगापष्टथवाङ्गपतिर्वलिकेन्द्रगः हरतिरिष्टगणाङ्गपापाचेनन्तं
भूतान्तमतामिवविघ्नं यदिसलोव्हतनोश्शशिनोथवात्रिरिपुलाभगवः सवलः शुभैः वलिभिरीक्षितयुक्ततथा हरे
दशुभमामयमामयजफलम् तनुपतिर्यदिवाव्हपतिः शुभाशुभविलोकितयुक्तदिकेन्द्रगः भृगुसुतोथहरेदशुभंस्वकं।
कुलमशीलमिवार्यजनैस्तुतम् वलिनिसौम्यखगेप्यवले शुभेभवतिसर्वशुभंतनुधारिणाम् विलसदमलतेजश्च
न्द्रमाकेंद्रवर्तीस्फुरद मलकसंघैः सौम्यखेटैश्चयुक्तः मृतिसहमवीर्यवीर्ययुक्तस्त्वजीवेहरतिमरणकालंयोगि
वन्सिद्धवंध हिल्लाजः जीवेविलग्नेतनुपस्सएव त्रैराशिकेशोनभवत्यरिष्टम् मन्दस्तनोः केंद्रगतस्सएवसुश ॥

ह्रहेशस्त्वशुभम्बिनश्येत् त्रैराशिपोस्तवस्ववक्रविपुरवलाढ्यासस्थानगाः खलवियुक्सितगुरुजीवेत् शुक्रस्तुकेन्द्रहि
नोपदिपश्यतीज्यकेंद्रानुगःसकलमेतिलयन्त्वरिष्टम् चन्द्रराशीश्वरोलग्नराशिपश्चखलैर्वियुक् रिष्टन्तदा लयंयान्ति च।
थाव्याधिस्सदोपधैः अत्रविशेषउक्तस्ताजिकमुक्तावल्याम् षष्ठाष्टमद्वादशतुर्यसंस्थापापान्विताक्रूरनिरीक्षिते सितेस्थि।
हानदीश्वरस्तद्वदथार्कतुङ्गो वर्षेश्वरोरंध्ररिपुव्ययस्थः अस्तङ्गतोलग्नपतिश्चेत् ८।६।१२ स्सामान्यतोऽन्योपिविनाशसं
स्थाः तथाद्यलग्नात्त्रिपताकचक्रे विद्धश्शशीजन्मपतिश्चरन्ध्रे पराजितावर्षपजन्मलग्नवर्षाङ्गमुथापनयुस्तथैव
श्चस्तङ्गताजीवितपुण्यदेहनाथाइमेरिष्टकराहियोगाः अन्योन्यथारिष्टहराः स्वचरासुनिभिस्स्मृताः रिष्टकृद्ग्रहाणां।
चवीर्यमेकत्रकारयेत् तद्वच्चरिष्टहर्तृणांस्थापयेच्चपृथग्बलम् तत्रारिष्टबलेयोऽन्येमृतिरोगबलेपुनः देहारोग्यपुण्यजी
वानोवलंतद्भगकृद्बलः इष्टकष्टबलंस्वेष्वारिष्टारिष्टबलेनथानयोरंतरजोधीमान्रिष्टंतद्भगमादिशेत् सौम्यैरिष्टसमकेश
धर्मोरिष्टंलयंव्रजेत् रिष्टकृद्धरशांतरेयदांतरेशाधिरिपुपापिनोभवेत् तत्रमृत्युमपिनिश्चयंवदेज्ज्ञानकाधुरवशात्तुए
वहि इत्यरिष्टभंगविचारः अथराजयोगविचारः उक्तंचसुधानिधौ नृपास्यदंसचैजनाभिमृग्यंलभ्यंचतद्भाग्यवशेनपुं।
भिः तल्लभ्यतेखेटकृतैस्तुयोगैस्तानत्रयोगान्कथयामिकांश्चित् तुर्येशोस्तुगतोवलीबलिशुभेर्युक्तेसितोराज्यदःकेन्द्राप्नि
११त्रिसुताकगःसुरगुरुर्जन्मागपौवेश्मगः योगेस्मिन्द्विजयोपिवाजिविलसत्कुंभोद्रसेनेनृपेनस्तुर्यात्समदद्विषद्गज

हा. र. ६६

गतोशार्दूलविक्रीडितं युवतिधामपतिस्तनुगोथवलीगुरुयुते स्थितमूर्तिगेहोद्भवं विविधभोगयुतं नृपसंपदापरिददाति
ददातिमनोरथं मेघूरणो १० स्वोच्चगतः पतंगः कर्कोदयेवाकपतिर्दुरर्थे सूरोस्य शालस्तुभवेन्नृपालःसमुद्रमुद्राकितभू
मिपालः ४ कर्कोदयेवाकपतिर्दुराज्यसमूथशालीनृपतिःस्वभेकः यस्यप्रसादादरिसुंदरीणां समुद्रसंदर्शनकौतु
कं स्यात् निशेशस्तूर्योसितवाकर्तौचकूनेन्यशालोपतितान्यभस्थोवीर्यान्वितोस्येयदिभूपरूव्योप्रशास्तिसच्छत्रय
शोवतंसः वर्षेश्वरोलाभगतोकजोकौमेघूरणे चेद्रकूनेन्यशालः समुद्रसीमाममिलापुरीवस्सपालयेन्मालितशत्रुवा
लः वीर्यशालिभृगुजेन्यशालिनिसाधिकारपदलाभकर्मजेम्लेच्छमंडलविमर्देनक्षमोभूपतिर्गजरथाह्वनोरणेसर्वेशुभाः
केन्द्रगतास्त्रिलाभारिस्थाःस्वलावीर्ययुताः नृपस्यात् वातोच्छलद्गाङ्गतरङ्गशोभाहरस्फुरच्चामरवीज्यमानः पञ्चाधिका
रिपतिभिर्मिथस्त्यशाले: केंद्रस्थितैर्बलयुतैर्नृपतिर्विधत्ते यस्यप्रतापतुलितेहिरुषवसूर्यस्त्रेणतुरङ्गमरथोत्थित
रेणुजालैः उत्तरंतच्चे लग्नेश्वरे सशुभखेचरश्च च्छशाकलग्नाधिपतीनभस्थौस्वबीर्ययुक्तोशुभवीक्षितौस्तोवर्षेत
दास्यात्खलुराज्यलाभः लग्नाधिनाथेनहिमांशुनावायदीत्यशालंकुरुतेम्बरेशः शुभस्ततुङ्गादिगतोम्बरस्त्रपस्येतदा
स्यात्खलुराज्यलाभः हिमांशुकर्माधिपलग्ननाथामेघूरणा १० स्थाश्शुभवीसिताश्च स्वोच्चादिभस्थाश्शुभखेचराश्च रम
तदाप्रकुर्युर्ध्रुवराज्यलोभम् हर्षस्थितेकर्मपतोशुभग्रहे स्वतुगराश्यादिगतेन्त थोविते शुभेसितेकेन्द्रधनत्रिकोण ६६

गेराज्यस्य लाभो स्ति शुभैर्विलग्नगैः लग्नेश्वरस्स्वर्क्षगतो विलग्ने स्वतुङ्गनाथेन निजोच्चगेन दृष्टस्तदा नरश्च भोपरा
ज्यलाभो भवेद्भूमिपतेः क्रमेण स्वोच्चस्थितो लग्नगतः शुभग्रहः शेषास्त्रिकोणायगतैर्बलान्वितैः अविनिन्दिता राज्य
पदाप्तिरुक्ता तिस्मादल्पिका स्वर्क्षगृहादिसंस्थैः मीनोदये भार्गवजीवसंयुते लाभे कुजे राज्यपदाप्तिमादिशेत् च
पोदये सौम्यहिमांशुभार्गवैः केन्द्रे गुरौ स्युः खलु राज्यसम्पदः शुभेन्थशालो म्बरयो विलग्ने राज्यप्रदः स्वोच्चगृहा
दिसंस्थः लग्नेश्वरे स्वर्क्षगते विलग्ने स्वोच्चकुजे स्यात्खलु राज्यलाभः केन्द्रे हिमांशुः स्वगृहे स्वतुङ्गे वीर्यैन्थशालकु
ते रवेपन लग्नाधिपेनाथ चतुष्टयस्थो वर्षेन तदा स्यात्खलु राज्यलाभः केन्द्रस्थिते शीतकरे बलाढ्ये शुभैर्युते क्रूरविव
र्जिते च शुद्धे पिता स्यात्खलु राज्यलाभश्चन्द्रे बले नीचगते न राज्यम् गणितस्य वाचस्पतिर्लग्नगतस्तु नीचो यो जन्माधिनाथः
सुखगोत्रयस्य सर्वे रिहेर परिहृत्य भुङ्क्ते केवलेगजौ नेविपुलो चलस्मी जामित्रनाथेन तु भावपाने लग्ने गुरौ मित्रगृहे शुभे
श्च दृष्टे क्रूरे र दृष्टे धनधान्ययुक्तो भवेन्नरः शक्रसमो बलेन धर्माधिनाथे सबले र्थनाथे युते शुभैर्लग्नगते र दृष्टे क्रूरे गजे
न्द्रो विपुलाश्च लक्ष्मीसुन क्तिजन्तुः शुभकर्मयुक्तः सौम्यग्रहैः कंवकगेर सौम्यैस्त्रिषष्ठलाभोपगतैर्विलग्नात् कीर्तिप्र
भापुत्रधनानि रत्नप्रवालवस्त्रादि समस्तलाभम् निजांशकस्थे त्रिदशेज्यपूज्ये देशाधिपे स्वोच्चमुपागते च निज
जांशकस्थे रजनीशपुत्रे भवेन्मनुष्यो मनुजाधिनाथः यदीन्थशालो गुरुशुक्रसौम्यैः कृतस्तदा राज्यभवो हि ९

ता॰ र॰ ७०

लाभः स्वोच्चस्थिते सौरचित्तोपरासौ बलेन शक्रप्रतिमो मनुष्यः धर्मेरतिः कांचनलाभयुक्तः प्रीतिः स्ववर्गे धनधा
न्ययुक्तः बली च भौमो धनभावसंस्थो भवेदकस्मादतुलं च तेजः निशाधिनाथेन कृतेऽनुकूले देवाधिपेज्येन तु केन्द्रक
स्थे रत्नाश्वलाभं कुरुते तदानीं पश्चाल्लक्ष्मीमतुलां करोति यदीन्दुशालो रविनोऽस्ति सौम्यः क्रूरैस्त्रिषष्ठायगतैः सहै
व विजित्य सर्वान्पि वैरिहंसा भुनक्ति राज्यं विपुलं च भोगैः सौम्येद्युशुक्रा निजहद्दसंस्थाः सूर्यारमन्दास्त्रिखलाभसंस्थाः न
राधनं वा बहुलप्रभावान् भुनक्ति शक्रप्रतिमो बलेन द्वैमूसरिः फौ यदि शुक्रसौम्यौ गुरुस्तृतीयोपगतोऽस्ति यस्य भुक्त्वा
यशो राज्यफलं विधत्ते हस्त्यश्वनिष्पीडितवैरिहंदम् यस्य सुथशोनिजभावनीं स्वोच्चगतो मित्रशुभैश्च दृष्टः ददाति लक्ष्मी
गजरत्नहेमप्रवालकाहुं सततं नरेभ्यः त्रिराशिनाथो यदि भूमिपुत्रस्त्वतुङ्गभागे निजभागगो वा लग्नत्रिकोणप
गतौ ददाति महीं सुखं सर्वं बलोपपन्नम् स्वोच्चं गते देवपुरोहिते च त्रिराशिनाथे निजवर्गसंस्थे परस्परालोकनमत्रया
तेददाति पुत्रान्विपुलाश्च लक्ष्मीम् चतुर्थे सौरी यदि सोमपुत्रेण कमूलवर्ती यदि पञ्चमांशे महाबलं भूरि धनं च धत्ते
मित्रागमं कार्यविलासयुक्तम् मित्रस्य गेहे यदि भूमिपुत्रो गृहे स्थिते स्वोच्चगृहे कवूली ददाति राज्यं विपुलं महा
नोज्ञानारीं धनं वाजिगजादिलाभम् यदीन्दुसौम्यज्यसुरारिपूज्याः स्वोच्चङ्गता स्वांशगता यदि स्युः लग्नात्त्रिकेन्द्रा
यगतास्स्वमित्रैर्हैष्टाश्च युक्ता निजवीर्ययुक्ताः गजाश्वरत्नाम्बरदेशलाभं स्त्रीपुत्रलाभं विविधं च सौख्यम् य॰च्छ

खेटाः परमर्द्दनं कुर्वन्ति सर्वे बलिनो नराणाम् भाग्याधिपस्त्वोच्चमुपागतो बली रवीन्दुवाचस्पतिभिर्निरीक्षितः भाग्यो
दयं स्याद्धनधान्यलाभो नृपप्रसादो नियतं नराणाम् यदार्कपुत्रो बलवान्स्वतुङ्गसंस्थोप्यतुङ्गे भृगुजो बलाढ्यः यदा तदा
म्लेच्छजनप्रसादाद्धनं किराज्यं विपुलं च लक्ष्मीम् वर्षेत्र यदा सवीर्यो मुथहाधिनाथो लग्नाधिपो जन्मनि लग्नपो
वा केन्द्रत्रिकोणाय धनस्थितास्ते सुखार्थहेमाम्बरलाभदास्युः तुङ्गे शनिर्वा भृगुजो गुरुर्वा शुभेत्थशालाद्यवनाह्वनाम्नि म
ताजकसर्वस्वसारे स्यादिक्कबाले खलु राजयोगः स्यादिन्दुवारे नृपराज्यविद्युतिः नृपात्मजानामिह राज्यलाभो
न्येषां प्रतिष्ठावसुलब्धयस्युः ताजिकालंकारेपि जनने जननेत्रगोचराः खचरास्त्वगृहोच्चसंस्थिताः अरिभम्रा
विहायहायने यदि ते सुसकलार्थसिद्धिदा इति अथ राजयोगभङ्गमथान्यः व्ययेशशोको यदि तत्र सौरिः षष्ठे भृ
गुर्हानिकरस्समन्तात् धनाश्वरत्नादिमहाद्भुतानां स्वचित्तवैकल्यकरो ह्यकस्मात् धर्माधिपे वाविबले च वित्तनाथे
विलग्नेशुभदृष्टिहीने क्रूरैर्युते नाशमुपैति लक्ष्मीस्सुसञ्चिनाशः कसुरस्क्षितापि ताजिकभूषणे नीचस्थिताश्चास्तमि
ताश्च पापान्नृपालयोगं दलयन्त्यलं ते खलाः कुवर्गा विबलाश्च सौम्याः कृतार्गलास्तु नरपालयोगाः ताजिकसारेपि
नीचोपगा वैरिगृहोपजाता पापैर्युता वास्तगता ग्रहेन्द्राः हरन्ति राज्यं विपुलं नराणां न दासुखं नास्यन्तरं हि वर्षे
दुष्टवर्गोपगाः पापास्सौम्याश्च दलवर्जिताः अपकुर्वन्ति ते राज्यं कष्टं कुर्वन्ति देहिनाम् अस्तङ्गतो नीचमुपागतो वा

क्रूरारिसंपीडितमूर्तिकौवा देवेज्यशुक्रौमनुजाधिपत्यंसुखार्थलाभंहरतोनराणाम् सूतौव्योमपतिर्येहस्यदिवे
नहेम्पहाधिपतिनीचस्थासुपातः सुभहरप्रोक्तोव्देशेवुधैः सौम्याश्चेन्यतिताश्रिताःखलखगाः केन्द्रेस्थितावक्रि
णानिर्वीर्ययादिवानदाब्दसमयेलक्ष्मीः परिक्षीयते जनोव्ययेत्योरशमेचवर्षेस्वस्वामिसौम्येक्षणयोगहीनः खेशा
रिदृश्चेसुतस्थियहरेन्नृच्छोवधेय्यमुरुषुस्यपूज्यम् अब्देशःपदयोथवास्तमयगोनीचारिगोवाभवेल्लग्नेशोनष्ट
तेशोराफपुनिकःखेशोयरात्रीश्वरःसीणोनीचयुतस्युभोक्षितयुजिस्सूर्योपिदृष्टाश्रयीराज्यन्नीतिवलेनविस्तनमि
वसीणोविदेहेरुजम् पञ्चाधिकारिष्वपिनैवकेंद्रत्रिकोणलाभक्रमगोवलीयान् परेपिदृष्टाश्रयगाविवीर्योस्तदा
भवेद्भूरिसुखार्थनाशः लग्नेश्वरेनीचपतीक्ष्यशालेराज्यच्युतिर्हीनिधियान्नृपस्य॥स्वपे१० स्वनीचाधिपनीत्यशालेस्याद्राष्ट्रम
साश्लिनृपस्यशून्यम् वर्षेतन्वे अब्देन्थिहेशादिखगाःखलैश्चेद्युतेक्षिता अस्तगनीचगावा सौम्यैश्वलेनानृपयोगभ
गनदावदेहिनसुखसंपंच इत्यजन्मनिवर्षेचयोगकर्तुर्बलाबलम् विमृष्यकथयेद्राजयोगंतद्भंगमेवच॥इतिश्रीम
दैवज्ञवर्य्यपण्डितदामोदरात्मजबलभद्रवि
चितेहायनरत्नेवर्षेशादिविचाराध्या
यः॥ ॥ पंचमः॥

अथहायनरत्नस्योत्तरार्द्धप्रारम्भः ॥ ❋ ॥

हा. र. उ. १

श्रीगणेशायनमः अथतन्वादिद्वादशभावविचाराध्यायः उक्तञ्चयादवेनाभावस्थानस्याधिपःस्वाधीमान्दृष्टेपिवतुंसहि
ताद्दिनं स्वभः तथैवतन्वादिकभावजातंशुभाशुभंतद्दिवणोम्यथाहम् द्वादशभावानांसंज्ञासमरसिंहेनोक्तातनु१धन२स
हज३सुहृत्४सुत५रिपु६जाया७मृत्यु८धर्म९कर्म१०आयः११व्यय१२इतिभावाद्वादशकार्यस्थानानिलग्नाद्या इति अथ
सामान्यतोभावविचारउक्तोऽन्यत्रयोभावस्वामिसौम्याभ्यांदृष्टोयुक्तोयमेधनोपापदृष्टयुतोनाशोमिश्रैर्मिश्रफल
म्वदेत् अत्रस्वामिशुभग्रहाणांयुतोदृष्टोवातद्भावसंबन्धिस्वस्यसौख्यंकोर्थः तद्भावोक्तशुभपदार्थानांवृद्ध्याअशुभप
दार्थनाशेनचसुखं पापैस्तद्भावोक्ताशुभपदार्थवृद्ध्याशुभपदार्थनाशेनचस्वस्यदुःखमेवमिश्रैःसौम्यपापैर्मिश्रंशुभम
भज्व तत्रसौम्याधिकेसुखाधिक्यन्दुष्टफलेपापाधिकेदुःखाधिक्यंशुभफलंज्ञेयंतुल्यत्वेक्रूरसौम्यानांबलाबलविवेके
नफलनिर्देशः अत्रभावेशमित्रग्रहेणदृष्टोयुतोवाभावःस्वफलप्रदोवाच्यःभावेशशत्रुणासौम्येनापियुतोदृष्टोवाभा
वःस्वफलनाशकोज्ञेयः भावाधीशोपिलग्नाद्भावाद्वाकेन्द्रगोभावशुभफलवृद्धिदः षष्ठाष्टमद्वादशस्थोभावफलनाश
कोज्ञेयइतिविशेषःभावनाथोयथापश्येद्भावंकार्यकरस्मृतः आक्रान्तोपिचयःपश्येन्यत्रतःकार्यसिद्धिकृदिति जोऽग
ताजिके अथविशेषोभगवतागर्गेणोक्तः नीचस्थोरिपुगेहस्थोग्रहोभावविनाशकृत् उदासीनगृहेमध्योमित्रस्वर्क्षत्रिको म.
णगः स्वोच्चगश्चग्रहोवश्यभाववृद्धिकरःस्मृत इति षष्ठाष्टव्ययभावेषुविचारस्वेपरीत्यमाहसत्याचार्यैः सौम्याःपुष्टि १

पाविपर्ययसंश्रिता ग्रहाकुर्युः मूर्त्यादिषु निधनात्यारिपुभावेषु क्रमात्फलं ददुरिति अयमर्थः अष्टमस्थाः सौम्या
मृत्युहानिं कुर्वंति पापामृत्युवृद्धिं कुर्वंति द्वादशे सौम्याव्ययहानिं क्रूराव्ययवृद्धिं षष्ठभावस्थाः सौम्याशत्रुहानिं क्रूराः श
त्रुवृद्धिं कुर्वंतीति सत्याचार्यमतं षष्ठे सौम्याः शत्रुवृद्धिं क्रूराश्शत्रुहानिं कुर्वंतीति नाजिककर्तृमतम् तदग्रे ग्रहाणां
भावफलप्रकरो भविष्यति अत्र विशेषमाह समरसिंहः जन्मनि यस्मिन् राशौ शुभोऽशुभो वा वर्षलग्नेपि यद्भिव
तितदा पूर्णं शुभं यच्छति स्वधातुवशान् अत्र विशेषांतरमाह तेजसिंहः लग्नप्रभृत्यखिलभावपतौ विनष्टे तद्भावजात्र
विषयस्य निरस्यमत्रानष्टे रिपौ रिपुरुजोपनयोन्यनाथे नार्थव्ययस्वमृतिपेमृतिहानिरित्यमिति अथ भावेषु बलिष्टग्र
हलक्षणमुक्तं संज्ञातंत्रे लग्न १ कर्म १० स्त ७ तुर्य ४ य ११ सुतो ५ क ९ स्थोबलीग्रहः यथादिमविशेषेणास त्रिवित्तेषु १॥
१०।४।७।११।५।९।३।२ चंद्रमाकुजः सन्निषु १।१०।७।६।११।५।९।३ एत्स्वायास्सूनो वर्षे च विचिंतयेत् भावान् वेन्यग्रा
लास्सूरिः फाशुरिपवोऽशुभाः दीप्तांशान्तिक्रमे शस्ता इमेपीति विचिंतयेत् अत्र सर्वापेक्षया लग्नस्थो ग्रहो बलीत
मा द्वश मस्थो हीनवलः एवं सर्वत्र द्वादशाष्टमषष्ठभावा गणितागता अधिष्ठितग्रहदीप्तांशानतिक्रम्य वर्तंते तदा शु
भफलदाः इति एवं शुभभावेषु ग्रहास्स्वदीप्तांशमध्ये स्वत्यंतशुभाः तदतिक्रमे न्यूनफलदा इत्यनुक्तमपि ज्ञेयम् भावविचा
निरोषमाह यादवः यपद्मावपतिर्ग्रहो जनुषि सोत्राब्देऽधिकारी वलीनत्तस्मात्त्रिकरोथ वा जनुषि यद्भावाधिपो ब्देसच पश्ये

हार तंसंतथाविधोयदिचनोपश्येत्कलेसप्रवद्यः कश्चित्खचरोजनोशरदियद्वस्योत्रतस्माप्तिरदतिग्रन्योपिविशेषउ
३ क्तोहायनसुंदरे यस्मिन्भावे भावनाथेनयुक्तोलग्नस्वामीनस्वभावसद्दृष्टिं कुर्यान्नित्यमृत्युनाथेनयुक्तोयस्मिन्भाः
२ वेनसहानिसदेवेति अथलग्नेशोयद्भावस्वामिनासहेन्थशालंकरोतितद्भावसम्बंधिपदार्थानांवर्षेलाभसुखादि
कंवाच्यंतत्रापिमणऊखल्लासरदयोगादिसंभवेइन्थशालफलंनवाच्यं एवमिन्थशालासंबेपियमयानक्तं।
वीरयोगादौफलंयथोक्तंवाच्यमितिभावविचाराध्यायात्क्रमपिज्ञेयं अत्रजातकवर्षप्रश्नादौलग्नादिद्वादशभावाः
साध्यास्तेषांयत्रयत्रभावेयद्यद्वस्तुकथितंतत्तद्वस्त्वभिप्रायादिग्रहयोगतोवाच्यं उक्तंचचंडेश्वरेण यद्यद्भावेतुय
द्वस्तुकथितंयवनादिभिःतत्कार्यंसततमाख्यातंततःप्रश्नादिचिंतयेत् इतिसामान्यतोभावविचारः अथविशेषभा
वविचारेआदौतनुभावविचारस्तत्रतनुभावेकिंचिंतनीयमित्युक्तंचंडेश्वरेण आरोग्यपूजागुणमानदत्तमायुर्वयो
जातिजदेवसौख्यं क्लेशाक्रतीलक्षणवर्णस्थानहानिप्रसवधूर्ततोस्यात् अत्रतनुभावस्थेस्वामिसौम्याभ्यांद
ष्टेयुक्तेवास्यात्तदादेहेआरोग्यंलोकतःपूजालाभःगुणोदयःसन्मानाधिकंशुभाचरणं आयुषिनिर्विघ्नतालग्ने
शवयसापुरुषेणसुखाऽधिकंसज्ञातिसौख्यंक्लेशनाशः शुभाकृतिर्नामकांतिवर्द्धनंदेहेशुभलक्षणोद्गमःस्था एम
धीशस्यसंस्थानतोक्रमात्स्थाणार्थिवर्णद्वारपासुखमंगरक्षाभागिनेयजायादेहेसुखंभागिनेयविवाहाशुनस्वेनवा २

सुखमेवंपापैःसर्वंविपरीतंज्ञेयंमिश्रैर्मिश्रंचपूर्ववत्ज्ञेयं अथविशेषयोगास्ताजिकसारेलग्नाधिपेपूर्णबलेतिसौ
ख्यमारोग्यनाङ्गानिविवर्द्धनञ्च अल्पंसुखंमध्यबलेविनष्टेकष्टंप्यपाष्टारिगतेऽप्यसौख्यम् अत्रवर्षलग्नेशोजन्म
न्यपिपूर्णबलोपेक्षितइत्युक्तंतेजसिंहेन लग्नेश्वरेऽब्दजनुषोरपिपूर्णवीर्येनीरोगतामतिमहत्त्ववपुस्सुखा॥
नि लग्नेनथदृष्टसहितेविभुनाशुभैर्वाभावेषुचैवमखिलेषुफलंविलोक्यम् एवम्पापैस्सर्वंविपरीतंज्ञेयंमिश्रैर्मि
श्रफलंभवेत् केन्द्रस्थितेलग्नपतौनसौम्यैर्दृष्टेयुतेवानवपञ्चमस्थे सौख्यंविलासोविजयोभवेद्धाकम्बूलगेरा॥
त्रिपतौबलाढ्ये लग्नंयदापापखगैस्समेतंसौम्यग्रहैर्नोसहितञ्चदृष्टम् तदानितांतमाद्यम्बहुलंसमाप्नोतिनर्योविवादंकु
जनैर्नराणाम् शुभग्रहाःकेन्द्रगताबलाढ्यानितान्तसद्धार्थलाभप्रसुकार्यसिद्ध्यै। पापग्रहाःपञ्चमकेन्द्रगावादारिद्र्य
दुःखायभवन्तितत्र सौम्यैर्ग्रहैरुपचयोपगैस्तैस्समस्तैर्लग्नात्तथाहिमकरात्सबलैर्नराणाम् स्युर्धनानिविविधानिविला
सहासंसौख्यागमन्निखिलयोगजनात्पृथिव्याम् समरसिंहः लग्नेशेकेन्द्रस्थेशुभग्रहेलग्नगेशुभैर्दृष्टेलग्नात्त्रि
कोणसंस्थेसमन्देहस्यचन्द्रमूर्धशिले जातकलग्नाद्वर्षेषष्ठेन्येवादशाग्रहैःक्रूरैः दृष्टेयुतेचवाच्यन्तद्वर्षेनशु
भमन्ययोगेपि जन्मनिपापेवर्षेलग्नगतामुन्थहानहिश्रेष्टा क्रूरयुतदृष्टचन्द्रेलग्नस्थेवाशुभम्बहुशः लग्नात्सप्ता॥
ष्टमगेभौमेवर्षेनशोभनंवाच्यम् जीर्णताजिके उदितौलग्नपोलग्नमध्यस्थेसर्वैर्ग्रहैरीक्षितम् सार्वभौमस्तदायोगोम॥

हो॰ रे॰ उ॰ ३

हाभाग्यस्य जायते यद्राशिजो नरस्तस्य समुदेति पतिर्यदा राशीशस्योदयो वा स्यादुदयस्तत्र वत्सर उदितः स्वोच्चगो
वापि राशिपो लग्नपो थवा शुभं तद्वत्सरे तस्य कुर्याद्युक्तोथवा ग्रहः लग्नेशो वीक्ष्यते लग्नं वीक्ष्यते च शुभग्रहाः तदा देह
स्वं विद्यात्‌ लग्ने लग्नेश्वरो थवा लग्नं लग्नेश्वरः पश्येद्वाव पश्यति भावपः तावुभौ भावगौ स्यातां तदा तद्भावजं सुखं स्वे
त्रस्थो लग्नपतिर्लाभ येन युक्तः शशी श्रेष्ठो धनाधिपश्चेत्स्यात्तदा श्रेष्ठ फलाप्ति कृत्‌ केंद्रगो यदि लग्नेशः शुभो दृष्टः
शुभैरपि त्रिकोणलाभगो वापि चेद्राज्ये क्षेमकारकः जीवेन्दुपंक्तुरयुते लग्ने हानिर्भयं नृपात्‌ षष्ठे लग्नाधिपो नूनं
यस्य रिपुर्भवेत्‌ अष्टमो मृत्युकृच्चैव व्ययगो व्ययकारकः लग्ननाथे विनष्टे स्याद्धि नष्टः वयवः पुमान्‌ तेजो वर्णादिकं
नष्टमुद्दिष्टं निखिलं शुभं लग्ननाथो राशिनाथः केंद्रनाथो थ भावपः उदेति यत्र मासे च तन्मासे तत्सुखं बहु उदितौ
वुत्तमे भागे राशिलग्नपती स्थितौ केंद्रे वासु शुभा दृष्टौ तदा श्रेष्ठं फलं स्मृतं यस्मिन्गेहे लग्नपतिस्तद्दीशः स्या
च्छुभे गृहे शुभकार्यस्य सिद्धिः स्याद्धि परीतेन संभवः नीच स्थितेन चास्तमितेन श्रमशुभ संस्थितेन या लग्नेश भपतो
कार्येमशुभं तत्र सिद्ध्यति लग्नकार्यपयोर्योगः शुभयोः सिद्धिकृद्भवेत्‌ पापयोश्च तयोर्योगो अस्य कार्यं करोमनः हि
स्याजः लग्नान्पंचमं तस्मात्सुएयभवनतस्तनुः स्यात्तत्र ये यदा सौम्याः सुखसंपत्तदा भवेत्‌ स्वोच्चं तत्र यदा सौम्या — म
स्तत्र राज्यं महासुखम्‌ स्वोच्चलग्ने स्थितं तु येसो स्ययो षित सुने भवेत्‌ व्योम्नि राज्यं तहे सम्यक्‌ विचार्य फलमादि — ३

शेत् यात्व: जन्मांगाब्दपति:समानतनुपतिर्वोब्देभवद्यङ्गास्तत्रैशेनकृतेन्यशालयुतिकस्तन्माप्तिरश्चेच्छुभ: यद्य
भावनृपोथवासहमपोवर्षाधिनाथेनवालग्नेशेनकरोति चेद्युतिमिहास्याप्तिप्रदोहायने लग्नेश्वरे वा शरदीश्वरे वा वी
र्यान्विते सौम्ययुते स्थिते च शरीरसौख्यम्बहुदु:खम् पृष्ठस्थितेनन्यतिना च युक्ते जन्मलग्नपतिरुत्तमवीर्यो
यद्गृहे जनुषि तत्र च हर्षे तेन वा सहित अस्य च लब्धि स्तद्य याङ्ग सुखमब्दतनोस्यात् भावाजन्मनिहायने स्वफ
लदा: सौम्यैः स्वपत्यायुताव्यालाव्यस्तफलाश्चतन्यरिहठसादास्तमेशोपि च एवन्वापि विलग्नमब्दतनसुखञ्च
क्रम्विधायात्रतदुष्टादुष्टखगाश्रयात्तदिनतो नृपाच्छुभन्वाशुभम् स्तत्तोयद्भवनेशुभोब्दसमयेतदुमेतोदाङ्गतो
मुन्यातोपितदाप्तिहत्सतिकर: क्रूरोथवर्षेश्वर: यद्वा वेसहमतिवीर्यसहितोलग्नेश्वरेणापिवातन्येनाथकृतन्य
शालयुतिकस्तन्माप्तिकृद्धायने तेज:सिंह: वर्षाङ्गपोजनुषियद्गृहगोवलीस्याद्धर्षे च लग्नमथतद्गृहमाश्रितश्चेत्
तद्भावजङ्लुफलं सकलन्ददातिचेत्थं सदात्र मुथहाब्दपतीविचिन्त्यो अथवर्षलग्नेशफलमाह समरसिंह:। यदि
लग्नेशस्स्युर्योदुःखव्याकुलत्वपरवशतेयदि सोमस्तु परान्नभु क्त्वाथोनाश्रयो विगतधातु: भौमे लग्नाधिपतौ सर्ववि
रोधी विवादकृद्रोगी सौम्ये च पतौ विद्यावुद्धिप्रभृतीनि जायन्ते गुरुस्सिते योष्ट्रपतिवे सुखानि पूर्णानि सर्वाणि मन्दप
तौ वैकल्यहाहृद्रोगविकारा:स्तुभानिसुरिति अत्र विशेषमाह हिल्लाज: जन्मनियेवलयुक्ताहीनवलाद्यास्तथावर्षे।

हा नेवर्षपूर्वभागेशुभफलदाश्चांतरेत्वशुभाः येत्र्चजन्मनिवलहीनावर्षेवलसंयुताः खेटाःजेवर्षेचरमभागेशुभफलदा
र॰ पूर्वभागके त्वशुभाः उभयत्र येवलाढ्याः संपूर्णेत्वेशुभप्रदास्तेसुः उभयत्रवीर्यरहितास्तेवर्षेनिष्टदाः सकले॥ अ
७ थलग्नभावस्थितानां सूर्यादीनां फलं ताजिकपद्मकोशे अथप्रवक्ष्येयवनादितत्वं तन्वादिगानां रविपूर्वकाणाम्॥
४ सामान्यतोभावफलं खगानां कौतूहलं दैववि दांहिताय रविर्लग्नगोवातपित्तं करोति कलत्रांगपीडां शिरोर्त्यस्तिरोगम्।
विवादस्त्वनानोभवेद्गुप्तचिन्ता दृशोनेष्टकारीभवेद्दायनेस्मिन् १ तनुगतस्तनुते रजनीकरो विकलताञ्च कफज्वरपी
डनम् भवतिपापखगान्वितदृग्यदा तनुविनाशकरो वलवर्जितः २ धरणितनयलग्नेस्याद्व्रणोवातपीडा भवतिरिपु।
विवादो नेत्रशीर्षेचरोगाः ज्वरवमनविकाराद्दंगनागेच कष्टं नृपभयमथलोहाद्वग्नितो वा भयंस्यात् ३ रजनिकरसुतः
स्याल्लग्नगोहायनस्थः वहुलवलविवृद्धिर्योषितांचापिसौख्यम् भवतिरिपुविनाशो भूपपक्षाच्चलाभो धनजनसुख
कारीमित्रलाभं करोति ४ जीवेलग्नगते हयांवरसुखंप्राप्नोतिवद्धिस्परां राज्यात्सौख्यसमागमंचवहुलव्यापार
तस्साज्जयः कीर्तिश्चापिविवर्द्धनेरिपुजनानश्यंत्यवश्यंतथा जायासौख्यमथापिमौक्तिकधनंहेमस्य लाभोभवे
॥५ तनुस्थानगोभार्गवश्चेदिहस्यात्प्रतिष्ठाविवृद्धिं समृद्ध्यागमंच रिपूणांविनाशं तथाभूपमानं जयं भूषणाढ्यं नराणं राम
करोति ६ मूर्तिस्थितोरविसुतःसुतलाभकारी स्वोच्च ७ स्थितः स्वभवने १०।११ चकरोतिलब्धिं शेषेषुवैरिभयदा। ४

युक्तनात्रपीडाजायांगकष्टमथ्यरोगकृदव्दमध्ये७ तमोलग्नगः कामिनीनाञ्च पीडारिपोर्भीतिचिन्ताव्ययोव्यग्रता
चशिरोर्त्तिश्च भूपाद्भयम्मानभङ्गन्तथानेत्रपीडाङ्गरोगोहिवर्षे ८ केतुफलंसर्वत्र राहुवद्न्ह्येयम् मणित्थः बहुचिन्तात
थोद्वेगशिरोक्षिमुखपीडनम् बहुरोगोङ्गनापीडावर्षादौलग्नगेरवौ १प्रक्षीणश्चन्द्रमाक्रूरश्चाक्षीणस्सौम्यएवच सौ
म्यदृष्टस्तथासौम्यः पापदृष्टस्त्वशोभनः शुक्लाष्टम्युत्तरदलाद्यावत्कृष्णाष्टमीदलं तावच्चन्द्रमसश्शीतांशुः प्रोक्तस्था
नेषुशोभनः लग्नेशीतकरेपुंसाम्श्वासकासादिपीडनम् वदनाक्षिविकारैश्चपीडितः कफरोगतः २ मूर्द्दवक्त्रादिरोगा
श्चकलहश्चधनक्षयम् रक्तपित्तप्रकोपश्चकुरुतेलग्नगः कुजः ३देहेसौख्यन्धियोवृद्धिन्नृपमानंधर्म[illegible]मम् तेजोधै
र्यस्यवृद्धिश्चवर्षेसौम्येविलग्नगे ४ सौख्यम्पुत्रकलत्रादेर्वपुरारोग्यसम्पत्ती लाभंसेवासुखम्भूपमानलग्नगेगु
रौ ५ सौख्यलाभप्रमोदश्चकुलवृद्धिर्भवेन्नृणाम् मानम्भूमिपतेर्दैत्येज्योलग्नगोयदि ६ कफमारुतकोपश्चशिर
रोज्वरपीडनम् दुष्टदेहव्यथाचक्षपीडावर्षेलग्नगतेशनौ ७॥देहेमरुक्तनापीडाकलहश्चविभवक्षयम् पुत्रमित्रा
दिकष्टंराहौवर्षेविलग्नगे ८ इतितनुभावविचारः १अथधनभावविचारः तत्रधनभावेकिञ्चिन्तनीयमित्युक्तञ्चएडे
श्वरेण माणिक्यमुक्ताफलरत्नधातुवस्त्राम्बरस्वर्णरूप्यादिसर्वम् रौप्यादिधान्यंक्रयविक्रयादिसाधारणन्तत्कथितं
द्वितीये २ अत्रधनभावश्चेत्स्वामिसौम्याभ्यांदृष्टोयुक्तोवास्यात्तदामाणिक्यमुक्ताफलरत्नवस्त्राम्ब ॥८॥ ५

ता॰ ज॰ ५

स्वर्णादीनामागमात्सुखमप्याहितस्सुखंक्रयविक्रयाद्यनागमः धन्यआपारादितोलाभः क्रूरैः सर्वैर्विपरीतं मिश्रैर्मिश्रं
योगाः वर्षतंत्रे वित्ताधिपो जन्मनि वित्तगोब्दे जीवो यदा लग्नपतीत्थशाली न स्याद्धनाप्तिः सकलेपि वर्षे क्रूरेशाल।
धनधान्यहानिः यावच्च तज्जन्मनिधनभावस्थगुरोर्योगतेकः यदि द्वगुरुर्धने जनीशरद्दिसारपितत्रतनुनः सुख।
स्युनौतदा धनं बहुलस्यादिति निश्चितं वदेत् ताजिकसारे सुथशिले विनैवयोगोर्कः वित्तेश्वरो जन्मनिद्वपूर्ज्यावर्षे
नस्थोधनलाभकृत्स्यात् वर्षाधिनाथेन युते सितोवाजीवस्तथा वर्षपतिर्वलाढ्यः धनपतिः क्रूरगे धनगोधनं
सुखाधिपपूज्यसमन्वितइति वर्षतंत्रे जन्मन्यथो वलीकीज्योःऽव्दे शोवलवान्यदा तदा धनाप्तिर्वहुलाविनाया
सेनजायते एवंविधोगुरुर्धनभावे चेद्भवतितदाविशेषणोत्तमफलमुक्तं यादवेन जनने धनहर्षफेगुरौ शरदीश्वरो
रदीक्षितं धनम् धनगेहगतेनथा धनैर्वहुभिः सेव्यइहार्थवान्नरः वामने न गुरो धनभावे दोषं विनैव यो
गः गुरुर्वर्षाधिपत्येचसवलत्वच विभूति धनाप्तिमहतीतत्रवर्षे भवतिनिश्चयात् एवं विधे सितेसौम्येऽथवा
धनं भवेत् धनस्थाने शुभयुते धनाप्तिर्वहुधाभवेत् निर्वले पापयुक्ते च धनहानिस्तु जायते वर्षतंत्रे एवं
योजन्मन्यब्देतद्भावगो गुरुः लग्नेशेनेत्थशाली चेतद्भावजसुखम्भवेत् तथानुविधेपुष्पेतद्भावमब्देऽव्द
: तदा तद्भावजसौख्यमुक्तं ताजिकवेदिभिः सूनोधनप्रदः स्वेदाधनाधोशश्चेनो यदि वर्षेनेत्थ वित्तनोश्चा

से पापवारदौ एवं समस्तभावानां सूत्रोनाथाश्च पोषकाः वर्षेनश्च बलात्तेषान्नाशाय्योत्था विचक्षणैः लग्नवित्तप्राप्ते
गो वित्तसौख्यविलासदः वामनः योगे लग्नेशवित्तेशौ वित्तसौख्यं न जायते अत्र वर्षेन च लग्नेश धनेशयोर्योगः शु
फलद उक्तः वामनेनाशुभफलद उक्तस्तत्रान योर्व्यवस्था एकराशौ तयोर्मुथशिले शुभमफलम्मूसरिफे अशुभफ
नदुक्तन्तेज सिंहेन स्वाङ्गेशयोर्मुथशिले सुखनोर्थलाभोनैस्त्वव्ययोत्तनुपेन धनपे सराफादित्तिसमरसिंहः जन्म
चैतामजन्मनि षष्ठपत्नोन स्थिते च वर्षानः लघुवित्त सलाभस्स्या देवं भौमभवेद्रोगः यादवेनतुजन्मनि षष्ठभाव
बुधस्य योगोक्तः जनने शशिजे रिपुस्थित शरदीहापि गतेऽब्दके धनम् लघुभूमिसुतेन तथा विधे निजधातुस्यगदो
निरूपितः वर्षेशे सनि शुक्रे धनगे सौम्ये सितेच भूरिधनलाभः सौम्येप्येवं सबले व्यवसायज्ञान लिखननतो वित्तम् ॥ वित्त
स्थिते गुरौ स्याच्छुभयुतदृष्टे धनी च बहुसेव्यः मुथहाराशिं जन्मनि पश्यन् वर्षे पिताहशि विशेषात् मातुस हमे ज्ञजी
वे शुक्रे वा सौम्यदृष्टियुजि स्वकुलोचितं स्वविज्ञराज्यं भूपस्तरं भवति मन्देच धनोपगते धनव्ययो भीः सत्तिश्च
कार्याणाम् गुरुयुक्ते भ्रातृसुखं शुभदृष्यानस्सभूतयोभ्रातुः रन्ध्रे द्वितीयके वा गुरौ च पापार्दिते हानिः हद्दाधिप
तौ जीवे शुभदृष्टियुते धनप्राप्तिः विपरीते धनहानिर्मन्दस्थाने गुरौ न थाप्येवम् द्विपदं त्वनुष्यदं वा विचार्यं ॥
त्रिप्रहोक्तधातुस्त्व धनसुहदादि ग्रहाणां यथोक्तकार्यं त्र्ययोते याः धनलाभस्य च प्रश्ने लग्नेशनेन्दुना च नौ थः कु

हलेपरीत्यशालंशुभयुतिदृष्टोभवेल्लाभः लग्नेशधनेश्वरयोर्नैकत्वेवान्यमातुषाल्लाभः पमयोर्योगेपितथाशुभयुतेवा
धनेभई क्रूरग्रहैर्हनस्थैर्दूरेलाभोन्यदासारशुभं क्रूरसुधशिलेचतयोर्म्रियतेप्रष्टाकथविदपिवामनः गुरुर्जन्म
नियदाशीतद्राशौवर्षलग्नेगो जायतेवित्तनीरुक्शुभस्वामियुतेस्थिते जन्मन्यर्केलग्नगतेऽब्देधनस्थेधनंभवेत
गुरौपापार्दितेरंध्रेधनस्थेवानृपाद्भयं सक्लेऽब्दपतौरेचलिपित्तानोद्यमेर्हनम् वर्षतंत्रे जन्मलग्नगताः सौम्याव
र्षेर्थेधनलाभदाः यादवेनतुबुधस्येवयोगउक्तः वित्तिजन्मविलग्नगेऽब्दकेधनयातेधनलब्धिरुत्तमाइति वर्षतंत्रे ॥
ऋर्थार्थेसहमेशोवेन्दुभेमित्रदृशेस्थितो वलिनोसुखतोलाभप्रदोयत्नादरेदृशा मित्रदृष्याशुभयशिलेऽर्थोगायोःसु
खतोधनं नयोर्मूसरिफेवित्तनाशःदुर्नयभीतयः क्रूरयोगेसपणात्सर्वंविपरीतंफलंभवेत् वित्तेशोजन्मनिगुरुर्वर्षवर्षे
शतारधनं यद्भावगस्तमाश्रित्यलाभदोलग्नमात्मनः वित्तेसुवर्णरूप्यादेर्भ्रातारेसहजस्थगः पितृमातृस्थमादि
भ्योवित्तेसुहृदिपंचमे सुहृत्तनयतःषष्ठेरिवर्गाद्धुरिभीतिदः स्त्रीभ्योद्यूनेऽष्टमेमृत्युरर्थहेतुः पथोक ९तो रव१०
रेर्नृपकुलादाये ११त्ये १२ व्ययदोभवेत् यादवः तनुगेसवलेजनोधनेशरदर्केतनुपेत्यशालिनि शुभदृष्टयुतेतुंग
गेहगेबहुवित्तंनिजवंशजंनृपात् जननाब्दकयोर्धनेनमोगसन्निदव्ययसौम्यदृग्युतः जीर्णेनाजिके चेद्विलग्नप
तिर्वापिधनपस्यागमोभवेत् तदानधनलाभःस्यादुतहानिर्भवेद्धुवं धनेलग्नपतिर्द्यूनेवित्तपोधनलाभकृत् धनेशुक्रे

द्गुरवो यदा लाभेन हि मन्दा चरराशौ लग्नगते पापे च समवस्थिते न्रर्थीनामादिशेद्धानिं तत्र वर्षे सुनिश्चितं तेजःसिं
हः अर्थे गुरौ जनुषि तद्दृशि वा नृपादेः प्राप्तिस्सदा गगशुभेद्दनगे च वर्षे सौम्यग्रहो जनुषि पूर्णबलो धने चेत्तत्र स्थि
तोऽब्दसमयेपि तदा धनं स्यात् द्रव्ये च वीर्ययुजि किम्बहुधा धनं स्यात् द्रव्यस्य हानिरधमेऽखिलमित्यमूत्यम् भानौ तनौ यु
जि सिते च नभः स्थिते ऽब्दे स्याज्ज्ञगतयुग्मुखशिले विभुतास्वमानात् मन्दोऽब्दपोऽब्दसमयेपि मृतावसौम्यदृग्भुक्तिभाग्मृति
करस्तनुपेत्यशाली उत्तरतन्त्रे शीतांशुलग्नेश्वरवित्तनाथाः परस्परं संयुतवीक्षिताश्च धनत्रिकोणोदयगा यदा
सुस्तदार्थलाभम्प्रवदन्ति नराणाम् शशांकजीवद्युतसितावलाढ्या वित्तायधर्मात्मजकण्टकस्थाः स्वोच्चादिगास्सुते च
पापयुक्ताः कुर्वन्ति लाभम्प्रचुरं सुखौघम् शीतांशुवित्तेश्वरलग्नपानां कम्बूलयोगे प्रचुरोऽर्थलाभः लग्नशवित्तेश्वरयो
श्च नक्तयोगोऽन्यमर्त्याद्धनमेति पृच्छकः वित्तस्थितंद्वाद्यमयारव्ययोगद्वयोश्च पापाहितयोर्न वित्तभाक् क्रूरैर्द्धनस्थैश्च शु
भदृष्टयुक्तैर्दूरे विरादस्य धनस्य लाभः पापेक्षिते वित्तगते च पापैर्धनस्य नाशश्चिरसञ्चितस्य लग्नेशवित्ताधिपती
शालो यस्मिन् हि भावेषु भवीक्षितः स्यात् तन्व १ र्थे २ भ्रातृ ३ सुहृ ४ त्सुता ५ रि ६ जायासु ७ तद्वारत ८ तिलाभम् ९ ध
र्थ धर्मोद्गगत १० सितौ शालाभेस्तमित्रा द्व्ययगे व्ययादिः लग्नेशवित्ताधिपतीत्थशालेरंधे धनाप्तिर्वधबन्धरूढात्
नेश्वरो लग्नगतः कुटुम्बे २ लग्नेश्वरस्याद्धनगेन राणाम् लग्नार्थपौ वित्तगतौ विलग्ने वित्तोदये शोऽस्तु [illegible] तः

ता॰ र॰ तृ॰ ७

लग्नेशवित्ताधिपती विलग्ने निरीक्ष्यमाणौ गुरुचन्द्रमाभ्याम् शुभौ च तौ वीर्ययुतौ विशेषात् प्रष्टुः प्राकु(?)र्युः प्रचुरार्थलाभं
वित्तेशजीवस्सितइन्दुजो वा पूर्णांशशांको वृषकर्कमाश्रितो निरीक्षितो वा सहितः शुभग्रहैः पापैर्विहीनो गगना
र्थलाभगः प्रष्टुः प्रभूतार्थसुखास्पदप्रदः देवेज्यचन्द्रात्मजभार्गवानामेकोपि तुङ्गे स्वगृहे बलाढ्यः लग्ने धने कर्मणि
वा त्रिकोणे स्थितः प्रकुर्यात्सहसार्थलाभम् अथ धनभावस्थितानां सूर्यादीनां फलानि पश्चकोशे कुटुम्बाद्विरोधो नृपा
द्भीतिकष्टं धनानि हीनस्य रवौ मानवानाम् पशूनाम्प्रपीडा हरेश्चापदस्सुस्तसौम्यान्वितो द्रव्यलाभं करोति १ कुटुंबा
च्च मित्र पक्षाच्च लाभं न्यनाढ्यमन्यनस्य शशांकः प्रकुर्यान् रिपूणाम्विनाशन्तथाने च पीडा भवेद्वक्रमध्ये नु पापसौ
ख्यकारी २ धनस्थो धरण्यात्मजो द्रव्यलाभं शिरोर्तिस्तनाभ्याम्विशेषं करोति नथोदर्थव ह्लेभयं शोकमोहौ कलत्रेषु सिरोगं
करोति नीहवर्षे ३ धनस्थः सुतः स्यात् शशीतरस्य भवेद्द्रव्यलाभः कुटुंबाच्च पश्च रिपोर्नाशनं मानकीर्त्योर्हि लाभः प्रतिष्ठा
धिकाहायने स्यात्सुखं च ४ कुटुंबराशौ च गते सुरेज्ये धनादिभोगान् लभते मनुष्यः चतुष्पदानाञ्च समागमः स्यात्त
त्हायने भूपजनाच्च लाभः ५ धनस्थे कवौ धान्यलाभो धनाप्तिर्भवेन्नलेकुजातेः सुखसम्पदाच्च नरो राज   भवन्म
त्रवर्षे पशूनां हयानां गृहे स्यात्सुखं च ६ दिवानाथपुत्रो धनस्थो धनानां विनाशं विधत्ते कुटुंबाद्विरोधम् प्रकु   २   राम ७
र्यात्प्रपीडां कफोत्तिश्च वर्षे भवत्सर्वदैव ७ जनापवादस्व कुटुंबगर्ध्वेतमस्तथा भूपभयं करोति नेत्रोररक्ष्यात्विभ

ह्नापहारस्त्वभयंतथाब्दे ८ मणिस्थः रिपुराजानलेभ्यौरेर्विवादस्त्विभवव्ययम् कुटम्बकलहस्त्वर्षेद्वितीयोभास्करोयदि
१२ ष्टस्थानगतसौख्यस्यनाप्तिश्चेतवस्तुनः शरीरस्यरमारोग्यंद्वितीयेरजनीकरे २ वह्निचौरनृपादिभ्योभयंवाविभवस्य
यम् दृशोरुक्कामिनीकष्टंधनस्थेधरणीसुते ३ शरीरन्निरुजन्नित्यन्द्रव्यलाभोभवेन्नृणाम् इष्टस्वजनजसौख्यंरोहिणेया
कुटम्बगे ४ धनलाभन्तथारोग्यम्प्रमोदोवंधुवर्गतः प्रचण्डेस्तदृशम्भोगन्देवेज्योधनगोभवेत् ५ धनलाभसुहृद्वृत्तिः
स्त्रीसुखशत्रुसंक्षयम् कान्तिवृद्धिर्नृणान्देहेदैत्येज्योधनगोयदि ६ पीडावक्त्रेतथानेत्रेधननाशोनृपाद्भयम् पुत्रजा
यादिकष्टन्त्वद्वितीयेरविनंदने ७ धनव्ययमनारोग्यंचिंतावस्थादिपीडनम् वक्त्रेलोचनपीडाचधनस्थेसिंहिकासु
ते ८ इतिधनभावविचारः अथसहजभावविचारः तत्रसहजभावेकिंचिंतनीयमित्युक्तंचण्डेश्वरेण भ्रातानुजस्तत्रसमृ
द्धिलाभभृत्यादिमार्गेचवदेच्चकर्तुः यात्रादिचिन्तानिनयंसमस्तंपर्यायमेतत्कथितंतृतीये अत्रापिसौम्यस्वामियुतदृष्टे
पूर्ववद्विचारः॥वामनः॥सूर्येसितेवाचयेशसहजेभ्रातृतःसुखम् शुभदृष्टधनैःसार्धकलहःपापवीक्षिते शुक्रेदग्धे
राकरकः नेःसाद्वेकष्टदफलं जीवेसहजगेसौख्यंसोदराणांप्रजायते अत्रजीवेतृतीयभावेयुतराकुलतावसा
राणान्त्वेतिसमरसिंहोक्तदुष्टफलंनिर्वलगुरोर्ज्ञेयः तदुक्तंपारस्वेनधिषणेसवलेसमाधिकारेसहजस्थेसहजोत्थसौख्य
मस्मिन् अशुभासितयुक्तेविनष्टदग्धेसहजाव्याकुलतातिदुःखिताच भ्रातृसौख्यंविलग्नाद्दनाथयुक्सहजेश्वरेविधौ

सहजेोसारे भ्रातॄणां हर्षिर्भवेत् तत्र स्थितो बुधः सौम्ये स्थितोनुजविह्दिकृत् भ्रातृसन्दोस्वरेनं स्तेनुज नाशः सदा भवेत्
तस्मिन् वा पुष्टिते वीर्ये युते भ्रातृसुखं भवेत् तेजसिंहः स्वस्वामिसौम्ये स्थिति भ्रातृगेहे लग्नाधिनाथेन निरीक्षितो वा
न्हे त्रिकोणायगतेन दीशे सुखं समुन्थे सहजप्रकल्पम् लग्नाव्द्भुवस्मुथशिले सहजेन दीशे सौम्याहि सोदरगणे युत
स्य दायी वादस्तु मूसरीफतो त्रमिथ्योस्तु भे से सारे विधौ सहजगे सहजातुरत्वम् जन्माव्दपोस्तु सबलो न च हृष्टिराप्तो स्वगुरो
सहजेः खिलबंधुयोगः युक्ते निजेश सहमे सहशाव्दपः स्युः भ्रातुर्पमौ सुभयुतेतु निजेशनाशात् अस्ते तृतीयपतितस्त
नुपेव्द्पे वा वादो मिथस्तपरभावपते रपीत्थम् भावोस्वरे जनुषि नादृशि वापि वर्षे तत्स्थे शुभे स्थित सुते सहजेषु सौख्य
समरसिंहः सहजपतौ सहजस्थे धिकारवर्त्तिलग्नपस्य मुथशिलि निवर्षपते वा सोदरयोगात् प्रीतिर्द्वयोः सौख्यं वर्षे
तस्मिन् क्रूरे सराफे कलहः शनौ भौमस्य १।८ गे गुरुः त्वर्षेश ६ सूज्यतुजे मांद्यं वदेत् सहजगे स्फुरमा क्रूरे सेशरा फेतूर रहश
लग्नेशाव्देशयो सहजे शनेशराफयोगे मंदर्सगे १०।११ सृजितु धेकुजर्से सहजे शुभैः युतेक्षिते सोदराणां प्रियः
खव बुद्धीर्यान्विते तु गृहगो भृगुजोऽधिकारी सूर्यव्दयोः सहजबंधुगणस्य हृष्टो अन्तते जसिंहेन ग्रहाणां स्थानानुक्रा
स्थानेकुजध्रुके इति जीर्णताजिके जन्मलग्नाव्दलग्नेशो बुधयुक्तो बलान्विते सहजे सहजात् सौख्यं गुरौ चैव फलं वदेत्
क्रमः तत्न्यातिवापि च यदि सौम्यग्रहे स्थितः निराकुलस्तदा वन्धुर्दुष्टः क्रूरग्रहे स्थितः रिपौ विक्रमप स्थितेत्र कूहे शीघ्र
सनुषमो सहजातदोष्ठे तत्स्थानगे तनुजभय सहजे महीजे॥ स्थानगचशशिनो बलिनो ऽद्कालसूतौ च बंधु सहजोपचयादि

पः भ्रातृपेक्रूरदृष्टेवाभ्राता रोगेन पीडितः सहजाधिपतिः केन्द्रेवली सहजसौख्यदः सहजे पापसंयुक्ते सौम्यदृष्टेतु।
जेभयम् एवंञ्चभ्रातृसहमेफलंत्रैपंप्रयत्नतः अधिकारीभृगुर्वर्षेसर्वेवाचन्द्रसंयुतः वर्षेसाधयेत्कुत्रापिसहजानां
सुखप्रदः यादवः अशुभास्थितयुतेसरोजबन्धोसतिदग्धेस्वपतोनतेनदृष्टे जननीसहमेशदृष्टिहीनेव्यसनंबन्धुषुनू
नमत्रवाच्यम् जनिबंधुपतोसमाविनष्टेजननीसद्मपताववीहनष्टे खलखेचरयोगदृष्टिहीनेव्यसनंबन्धुषुउग्रएववा
च्यः जनिबन्धुगतेव्दबन्धुगेस्मिन्सबलेगाव्दपतीन्थशालयोगे परदेशगबन्धुयोगसौख्यं खलदृष्ट्यासुसरीफकेवलिस्तैः
जीवास्फदेव्देसहजेसुरेज्येवलोन्कटबन्धुसुतादिहर्षाः सक्रूरयोर्बन्धुभसद्मयोर्वादग्धेशयोस्स्यादिह्यसनाप्तिरेषाम् सहजाधि
पतोच केन्द्रगेसहजेवासहजान्सुखंप्रदिशम् सचबन्धुसमाङ्गसौम्यखेटाधिकृतोबन्धुजसौख्यमस्यवर्षे सहजस्यतुसो
म्यपापयोगात्सहमेशसशुभेपिसौख्यमेवम् उत्तरतन्त्रे दुश्चिक्यनाथस्सहजस्यपश्चेत्सौम्यास्तृतीयंसहजेश्वरञ्चप
श्यन्तिनान्येत्वशुभास्तदास्यस्वस्थः प्रवाच्याः खलुबान्धवाश्च षष्ठेशदुश्चिक्यपतीन्थशालेषष्ठेस्थितेवासहजेश्वरेवा
तृतीयगेषष्ठपतोचपापेक्रूरेक्षितेवासहजागदान्तो: अथ सहजभावस्थितानांसूर्यादीनांफलानिपद्मकोशे तृतीयगो
तृतीयगेषष्ठपतोचपापेक्रूरेक्षितेवासहजागदान्तोः अथसहजभावस्थितानांसूर्यादीनांफलानिपद्मकोशे तृतीयगो
कोपिसहोदराणांपीडांकरोत्येवहिवर्षमध्ये पराक्रमंराजक्रियाञ्चलक्ष्मीरिपुक्षयंकान्तिविवर्द्धनञ्च १ तृतीयस्थितःशी
तरश्मिर्यदास्यात्तदासोदराणांभवेत्सौख्यकारी धनाप्तिञ्चपुण्योदयंगुप्तसौख्यंप्रतिष्ठाविवृद्धिंकरोतीहवर्षे तृतीयस्थि

ने स्मासुनेवान्यवानोभवेदंगकष्टंसुखंवाहनानां रिपूणांविनाशस्तथाद्रव्यलाभोनृपान्मित्रपक्षाच्चयोहायनेस्मिन् ३ श
शिसुतः सहजेयदिसंस्थितस्सकलतापविनाशकर सदा भवतिमानविवृद्धिरथोयशस्तनुसुखंचकरोतिधनागमम् ४ तृ
तीयसंस्थः सुरराजमंत्रीभूपाज्जयंकीर्तिविवर्द्धनञ्च शस्त्रावराणाञ्चतथाधनानांकरोतिहर्षंमहतींचवर्षे ५ भृगुस्तृतीये
हिसहोदराणांसुखंप्रकुर्याद्विविधैःप्रकारैःअर्थागमंकीर्तिविवर्द्धनञ्चजनोपकारञ्चकरोतिवर्षे ६ रविसुतोभवतीहतृती
यगोरिपुविनाशकरोहिधनप्रदःभवतिभूधनलाभकरस्तदास्वजनबंधुविरोधकरश्चसः ७ शशिविमर्दकरस्तुतृतीयगोधन
सुतञ्चराजसमन्तरं प्रकुरुतेपशुवाहनसंयुतंसहजपीडनमाशुकरोत्यसौ ८ फणिस्थः राजमानंतथारोग्यधनलाभरिपुस
यम् सर्वोपक्रमसिद्धिश्चतृतीयेऽब्दे दिनाधिपे १ सुखंलाभंभयंपुंसांधनागममनुक्रमात् धर्मवृद्धिर्भवेत्पुंसांतृतीय
स्थेहिमद्युतौ २ नृपमानधनप्राप्तिरिपुनाशोनिरामयं गेहेमहोत्सवंनित्यंतृतीयेभूमिनन्दने ३ लाभालाभंसुखंदुःखंशत्रुमि
त्रैश्चसंगमम् वर्षकालेयदाचान्द्रिःसहमेकुरुतेनृणाम् ४ तृतीयेऽल्पसुखंलाभंसुहृद्बंधुसमागमम् नृणांसोपप्लवः।
सौख्यंसेवायामश्चसुखंगुरौ ५ तृतीयस्थे सुखंपुंसांधनव्ययउपद्रवः विवादस्स्वजनेसार्द्धं वर्षेदैत्यपुरोहिते ६ सर्व
दुःखादिमोक्षश्चराजमानन्धनागमम् वर्षकालेयदासौरिस्तृतीयेकुरुतेनृणाम् ७ राजमानन्तथैश्वर्यमारोग्यंविभवागम
म् शत्रुक्षयसुहृत्सौख्यंराहौवर्षेतृतीयगे ८ इतिसहजभावविचारः अथचतुर्थभावविचारः तत्रचतुर्थभावेकिंचि

ननीयमित्युक्तं श्वपेडे स्वरेण गृहं विधानं विवरप्रवेशो लतौषधि क्षेत्रखलादि वापी मित्रन्यूनत्स्त्री परपुम्प्रयोगो गमागमौ
यानसुखादिकञ्च स्थानच्युति लोभगृहप्रवेशो बुद्धि जैनित्री जनकश्च नदन् देशादिकायोण्यपि लाभमस्य विचिंत्यमेतनु
चतुर्थभावे ३ अत्रापि विचारः पूर्ववज्ज्ञेयः याद्वः अर्के च चन्द्रे सखले चतुर्थे पितुश्च मातुः क्रमशः प्रपीडा सूर्येन्दु प
स्थानगे नर्क जेत्रनाभ्यामिवरोधो ह्यपमाननाच जन्मस्थे सूर्ये चन्द्रराशिगे शनौ वर्षे जन्माब्दयासु यपत्नी सवी यौं नष्टान्य
भस्येतु ससौम्यमस्तु सुखं तयोस्स्यात्सुखं विलोमादर्केन्दु मेन सुखमीज्य काव्ययोः भे स्थाने सूतो भवेद्यो हि तु केन्द्रके चन
स्मिंस्तु मंदारसुने विशेषात् पित्रोर्वा प्यास्या दथवा द्रोगहक्षेत्रादिकानामिदमेव मूल्यम् तेज सिंहेन जन्म चतुर्थ भावाधीश
स्थनिशनि भौमसुते पित्रोरशुभमित्युक्तं पित्रो रुजो द्वजनुषोश्च सुखेश दग्धेशन्या रयोस्तनसुखेश पदेपि चैवमिति ताजि
कभूषणे कुर्याद्विलुप्तो विजितो रिभीतिम्पितुस्सुखेशस्सहमेश्वरो वा जीर्णताजिके सुखसंस्थे सुखाधीशे वा लग्ने शोन्य
शालेके पित्रोस्सुखं मूसरिःफे तयोर्दुःखम्प्रजायते सुखम्प्रपतितु र्येशो तुर्येच सहमेश्वरो मातापित्रोः सुखं तत्र वर्षे भ
वति निश्चयात् मातापित्रोश्च सहमे क्रूरितेमुथ्थहा तयोः दशमस्थानदा दुःखम्पित्रोस्स्या द्यवनाविदुः जन्मकालेनु भवे
ननदी शेवाव्दवेशने दग्धे क्रे शो भवेत्पित्रोर्वा तत्स्थानेऽर्क भूमिजौ वा मनः मातापित्रोः सच्चनाथ्येन स्थे ना शस्त्रयोर्भ
वेन् उदितौ वीर्यसुक्ते च तयो सौख्यं प्रजायते वर्षेतन्त्रे मातुः पितुश्च सहमेनतु पेन्थशालेतुर्ये पिवेन्थमवगच्छ सुखा

हा॰ र॰ ७ १०

निपित्रोः वैरष्टमाधिपतिना कृतमित्थशालं पित्रोर्विपद्भयमनिष्टवर्गे सराफे १ अन्यान्तरे लग्नाधिपेनेंदुना च ॥श्री॥
लंसुखेश्वरः कुरुते सौम्ययुतदृष्टो गृहभूम्यादिलाभदः लग्नेसुखेश्वरश्चन्द्रस्तद्राशौ तुर्यसंस्थितो सौम्ययुक्ते
गृहभूम्यादिलाभदो लग्नेलग्नेशस्तुर्येशो तुर्येवा लग्नतुर्ययो चन्द्रान्वितौ वा सौम्याढ्यौ गृहभूम्यादिलाभदो हायन्
धौ जीवशुक्रौ दृग्गौ स्यातां सुखे वा जीवभार्गवौ निधानस्य भवेल्लाभः कृते यत्नेन वत्सरे. चंद्रार्कगुरुशुक्राणामेकः स्वो
सुखेथवा स्वकीयं परकीयं वा निधिं दद्याद्बली ग्रहः तुर्ये लग्नेश्वरो युक्तो दृष्टो सौम्यग्रहेण वा तत्र मित्रेण संयो
भवति निश्चयात् लाभेशस्य फलं ज्ञेयं पूर्ववन्मित्रसंगमे लग्नस्य स्वामिना दृष्टे मित्रेणाथ संयुते चतुर्थे च नरा
देशसंपत्तिमादिशेत् सुहृद्दृष्टेन संयुक्तो दीस्थिता ह्य चतुर्थभात् गुरुतत्शुक्रैर्युक्ता ह्यावीक्षिता च्छशिना पि वा सु
खवाहनवृद्धिं च वर्षे तत्र विनिर्दिशेत् लाभे वा निधने वापि यदि पापो व्यवस्थितः चतुर्थे च सपापे च नरा दुःखागम
वदेत् हिबुकाजः सुखाधीशस्य दशमेन स्यात् सप्तमकर्मभे शुभे लाभाय सौख्यस्य विनाशायाशुभान्विते सुखभावेशु
भेहेथ शुभग्रहयुतेथवा धनभार्यालाभयोगः शुक्रदृष्टो विशेषतः चतुर्थे क्रूरदृष्टस्तु शुभदृष्टिविवर्जितः धनभार्या
मरणादौ वर्षे प्रोक्तः पुरातनैः अथ चतुर्थभावस्थितानां सूर्यादीनां फलानि पद्यकोशे पक्षोः पीडनं तुर्यसंस्थे रवौ
षेः कर्मणो हानिरल्पन्नतुष्टाः नृपाद्भीतिकष्टं भवेन्मातृपीडा दरे हृद्यपि स्यात्स पीडाब्दमध्ये १ शशांके चतुर्थे च भू

राम॰ १०

यस्स्यात्कृषेः कर्मणो लाभवान्स्यात्सुखी च धनाप्तिं क्रये विक्रये वाब्दमध्ये सुखं वाहनानां रिपोर्नाशनञ्च २ चतुर्थ्यं
जेवन्हि पीडान्तथार्तिं स्यशोः पीडनं व्यग्रतां क्लेशकष्टं कृषेष्कर्मणो हानिमप्येव कुर्यात्क्रये विक्रये चाब्दमध्ये तथैव ३।
बुधश्चतुर्थेः प्रकरोति सौख्यं द्रव्यागमं मित्रसमागमञ्च गोभूहिरण्यादिलभेत्सौख्यमहत्सुखं वाहनमत्र वर्षे ४ सु
रेज्ये सुखस्थे सुखवाहनानां क्रये विक्रये लाभकारी जनस्य भवेद्भूपप्रसादञ्जयो हायनेस्मिन् महालाभदस्यात्कृषेक
र्मणोच ५ मन्मथमदैत्यगुरुस्सुखगो यदा सुखकरः कृषिवाहनयोस्तदा धरणिवाजिसुवर्णसमागमो भवति भूपसमो म
जस्तदा ६ बन्धुस्थानगतो दिवाकरसुतस्स्याद्धायनेकष्टदो भीतिं हानिमुपक्रमे च कुरुते नेत्रोदरे पीडनम् बन्धूना
मथ पीडनम्प्रकुरुते लोकापवादस्तथा मन्दश्चापि भयं पशोश्च मरणं हानिं कृषीणान्तथा ७ हिमांशोरिपुस्तुर्यगो वाहना
नां विनाशन्तथा भूपपक्षाद्भयञ्च कफार्तिञ्च कष्टन्तथा वायुपीडा विदेशे भ्रमं हायनेस्मिन्करोति ८ मणिान्यः इष्ट
सुजनविद्वेषं भयं भूपालसंभवम् चतुष्पदमनुष्याणां भयं सूर्ये चतुर्थगे १ सुहृद्बन्धुकलत्रादिसौख्यञ्चैव धनागमं ॥
गोमहिष्यादिलाभञ्च चतुर्थे यदि चंद्रमा २ देशाटनं च संकष्टं सुहृद्दुःखं सुतस्य पम् कुटुम्बकलहञ्चैव चतुर्थे भूमिनन्द
ने मित्रस्त्रीवस्तुजं सौख्यं चतुरंघ्रि धनागमम् वर्षे चतुर्थगश्चादिं कुरुते नियतं नृणाम् ४ जायापुत्रसुहृत्सौख्यं नृपमानं
धनागमम् भूमिवाहनविद्याप्तिश्चतुर्थे हायने गुरौ ५ नृपमानमथैश्वर्यमारोग्यं विभवागमं मित्रस्वजनजं सौख्यं हाय

नैहिवुके भृगौ ईमानृपक्षे भवेत्कष्टं प्रवासश्च धनक्षयम् असंतोषो राजपीडा चतुर्थे रविनंदने ७ चिंता दुःखं प्रवास
श्च प्रवादः स्वजनैः सह चतुष्पदाः क्षयं यांति राहुर्युक्तो यदि ८ इति चतुर्थभावः ४ अथ पञ्चमभावविचारः त
त्र पञ्चमभावे किं विचारणीयमित्युक्तं वर्णइश्वरेण नानाप्रयोगो विनय प्रबंधा विनेय विद्यात्मजबुद्धि मंत्राः संधानग
र्भोगभवादि किञ्चित्मतासुतास्यं सुतसंज्ञभावे ५ अत्रापि विचारः पूर्ववत् समरसिंहः वर्षपतौ सति जीवे पुत्रे चापत्यसु
त्रतः सौख्यं क्रूरार्दिते च दुःखं भौमे प्येवं फलं ताराके रविबुधयोरप्यवस्थितयोः शुभसंयुते फलं पूर्णं वर्षपतौ सुतसद्
मे शुभदृष्टेऽपत्यसंतोषः शुक्रे सुतसद्मपतौ वर्षेनं स्थानगे च नतु पतिना युतमुथशिले च जनयं युवति प्राप्तिः स्वंवत्सप्रम
माणेन अत्र जन्मनि पंचमसप्तमभावाधीशे शुक्रे वर्षे पंचमस्थे लग्नेशेन कृते इत्थशाले क्रमेण पुत्रस्त्री प्राप्तिः स्यादित्यर्थः
तेजः सिंहः जीवास्फुजित्तुषितत्रगते त्र चाब्दे सौख्यं सुतात्सुखमित्यमिनात्मजे तु एवं बुधे सुतसुखं न च तत्र भौमे चे
वं सुतेश निपदे प्यवलेन दोषः अत्र विशेषमाह समरसिंहः मन्दस्थानगपुत्रेनन्माथ्ये ते धिकारिणि तु पुत्राप्तिः भौमे
न्दुजौ शुभगृहे शुभवीक्षितौ चेल्लाभे सुतेपि च तदा सदपत्यसौख्यं पुत्राधिपे भृगुसुते तु कलत्रगा गनाथेन्यशालकृति
पुत्रकलत्रसौख्यम् ताजिकसारे देवार्चिते जन्मनि यत्र राशौ वर्षे स राशिर्यदि पञ्चमस्थः तत्र स्थिते वर्षपतौ बुधे वा
भौमे पि वा पुत्रसमुद्भवः स्यात् यद्राशिगा जन्मनि भानुसूनुर्वर्षे च तद्राशिगतं विलग्नम् सन्तानकष्टं च कुजस्तु न

स्थो विलोमगः पुत्रहरो निरुक्तः सुतगतस्सुतपस्सवलो यदा सुतसुखं बहुलं कुरुते तदा यादवः सुतेसवीर्यशुभयुक्॥
निरीक्षिते सुतेश्वरे केन्द्रगते बलान्विते तथैव साब्दे सुतसौख्यमीरितं सुतालयपस्याद्विपरीतगे तथा बुधसमाजौ चेत्सु
भा ९ स्थदा १० य ११ धी ५ गतो भवेतां शुभदृग्युतो सुखम् जनुस्सुते शब्दकलत्रगो भृगो तनूपसुख्याख्ययुतो
सुखं भवेत् स्तुतौ पुत्रगतो समात्तनुगतेङ्गेशेन्थशाले बलो द्विकेपुत्रसुखं जनुस्सुतपतौ साब्देखरे द्वेथवाव्य
स्ते वा सुतगेऽशुभे शुभमथो क्रूरार्दिते निर्बले स्तुतौ स्तनुपतौ चदुःखमतुलं सारेपि साब्देश्वरे वामनः पुण्यसद्मनिपुत्र
स्थे पुत्राप्तिः शुभवीक्षिते लग्नपुत्रेश्वरौ पुत्रे शुक्रश्चन्द्रोथवा गुरुः पुत्रदः पुत्रभवनं यदुच्चेसद्गृहे यदि स्वोच्चस्थपाणिव
र्तिते पुत्राप्तिः सुतदा भवेत् पुत्रसद्मेश्वरे नष्टे पुत्रनाशं समादिशेत् तस्मिन्नभ्युदिते पुत्रस्थिते पुत्राप्तिमादिशेत् वर्षेत
त्ने यत्रेज्यो जनुषि गृहे विलग्नमेतत्पुत्राप्त्यै बुधसितयोरपीत्थमूह्यम् यद्राशौ जनुषि शनिः कुजश्च सोब्दे पुत्रादि
नतुसुतगः ५ करोति नूनं यद्राशिगोग्रहस्तत्तोसराशिस्तन्मदाभिधः बली जन्मोक्तसौख्याय वर्षेत दुःखदोन्यथा
था चेन्मदाभिधो राशिर्वर्षे बली तदा जन्मकालीनतद्भावोत्थशुभफलजनको भवति निर्बलश्चेत्तदा तद्भावोत्थाशु
भफलजनको भवतीति ज्ञेयम् हिल्लाजः यदि लग्नेशः पुत्रेशो मित्रोच्चोपचयस्थैगो गुरुस्तवीक्षितो युक्तो पुत्रसौख्यकरो
मतो लग्नात्केन्द्रत्रिकोणस्थौ विषमांशगतावुभौ पुत्रजन्मप्रदावेतौ समांशस्थौ न निप्रदौ नीचास्तारिगता वेतौ यदि

र: वक्रग्रहान्वितौ नृयोगघातकावेतौ समसे विषमे पिवा अत्र संतानयोगकर्तारो ग्रहा विषमर्क्षे विषमनवांशे वा स्थि
१२ पुत्रजन्मकराः समभे समनवांशे च कन्याजन्मकरास्युरिति विशेषः जीर्णताजिके लग्नेपुत्राधिपः पुत्रे लग्नेशो यदि
तः भावी पुत्रस्तदा वर्षे वक्तव्य इति निश्चितम् शुक्रेन्दू लाभसुतगौ पश्यतो वा यथाक्रमम् सुतास्तोरव्यसुते लाभान्तं
सत्रवत्सरे गर्भे गर्भाधिपस्तु हे पुमान्स्वर्वग्रहे स्थितः भावी नृपस्तदा पुत्रः स्त्री ग्रहस्यात्तदाङ्गना पापखेटस्थितो
गर्भशो नैव वीक्षिते तदा गर्भच्युतिर्वाच्या न्यथा चेद्गर्भसंस्थितिः सुताधीशलाभगते शुभयुक्तेऽथवीक्षिते वा लग्नपा
स्थे पंचमेशे शुभेक्षिते तथैवार्भसहसे शुभस्वामियुतेक्षिते तस्मिन्वर्षे भवेद्गर्भ मित्याह यवनेश्वरः जीवक्षेत्रगते चन्द्रे
कक्षेत्रगते कुजे स्वक्षेत्रस्थे भृगुसुते तदा गर्भन्न संशयः लग्नाधिपस्सुतस्थाने जायास्थानगतोऽपि वासुतजायाधिपौ ल
ग्ने तदा गर्भस्तु योषितः जन्मलग्नात्त्रिकोणस्थः शनिपुत्रेशगुरौ यदि तस्मिन्वर्षे भवेद्गर्भे देवशालमुनेर्मतम् विद्यागृहं चं
द्रबुधेज्यशुक्रैर्युतेक्षितं वा स्वनवांशकं वा वास्वामिनादृष्टयुतं तदाब्दे सत्कूर्तिविद्यारुचिबुद्धिभावः विद्यागृहं क्रूरखगेन
युक्तं न स्वामिना न दृष्ट शरीरकेण चंद्रेणदृष्टं सहितं तदाब्दे फलं पुरोक्तं विपरीतकं स्यात् समरसिंहः अस्मिन्वर्षे पत्यम
मभवितालग्नपंचमाधीशौ भवतो यदि न्यशालं तेनैवाब्दे भवेन्नूनं यद्विवामिथो गृहगतौ स्यातां चेत्सैनतित्सदपिवाच्यान। राम-
न्वर्षे शुभयोगादन्यथा न पुनः लग्नपपुत्राधिपतीनपश्यतश्चेन्मिथो भवनं मुक्रूरयुतौ साप्यथशिलमनयोस्तत्संतति १२

नैस्यान् यदिसुतपतिर्विलग्नलग्नपचंद्रौसुतेथवास्यातां त्वरितमेववाच्यंसविलंवंनक्रयोगेनहि: शरीरेचावलग्नेशुभयुत
पुत्रेह्यपत्यगर्भोस्ति यदिलग्नपपुत्रपतीपुंखेटौतत्सुतोगर्भे अथचंद्र:पुंराशौपुंग्रहदृष्टयुक्तश्चिलग्नस्तदापिसुतगर्भम् पुं
वौदिनमिश्रत्वेसूर्येपुंखेटसंश्रितेपुत्रइति अथपञ्चमभावस्थितानांसूर्यादीनाम्फलानिपञ्चकोशे दिनेशसुतेष्ट
नांगेषुपीडास्वबुद्धेश्चहानिर्विवादोजनानां भवेच्छोकमोहादिकागेषुरागोधनार्तिश्चभूपाद्भयन्तद्दशायाम् १सुत
नगोरात्रिनाथस्वबुद्ध्याजयन्मित्रपक्षाच्चलाभंकरोति सुतांगेषुपीडाभवेत्पापदृष्टःसुतस्यापिलाभयदासौम्यदृष्ट
२सुतानांप्रपीडाकुजेपंचमस्थेरिपूणांविवादोभवेद्धारनाच स्वबुद्धेर्विनाशोभवेच्चापिघातस्तथोकोदरेरुग्प्रपीडाच्च
मध्ये३ सुतभवनगतश्चेत्सोमपुत्रस्सुतानाम्प्रवलसुखकरस्स्यादर्थलाभप्रदश्च भृतकजनसुखंस्यादीदृशस्याम्बराणा
खमपिनृपपक्षान्मित्रपक्षाज्जयश्च ४सुतस्थानगोदेवमंत्रीसुतानाम्प्रवृद्धिस्वबुद्ध्याजयोहायनेस्मिन् रिपूणांविना
खंचापिभोगन्नथागोहिरण्यांवराप्तिंकरोति ५ सुतानाम्प्रवृद्धिर्भृगोपंचमस्थेभयन्क्लेशचिंतापरांवैवि नाशेरिपू
णां नाशंनथावर्षमध्येमहाभोगवन्तंधनाढ्यंकरोति ६सुतगतस्सुतहानिकरश्शनिर्भवतिचोदरपीडनकष्टदः वि
कलतावहुतापकरोभवेन्नृपभयंप्रकरोतिचहायने ७ स्वबुद्धेर्विनाशंसुतस्थानगश्चेद्विमांशोरिपुस्सन्तति:पीडनञ्चस्व
योदरेवायुवाधान्धनार्तिन्तथासर्वथाक्लेशचिन्तांकरोति ८मणिन्य: पुत्रस्तकामिनीकष्टविघातंचातिमूढता द्रव्य

र॰
ज॰
१३

नाशः स्वेष्टदुःखं वर्षे पञ्चमगे रवौ १ स्त्रीसुखं विजयं मानं राजपूजा धनागमम् सद्बुद्धिं सन्ततेः सौख्यं यदा पुत्रोपगः श॒
२ पुत्रान्तिक्रामिनीकष्टं व्याधिश्चैवोदरे नृणाम् दुर्मतिः स्वजनैर्वैरं पञ्चमे भूमिनन्दने ३ जाया पुत्रो सुहृत्सौख्यं मानं
भूपालसम्भवम् माप्यते बुद्धितो द्रव्यं पञ्चमे शशिनन्दने ४ सद्बुद्धिः सन्ततिप्राप्तिः सौख्यं लाभो भवेन्नृणाम् मन्त्रवि
द्यादिजं सौख्यं पञ्चमस्थे सुराचिते ५ जायापुत्रादिकं सौख्यं सद्बुद्धिर्विभवागमम् मन्त्रोपदेशकौशल्यं पञ्चमे भृगु
नंदने ६ जायापत्यसुहृत्कष्टं दुष्टबुद्धिर्धनक्षयम् उदरे वातपीडा च पञ्चमे रविनंदने ७ पुत्रसौख्यसुतप्राप्तिर्दुर्मतिर्वै
रि विग्रहः नियतं जठरे पीडा सैंहिकेये तु पञ्चमे ८ इति पञ्चमभावविचारः॥ अथ षष्ठभावविचारः॥ तत्र षष्ठभावे कित्वि
तनीयमिस्तुकं च षष्ठे स्मरेत् अस्वास्थ्यनास्फोटगवोष्ट्रदासक्रूरोग्रकर्मापरकृत्यशङ्का सुहृद्रितन्मातुलमाहिषाद्यं रोगोवि
चिन्त्यो रिपुसत्तभावे ९ अत्रापि विचारः पूर्ववत् अथ रोगज्ञानं ताजिके वर्षे स्मरेश्वरो षष्ठपापाक्रान्ते च विक्रमिणि सन्निपा
तास्निरोगो स्वक्षज्वरगुल्मादिसम्भवः गुरावेवं विधे वातरोगस्त्वकमलो भवेत् वर्षे केतुलग्ने जीवे रोगास्त्वन्तं विनिर्दिशे
त् भौमेप्येवं रक्तरोगः पित्तमर्के तथाविधे एवं विधे हिमांशौ च कफरोगो भवेन्नृणां एवं विधे बुधे वातप्रधानो रोग एव हि॥
एवं विधे भृगौ पित्तरोगः शुक्रस्तथाविधः नरराशिगतश्चेत्स्यात्कफरोगकरः स्मृतः वर्षेशः पापयुक्तो को द्वादशो हस्ति राम
शूलदः ताजिकभूषणे तु वक्रिणो वर्षेशस्य शनैर्यत्र कुत्र स्थितस्य सन्निपातरूपमष्टरम् विलोमगामी यदि मङ्क॰ १३

गामीस्वामीसवर्षेकुरुते त्रिदोषम् ताजिकतिलके वर्षाधिपेरविसुतेकिलवक्रभुक्तौस्यात्सन्निपातरुधिरामयपीडनं।
च्च वामनेनतुजन्मलग्नेशनौशनिगुरुभौमानांषष्ठगानांफलमुक्तम् शनौजन्मविलग्नेशेचवर्षेचत्रिणिषष्ठगे त्रिदोष
डालग्नेशेगुरौवर्षेरिपुस्थिते पापाक्रान्तेवातपीडास्येवरक्तोन्यरुक्कुजे एवंपापादिसौम्येवातपीडाभृशंभवेत् यदि
पि जनुषान्नृपेधिपतौन्द्रषड्गे क्रूरार्दितेवायुभवोविकारः सर्वंकुजेकामलरोगउक्तोहि सौम्येपीडापिचहायनेस्मिन्
वंरवौद्वादशगेसितेमूलंषड्गेस चन्द्रेपिचपित्तरोगः तथैवशुक्रेरिपुगेन्यराशौक्रूरार्दितेश्लेष्मभयंस्मृतिश्च एवंविधौ।
स्यान्कफरुक्तथैवत्रेपापदृष्टे पवनोत्थबाधा हिल्लाजः जन्मलग्नेश्वरः पापोवर्षाधीशेनवीक्षितः सुतहृष्टारोगकर
सपापोमृत्युदायकः पापग्रहाज्जन्मकालेकेन्द्रगावर्षवेशने लग्नगारोगदारोगसञ्चपापयुतेनतथा वर्षेजन्मनि
गेसग्रहाद्यधिकारकः रवेर्वाभूमिपुत्रस्यदिवसेद्वप्रवेशतः ज्वरपीडासौम्यदृष्टे लग्नेतुसुखमादिशेत् रात्रिजन्म
चन्द्रेक्षोन्निर्गतेहृद्विमार्गगते कुजेन्त्यशालीवर्षेचचन्द्रोरोगविनाशकः शनीन्त्यशालीरोगस्यवृद्धिदोवन्हिजन्मनि क
छापसेचभौमेन्त्यशालवान्रोगदोविधुः रोगनाशकरोमेदेन्त्यशालारव्वेशने जन्मकालेचंद्रपुत्रेभृगुपुत्रेचनिवे
वर्षेतुकेतुसहितेतदाब्दनिखिलङ्गदः अब्दलग्नञ्चमुथहातन्नाथाः पापमध्यगाः सर्वेमृत्युकराःप्रोक्तान्नूनारो
गकरास्मृताः स्तनौषष्ठगतेभौमेवर्षलग्नस्थितेरुजः जन्माद्व्ययोर्द्वयेशुक्रेबलयुक्तेस्वलग्नतः षष्ठगोराहुपुच्छोज्ञेनस

द्विन्निखिलं गवः षष्ठाधिपो यदा लग्नेन तदा शत्रुर्भवेद्ध्रुवम् वामनः जन्मकाले गुरुसितौ स्यातां यद्राशिसंस्थितौ वर्षकाले
चेत्तद्राशिगते भौमे स्त्रमागते भवन्ति पिटकाः शीततैस्तथा शीतलिकास्तनौ तद्राशिगे बुधे संरोगपण्डमालादिरुग्भवेत् ॥श्री
द्वौ सप्तमगे तस्मिन्निखिलाद्यंगदोषो भवेत् विवलो जन्मलग्नेशो यदि षष्ठं समाश्रितः रिपुदृष्टः पापयुतो स्तमितो दो
धंहज्वरः जन्मलग्नेशवत्सुन्यासमाधीशोपि कष्टकृत् जन्मलग्नेशवत्सुण्यसहमेशोपि कष्टदः लग्नेशे विवले
लग्ने क्रूरमध्यगते रुजः कन्यातुलामिथुनगे षष्ठेशे केकफो भवेत् यत्र जन्मनि शुक्रः स्यात्तद्राशौ षष्ठमाश्रिते व
र्षे लग्नाद्रविः सुते भस्मारकृतो भवेत् अष्टमस्थे गुरौ पापयुते लग्नगते कुजे मूर्छा स्याच्चन्द्रयुक्तापे लग्नस्थेऽङ्ग व्य
था भवेत् जन्मन्यथ कुजो यत्र राशौ वर्षविलग्ने पापेक्षिते रक्तपीडा तस्मिन्स्याच्छुभवीक्षिते पीडा स्वल्पा यथायोगे
रुक्पृष्ठे लग्नेशयो भवेत् जन्मन्यार्किः स्थितो यत्र राशौ वर्षे थ लग्नगे तद्राशौ शशिना दृष्टे श्लेष्मशीतोद्भवा रुग्भवेत् अत्र
तेजसिंहेन समरसिंहेन च शनिदृष्टिं विना रुक्सादिरोगाः प्रोक्ताः शनिदृष्टौ तु जाड्यता नाम कुत्सितरोग उक्तः जन्मशनि
स्थानगते लग्ने रुक्शोषाशीतरोगास्स्युः शनिना दृष्टे चास्मिन्सविशेषं जाड्यता भवति समरसिंहः षष्ठेशे वर्षभुजा लग्नभुः
ना वा युक्तः शिरोगः । जन्मन्यधिकारिणि वा सबले वर्षे चके तु बुधयुक्ते नरस्त्रीवगदो ज्ञेयस्तस्मिन्वर्षे समस्तोपि ते ।श्री
जः सिंहः जन्माङ्गपञ्चविवलो यदि शत्रुगो वै क्रूरार्दितो रिपुदृशास्तमितः स्वरुक्स्यात् इत्थमत्र विहविलग्नभुगित्थिहेत्था १५

वङ्गातिसौहिमकरश्चमनोनिंदायी दृग्यस्ततोमतिनदकालिनोङ्गः रुक्कक्रूरदृयान्तरुड्येस्तनिजेशवीर्य्ये सम्पूर्णेपाप
हशिरदीर्घरुजोभवनिरोगादिकञ्चभयमत्रभमुक्तमानात् अयमर्थः षष्ठभावस्याशादिभुक्तेस्वल्पेनतदारोगभयमल्पमुक्तमाश
नामाधिकोरोगाधिक्यंज्ञेयमित्यर्थः विशेषमाह समरसिंहः अस्मिन्वर्षेमासेमरणंवावीस्यवर्षलग्नमध्येवंगतदशेपूर्णि
मायांलग्नस्वतदीश्वरौवीर्योत्ते चत्वारोपिहिशुभदृष्टासौम्यमुथशिलाश्चेत्स्युः दृष्टारविचन्द्राभ्यान्तस्मिन्वर्षेनमायस्या
क्रूरहतेशशिसूर्यौदृष्टेग्रहधातुतोमासम् षष्ठगृहस्थेरवेरेन दोषे तीव्ररोगसंभूतिः चत्वारोप्यशुभहताश्चा
ज्ञोरश्चोपदेकण्ठाश्च निधनेशेनमुथशिलंतदाग्रहोद्भूयसा मरणम् यदिनिधनेशःक्रूरस्तदोषान्तरेणवहुमृत्युःष
लहीनेपुनरस्मिन्शुभेत्थशालेचनोवाच्यः पूर्वोक्ताश्चत्वारोयदिषष्ठाधीशमुथशिलकृतास्युःतदीयेतरमासेशोग्रेस्मिन्सा
म्पतित्वरितमिति वर्षतन्त्रे चतुर्थेस्तेचमुथहासुतदृष्टाशनीसिता मूलपीडापापखगैर्दृष्टेनत्परिणामजम् अत्रपरिपा
कोवस्थायांशूलेपरिणामाख्यम् जन्मषष्ठा विषमोमेवर्षेषष्ठगतेरुजा क्रूरेत्थशालेविपुलाशुभदृग्योगकस्तनुःरोग
कर्तामत्तराशावेशेस्यादनयोर्वेलोतत्स्यानेतस्यरोगस्यज्ञेयंराशिस्वरूपतः अत्रसंज्ञाध्यायेराशीनोक्तफवानपितादि
केरुसोष्णंशीतादिकञ्चप्रोक्तमस्तितदवलेचनरोगस्थितिरित्यर्थः यादवः मुन्याब्दलग्नञ्चखलादितञ्चेतन्यो
विवीर्यौखलगौचवाप्तम् पातौशशीक्रूरखगान्तरस्थौयथातथादीर्घरुजोभवन्ति लग्नस्थेखलखचरेसहिमगौकुत्रा

ता०र०
उ०
१६

वतिजातमसौख्यमाहुः शुक्रास्पदेशुवनिव्यसनं कुजे स्यात् जीवेचहद्दृष्टविवाहपतौ विवाहोभौमेब्दपेशशिदृशातु
विपर्ययः स्यात् जीर्णताजिके पंचारिसप्तदशमेहि त्रिलाभ शुभोन्यगुः शुक्रे सितोथजीवेन शुभं स्यात्समदृशमम् शेषेस्मि
न स्त्रियासार्द्धं शत्रुत्वञ्जायते ध्रुवम् जन्मलग्नात्सप्तमेशोऽब्दपः शुक्रयुते सिते स्त्रीसुखंकुलेनत्र वर्षे भवति निश्चया
त् शुक्रो जन्मनि यद्राशौ सराशिः केन्द्रकोणगः गुरुणासहितो वर्षकान्तः कान्तासुखप्रदः लग्नहद्दाधिपः शुक्रस्थानेके
द्वित्रिकोणगः विवाहसहमेशो वा वर्षकान्तासुखप्रदः भौमे वर्षेश्वरे शुक्रदृष्टे स्याद्वनितागमः शुक्रे वर्षेश्वरे भौमदृ
ष्टे लाभस्त्रियो भवेत् सूतौ वाब्दे शुक्रभौमदृष्टे स्त्रीसहमेनथा वर्षेन्ते लग्नास्तनाथयोरित्थशाले स्त्रीलाभ हि
शेत् स्वामिदृष्टं स्त्रीसहमं शुक्रदृष्टं विवाहकृत् नष्टेन्दौ शुक्रपदगे मेशूनं स्वल्पमादिशेत् जन्मशुक्रसंगो :
स्तोऽस्तवक्रहतो नष्टलक्षणमुक्तं वामनेन क्रूराक्रान्तः क्रूरयुक्तः क्रूरदृष्टश्च यो ग्रहः विरश्मिनाप्रपन्नश्च
बुधैस्स्मृत इति अधिकारिपदस्थे स्त्री भौव्याकुलतानिशं इत्थिहाधिकृतस्थाने गुरुदृष्टे विवाहकृत् स्व
पदे पञ्चाधिकारिराशौ इत्थिहारार्कियुग्द्यूने क्रूरितेसहमे स्त्रियाः स्त्रीपुत्रेभ्यो भवेत्कष्टं पापदृष्ट्या विशे
नाधिपश्शुक्रोऽब्देद्यूनेबलवान् भवेत् लग्नेशेनेत्थशालश्चेत्स्त्रीलाभं कुरुते सुखम् सूतो द्यूनाधिपे वर्षे
शस्सुखं जन्मास्तपेत्थिहानाथवर्षेशाः स्वेद्यूनेनथा यादृशः जन्मेश्वरे वर्षपतौ सितेनेत्थशाल्यमूथशीलेसुख वता :

राम
९६

वाहस्याधिपतौ चलग्नदृष्टाधिपेवासवलेसितेन युते स्थितेवाजनिषष्ठनाथेव्ययेषु यातेसुभदृग्युतेनन्न विवाहो
हे स्वस्तदृष्टियुक्तेनन्येविलग्नेविवलेचदुःखम् स्त्रीजनत्थैवाव्रमदेकुजेपिदुःखभवेन्स्त्रीभवमव्ययकाले सूर्यस्तो।
क्रूरयुते सितेतथास्यात्सप्तमस्त्रीसुनदुःखदाचौ सवीर्यखेटास्यदगास्तसूर्यस्त्रीदुःखमीन्येसणनसुखन्न देवे
ज्यसुक्रे सितकेवले प्राप्तिगाच योषासुखलाभदाच जननसुक्रगभाशिगते जनुस्तनुपतौ सवलेपरिणायनम्॥सु
वतिधामपतेर्भृगुजादपि युवतिजंचसुभासुभमीरयेत्तलाजिकसारे मदपतिर्मदगस्सवलोयदाखलखगैः सहितो
नचवीसितः सुनिवरैर्गदितं वहुलसुखयुवतिवर्गभवंस्विविधनत्वा हित्वाजः सूनेन्द्रोलग्नपेवापिकन्यालाभसु
निश्चितम् सूनपोलग्नगास्वेद्दृष्टोभार्याप्रदोध्रुवम् स्वर्से सुक्रेचन्द्रयुक्तेदृष्टे वा योषिदाप्यते सूर्योवावलवान्त्वा
मेक्रूरकन्याप्रदोमतः समराशौचेद्दसितौत्रिकोणेस्वनवांशके वलिनौलग्नपुत्रस्थौभार्यालाभकरौमतौ सौम्यःके
न्द्रत्रिकोणस्थेद्यूनेशेङ्गनाप्तिकृत् लग्नगेसप्तमाधीशेभर्तादेशकरीप्रिया सप्तमेलग्नपेभार्यादेशकारीपतिर्भवेत्।
लग्नेशोलग्नगोजायाधीशस्सप्तमसंस्थितः द्वौवालग्नास्तगौवर्षेजायाप्रीतिसुखप्रदौलग्नेशास्तपयोः स्नेहदृष्ट्या।
सौख्यंमिथोवदेत् क्रूरदृष्ट्याकलिंद्वेरभावेमध्यमंवदेत् सवलेधनभावेचभार्याद्रव्यंलभेन्नरः सवलेछिद्रभावेतुभार्यागु ६७
भर्तृधनंलभेत् वर्षेश्वेरोगुरौद्यूनेव्यवहाराङ्गनाप्रपः वेश्यानुरागोमदपेविनष्टेनीचगोपिवा क्रूरान्वितेचमदपेपरयोषिद्वा

ह्यर· प्रमेक्रूरखचरःशुभदृष्टिविवर्जितःभार्यामरणःप्रोक्तोविनष्टोवास्तनायकः चूडामणौ युद्धंभाविनवावर्षेलग्नेशेस
उ· प्रमाधिपौ शत्रूस्तातोतदायुद्धंभवतीतिसुनिश्चितम् लग्नेलग्नस्यपूर्वंस्वायदिपापसमन्वितम् तदाघोरंभवेद्युद्धं
१७ पोवेसनपार्श्वेक लग्नास्तनाथयोर्योगेरणदीर्घसमादिशेत् मंदेवक्रेचसवलेवहुयुद्धंभवेत्तदा स्वगृहोच्चगतेभौ
दशमस्थेस्याद्रणप्रचुरम् लग्नस्थेमध्यतरंद्यूनस्थेसत्यतिप्रचुरम् लग्नद्यूनपतीपापौपापाशस्थौतुयुद्धदौ ताव
ववक्रिणौकेंद्रेषष्ठपोवारणप्रदः लग्नेशद्यूनगौत्येवावर्षेस्यात्तुपराजयः लेपेसेवास्तपेषष्ठेशत्रोरवपराजयः
लग्नेक्रूरेजयःप्रष्टुःसप्तमेविद्विषोजयः मूर्तौक्रूरेजयःप्रोक्तःक्रूरदृष्ट्यापराजयःसंधिंकुर्यात्सुहृद्दृष्टिर्लग्ने
स्तपयोर्मिथः आयेपिसवलेसंधिर्विवलेविग्रहोभवेत् उदयचतुर्थैःक्रूरैःसप्तमदशमस्थितैस्तथासौम्यैः
जयोभवतिहिपद्देद्युनोदयगैःशुभैश्चापि चरलग्नेशुभयुक्तेसंधानंभवतिभूमिपालानाम् दशमोपगतेसौम्ये
तंदत्वापरोयाति ह्यायेनमिन्थौयदिक्रूरग्रहोवर्षेजायेशलग्नपंध्रुवं नपश्यतितदातत्रनशेवि मा
यस्मिन्राशौभवेच्चंद्रस्तद्राशेरधिपेनचेत् दृश्यतेचंद्रभाववर्षेतदानष्टंचलभ्यते धनयोनिस्सृत
निसृदःतदाचविस्मृतन्नष्टंप्राप्यतेनिश्चयाद्धनम् हिबुकास्तान्तरालस्थैर्ग्रहैःशुभफलप्रदैःया राम·
यादशुभैर्नैवनिर्दिशेत् सप्तमेस्वामिसौम्याढ्येदृष्टेवासौनिवर्तते चरात्मकस्यप्रमदाख्यस्यभावस्यपा सु १७

तस्य वर्षप्रवेशे प्रभवेन्निवृत्तिः प्रवासजा तस्य च नान्यथा स्यात् अथ सप्तमभावस्थितानां सूर्यादीनां फलानि पद्यकोशे
।लत्रेर्कयुक्ते कलत्राङ्गपीडा स्वकीयाङ्गपीडा तथा तद्दशायाम् शिरोर्तिश्च मार्गोद्भवे वै विवादो गुदे पादयोः पीडनं वर्ष
मध्ये १ कलत्रे शशाङ्को यदा पापदृष्टो ज्वरं वातपीडां भयं दारुणं च कलत्राङ्गकष्टं कफोत्पत्तिबाधा स सौम्यान्वितश्चा
लाभं करोति २ कलत्रे स्थिते भूमिसुते स्त्रीषु रोगस्तथा चात्मनो मार्गतो तीव्रकष्टं भयं वैरिणां वै विवादो जनानां दशा
ने सुकारी भवेद्धायनेस्मिन् ३ शशाङ्कात्मजे सप्तमस्थे च नानाविलासादिसौख्यं भवत्यत्र वर्षे प्रतिष्ठाधिका गोहिरण्याम्ब
राप्तिर्जयस्तत्र वेदास्त दशायां तथैवं ४ कलत्रे सुरेज्ये कलत्रादिसौख्यं जयं निर्भयं शत्रुनाशं करोति सुखं वादनाना
तासादिकं चैव नृपाल्लब्धलक्ष्मीर्भवेद्धायनेस्मिन् ५ कलत्रे भृगौ जायते हायनेस्मिन् कलत्रादिसौख्यं विलासादिकं
च रिपोर्नाशनं मानवानां च सौख्यं भवेद्वस्त्रहेमादिसौख्यं नराणाम् ६ जायास्थानगतो दिवाकरसुतः स्याद्दु
नानारुजो मार्गभीतिकरः पशोश्च मरणं राज्याद्भयं व्ययतो क्लेशानां च विवर्द्धनं प्रकुरुते मिथ्यापवादं तथा देह
वायुसमुद्भवा च जठरे पीडा भवेद्धायने ७ वातप्रमेहार्तिमथो नराणां गुह्येन्द्रियार्तिं च तमोद्युनस्थम् विषाग्निपीडां
च तथाङ्ग नानाकष्टं करोतीह भयं नृपाणाम् ८ मणित्थः वस्तिवक्षःशिरोरोगैः स्त्रीपीडा नागरादनम् वर्षगस्तु यदा
द्यूनो भास्करः कुरुते नृणाम् १ स्त्रीसुखं तु पते मीने लाभो मानतराङ्गवेतन वाणिज्याज्जलमार्गाच्च सप्तमे यदि चन्द्रमा र

जायाकष्टनया हानिः पीडाआत्मन एव च देशभ्रंशंभयमसौकुर्यो ड्डीमस्तुसप्तमे ३ मार्गो लाभोङ्ग नासौख्यंवाणि।
च धनागमे चेद्गुजः कुरुते नित्यं हायनेसप्तमोपस्थ वाणिज्याद्धव हीराच्च मार्गो श्वेव धनागमम् स्त्रीसुखरा
न्मानेसप्तमेसुरमन्त्रिणि ५ रविपितापुत्रजंसौ रव्यं वाणिज्याहि भवागमं मार्गो लाभमग्रमोदश्च सप्तमे भृगुजेनृणाम् ६ स
तेनङ्ग मनेभीतिः सुहृत्कष्टं धनक्षयं प्रवासशत्रुतो भीतिः सप्तमे रविनन्दने ७ प्रवासम्पीडनं चाङ्गे स्त्रीकष्टं पवनोत्थरु
क् केऽपिवस्तो भवेत्पीडा सैंहिकेये च सप्तमे ८ इति सप्तमभावविचारः॥ अथाऽष्टमभावविचारः॥ तत्राष्टमभावे किंवि
चारणीयमित्युक्तं च पद्मवरेण आयुर्विरोधोनिधनं च बाधं मेरोध्य शास्त्रो ऽनिरूपणं स्वैवेषमध्य दुर्गादिकशत्रुरो
धेनयास्विसंतारणानष्टरोगाः छिद्रं रणं भ्रातृरिपुश्च दृष्टविचारणीयं निधनेसमस्तम् अत्रापि पूर्ववद्विचारः। यथा यो
गाः याद्वः वर्षेशेवनिजेवलेस्वल हतेशस्त्रान्मृतिर्मृत्युगे ८ तस्मिन्वन्हिभया ५१ एवोऽस्मिन्योऽहि पदभेऽथ ६७ देवोत्थ
लोकाद्वयमत्व १० स्येस्मिन्नृपतेर्भयहिबुकभेमातुः पितुर्भातुलाद्दन्या १ न्यत्रगोनेकुजे मृतिसमंस्तृ
णान्वर्षेनत्रेच्छपभौमस्य यत्रकुत्रावस्थितस्य फलमुक्तम् भौमेच्छपे क्रूरहतेऽयसा पातोवच्चो अपिभी
मेक्रूरनराद्धिपदभेमृतिः जन्माष्टनाथेन गतेऽपि देशलग्नाधिनाथे कुजमूथशीलेस्याद्दस्यमृत्युश्च दि
सार्केच्छपेभूपभयम्महीजे वर्षे नेतुकुजार्कयो योगेस्विसेच्छवेरान्नृपभयमुक्तम् लग्नेथिहापतिसमापतयोम्र

चेदित्यशालिनःमेनिधनप्रदास्युचेत्याकरिष्टसमयेमृतिरेवनत्रसार्केकुजेनृपभयंदिवसेऽब्दवेशे क्रूरखेचरदृशासम
येचेदित्यादिजातकोक्तदशारिष्टेवर्षेलग्नेऽथिहापति इत्यादियोगोन्यत्तोमरणंदशारिष्टासंभवेदुःखमित्यर्थः रवौज
नौशुक्रकमूसरीफेकेंद्रेऽब्दनाथेनृपभीतिरोगौजन्मारभेऽब्देशशिजेऽब्दकेंद्रेऽब्देशेहिद्रुवर्षेमिदम्वदन्ति तस्मिन्बुधेकेवल
मष्टमानेभौमारिदृष्टापिनशोभनोऽब्दः तथाष्टगेऽतेसबलेकुजासिपुक्ते विदेशेमरणंत्ववश्यः एतेयोगास्ताजिकसिन्धाव
न्यथैवोक्ताः शुक्रेसराफसहितोजन्मकालेचभास्करः वर्षाधिकारीकेन्द्रस्थोज्वरराजरुगाप्तिकृत भौमस्थानेधिकारीदुः
पुत्रवर्षेरुजस्तदा बुधोधिकारीभौमेनक्रूरदृष्टोसृगार्तिदः भौमयुक्तेबुधेसार्केविदेशंवधनम्मृतिरिति नत्वोभयोर्विरोधेएत
योगान्तराएवज्ञेयाः वर्षतन्त्रेभौमस्थानेधिकारीन्दोर्गुप्तनृपभयेरुजः मन्दोधिकारीस्वेलोहहतेपीडाकंरस्मृतः अस्मि
न्योगेष्टमस्थचंद्रोज्ञेयइतिपादवः जन्मस्थभौमसंगतेऽब्दवेशेचंद्रेष्टमस्थेनृपपीडनानि भौमेष्टमेभयवन्हेः प्रहारोवा।
नृपाद्भयम् आरेखस्तेचतुर्थ्याद्भः पातोदुःखंरुजोसृजः अत्रप्रथमयोगेहीनाधिकारेकुजेरविपुत्तेऽष्टमस्थेवन्ह्या।
दिभयंद्वितीययोगेऽधिकारिणिभौमेदशमस्थेवाहनात्पात इत्याहयादवः हीनाधिकारेपिकुजेष्टमस्थसार्केग्निभी।
तिर्नृपपीडनानि भौमेम्बरस्थे १० प्यधिकारिणिस्याद्वाहात्मपातः खलुवर्षवेशे जीर्णताजिके वर्षेम्बरोगुरुः पाप
दृष्टोवर्षेष्टमेस्थितः द्रव्यहानिकरोमंदोबलहीनोशुभेस्थितः वर्षलग्नात्सप्तमगोपवादकलिकारकः लग्नाष्टमे

हा॰ शयोस्त्यशालोमृत्युर्भयप्रदः पापदृष्टोहयोजीवोधनस्थोधनहानिदः वर्षनेत्रे पतितेत्क्रूरदृशारेत्यशालेमृतिंवदे उ
र॰ त् कुजहद्दास्थितेनाशः सौम्यदृष्टेशुभंवदेत् पतितेक्रूराक्रांतेनथाबुधेभौमहद्दास्थितेनाशोम्बादिद्रव्यस्येत्यर्थः यार
१९ वेनाष्टमस्थस्यबुधस्याधिकारहीनस्यभौमेत्यशालयुतस्यफलमुक्तम् ह्येत्वधिकारहीनेष्टमस्थेमृतिः स्यात्कुजमूथ
शीले लग्नाधिपेनष्टदग्धेयोषिद्वादेशुभान्विते दग्धादिलक्षणंवामनेनोक्तम् क्रूरैःक्रूरदृशाहष्टोयुक्तोवार्केगृ
हांतिगः सविनष्टोपरहोत्रेयोदग्धःपीडितउच्यते अत्रयादवेनजन्मलग्नवर्षलग्नेशयोस्सप्तमगयोस्त्रूर्यसहि
योःफलमुक्तम् जन्माङ्गाधिपतौसमात्तनुपतौवावर्षलग्नास्तगेसार्केदुष्टहतेस्त्रियासहनदावादार्निदुःखानिच
मन्यष्टमगोजीवोनाधिकारोकलिःपृथुःजयःशुक्रेसपाद्रुक्तःप्रसुप्तखशेनच तादृशेगुरौशुक्रवीक्षितस्त्रीवादे
मुत्तखशेनजयोभवतीत्यर्थः भौमेत्यशोधनेसूर्येवादा क्लेशं विनिर्दिशेत् अत्रयादवेनयोगद्वयमुक्तम् भौमवर्ष
नोर्म्ययेसत्तितदावारन्यथाथोरवौद्रव्यस्यरिपुगोत्रवादउदितोदुष्टेक्षणोनोत्कटःरिपुगोत्रकलिर्भीतिः संख्येकु
जहनेव्दपे दग्धोजन्माङ्गपोवर्षेष्टमोरोगकलीदिशेत् स्नत्पव्दयोरधिकृतोभौमस्थानेगुरुर्हतःपापैर्वादस्स्फुटाव्वे
तादृशोदोशनेःपरे स्नत्पव्दयोभौमस्थानेगुरुर्वर्षेधिकारीपापैर्हतस्तदाप्रकटोवादः अथचन्द्रस्यत्पव्दयोस्थानिस्था राम
: वर्षेधिकारीपापैर्हतस्तदापिवादस्यादित्यर्थः स्नत्पव्दयोरधिकृतेचन्द्रेबुधेपदेहते क्रूरैर्विदेशगमनम्वाद १९

स्याद्धिमनस्कता मेषेसिंहेधनुष्यान्देऽपेरन्ध्रे सितोभयम् मृतौ मृतीशलग्नेशौ मृत्युदौ पापदृग्युतौ यत्र स्थै जन्मनि
कुजस्तोऽब्देलग्नोपगो यदा बुधोवर्षपतिर्निर्बलस्तत्र न शोभनम् सार्किशनौ भौमयुते खाष्टस्थे वाहनाद्भयम् सा
र्कै भौमेष्टमस्थे तु पतनं वाहनाद्भवेत् वामनः वर्षेश्वरे कुजयुते रन्ध्रस्थे मरणाद्भयम् उदिते मृतिसद्मेशे लग्ने
ते जीवसद्मपे पुण्यसद्मेश्वरः पुण्यसद्मनोऽष्टमगो यदि मृत्युकृत्पुण्यसद्मेन तथा जन्माष्टमेश्वरः राशिजन्माष्टमो
मुथ्थसद्मनि खेशयुक्तं तथा वर्षाष्टमं सं पुण्यस्थं खेशयुक्तं मृतिप्रदम् क्रूराक्रान्तं पुण्यसद्म यदि जन्माष्टमेश्वरः॥
षष्ठेष्टमे द्वादशे वा नदा मृत्युरसंशयः मुथ्थहेशोऽब्दपो वापि क्रूराक्रान्तोरिमृत्युगः जन्मलग्नाष्टमाधीशोऽन्धगो मृत्युभि
र्निर्दिशेत् पुण्यसद्मनिलग्ने वा चन्द्रः क्रूरस्तु सप्तमः मृत्युकृद्यदि वा क्रूरो धनव्ययकृत स्थितौ मृतिषष्ठगतश्चन्द्रो
क्रूरदृष्टो मृतिप्रदः जन्मलग्नाष्टलग्नेशौ निधने निधनप्रदो वर्षतन्त्रे सक्रूरे जन्मपे मृत्यौ मृतिश्चेदित्थिहार्कियुक् भौमसु
तेक्षयो न तत्र मृतिस्याद्धात्मघातनः स्मृतिरन्ध्रपतिर्मन्दो ष्टमेऽब्दलग्नेपेन चेत् इत्थशाली क्रूरदृशा तत्काले मृत्युदायकः॥
मन्दोष्टमे मृतौ शेत्थशाली मृत्युकरस्स्मृतः शुभेत्थशालात्सर्वेपि योगा नो शुभदायकाः मृत्युकर्तारो ग्रहाश्शुभग्र
हैरित्थशालादरिष्टं परिहृत्य परिणामे शरीरारोग्यदास्सुः विशेषमाह तेजसिंहः स्वोच्चादिगो वलयुतो मृतिगेहनाथः
क्रूराहतोर्के रहितो गृहदृग्युतो वा लग्नं न दोशमपि वा यदि वीक्षिते रुक्क्लेशादिनुनवलु भवेदवलेन्यथात्वम् ॥ लग्ने

शमूसरिफतोव्दपतिसुभच्यो भौमोव्दपोगुरुदृशाप्यवलोननिंद्यः वन्धंचमृत्युपतिरायपतीत्यशालोभच्योष्टमेनमलिनेन
न्वेनेत्यशालोयादृवः अव्दपेऽवनिसुताक्षिसंयुतेयुद्धभीर्भवतिमुथहेश्वरे सुन्थहाभवनतोष्टमेस्थितेस्यान्मृतिश्शरि
देहधारिणाम् जन्मागजन्माष्टपतीचवर्षेमुथ्यागतोमृत्युकरोप्रदिष्टो जन्माष्टपेऽव्देमृतिगेचमृत्युर्मन्दाद्यमुथ्याभृति
दारयुक् दृक् जन्माष्टमेशोव्दरिपुव्ययाष्टस्थितेमृतिस्स्याद्दथवर्षकाले जन्माङ्गवर्षाङ्गपतीमृतिस्थौतदाभवेतांमृ
तिदौनराणाम् पापेष्टमेपापकृतेत्यशालेमृत्युर्भवेद्वर्षनिवेशकाले यद्वेजनोभूमिसुतेऽव्दतस्थेजीवेरवलाद्धथवु
जेगुरोवासमाधिकोरव्ययनुजेर्विवादोमन्दान्वितेशीनरुचोचनहृत् यद्राशिगोजन्मनिसोमजन्मातद्राशिगेव्देजनने
वलिष्टे चेद्वेविवादोनिखिले निरुक्तेनेवैमनस्यपरदेशयानम् अथाष्टमभावस्थितानांसूर्यादीनाम्फलानिपञ्चको
शे रवौचाष्टमेपीडनंवंधुकष्टंसदुःखस्यपोपद्रवोव्याधिशोकौधनार्तिः कलत्राङ्गपीडासुतादैर्वणोवातपीडाभवेद्व
र्षमध्ये १ निधनगतशशाङ्कःकष्टवंतकरोतिज्वरवमनविकारंचोदरेगुप्तपीडांभवतिकफविकारोनेत्ररोगाभङ्गोजलभ
यमरिवाद्रोद्रव्यनाशोव्दमध्ये २ कुजेचाष्टमेशत्रुपीडांगकष्टंव्रणस्योदयश्चाङ्गनानांचरोगः धनानांविनाशोभवेच्छस्त्रा
घातस्तथाव्यग्रतागुप्तचिंतानरस्य ३ निशानाथपुत्रोयदारंध्रसंस्थोनरंमृत्युतुल्यकफार्तिकरोति ज्वरादिप्रकोपोभ
वेन्नेत्रपीडाभयंव्यग्रताहायनेतद्दशायां ४ ज्वरवमनकफार्तिर्नैधनस्थेसुरेज्येवहुलकठिनरोगःकर्णयोर्नेत्रयोश्च भवतिभ

यमारिस्थोयोपि दद्रे-युपीडाव्रणकृतवहुपीडाहायनेस्मिन्नराणाम् ५ मृत्युस्थितोमृत्युभयंमनुष्यस्यशुक्रः करोतीहजन्मा
पवादंज्वरादिपीडाम् अथभीतिकष्टंनेत्रेचरोगोरिपुभिर्विवादः ६ निधनगोनिधनंकुरुतेशनिर्ज्वरविमर्दकफार्तिजनाप
दः नृपभयंधनहानिभयंमृधेभवतितापकरः पवनोदयः ७ छिद्रस्थितोमृत्युसमंमनुष्यराहुस्तथाभूपभयंकरोति
ज्वरातिसारश्चकफार्तिदोषम्विषूचिकावायुभयंनराणाम् ८ मतिस्थः चक्षुरुग्धनहानिस्याद्बहुपीडाकलेवरे पि
त्तजाविषभूपालव्यालपीडाशुभेरवौ १ अष्टमस्थेत्यसंतोषोद्रव्यनाशउपद्रवः श्लेष्मवस्तुविकारश्चवर्षेरौचनिशा
करेरक्तपित्तप्रकोपश्चमहापीडाधनक्षयः विपत्तिरिपुवर्गस्यअष्टमस्थेधरासुते३ लाभसौख्यंप्रमोदश्चराजपूजा
रिपुक्षयम्विदधातिनृणांवर्षेसौम्योमृत्युगतस्सदा ४ धनव्ययमनारोग्यंकलहंमित्रवर्गतः वियोगश्चप्रवासश्चजायापु
त्रादिपीडनम् ५ अल्पलाभमनारोग्यंजायापुत्रादिपीडनम् धर्मनाशंप्रवासश्चभृगुपुत्रेष्टमस्थिते ६ रोगपीडामहाव्या
धिःपुत्रजायादिपीडनम् व्यसनंद्रव्यहानिश्चहायनेष्टमगेशनौ ७ धनव्ययस्त्वनारोग्यम्विवादोबन्धुभिस्सह स्त्रीकृत
श्चप्रवासश्चराहुरष्टमगोयदि ८ इत्यष्टमभावविचारः अथनवमभावविचारः तत्रनवमभावेकिञ्चिन्तनीयमित्युक्तञ्चवण्डेश्वरात्
स्वाध्यायदीक्षासुरगेहयात्राचक्रस्यचेष्टामठधर्मकृत्यम् गुरोस्तुकार्याद्यभिषेचनञ्चजलाश्रयप्रशालकदेवरादीन्भा
तुर्भगिन्याः श्वशुरस्यचिन्तापुण्यञ्चपुण्येकथितम्महद्भिः अत्रापिविचारः पूर्ववत् अथयोगाः वर्षतन्त्रे भौमेस्पित्रि

नवगेक्रूरायुक्तेवलान्विते गुणावहस्तदा मार्गस्थकार्ये स्थिरस्ततः त्रिधर्मस्थोऽल्पः सूर्यः कंबूलो मार्गसौख्यदः अन्येप्र
वराद्यानस्यास्त्वेनाधिकृतो भवेत् वर्षेशस्तु येस्त्रिनवगः स्वगृहोच्चादिगः कंबूली चन्द्रेत्थशालवान् मार्गप्रदो भवति
एतादृशो कोऽधिकाररहितः अन्यप्रेषणयानप्रदः अधिकारः स्वगृहादिको त्तयः ममादिरेषापर्यन्तसमरसिंहवाक्यं न सर्वे
पुस्तकेषु समरसिंहवाक्यं ममगमने भवितानवेति लग्नेऽस्ये च चंद्रे वा नवमेशमुथशिले सति नवमस्थे वा भवेद्गमने लग्न।
स्थनवमपतौ लग्नाधिपमुथशिलवसंचारात् रहितोऽपि पातिनपुनर्नवमदृशावर्जितेयोगे लग्नपतौ केंद्रस्थे सहजगाश्च
मुथशिले च विक्रूरे गमनं स्यादस्मिन्वा चंद्रे वार्केदृस्यमुथशिले न गतिः नृपापात्राद्यप्यापाधनस्थिते निरधिकारी क्रू
र एषुगतानामशुभं भौमे गिरभयं सस्तकटकं समरं मन्दे च चोरजलभयमकबूल क्रूरतो न भयम् धननाथे नीचस्थे वास्त।
मिते शोभनं न पुनः लग्नपशशिनोः क्रूरादितयोर्वा कुत्थमीशविनेतिः सक्रूरो लग्नकोणान्तरगस्तदाप्निकहृणनः । ।
कोणान्तरगेऽस्मिन्गोदृलतुर्यमध्यस्थे अनुचरजनस्य तुर्यविलग्नान्त स्थने भद्रमितरेषां मुथहा याधूनस्थः
द्यूनस्थाशौ विदेशगमनं कुर्यात्क्लेशः पापेक्षणाद्भवेत् वामनः शुक्रेऽल्पे त्रिनवगे पथि सौख्यं प्रजायते नस्मिन्
गतेवक्रेक्रूरयुक्ते गमोऽशुभः बुधेऽल्पे त्रिधर्मस्थे दवयाप्तांसमादिशेत् गुरौ त्रिनवगेऽल्पेशा नृणां शुभगमो भवेत् सौरे
धर्मशालतेशे स्थितिते गमनं भवेत् गुरोरेव मोऽभौमे नृणां शुभगमो भवेत् हिल्लाजः यत्र जन्मनि मन्द स्या न्तराशिर्नवमे

हृतः जन्माधिकारीतः क्रूरयुतोत्र सकदाध्वदः जन्माधिकारिणि बुधे कुजास्तङ्गते स्थिते पापयोगादिरहिते सुयानं द्दिन
बुधेः जन्माधिकारसहितो जीवेन्दू पापसंयुतो वर्षे नवमगो मन्दस्थाने दूरगामप्रदो जन्माधिकारी वा भौमः शनिस्थाने शु।
भान्वितः लग्नान्नवमगो वर्षे दूरयात्राप्रदायकः सर्वे मार्गगता वर्षे मार्गसंचे स्वरोगमः जीवस्थाने त्रिधर्मस्थे कुजेनत्र शु
भोगमः बुधस्थाने कुजो लग्नाधीशादृष्टः सुयानदः सर्वे भौमस्वराशिस्थो वर्षे नवमगो भवेत् स्वगृहे संस्थितो यात्राशुभ
मासंप्रयच्छति वर्षेधिकाररहितः शनिधर्मे कुयानदः वर्षेधिकाररहिते गुरौ नवमसंस्थिते दूरयात्रां तत्र तु पाहनमा
नादिलब्धयः भौमे द्वेपे च पतिते स्वजनाद्दूरतो गमः नवमाधीशकंबूलयोगे यात्रां विनिर्दिशेत् स्वगृहे स्वगागमश्चन्द्रोन
वमेयदि संस्थितः सुखहासप्रमेतत्र विदेशगमनं भवेत् हायनासिन्धौ वर्षेशे सबले मार्गे वर्षे यात्रासु सुखप्रदाता।
स्मित्लस्तङ्गते वक्रे निर्बले दुःखदो गमः गुरुभे नवनमश्चन्द्रे सबलो दृष्टे सुयानदः मन्दोद्यपोनधिकृतो नवमस्थः कुया
नरः गुरुरेव त्रिधीवर्षे दूरयात्राप्रदायकः एवन्धिनवगो भौमः क्रूरदृष्टः कुयानदः जन्मलग्नाधिपो मार्गाधिपो वाम
वमस्थितः त्रिगो वा यानदः सौम्यो जन्मकाले कुभावगः स एव वर्षे मार्गस्थ शुभयात्राप्रदायकः स्वल्पाशोध मे पश्यो
घोरहृदं शोविलग्नपः मन्दगाश्चोभयोरिन्यशालेक कर्माहमो भवेत् स्वल्पाशालग्नपप्रशीघ्रो वृद्धशोधर्मभावपः।
अल्पगाश्चोभयोरिन्यशालश्चितितमार्गदः वर्षेशावर्षलग्नेशयोगश्चितितमार्गदः मुन्यालग्नपयोयोगो वर्षे स्याच्चिन्ति

ताध्वरः तत्रैतेन सिंहेन वर्षेशलग्नेशयोरित्थशाले श्चिन्तितयात्रायोगउक्तः पंचांगपेश्मुथशिलेन्दुभुजाविचिंत्यस्था
श्चिन्तितस्थ विपरीतगतेन्थशाले इति वर्षतन्त्रे वर्षेशो बलवान्यापायुत: केन्द्रे धिकारवान् अधिकारेगतिसंस्थे से
नापत्ये पिवावदेत् एवं विधे कुजे जीवयुते कोन्निर्गते पुनः परसैन्योपरगतिर्जीयाख्यातिसुखावहा एवं विधे के
न्द्रवर्तिनि बलयुते ऽधिकारवति क्रूरग्रहरहिते भौमे योग उक्तस्तेजसिंहेन केन्द्रे ऽपि विमलिनः सबले च साधिकारे
धिकारगतिरुक्तस्य वैभवाय मे केन्द्रे कुजे गुरुयुते खलनिर्गते रिसैन्योपरिप्रगतिरत्र जयादिसौख्यम् यास्वः
यविवलबलानुसारिवेद्यमुन्थायामशुभसभसरेखट भाजि स्वोत्वाद्ये पि किरोमपतोजनुर्नवशेमार्गशादपि सहमा
न्न विन्त्यमेवं ताजिकतिलके जामित्रगास्तु सुयहाभवनाच्छु शाहुः स्वोच्चादिगो वरगतोंगमन श्चिरध्यात् द्रव्यार्जना
द्गमने खलु पुण्यसद्यावीर्येण ताजिकविदुसुधियात्रवाच्यम्। अथ यात्रायो दिग्ज्ञानमुक्तं रोमकेन अग्निराशिभे
वेत्पूर्वा दक्षिणा पृथिवी भवेत् वायुराशिः पश्चिमा च सौम्या शाजलभेस्मृता अत्र यात्रायोगकारकाणां ग्रहाणां मध्ये
यो बलवान् सत् दधिष्ठितराशौ गमनं वाच्यं बलसाम्ये तन्मध्ये केन्द्रस्थग्रहाधिष्ठितराशौ गमनं वाच्यं तदभावे पुनर्व मभावप
शिदिग्गमने वाच्यमिति विशेषः चण्डेश्वरः वर्षलग्नात्त्रिकोणस्थे शुभौ गौ वा बलान्विते चिरं शंयातिगोहस्थो विदेशस्थो राम·
गृहं व्रजेत् सुखेव्योम्नि स्थिते सौम्ये गमनं नन्दा भवेत् नवैवगमनं पापैर्वक्री खेटे पशात्रेति भाग्यपोलग्नपो वा स्यो चेद २२

ज्यो.
२२

गोवाविशेषतः चन्द्रलग्नेश्वरौ भाग्येगमस्तत्राप्यचिन्तितः चन्द्रोलग्नपतिर्वापिकेन्द्रे खेटैस्सहागमः सिद्धोपगमनं तत्र कार्य
नन्वेतिनिश्चितम् द्यूनपे धर्म्मगे यानमवश्यन्निर्दिशेद्बुधः चरराशिषु केन्द्रेषु शुभयुक्तेषु निश्चितम् ग्रामाद्यैगमनस्तू यात्रा॥
प्युक्ते चिराद्भवेत् चरस्वभावाद्धशमादशुभेशनिरीक्षणात् अशुभेक्षण योगाच्च प्रयाणमिति कथ्यताम् उदयद्यूनचन्द्राणां क
तेरीपापसंभवा यात्राथाश्वत्तदावाच्यं भयं चौराग्निशस्त्रजं केन्द्रेरीशुभसंभूतागमनप्रतिबंधकाहि ह्याजः तृतीय धर्म्मगो भौमो
नष्टवीर्यःशनेःपरे पुण्यनाशकरः सूर्योविशेषोहीनवीर्यवान् त्रिधर्म्मगःपापकरोनष्टोमन्दोऽल्पस्तथा मन्दोद्यपस्त्रिधर्म्मे
स्थोधर्म्मदोबलसंयुतः गुरुस्त्रिधर्मगोदेशोनृपाद्व्ययकरोबलः मुन्थात्रिधर्म्मगापुण्यप्रदापापयुतान्यथा दृष्टेन खे क्रू
रयुते धर्मेशे हानिनाशनम् जीर्णताजिके मूर्तिमूर्तिपतिः पश्येद्भाग्यं पश्यति भाग्यपः भाग्यंलग्नपतिर्लग्नं भाग्यपः पश्य
तिध्रुवं भाग्येलग्नेपतिस्तिष्ठेल्लग्नेभाग्यपतिर्यदा भाग्यलग्नपतीस्वस्वेविषेभाग्योदयोभवेत् अथनवमभावस्थितानाम्
योरीनाम्फलानिप अकोशे धर्म्मेस्थितोर्कश्चसहोदराणाम्पीडाकरः क्लेशविवर्धनश्च धर्मप्रदोराज्यपशः प्रदश्चतद्वर्षे
मध्येस्वदशाङ्गगश्चेत् पुण्योदयन्धर्मगतश्शशांकोभाग्योदयञ्चार्थसमागमञ्चनीचोदनंभूमिपतेश्चलाभं शुभेस्थि
तःपुत्रसुखंस्तितेन्येन २ धर्म्मेङ्गतेभूमिसुतेचवर्षेपुण्योदयोवित्तसमागमश्च भाग्योदयोमानविवर्द्धनञ्चमहाप्रति
ष्ठाम्बरलब्धिरत्र ३ धर्म्मेस्थितश्शशिसुतस्सुतलाभसौख्यमथोगमंसततमङ्गलमाशुकुर्यात् भूपाज्जयोभवतिकीर्तिविव

हा॰र॰ ईनश्च भाग्योदयो रिपुविनाशनमत्रवर्षे धवाचस्यतिर्दमेगनोनगणांकरोतिधर्मस्वकुलंसुखञ्च भाग्योदयप्रश्चार्थस
उ॰ मागमश्चजीवोटनेपुण्यमतिम्प्रकुर्यात् धर्मेस्थितोधर्मक्रूरः कविस्साम्नोरन्द्रतुल्यंचनरंकरोति सुखप्रदोवाह
२३ नभूषणानांगोभूहिरण्याम्बरलाभमाशु ६ भाग्योदयभाग्यगतः शनिश्चेद्भूयोर्थदः शत्रुविनाशनश्च कीर्तिश्चि
यमानमथापिदत्तेमहोदराणामपमातिरश्च ७ धर्मेस्थितोधर्मविवर्द्धनोगुर्जेयत्रुपाच्छत्रुविनाशनञ्च भाग्यो
दयञ्चार्थसमागमञ्च करोतिपीडापशुबांधवेषु ८ मणिन्थः जायापुत्रविवादञ्चमतिधर्मेक्रियादिषु वित्तोद्वेगा
कुलन्नित्यंनवमेतपनोयदि १ नवमेधर्मलब्धिश्चमनस्संतोषमेवच यशोवृद्धिर्नृपान्मानोवर्षेशेनिशाकरे २ पाप
लब्धिर्भवेत्पुंसामुद्वेगोविभवक्षयम् कलहंबंधुवर्गैश्चनवमेधरणीसुते ३ धर्मवृद्धिस्ततोद्वेगः दैन्यंजायाप्रपीडन
म् चंद्रजः कुरुतेवर्षेनवमस्थोपदानृणाम् ४ धनलाभोराज्यसौख्यंधर्मकार्यंभवेत्सदा प्राप्नोतिविविधान्भोगान्देवे
ज्येनवमस्थिते ५ शरीरेचैवमारोग्यंसहृद्धिर्विभवागमे पुत्रजायादिकंसौख्यंनवमेभृगुजेनृणां ६ जायापुत्रसुहृ
त्कष्टंधननाशन्नृपाद्भयम् दुर्मतिः पापबुद्धिश्चनवमेभास्करात्मजे ७ विद्वेषश्चवपुः पीडादैन्यंराजादिपीडन
म् धर्मकार्यविलम्बश्चराहुर्धर्मगतोयदि ८ इतिनवमभावविचारः अथदशमभावविचारः तत्रदशमभावेकिञ्चि सम॰
त्तनीयमित्युक्तंचपदेश्वरेण आकाशदत्तान्तजलप्रपातः स्थानेपितः कार्यसुखाहिमानं पुण्यन्त्रपत्वंच नथाधिका

मुद्राच्युतिस्तु दशमेविचिन्त्यम् आत्रापिपूर्ववद्विचारः अथयोगाः वामनः वर्षेश्वरेऽम्बरगेराज्यप्राप्तिःस्याद्दूलाविते भ
वेत्स्थानान्तरप्राप्तिरन्यकेंद्रगते १४।७ सतिवर्षेशोकेन्द्रचतुर्थस्थः पूर्वाजितपदप्राप्तिदः वर्षेशोकौलाभगतस्सरव्यस्था
न्नृपमंत्रिभिः वर्षप्रसूर्योलग्नगोदशमस्थोवाराज्यपदस्यादिति यादवः वर्षेश्वरेवामिहरेथलग्नखस्थेसवीर्येकु
लरूपराजता नीचस्थेक्रूरयुक्तेर्केखस्थेस्याद्धनंनृपात् समरसिंहः लग्नेगगनेश्वरविस्थानेमुथहागमेहिराज्यप्राप्तिः
जन्मनिसिंहगतेर्केवर्षेबलिनिप्रभोःपदप्राप्तिः चंद्रेभौमस्थानान्तरकारकत्वंस्यात् अथवर्षेशश्चेद्दोदशमगोभौम
नेस्थानलाभदोभवतीत्याहयादवः रलाजभस्थिते समापतत्वद्दनभोनिशाकरे परास्पदाप्तिस्त्विहवर्षवेशने इति मन्दस्थानेभौमे
पश्यतिमुथहांकुकर्मतानृपभीः दशमभवनेएतेयोगाइत्निकेचित् गगनपवर्षपलग्नाधीशानांमुथशिलेहिराज्याप्तिः नृ
पसहसपेद्दनार्थरतोल्पशालेचनृपयोगः जीर्णताजिके दशमाधीश्वरस्सूर्योजन्मकालेद्द्वेशने दशमस्थोविलग्नेशे।
त्थशालोराज्यदायकः पापार्दितोनष्टबलोराज्येशोराज्यनाशदः सारेशनोधिकारेणहीनेव्याकुलताभवेत् तेजस्सिंहः ज
न्माङ्गपोव्दसमयेयदि कर्मनाथः कर्मेश्वरोजनुषिलग्नपतिश्चवर्षेकर्मोङ्गदृष्टियुतिनस्सबलः पदाप्तिकुर्यान्नदैन्यखिलभाव
फलस्तिलोकाम् व्योमाद्दपेव्दजनुषोश्चहन्तव्ययाष्टहिस्थेशुभेद्दहिनान्यशुभेपियोगोकर्माश्रितस्तहमपेशनिदृष्टः।
युक्तेकर्मसतिदशमपेपिविनष्टदग्धेवर्षजन्त्रेस्वर्क्षोच्चगोकर्मणिसूर्यपुत्रेनेराज्यमर्थाधिगमश्चजीवे सूर्येनृपाद्धाद्धव।

र
ज.
२४

लाक्तजेथौ वुधेभिषग्ज्योतिषकाव्यशिल्पैः षड्ष्टव्ययगो हेशेकर्मेशे च वलोद्धि सिते सुताव है चनशुभं तत्राव्दे मूनिपे ६।८

।२२ तथायाय्वः द्वव्येशेनसमाशु जन्मनि नितनुनाथेन्यप्राले तथा द्रव्येशेन समाङ्कपेन शुभयुक्सुन्थे व्वरस्यापि वा वर्षा।

शेनज्जनुः स्वपेन च तथा योगे तु राज्यादिकं सूर्ये स्वनधिकारके जनितनूपापेयुते चापि तत् वर्षाङ्गाहृशमेनुराज्यसह

मेसौम्यासियुते तदा तेहृहिजेनिवर्षे स्वस्थितिरवौलग्नेशयोगे न्नके तेह ज्जन्मनि कर्मपेहृकिस्मिंयाते च तत्स्येसमा

कर्मेशोजनि सोद्दयेस मुदिते हृष्टयुते च हृये जनोरवपेवानुपसारयेवा समुद्गतेराज्यपदाप्तिगौरवं समापत्तौ जन्मनभौमहो

भुजामसूर्थ शीलेश्यनभोङ्गनाथयोः स्ववंशमानेन नृपत्वलब्धिता मारेशुभे घृ जनने पि राज्यं हि हेलाजः वर्षे व्वरे रवौ चन्द्रस्या

नगेरविर्नष्टने जन्माव्दकालयोः पापाक्रान्तेस्यात्कर्मनाशनम् तादृशे च शनौ वक्रेरन्ध्रे निष्फलता भवेत् सर्वेकमेसु कर्मेश

कर्म वौशनी सिती सुतोवाकर्मवैकल्यं कर्मसच्च फलन्तथा लग्नाधिपेन वार्केणाद्रस्थशालं करोति चेत् दशमेशास्त

दाव वश्यं स्यात् परदर्शनम् कर्मेशस्यागतो यातो मदा लग्नप भास्करौ स्वगोलग्नेम्व रौवा स्यात् पणसहस्तक्रमः चु

डाम लग्नेशस्वोच्चनाथेनत्तुङ्गादिस्थेन वीक्षितः अभीष्टपरलाभापलग्नेलग्नेम्वरे तथा सौम्यस्वामियुते दृष्टे पर

रे तथा एवमेव परस्थाने हृष्टिके स्वल्पसिद्धिकृत उदितेराज्यपेराज्यं चरवज्यं शुभग्रहैः परस्थे यंप्रने म.

श्वापि परच्युतिः परेशाश्वान्तरं पश्यन्स्तं नस्य स्थिरं भवेत् लग्ननाथपदाधीशावन्योन्यदृष्टिपेरपतः स्वनना ४

थनभोनाथचन्द्राव्योम्नि पराशैदा: स्वोच्चेलग्नेशुभःखेटःसौम्यदृष्टः परप्रदः सप्तमेवाष्टमेशुक्रेपरलाभस्स्वभावतः
बुधेनगुरुणावापियुक्तेशुक्रेमहत्परम् सचन्द्रेस्वामिनःप्रीत्यासकुजेकलहादिनेः प्रदन्नेवसमौरेस्यात्साकैर्मि।
ष्यात्तुतत्पदम् परसिद्धिश्शुभैर्युक्तेपापयुक्तेपदच्युतिः स्थिरोदयेपदप्राप्तिश्शुभस्वामियुतेक्षिते इत्थमेवपरस्था
नेसास्वत्याकिंतुदृश्विके लग्ननाथनभोनाथौचन्द्राद्यौचफलप्रदौ मध्यपेसशुभेराज्यंराज्यभ्रंशस्सपापके प
दावाप्तिर्भवेच्छीर्षोदयेलग्नेशुभान्विते समरसिंहःदशमस्वामीलग्नेपदप्राप्तिलग्नन्नृपाल्लाभः रात्तश्चित्तंकीदृक्
तत्रापिविनिर्दिशेदेवम् लग्नेशादशमपत्योस्तेहदृशास्याच्छुभन्वितम् क्रूरदृशाविपरीतन्दृष्ट्याभावेचमध्यमम्प्रोक्त
म् ॥ अन्यत्रापिस्वकीयस्वामिनासार्द्धंप्रीतिर्द्वेषत्तुलालिनि लग्नेवश्यसमादेश्याकन्यालग्नेचमध्यमा अथदशमभा
वस्थितानां सूर्यादिग्रहाणाम्फलानिपद्मकोशे यदादिनेशोगगनाश्रितस्स्यात्राज्यार्थदोमानविवर्द्धनश्चहिरण्यभू
म्याम्बरलाभकारीचतुष्पदाद्रेषुरुजोविवृद्धिः १ कर्मोदयंप्रकुरुतेगगनेशशाङ्कोस्त्र्यागमन्नृपकुलाद्रिपु पक्ष
नाशम् व्यापारतोवहुसुखम्महतीम्प्रतिष्ठांकीर्तिन्तथाधनयुताम्प्रकरोतिवर्षे २ कर्मस्थितोभूतनयोहमध्येकर्मो
दयञ्चार्थसमागमञ्च राज्यार्थलाभञ्चमहाप्रतिष्ठांकरोतिमानम्पशुघातनञ्च ३ गगनगश्शशिजोयदिहायनेभवति
वाहनसौख्यकरस्तदासुतविवृद्धिधनाम्बसमागमोविलसनञ्चतथानृपतेर्जयम् ४ व्योम्निस्थितश्चेत्सुरराजमन्त्रीहेमा

होरा ३ २५

स्वराशिञ्च जयङ्करोति भूपप्रसादात्सितिगोधनाप्तिं स्याद्दापनेशत्रुविनाशनञ्च ५ गगनगेभृगुनंदनसंस्थिते नृपसमो
मनुजोथ महाजयः भवतिगोधनधान्यसमागमो बहुसुखं कृषिवाहनयोस्सदा ६ गगनगाः कृषिहानिकरश्शनिः
पशुजनस्वजनोदरपीडनम् नृपसमम्मनुजञ्च महाधनम्प्रकुरुते क्रयविक्रयलाभकृत् ७ सिंहीसुतोदशमगः क्रयवि
क्रयेषु लाभं नरं नृपसमं करोति वर्षे भूपाज्जयं सततमङ्गलमाशु कुर्यात्कीर्तिश्रियं भवति वाहनहानिकारी ८ मणि
स्थः राजमुद्राद्विजसौख्यसिद्धारम्भः सुखञ्चनम् प्रस्थानं स्वशविस्तारं स्वर्षे दशमगो रवौ १ इंव्यागमं वस्त्रलाभं रोगना
शन्तथैवच प्रतिष्ठाकीर्तिलाभश्च वर्षे दशमगो विधौ २ व्यापारस्धनलाभञ्च प्रसादं भूमिपालनः तेजो वृद्धिस्तथा
रोगं दशमस्थे महीसुते वाणिज्याद्राज्यवर्गाच्च धनलाभ सुहृत्सुखम् वलकीर्तिविवृद्धिश्च हायने दशमे बुधः स
त्कीर्तिर्भूभृतां मानं धनलाभ सुहृत्सुखम् गेहे महोत्सवो नित्यं देवेज्यो दशमे यदि नृपमानं सुहृत्सौख्यं धनलाभं
रिपुक्षयं सर्वारम्भाः प्रसिद्ध्यन्ति दैत्यज्ये दशमे नृणाम् व्यापाराद्धनहानिश्च भयं भूपालसंभवं सुखैर्न्याय प्रवास
श्च दशमे रविनन्दने भूमिनाशो भयन्नित्यं देहपीडा धनक्षयः इष्टवन्जनविद्वेषो राहौ दशमसंस्थिते इति दशमभाव
विचारः अथ लाभभावविचारः तत्र लाभभावे किंचिंतनीयमित्युक्तं चण्डेश्वरेण कौस्तुभसिद्धिः सर्वद्विजत्वनिगजा राम. २५
श्ववस्त्रासनयानशय्या विद्यार्थलाभोप्यथनष्टलाभः कन्यासुवर्णस्यच लाभकार्यम् ॥ ॥ नमूरुकार्य ४

दिकञ्च समस्तलाभः खलु लाभभावे अत्रापि पूर्ववद्विचारः अथयोगः जीर्णताजित्वे बुधे वर्षेश्वरे सौम्यसंदृष्टे धनला
भौ लाभो वाणिज्यतस्सौम्यलग्नगे मुथहायुते लिखनाध्ययनाल्लाभो वर्षे भवति निश्चयात् वर्षेश्वरे बुधे षष्ठाष्ट
न्यगे क्रूरसंयुते नीचकर्मकृतो लाभस्स्वल्पो वा पापवीक्षिते बुधे लग्नेनादृष्टे च न लाभस्स्यात्कदाचन तेजस्विहः॥
लाभाधिपे तनुभुजा विहितेत्थशाले वीर्यान्विते च परिवारधनादिवृद्धिः॥ एवम्फलन्तु मुथहापतिनाङ्गभोक्तास
र्वैपि लाभगृहगा धनदास्सवीर्याः वामनः वर्षेश्वरे लाभगते सौम्यग्रहयुतेक्षिते लिखनाध्ययनाल्लाभस्तथैवव्य
वहारतः वर्षेतन्त्रे सवीर्योज्ञः समुथहालग्ने थसहमे शुभाः तदा निखातद्रव्यस्य लाभः पापदृष्टान्तु नाजिकभूषणे
गगनभवनसंस्था मुन्थहा वर्षकाले लिखनपठनलाभं सत्वयुक्ता करोति निजपतिसहिता सारम्भं शत्रुव्यवस्थावित्त
रतिवह विंशमासिकालेन राणां लाभे लाभेशः शुभैर्दृष्टयुक्तः सोऽत्र स्वस्थश्च दूरसंस्थश्च सूर्यात् मातङ्गाम्बावा
प्रियुवौ विभूषायोषाहर्षोत्कर्षं युक्तं करोति यावत् जन्माङ्गपे लग्नपतौत्थशाले मुन्थेश्वरे पापि समेश्वरेण द्रव्येश
रव्यारव्ययुतो च लाभे जन्माब्दयोर्लाभशुभेरके च लग्नगे सहमयेन खलोऽत्र देवमन्त्रिपि धनस्थितिरुग्राजन्मवित्तभु
वर्षेन नृपमुथशौ लिनि निजो चित्तलाभः हिलाजः लग्नलाभपतौ लाभे लग्ने वा लग्नलाभपौ लग्ने लाभादिगो वास्या
भेलग्नाधिपो भवेत् एकोपि हि यदा योगस्तदा लाभस्तु निश्चितम् चंद्रयोगो विशेषेण पूर्णो लाभः प्रकीर्तितः लाभेल

उ.
२६

ग्नाधिपस्त्रिषुलाभाधीशेनसंयुतः तदालाभकरश्शीघ्रश्चन्द्रयुक्तोविहद्विदः लाभपोलग्नपोलाभेलग्नपस्तनुराथ।
वा पञ्चमेवलवान्सौम्यस्तदालाभस्तुधर्मकः लग्नलाभपयोर्दृष्टिलाभेलाभकरीमता निष्फलाकथितायोगाय
रिचन्द्रोनपश्यति सर्वग्रहेक्षितेलाभेलाभोविंशविशोपकः एवंसर्वेषुभावेषुवाच्यंसर्वग्रहेक्षणात् शशिलाभप
लग्नेशाश्चान्योन्यंयुतवीक्षिताः लग्नात्रिकोणविनस्थाः शीघ्रंलाभप्रदामताः त्रियंकोनोगतेलग्नेत्रियंकोनिग
तोथवा लाभेशश्चशुभरदृष्टश्चयशुलाभस्तदाभवेत् विलग्नसप्ताष्टमगाः पञ्चमस्थाःशुभग्रहाः वाचंद्रलग्नपोपष्टे
वलिनौऋणलाभदोसमरसिंहः नृपतेर्गौरवलाभोमेस्यादितिलग्नलाभपत्योश्च स्नेहदृशाशीघ्रंस्याद्विपुहस्याव
हृदितेरेव आपेशेकेन्द्रस्थेशशियुतदृष्टेचपूर्णफलमस्ति स्थिरराशौपरिपूर्णंचरेल्पमद्वेभवेन्मिश्रेदेवगुरौकेन्द्रगते
तेसोच्चादिगतेचनृपशुभाशापूर्णफलाक्रूरग्रहपीडितेशीघ्रनाशस्स्यात् अथलाभभावस्थितानांसूर्यादीनांफला
निपञ्चकोशेरविलाभगोलाभकारीनृपात्स्याद् नाग्निश्चधान्यावरंवैहिरण्यम् विलासादिसौख्यंरिपूणांविनाशंसुताङ्घ्रि
पुपीडाभवेन्नदशायाम् १ रिपोर्नाशनंलाभसंस्थेसशांकेवहुद्रव्यलाभंक्रयेविक्रयेच नृपान्सौख्यलाभ नस्यागम
श्वप्रातिष्ठाविहङ्गिर्भवेहायनेस्मिन् २ श्ववनितनयलाभेराज्यलाभोर्थलाभोभवतिरिपुविनाशोमित्रप राम
हयभवनहिरण्यंप्राप्यतेचांवराणितनयसुखविनाशोजापतेहायनेस्मिन् ३ लाभस्थितःशशिसुतोजयसंपद २६

स्वधान्यौवराणि वहूलानि करोत्यवश्यं कोजे विवर्द्धनमथार्त्तिविनाशनञ्च स्यादाय ने यशुविवर्द्धनमश्वलाभः जयोमान
वानां सुरेज्ये च लाभे भवेद्रोह यानाङ्ग जानाञ्च लाभः सुतस्योदयोजापतेश्शत्रुनाशः प्रतिष्ठाविवृद्धिर्नृपाच्चा
पि सौख्यं ५ कविर्लाभगो लाभकृत्स्वर्णदस्स्यात्त्रयश्मानवानां करोतीह वर्षे सुतानाम्विवृद्धिस्सुखं राजप
क्षाद्धि पूर्णं विनाशं तथा मित्रवृद्धिः ६ लाभस्थितो भास्करस्सूनुरत्र हिरण्यगोभूमिरथाश्वलाभम् अर्थागम
र्कीर्तिविवर्द्धनञ्च सन्तानपीडाम्प्रकरोति वर्षे ७ लाभस्थितश्चेत्खलु सैंहिकेयो नरन्नरेन्द्राणां समङ्करोति हिरण्य
गोभूधनसञ्चयञ्च शत्रुक्षयम्पुत्रभयन्तथैव ८ मणित्थः वाजिदृष्यादिद्रव्याप्तिः प्रमोदस्स्वे शूवर्गतः नृपप्रसाद।
मारोग्यम्वर्षे लाभगते रवौ १ पुत्रवस्त्रादिकप्राप्तिर्दृन सालय संभवः स्वेनकृपाणकाह्वाभौ वर्षे लाभस्थिते विधौ २
जायापुत्रसुहृत्सौख्यम्प्रतापो विभवागमः शत्रुक्षयन्नृपात्सौख्यं लाभगे भूमिनन्दने ३ द्रव्यलाभन्तथारोग्यमप्र
भोः प्रीतिविवर्द्धनम् शुभकृपाणकाह्वा भौ लाभस्थाने परात्मबुधः ४ आयुरारोग्यमैश्वर्यञ्जायापत्यसुहृत्सु
खम् नृणाञ्चतुष्पदप्राप्तिर्देवेज्यो लाभगो यदि ५ जलमार्गाद्धनप्राप्तिस्तथा शुभकृपाणक्ष्मन् प्रियागमस्तथा सौ
ख्यं लाभगे भृगुनन्दने ६ द्रव्यागमन्तथैश्वर्यमारोग्यं योषितां सुखं शूरस्त्वाप्तिनो लाभौ वर्षे लाभगते शनौ ७ शरीरा
रोग्यमैश्वर्यं स्त्रीसुखम्विभवागमः सङ्कीर्णवर्णनो लाभो राहुर्लाभगतो यदि ८ इति लाभभावविचारः अथव्ययभा

हा र उ २७ चविचारः तत्र व्ययभावे किं विचारणीयमित्युक्तश्च षडेश्वराणां त्यागादिभोगादिविवाहदानकृष्यादिकर्मव्ययसंज्ञक
पितृव्यमातृष्वसृमातुलानां युद्धं स्यात् युद्धपराजयश्च संप्रेषणाश्चेन्म्यसुरादि वित्तं कुलं तथैतत्कथितं व्यया
अत्रापि विचारः पूर्ववत् अथ योगाः जीर्णताजिके लग्नाद्व्ययेनश्च लोव्ययाष्टरिपुसंस्थितो नृभे भृत्यसपोन्य
साचतुष्पदनाशनम् व्ययेश्वरे सिते षष्ठे स्थिते भृत्यक्षयो नृभे चतुष्पदेऽश्वादिनाशो विबले क्रूरवीक्षिते दशमस्थेस
मेन्दो स्याच्चतुष्पदनाशनम् व्याकुलत्वं भौमाप्ये चन्द्रे व्ययगते तथा षष्ठगे दृपतौ सूर्ये सपापे पशुमाक्षिते र
समङ्गलिवे षष्ठव्ययाष्टस्थे पितृफलम् मंदे दृपे बलयुते रिपुरिष्फगते तथा भूतासनंद्रुमारोपो जलाश्रयहृतिर्भ
त् वामनः व्ययस्थे वर्षपे मंदे गुरौ वाशुभवीक्षिते आवासनिर्मितो भूमिप्राप्तिं तत्र विनिर्दिशेत् यादवः भौमे चतुष्पदयु
दशमे चतुर्थे मंदावलोकितयुते स्वहृतिस्तथार्तिः षष्ठे सिते द्वाधिपतौ चतुर्थे क्रूरेक्षिते चयुते रुगार्तिः ताजिकसारे
मन्दान्विता वा विपतिर्व्ययस्थो देवार्चितः षष्ठगतो विलग्नात् नराऽर्थनाशं प्रकरोति शीघ्रं भूपाद्थो चोरजनाच्च दु।
शान् अत्र विशेषमाह तेजःसिंहः भावाद्व्ययेऽङ्गजन्तु धोरपिवीर्ययोगाद्दयुः फलं समूलाः फलहानिदास्युः क
नारिषु विलग्नमनश्च केंद्रमुख्याखिलानि भवनानि मतानि तज्ज्ञैः त्रैलोक्यप्रकाशे द्वादशेशो भनः खेटाविवाहा राम
दिषु सद्व्ययं क्रूरोप्यसद्व्ययं राजदस्युभ्यः कुरुते ग्रहः व्ययेसूर्ये नृपाद्दण्डश्चन्द्रे सौख्येचकष्टतः कुजे क्रीडाविनोदादौ २७

बुधेतुक्रयविक्रयात् जीवे धर्मव्ययस्तत्र शुक्रे वेश्यादिकर्मसु शनौ व्यये व्ययः क्रौर्यैस्तु विनष्टो यदा ग्रहः वर्षेन्नैत्रे यत्रभा
वेशुभफलो दृष्टो वा जन्मनि ग्रहः वर्षेतद्भावगस्ताद्दक् तत्फलं पच्छति ध्रुवम् ताजिकभूषणे भ्राच्यां विचारानुमतेनि।
तांतमयोदितं द्वादशभावजातम् फलम्बलम्बोऽस्य नभस्वराणां नतद्योजनीयं हि दशासु तेषामिति अथ द्वादशभाव
स्थितानां सूर्यादीनां ग्रहाणां फलानि यच्चकोशे व्ययस्थितश्चेत्खलु भास्करो सौ स्त्रीविग्रहोद्वेगकरोंघ्रिरोगकृत् व्य
यश्चशोषोदरनेत्रपीडां कुरोति चिन्तां रिपुभिर्विनाशम् १ शशांको व्ययस्थो रिपुः पीडनं स्यात्तथा सद्व्ययं नेत्ररोगं कुरो
ति विवादश्च नानां महाकष्टसाध्यं कफार्तिश्च गुल्मोदयस्तत्र वर्षे २ व्ययस्थापरो भूमिपुत्रे व्ययस्थे भवेन्नेत्रपीडाथ क
र्णौविकारः शिरोर्तिर्जनानां विरोधस्तथा स्यात्कलत्राङ्गपीडा भवेत्तत्रवर्षे ३ बुधे द्वादशस्थे रिपूणां विवादो व्ययोग्रश्च चि।
न्ताचकर्णविकारः दशाने शुक्रारौ भवेन्नेत्रपीडा कफार्तिश्च कष्टं तथा हायनेऽस्मिन् ४ रिष्फस्थितः सुरगुरुर्विदुलव्या।
धादुःखं तु प्रवादतृपभीतिकरो हि वर्षे नेत्राङ्गपीडनकफार्तिजनप्रवादं हानिर्भयं भवति शोफविकारकारी ५ व्ययगतः
भृगुजे स्यात्सद्व्ययो वा तपीडा रिपुजनपरिवादो नेत्रयोश्चापि रोगः भवति रिपुभयं वै शोकमोहादिकं च ज्वरवमनविकार
स्त्वगुत्सस्मभयञ्च ६ व्ययस्थानगे हायने सूर्यपुत्रे व्ययो विक्रये क्लेशचिन्ताचकष्टम् रिपूणां विकाराङ्गवैदर्यनाशः शि
रोर्तिस्त्रिपीडा तथा हायनेऽस्मिन् ७ स्थानभ्रंशो भवति नियमान्मानवानां व्ययस्थे सिंहीपुत्रे रिपुभयमथो भृत्यमृत्युः

१. न्विधने शीर्षकर्णव्यथनमुदरे नेत्ररोगं त्वराणां लक्ष्मीहानिस्स्वजनकलहः कामिनीनाम्न पीडा ७ मणिस्थः हष्टिरुद्व्यना
उ. शत्रुविद्वेषो बन्धुवर्गतः दिहेपिनोद्भवा पीडा वर्षे सूर्ये व्ययस्थिते १ द्रव्यक्षयं सुधास्यत्वे नेत्ररुक् कलहोऽपहे वर्षकालेव्या
२८ यस्थाने चन्द्रः कुर्यादिदृक्फलम् २ दृशो रोगं वपुः कष्टं धननाशं नृपाद्भयम् सुतजीवादिजं दुःखं हायने द्वादशे कुजे ३ स्वा
स्था भ्रमनारोग्यं बहुव्ययं नृपाद्भयम् स्ववर्गे कलहं नित्यं कुर्यात्सौम्यस्तु रिष्फगः ४ स्वजनैर्विग्रहं दुःखं दस्योत्पत्ति
र्धनव्ययः प्रवासो नृपतेर्भीतिर्देवेज्ये व्ययसंस्थिते ५ मित्रस्वजनविद्वेषं सन्मार्गे विभवव्ययः निस्सङ्गत्वं प्रवासञ्च
द्वादशे भृगुजे नृणाम्॥ ६॥ पादाक्षिहृदये पीडा द्रव्यनाशं नृपाद्भयम् कलहं स्वसुवर्गे शौ कुर्यान्मन्दो व्ययस्थितः ७
नव्ययश्च कष्टञ्च राजपीडा रिपुक्षयः जायापीडा भवेन्नित्यं स्वर्भानुर्द्वादशे यदि ८ अथ ग्रहाणां भावफलं स्वस्वदशा
सु फलं स्यादित्युक्तं ताजिकभूषणे खेचारिणां भावफलानि यानि तानीह कल्प्यानि दशासु तेषाम् ग्रहोऽस्तु यद्भावफलं नि
रुक्तं शनैर्दशापाकवशात्प्रकल्प्यमिति विशेषमाह यादवः स्वोच्चस्ववेश्मागनीचशत्रुगृहादिवर्गस्थितखेचराणा
म् बलाबलत्वादि विचार्य सम्यक्प्रोक्तानुसारेण वदेत्फलन्तु इति व्ययभावविचारः॥ इति श्रीदैवज्ञवर्यपण्डितदामो
दरात्मज बलभद्रविरचिते हायनरत्ने द्वादशभावविचाराध्यायः षष्ठः ६॥ अथ दशाविचारः॥ तत्र दशाशब्देन शुभाशुभ। राम
भफलपाककाल उच्यते अथ पूर्वोक्तानां फलादीनां विभागज्ञानं दशाज्ञानेन विना दुर्ज्ञेयमिति दशानयनमवश्यम्व २८

ऋच्यम् परात्रस्तुर्यस्तरिः यदपिस्वचित्तमत्रसमापकलन्तनुधनादिगणैः खचरैस्तुयत्न दिनविभागमतेनहिगम्यतेनरहृ
मत्रदशानयनस्तुवे १ यास्वोपिविविधभावफलोन्यफलंखगोदिशतितिद्यदनेहसिसादशा इतितदानयनेनयसम्मतं
परिवदामिविरासफलस्फुटे १ अथदशानयनप्रकारउक्तोवर्ण्यतेत्र स्पष्टान्सलग्नान्खचरान्विधायराशीन्विनात्वल्प
लवतुपूर्वम् निवेशनंस्मादधिकाधिकांशक्रमाद्यस्यात्तुदशाक्रमोरे १ ऊनम्विशोध्याधिकतः क्रमेणांशाद्यविशुद्धं
शकेशपकेकाम् सर्वाधिकांशोन्मितमेवतत्स्यादनेनवर्षस्यमितिस्तुभाज्या २ लब्धांशकोत्तान्गुणयेदनेनलब्धधुवार्कं
नभवेद्दशायाः मानेदिनाद्यंखलुतद्ग्रहस्यफलान्यथासान्निगदेत्तुशास्त्रात् ३ अयमर्थः दशानयनेसलग्नानांसर्वे
ग्रहाणांराशीन्विलाययसर्वेन्यूनांशोग्रहः पूर्वेलेख्यः पुनस्तस्माद्यथायथायस्यपस्यांशाधिकंयथासर्वेग्रहलग्नंनिवे
श्य एवन्निवेशितास्सर्वेग्रहाहीनांशसंज्ञकास्स्युः वर्षेत्रयदशाक्रमःस्यात् पुनरुक्तहीनमंशाद्यंग्रहमधिकांश
ग्रहाद्विशोध्यक्रमेणकिंचिदधिकांशतदग्रिमाद्विशोध्य एवंसर्वेग्रहाः शोध्याःशेषांशानांनामपात्यांशाइत्युच्यतेश्च
पुनःपात्यांशानांयोगः कर्तव्यःसयोगः हीनांशसाम्याभावेसर्वेग्रहमध्येयोधिकांशस्तत्तुल्यमेवस्यादितिव्याप्तिः
ननुहीनांशसाम्येपिनहृद्दोदितःपात्याइत्यनेनानीनपात्यांशयुतिः सर्वाधिकांशस्ततुल्याभवन्त्येवेतिस्यादेननतयुदि
साम्यांशाःपरखगस्यपात्यांशशून्यत्वंपात्यांशाभावेदशाद्यभावोपिस्यात् नचेष्टापत्तिर्दशाभावेतुभावमुन्यावर्षेश

हा॰ उ॰ २९ दिफलस्याच्छेदापत्तेः किंच ह्रश्यांशसाम्ये समांशापरत्वगस्यदशाभावो यदि प्राचीनानामाचार्याणामनुमतः स्यात्तर्हि ए
कराशिगानामेकोंशहरतिबलीति जातकोक्तिवद्बलिन एकस्यैव दशा स्यादित्युक्तं स्यात् अंशाद्यस्य समत्वे दशा च वीर्या
धिकस्य पूर्वस्यादिति वक्ष्यमाणहिल्लाजवचने निर्बलस्यानंतरं दशा त्वांशयोर्वगम्यते अन्यथा समांशापरत्वगस्य दश
भावेन तत्क्रमाकांक्षाभावात्तन्निर्णायकं हिल्लाजतेजःसिंहादिवाक्यं बलिनः पूर्वा दशा इत्यादिकमुन्मत्तप्रलपितमिवा
स्यात् अपि च लग्नग्रहाणामष्टानामप्यंशसाम्ये सप्तानां पात्यांशशून्यत्वादेकस्यैव समग्रवर्षे दशा स्यात् न ह्येकस्यैव द
शाफले शुभमशुभं वा समग्रवर्षे भवतीति बालोपि प्रतिपद्यते न चांतरदशाविदशाफलभेद इति वाच्यम् पात्यांशाभा
वेन तद्दशायामंतर्दशादेरपि गगनकुसुमायमानत्वात् अत एव श्रीमन्नीलकण्ठदैवज्ञैः ऊनविशोध्याऽधिकात इत्युक्तम्
ननु ऊर्ध्वस्थग्रहशोधनमधस्थितग्रहे उक्तम् अत्र ऊनांशग्रहेन स्यादधिकांशेभ्यः शोधिते सति ग्रहाणां दशादिनानां
तुल्यत्वेपि न कापि क्षतिः तस्माद्धीनांशसाम्याभावे पात्यांशयोगः सर्वाधिकांशमितो भवति वर्षतंत्रवाक्ये अल्पयानामने
कार्थत्वादेव शब्दो वाशब्दवाची ज्ञेयः हीनांशसाम्यं कदाचिद्भवत्यतः श्रीमन्नीलकण्ठदैवज्ञैः पात्यांशयोगस्सर्वाधिकां
शमितो भवतीत्युक्तः अन्यथा पात्यांशयोगमनुक्त्वैव लाघवात्सर्वाधिकांशे भोज्यादत्यभिदध्युरित्यलमतिप्रसङ्गेन श्री म
नः पात्यांशयोगेन सर्वं गुणितं वर्षस्य मितिः सौरी ॥ ३६० ॥ सौरसावनायां ३६५।१५।३१।३० ॥ सवर्णितानामाज्यादय ह ॥ २९

द्वधिज्ञानार्थं मूलं विशोध्याधिकतद्युक्तातनादशा

अब्दिनाद्यसनस्मिन्वर्षे ध्रुवांकस्यात् अनेन ध्रुवांकेन ग्रहपात्यांशा गोमूत्रिकसंज्ञेन गुणनप्रकारे विशेषेण गुणिताः षष्ट्यो पर्युपरिलब्धेन युक्ताः संतो ग्रहाणां स्वस्वदशानां दिनघटीपलरूपाणि दशामानानि स्युः। अत्रोपपत्तिः। तत्र हीनांशग्रहस्याद्या दशा तत्रागम एव प्रमाणं। यतो वसिष्ठनारदादिभिरादौ संपूर्णा फलतोक्ता। पुनर्दशादिनज्ञानार्थं त्रैराशिकद्वयं तद्यथा। यदि पात्यांशयोगेन वर्षे दिनानि लभ्यंते तदैकेनांशेन किमिति लब्धमेकांशस्य दिनादि फलं ध्रुवांकाभिधं पुनरन्योनुपातः। यद्येकेनांशेनैतद्दिनादि फलं लभ्यते तदा ग्रहस्य पात्यांशैः किमिति वा राशिकेन ग्रहाणां दशादिनानि स्युरिति सर्वमुपपन्नं। अत्रोदाहरणम्। तत्राब्दप्रवेशे स्वल्पांशो बुधोस्तीति स प्रथमतो विलेख्यस्ततः किञ्चिदधिकांशो लग्नं ततस्तद्योधिकांशः एवं सर्वे स्थाप्याः ततः ऊनांशो बुधः ०२। १८।२४। अधिकांशः लग्नमिदं ८।५२।५२ विशोध्य शेषं ०।६।३४।२८ लग्नस्याधः स्थाप्यं एवं सर्वेषां पात्यांशा जाताः एषां पात्यांशानां योगः २८।१६।३१ हीनांशसाम्याभावात्सर्वाधिकांशश्चन्द्रःशा दिना २८।१६।३१ तुल्यो जातः अनेन वारद्वयं षष्ट्या ६० सवर्णितेन १०१७९१ सौरीवर्षमिति ३६० चोरद्वयं षष्ट्या ६० सवर्णिते जाता १२९६००० भक्ता लब्धो दिनघटीपलात्मको ध्रुवकः १२।४३।५५ नग्रहाणां पात्यांशा गोमूत्रिकया संगुणिता षष्ट्योपर्युपरिलब्धेन युता जातानि ग्रहाणां दिनादि दशामानानि अथ प्रकारान्तरं ता कालंकारे पात्यंशानिष्यादशसौरवर्षाहृदूश्चभक्तादथ वा दशाहाः सौरवर्षमितिः ३६० बुधपात्यांशाः ०।१८।२४ गुणा ८।३०।३४ सर्वाधिका

	ल	सू	शु	बु	मं	गु	च	ग्रहाः
२	८	९	१६	१९	१९	२१	२८	हीनांशाः
१९	५२	४४	२६	२३	५७	५७	१६	
५४	२	५९	२६	३२	८	३	३१	
२	६	०	६	२	०	१	६	पात्यांशाः
१८	३४	५१	४१	५७	३३	५९	१९	
	२८	५०	२७	६	३६	५५	२८	
२९	८३	५	८५	३३	७	२५	१०	दशामान दिनादिकम्॥
२२	४४	१९	४२	४९	६	२६	३१	
६	२८	३४	१७	४३	४४	४६	२२	

हार
३.
३९

षप्रवेशकालार्के राश्यादेर्योज्यानि तत्समे केंद्रदशाप्रवेशास्तुः उदाहरणम् वर्षारंभे सूर्यः ०।१९।३६।५९ तस्मिन्काले ऽयं
सूर्य्यस्थितस्तस्मिन्नेव काले पूर्वप्रकारेणानीतासु दशासु प्रथमतो बुधदशा सैवं जाता दिनाद्या २९।।२२।।६
नवर्षप्रवेशकालार्कः० ३।२९।३६।५९ बुधदशाहाः २९।२२।०६ अंशादेर्योजिताः ०४।०८।५८।०५ ।।जा
मिम दशाप्रवेशार्कः एवमग्रेपि अथात्र वर्षफले संक्रान्तिदिवसान् पञ्चाङ्ग पत्रे दृष्ट्वा तत्तद्दशाप्रवेशमालस्यफ
लानि वाच्यानि अत एव साम्प्रदायिकाः कस्मिन्काले दशाप्रवेशो जात इति संशय्य सौरसावनदिनादि वर्षमानेन
दशाहांश्च समानयन्ति तत्र दशाप्रवेशकालज्ञानार्थं वर्षप्रवेशवारादौ प्रथमदशादिनानि योज्यानि उपरि सप्तशेषा
नि द्वितीयदशाप्रवेशवारघटीपलात्मकः कालो भवति पुनर्द्वितीयदशाप्रवेशकाले द्वितीयदशादिनानि योज्यानि तृती
यदशाप्रवेशकालो भवति एवमग्रेपि उदाहरणम् श्रावणकृष्णनवम्यां शुक्रवासरे सूर्योदयाद्गतघटीपलेषु
०५।३६ वर्षप्रवेशः अस्मिन्वर्षप्रवेशकाले प्रथमं बुधदशा जाता सौरसावनदिनात्मिका २९।४७।५० पुनर्वर्षप्र
वेशवारादौ ०६।०५।३६ बुधदशाहाः २९।४७।५० योजिताः ३५।५३।२६ वारस्थाने सप्ततष्टे शेषं शनिवारो
जातः वर्षप्रवेशादेकोनत्रिंशद्दिनान्तरं शनिवारे सूर्योदयाद्गतघटीपलेषु ५३।२६ द्वितीयदशाप्रवेशो लग्नस्यजा
तः पुनरस्मिन्काले ००।५३।२६ लग्नदशाहा योजिताः पूर्ववत्तृतीयदशाप्रवेशवाराद्यः कालो भवति ।०।।

राम
३०

एवंसर्वत्रवामनेनतुमुन्थाफलज्ञानार्थंलग्नवन्मुन्थादशापिकर्त्तव्येत्युक्तम् सर्वग्रहाणांमुन्थायामुक्तांशानस्वौ
श्चपीडयेदिति यत्रयत्रद्वयोर्वहूनाम्वाग्रहाणामंशादिसाम्यन्तत्रदशाक्रमज्ञानमुक्तम् हिल्लाजेन ऋशाद्यस
समत्वेदशाचवीर्य्याधिकस्यपूर्वास्यात् वीर्य्यस्यापिसमत्वेस्पष्टाल्पगतेर्दशापूर्वा१चर्षेनैत्रपिशुद्धांशसाम्येवालि
नोदशाद्यावलस्यसाम्येल्पगतेस्तुपूर्वाअत्रशुद्धांशानाम्पात्यांशानांसाम्येधिकवलग्रहस्याद्यदशानेनद्युक्तम्।
येनोदशाक्रमज्ञानेहीनांशक्रमेणोक्तम् अत्रहीनांशसाम्याभावेपात्यांशसाम्याभावेपात्यांशसाम्यंभवति उदाहर
णम् तत्रहीनांशाग्रहाः पात्यांशाश्चलिख्यन्ते अत्रसूर्य्यबुधशुक्राणाम्पात्यांशसाम्यंपद्यप्यागतम् तथापिवल

	गु	सू	बु	शु	श
हीनांशा	२ ५	० ८	११ ११	१५ १४	१२ १३
पात्यांशाः	३ ५	४ ३	४ ३	४ ३	४ ३

विचारंविनैवहीनांशक्रमेणबुधशुक्रापेक्षयान्यूनवलस्यापिरवेः पूर्वंदशाततोबुधस्य
नेतःशुक्रस्यततःशने एवंहिल्लाजवचनस्यस्ववचनस्यापिवैयर्थ्यम्भवतितस्माच्छुद्धा
शाराशिंविनाशुद्धायथावस्थितायेंशास्तेषांसाम्येइत्यर्थः शुद्धांशानाम्पात्यांशानांसा
म्येइतिव्याख्यानंदैवानाम्प्रियस्यसम्मतमिति अथगतिसाम्येपिदशाक्रमज्ञानेपा
इतिभूषणेगतिसमत्वेसप्तमेवैशान्योक्ताद्येरुदयक्रमादथचतत्साम्येतुपाठक्रमात् अयमर्थःगति
साम्येपिसूर्य्यवशेनप्रथमोदितस्यपूर्वादशातस्यापिसाम्येलग्नसूर्य्यचंद्रभौमेत्यादिपाठक्रमाद्दशास्यात् अथलग्नग्रहयोरंशसा

ता॰र॰ ध्ये पूर्वानीतलग्नवलग्रहवलयोर्मध्ये यस्याधिकं तस्याद्यादशा वलसाम्ये लग्नस्यगन्यभावाल्लग्नेशग्रहयोर्मध्ये यस्या
उ॰ ऽल्पगतिस्तस्याद्यादशा उक्तञ्च ताजिकसारे वीर्यैसमानेतनुखेटयोश्चेत्स्यात्तान्तादालग्नपखेटयोश्च येसाऽल्पभुक्तिः
३१ खलु पूर्विकासौ ते योग्रहस्तैरिह पाकमार्ग इति गतेरपि साम्ये उक्तवल्लग्नेशग्रहयोर्मध्ये पूर्वो दिनस्याद्यादशा उदय।
साम्येपि कथितपाठक्रमेण दशाक्रमो ज्ञेय इति अथ मासप्रवेशे दशानयनमुक्तं मुक्तावल्याम् पात्यांशयोगेन भजेद्ध
नैष्यमासोत्तरं सा ज्ञ गुणकोथ तेन पात्यांशकास्तद्गुणिता दशास्युरुक्तक्रमान्मासफले दशानाम् हीनांशकानुक्रम
तो यथास्युस्त्वेकाहन्मासमितेर्यदान्नम् पृथक्पृथक्तद्गुणिताश्च तेशाः दिनानि वा मासफले दशानामिति समर
सिंहेन सर्वग्रहाणां भोग्यांशेभ्यो दशानयनमुक्तम् सर्वग्रहाभुक्तांशानेव संस्थाप्य भोग्यभागेभ्यः जातांकभुक्तवर्षैपल
वं तेन संगुणयेत् प्रत्येकं भुक्तांशा यो यस्यास्ति राशिसंख्याकः तस्यास्ति तत्प्रमाणदिवसाघटयः पलानि स्युः व्यास्त्वा
सर्वग्रहाणां स्वस्थानांशभुक्तांशान् क्रमेभूयो संस्थाप्य न्ग्रपणात्त्रिंशन्मध्ये शोधिताः सन्तो भोग्यांशास्स्युस्तेभ्यः पूर्वोक्तप्र
कारेण यो जातांकस्तेन वर्षपरिमाणं भाज्यम् अयमर्थः पूर्वं ग्रहभागा हीनांशक्रमेणस्थाप्यताः इदानीं तु भा
त्रिंशन्मध्ये शोधितस्ततो भोग्यभागा वैपरीत्येन हीनांशजातास्ते पुनर्वैपरीत्यक्रमेण पात्यांशकनेयास्तेषां यो। राम॰
गेन वर्षं भजेत् यल्लब्धं तेन यस्य यस्य ग्रहस्य यो यो भागस्तस्यांकोऽशसंघसंख्याकोस्ति तेन तन्त्रहांशस्वरूपाः। ३१

भत्यकभुक्तांशादिदानीम्यात्मांशकवसेनस्थापितास्तान् गुणयेत् गुणनेकृते सति तत्क्रमाणा ततकृ होशव शनोरा
शादिवसाद्यास्तु: उदाहरणम् तत्र हीनांशाद्याग्रहाः अत्रैव चक्रन्यासः एषांभोग्यांशानाम्वैपरीत्यक्रमेणशोध
नेयात्मांशास्तु: यात्यांशानायोग: २७ अनेन वर्षसंख्या सौरी ३६० भक्ता लब्धो दिनादिध्रुवक: १३।२० अनेनग्रहा
णां यात्यांशा गुणिता जाता: सौरदशादिवसाः अयंदशाक्रम: समरसिंहेनाप्रचुरदवस्थोभिहितः अत्र केचित्सर्वेग्रहभु
क्तांशकराशीनालोकायोभवेदल्पदत्वेवसमरसिंहवाक्येराशिशदस्यसंघवाचित्वेचक्रव्येसर्वेग्रहभुक्तांशसंख्यवेलो
कयोभवेदल्पदत्वेवं समरसिंहोवूर्यान्ननोक्तमनोराशिपदेपादानसामर्थ्याद्राश्यादिग्रहाणांसलग्नानांदशाप्रागु
क्तविधिनाविधेयेत्याहु: कथंमेषादिषुराशिषुप्रथमतोल्पराशिगोग्रहोलेख्यः ततस्तदधिकोग्रहोलेख्यः एवमु
त्तरत्राधिकाराशिस्था: सलग्नास्सर्वेग्रहालेख्यास्ततः पूर्वपूर्वग्रहोराश्यादिरग्रिमाग्रिमग्रहाच्छोध्यः एवमत्रापि
शोध्याः तेषांराश्यादियोगस्सांशान्विधायतैर्वर्षमानंभाज्यंयल्लब्धंसदिनादिध्रुवकःस्यात्तेनसलग्नग्रहाणांक्तांशा
नामंशादिगुणनीयं यद्भवतिसादिनादिकादशास्यात् उदाहरणम् यात्यरविग्रहाणांयोगोराश्यादिः१०।०।०।०।० अने
नांशीकृतेन ३०० सौरवर्षमिति ३६० भक्तालब्धंदिनादिध्रुवक: ०।११२ अनेनशोधिताग्रहाअंशीकृतागुणिताजाताः
सर्वेषान्दशादिवसायास्तेनतुराश्यादिग्रहाणान्दशाप्रकारान्तरेणोक्तोलग्नादिरिष्फान्तगतग्रहेषु योल्पोभपूर्वोहि

हा॰ उ॰ ५२

रवगसवारोस्याप्योधिकोस्यादधिकस्तेनाग्रे चैवेक्रमाल्लग्नमुखान्विलिख्य लग्नं चाग्रखगात्यजेत्ददनुत च्छेपो विलग्न रधःस्याप्यक्राद्विहगान्तरग्रस्वगान्तःशेषस्तु पूर्वोरधः एवं सर्वेखगान्विशोध्य चनतः संस्थापयेत्पूर्वं च छग्नान्सर्वेखगा धिकंतु विश्वं सर्वाधिकाधो लिखेत् शुद्धाग्रयोगेनभजेच्चवर्षलब्धेन लग्नादिखगाधरस्थान् शुद्धाशकान्संगुणयेद्दशा स्यान्यथ कल्पो मसदादिनाद्याः देवात्रपश्चेन्समराशिरेवास्य स्यभागः प्रथमोनिधेयः समोनभागोत्स्य फलेस्तु लिप्रान्तुन्येस्यवगस्तुगतोसमापाम् पूर्वोदितोपोद्यविलग्नखेटौ समौ तदा लग्नदशैव पूर्वोदितउदाहरणम्॥ तत्रल

चं	ल	सू	बु	गु	शु	श	मं	ग्रहाः
१ १५ १५ १०	२ २९ ५० ५०	३ ९ २५ ५०	४ २ ५८ २९	४ १० ३० ३०	६ २८ २५ ४५	८ १४ ५० ५४	९ ० ० ०	हीनेराशयः
१ ३४ २४ २०	१ १० १९ ५०	० १४ ४४ ५०	० २४ २९ ५०	० १५ ४२ १०	१ २७ ५५ १५	२ १४ २५ १७	३ ४४ १२ ५	पात्यराशयः॥
५१ ३१ ०	४० ३२ ०	५० ५७ ४६	२६ ४७ १२	१८ ४० २६	५८ ४४ १८	३२ ४४ १२	४० ५८ ४४	द्रष्टाहि नोदि २६०

मोदिक्रमेण सर्वे ग्रहाः शोधितग्रहाग्रलि खंते अत्र सर्वे खगाधिकं विवरं राश्यादि २॥ ॥२४५३९॥५५॥ सर्वभावप्रोतं वर्तमानस्य चंद्रस्याधस्तात् लिखितं अथैषां शुद्धानां योगो राश्यादि॥१३॥ ४४॥२३॥२५ एषामंशाः ४० ४।४२५ सौरेवर्षमाने ३६० भक्तं लब्धो दिना दिध्रुवकः ०।५३।४०।५०॥ अनेन ग्रहाणामं

ल	सू	बु	श	गु	शु	मं	चं	ग्रहाः
२ २७ ४० ५०	३ २० २५ ५०	५ २ ५८ ३०	४ १८ २९ २०	६ ८ २५ ४५	८ २४ ४० ४४	१० ० ० ०	१ १५ १४ ११	लग्नादि स्पष्टभागाः
६ १५ ० ०	० २० ७ ३०	६ १५ ३२ १०	१ १२ ४४ १४	२ १७ २५ १०	२ २४ ३४ ४४	१० ० ० ०	१३ २४ २३ ३५	योगाः
१३ १२ १०	१२ ५० ५०	१२ ५८ ४४	५६ २६ २७	६८ ५५ १०	७२ २२ ९	५८ ५२ १५	७५ २१ ४१	योगात् सौरदिनादि २६०

राम ५२

नरराश्यादीनि गुणितानि जातानि दशाहास्तौ वा: अत्रान्तर्दशाप्रकार उक्त एव चेवम् मुद्दाशयोगेन भवेत् स्वकीयदशादिनाद्यं
स्वफलं न हन्यात् मुद्दाशकास्वानि जातः क्रमेण चान्तर्दशा याविंदशापि चेवम् १ राश्यादिग्रहमुद्दाशयोगेन अथ
हीनांशकमदशारूपणमाह स एव पूर्वोक्तमुक्तांशकभागैर्नो नदशा क्रमो यैः समेवादिविधैः नवोचितै र्यौवनसम्प्रस्त
योनिचितिता चापि फलाय युक्तिः २ तथा हि योऽत्रांशस्वगोऽन्यगोस्य पूर्वोदशान्तःफलदायकः स्यात् अन्यान्नयांगस्थितः
भूरिभागस्वेसस्य चिन्त्ये यमतो हि हेया २ अत्र लग्नस्यैव सर्वोपसर्पासुख्यलात् तत्समीपवर्तिनो ग्रहस्यायादशा
दूरवर्तिनः पश्चादिति सयुक्तिकविचाराभावाद्धीनांशमार्गदशा व श्यैन्याज्ज्येनियादवोक्तिः न तु यादवोक्त दशा सा पनं
किंमूलम्भूतौ न समरसिंहवाक्यराशिशब्दोपादानात् समरसिंहवाक्यमेव मूलमिति चेन्न यतो राशिशब्दो वादिराशिवाचकः ।
संघवाच कल्पश्चेर्ष्णीयुजमेषाद्याविन्यमरसिंहोक्तेरन्नराशिशब्दः संघवाची सपन्नः कथं मुशाकशब्दः स्वांशशब्दा गवा
चकोस्तिराशिशब्दस्य मेषादिवाचकत्वे सत्यपि अंशात्मकत्वात् मेषाद्यंशानां पृथगंशशब्दोपादानं व्यर्थं स्यात् अत एव
वग्रहमुक्तांशानेव सख्याध्येलिपद्धवेन समरसिंहेन भोग्यभागोभ्य एव दशानयने स्वीयमतान्तरेणाभ्यधायि न भोग्यरा
शिभ्य इति अमुमेवाभिप्रायमनस्यभिधाय समरसिंहाभिप्रायज्ञो तेजःसिंहवामनादिभिः स्वांशादशादिग्रहणमेवा
कारि केश्चिद्द्राशिन्यागापि न च यानेजःसिंहः स्वांशाशादीन् सप्रवेशान्स्यलग्नोक्ताशांशाक्रमादापतेया योल्यांश

तत्तद्दशासु पूर्वमस्या प्यास्तस्माद्ग्यो योधिकांश इति वामनोपि भुक्तभागादिकाः खेटाः कर्तव्या लग्नसंयुता इति मुक्तावा
स्यामपि न्यूनांशस्य दशादिनात्तदनु बह्वंशस्य चेति क्रमादिति ताजिकभूषणेपि आदौ हीनलवस्ततोधिकलव
स्तस्मादनल्पांशक इति ताजिकसारे सांगेषु खेटेषु लवादिना यो हीनस्तद्दशान् प्रथमं विलिख्येति ताजिकास
रेपि आदावल्पलवस्ततोधिकलव इति ताजिकतिलकेपि स्पष्टीकृतांगयुतसप्तदिवौकसां यो भागादिनालघुतर
कितद्दशादावितिग्रहक्षाभरणेपि सलग्नसप्तग्रहहीनभुक्तभागान्विलिख्य प्रथमं त्वेति ताजिकरत्नमालाया
मपि सलग्नसूर्यादिषु खेचरेषु योल्पांशकः सः प्रथमो विधेय इति इत्यादि बहुनिबन्धासु राशिरहिताप्रति
दृक्कानिसंति यादवेन तु किं मूलमङ्गीकृत्य राश्यादि ग्रहदशान यनमभाणि तदभिप्रायं वयं न जानीमः अथ च
तथाही त्यादिपद्ये न तथा प्रयुक्तिरुक्ता सा चिंत्या न हि वाचनिकेर्थे युक्तिः प्रभवेत् पूर्वोक्तवाक्येषु स्वल्पांश ग्रहक्रमण द
शानयनाभिधानात् अथ च लग्नादिस्पोडुपानामधिकबलवतस्या द्दशा प्रथाननोन्येति जातकपद्धतौ श्रीपसुक्ते
लग्नात् द्वादशस्यस्य सूर्यचंद्रमसोरन्यतरस्य बलिष्ठस्यादौ दशा फलदा भवेन्नवेति संदेहः कस्यापि मनसि न जाग
र्तितराम् तद्यद्यन्कि(?)ञ्चिद्वात्रयोग्रहो ल्पांशः शुभमशुभं स्वफलदानेसमर्थ एव न तु हीनांशादिग्रहाणामाद्याद
शोक्ता न तोन्येषामिति तत्राल्पांशानां कथं प्रथमतः फलदातृत्वमुच्यते आदौ संपूर्णफलदं मध्ये मध्यफलप्रदम् अन्ते

तुच्छफलं लग्नं सर्वस्मिन्नेवमेव हीतिनारदकश्यपोक्तेः सर्वस्मिन् ग्रहे भावे च यथा यथा राशिसमीपवर्त्तिराशिस्थितत्वमभ
वति तथा तथा महत्फलदातृत्वमस्ति यथा यथा राशिपृच्छयस्तथा तथा तुच्छफलदातृत्वमस्ति प्रागग्रहापेक्षया किञ्चि
न्ममितियुक्तिः एवञ्जीर्णताजिकशास्त्रमूलभूतेहीनांशक्रमेण दशानयने श्रीमत्रीलकण्ठदैवज्ञैर्नवीनमतताजिक
तैर्भिश्चोक्तं एतन्स्यष्टं मुक्तावल्यां राश्यादिहीनक्रमतो ग्रहादेः केचिद्दूरन्त्याध्वनिकादशाहान् राशीनपास्येति पुरातनो
रमन्यमानास्तु राग्रहेण इत्यलमतिप्रसङ्गेन अन्येषामपि मतान्याहुरभियुक्तास्तु ज्योतिर्विदः विहीनराशिक्रमतो द
शाहान्यथास्थितं सैजेगुरित्थमेके त्वितुयुक्तायनभागकेभ्यो राश्यादिकेभ्यस्त्वपरेंऽशकेभ्यः
१ यत्वनसुत्तवरसिन्धिकरोमकाद्याम्लेच्छास्तथा चकृतिनस्मरसिंहपूर्वो राशीन
पास्यजगुरस्यलेवा दशाशांतद्वारिगास्यखचरस्यवलाधिकृत्वादिति अथ ग्रहाणांन्ता
सीरदशामुक्तावल्याम् येवर्षमासदिनलग्ननिरीक्षकाः सुस्तेनत्रतन्मित्तदशापत्तयोन
वान्ये आद्या दशाधिकदशाश्चततस्तदूनस्येति क्रमेणाविदुषः प्रवदन्तिवर्षे पृथ
क्पृथक्दृष्टिकलादिके नवर्षादिसंख्यात्सुमुखन्निहन्यात् भजेद्दृगोकोनचतन्मतेनल
दशाहाद्युफलेननाड्यः अत्र लग्ननिरीक्षका ग्रहाहीनांशक्रमेण दशाप्रदास्सुरिति

र	श	मं	ल	बु	शु	चं	सू	ग्रहाः
३ ०	८ २०	११ ३०	१५ ३०	१७ ५०	२२ ५०	२६ ५०	२९ ०	हीनांशाः
२७ ०	२१ ४०	१८ ३०	१४ ३०	१२ १०	७ १०	३ १०	१ ०	भोग्यांशाः
५ २०	३ १०	४ १५	२ २०	५ ०	४ ०	२ १०	१ ०	पात्यांशाः
७१ ६	४२ २४	५३ ३०	२० ५३	६८ ५३	५३ २०	२८ ५३	१२ २०	दशादिना
४०	२०	०	२०	२०	०	२०	०	दि

नाजिकसारोक्तिनेयुक्तिसहायनस्सासौरदशादृष्टिमूलभूतादृष्टिरहितस्याल्पांशस्वेदस्यसबलस्यापिदशाभावात् उ
दाहरणम् वर्षलग्ननिरीक्षकाः सूर्येन्दुबुधगुरुशनयः सन्तितेषांदृष्टिः कलादिकासू ५० च ४० बु ३० गु २० श १० व
षसंख्यासौरी ३६० स्वस्वदृष्ट्यागुणितादृष्टैक्येनभक्तालब्धादशाहाः सू १२० चं ९६ बु ७२ गु ४८ श २४ अनेनैवक्र
मेणसूर्यादीनांवर्षेदशास्युः अथमासलग्ननिरीक्षकाः सूर्यभौमशुक्रचंद्रास्तेषांदृष्टिःकलादिकासू ४० मं २५ शुक्र
१५ चं २० अत्रमाससंख्या ३० अनेनैवक्रमेणस्वस्वदृष्ट्यागुणितादृष्टैक्येन ९० भक्तालब्धामासदशाहाः सू १३।२० मं ८।२०
शु ५।० चं ३।२० एवंदिनप्रवेशलग्ननिरीक्षकाश्चंद्रगुरुशुक्रशनिभौमास्तेषांदृष्टिकलादिकाचं ४५ बृ ३० शु २० श १५ मं
१० दिनप्रवेशयोरन्तरालघटिकाः ६० कल्पिताः स्वस्वदृष्ट्यागुणितादृष्टैक्येन १२० भक्तालब्धादशाघटिकाः चं २२।३०
बृ १५ शु १० श ७ मं ३० अथभावतसौरदशात्तत्रैवशोध्यलग्नादयोभावास्तीयस्तीयाममभावतः पृथक् पृथक् शेषा
शास्तेकस्यादिवसाः क्रमात् १ लग्नादीनामथैतेषांसौरसावनत्तोक्तवत् अयंदशाक्रमोभावदशाक्रमणिकाभि
धः १ अत्रप्रकारान्तरस्तत्रैवोक्तः एवंभावांतरांशास्तेपृथक्त्रि ३०० शताहताःस्वस्वोदयोद्धृतालब्धंस्युःस्वसौर
दशाःक्रमात् १ दिनाद्यालग्नपूर्वाणांस्वस्वामिफलदायकः सौरसावनतश्चासाम्प्रकर्तव्यानिरुक्तवत् २ अत्रभाव
स्वामिनांवलेनशुभमशुभंवादशाफलंभावदशादिनेषुवाच्यम् एवंसौरसावनार्थमनुपातः यदिमाससौरदिनै॥३०॥

माससौरसावनदिनाः३०।२६।१०।३७।१० निलभ्यंते तदा तत्तद्भावसौरदिवसैः कानीति एवं मासससौरसावनदिनानि भा
वसौरा हेर्गुणयानि त्रिंशता भाज्यानि लब्धा दशाया सौरसावनाहाः स्युरिति अथ भावनासौरदशायाः प्रकारान्तरेणैव
विशेषस्तत्रैवोक्तः व्ययसंध्यूनलग्नांशास्ते स्युर्भुक्तांशकास्ततोः लग्नोनलग्नसंध्यंशास्ततु भोग्याह्वयाः स्मृताः॥१॥
लग्नसंधिविहीनार्थसंध्यंशास्ते थभावजाः परत्राप्येवमेवांशाः साध्याः सफलभावजाः॥२॥ सौरसावनतो वैषां विधायोक्त
विधानतः अपरदशाक्रमो यद्वा भवेद्भावक्रमाभिधः॥३॥ तत्र लग्ने ष्यभागोत्थदशाद्याकीर्तिता ततः तद्वक्रभावदिनजा रि
ष्फान्ते स्यात्सुनस्ततः॥४॥ अत्रोदाहरणम् लग्नभावः ३।४।३८ धनभावः ४।०।१९।४ सहजभावाच्छोधितो०० २७।१५।५
६ जाता सौरदिनात्मको लग्नदशाः अथ धनभावः दशादिनाद्या एवं सर्वत्र अथ भावांतराशाः २७।१५।५६ त्रिंशता ३०गु
णिताः षष्ट्योपर्य्युपरि लब्धेन युताः ८१।७९।४० ककोंदयेन ३४३ भक्ता लब्धानि २३।२३।५०।५० लग्नतः सौरदशादिनानि
एवं सर्वत्र वर्षप्रवेशकालादिषु दिवसेषु लग्नेशस्य चंद्रस्य फलं शुभमशुभं वा ज्ञेयम् एवमन्यत्रापि अथ व्ययभाव
संधिः ३।२७।४१। ६ लग्नभावे हीना ३।४।३८ जाता १९।२३।२ लग्नभुक्तांशाः अथ लग्नभावो ३।४।३८ लग्नसंधौ ३।१७।४१
।६ ऊनः १३।१७।५८ जाता लग्नभोग्यांशाः अथ लग्नसन्धिः ३।१७।४१।६ धनसंधौ ४।१४।५७।२ ऊनः २७।१५।५६ जातो धनभा
वदशा सौरदिनाद्या पूर्वागतसमैव अत्र प्रथमवर्षप्रवेशकाले लग्नभोग्यांशदिनतुल्य लग्नदशा पुनर्द्वेनारीनां ज्ञेया व्यय

अथैनं दशादिवसाः २७।१५।५६ माससौरसावनदिवसैः ३०।२६
भावदशाप्रांते लग्नभुक्तांशदिवससमालग्नदशातातमेति अथैनं दशादिवसाः २७।१५।५६ माससौरसावनदिवसैः ३०।२६ जातानि सौरसावनदिनात्मकानि दशादिनानि
१७।१३७ गोमूत्रिकया गुणिताः ८।३०।३४।५५।३५ त्रिंशताभक्ताः २७।४१।१८।४६ जातानि सौरसावनदिनात्मकानि दशादिनानि
एवसर्वत्र अथ मासप्रवेशे भावानां दशा द्वादशभक्ता मासप्रवेशे ग्रहाणां भावनसौरदशादिनानि सुः दिनप्रवेशेपि भावानां
शाः षड्भक्ता दिनप्रवेशे ग्रहाणां भावनसौरदशा घट्यः स्युरिति विशेषः अथ स्थूलभावनसौरदशा ताजिकसारे भावस्य चो
र्ध्वांकमितिः शरघ्नी हीना रवरामैर्दुलवैर्दिनाद्यास्य स्पष्टा दशा लग्नमुखादिकानां ते याः फलान्यत्र बुधैस्स्वभावात् उदाहरण
म् लग्नं ३।४।३। ८ अत्रोर्ध्वांकमितिः ३ शरघ्नी १५ स्वत्रयोदशांशेन दिनादिना १।९।१४ हीना १३।५०।४६ जाता लग्नदशादि
दिका एवंसमस्तभावानां दशा तेषां शते दशा हाय्यं शादिन्या गास्थूलाः अत्र स्पष्टमितेभावो दौ केंद्रांदश राशयः प
गुणाकर्तव्या इति शेषः अत्र सर्वत्र भावानां दशादियोगः षष्ट्यधिकं शतत्रयं भवति अत्र वर्षे भावदशा त्रैलोक्यप्रक
शे उक्ता नन्वादिभांक गुणिताब्धि ४ दिनादि राम नागाब्धि ४।३७ दशास्तनुमुखेषु शवशाद्भवन्ति तासांव्ययादिमृतिराश्यनष्टो
भनास्माद्वर्षे दशासुसरलान्विषणे जगादेति १ अथ वर्षे कालहोरादशा उक्तं च मुक्तावल्याम् वर्षेश्वरांशप्रमितानि के
चिन्मो चुर्दिनानि द्युसदां दशानाम् कालस्य होराधिपतिक्रमेणात्तस्याधुनोपायमथ प्रवक्ष्मि १ वारप्रवृत्तेर्गतनाडि
कालहि घ्नाशर ५ नागत कालहोरा दिनेभ्य गान्यष्टकषष्ठकानुक्रमेणापस्या दथ वर्तमानः २ आद्यादशान्तस्य परापरेषा

न्म्यष्टषष्ठक्रमतोऽखिलानाम् शराग्निशेषक्रमगतानाभिधानमेष्यन्तु नाणविशुद्धशेषम् ३ उभेतु वर्षाद्रि ७ वलेननिघ्न
शरोद्धृते सोगतगम्यमाने दिनादिके आदिदशाधिपस्य गम्यो मितादौ तु दशाहि तस्य ४ परापरे यातु यथास्थिता ।
स्पुर्गतोन्मिता चेनिदशाहितस्य गतेष्यमासान्तरतस्तु मासे याते प्यघस्तान्तरतो दिनेपि ५ अथोदाहरणं तत्र श्रा
वणदिन नवम्यां शुक्रवासरे उदयाद्गत घटी पलेषु ५।३६ वर्षप्रवेशः तत्र रविः ३।८।३६ दिनमानं ३३।३० अत्र कालहो
रानयनार्थं वारप्रवृत्याप्तन यच्छुगमीप्यायोमिश्रकृतः रेखास्वदेशांतरयोजनैः पलैर्निजांशैर्४ हीनैः शरवेद घट्य
४५ युतोनिताः प्राक्परतो दिनार्द्धयुक्ताः स्फुटास्तेर्दिनपप्रवेशः तत्र मध्यरेखानगरात् गर्गराटाभिधात्पूर्वदिशि काशी च
तुःषष्ठियोजनानि ६४ एतानि निजचतुर्थांश १६ हीनानि ४८ जातानि काश्यां देशान्तरफलानि एभिः पलैः शरवेद
घट्यः ४५ पूर्वदेशत्वाद्युक्ता जाताः काश्यां ध्रुवांकः ४५।४८ अयं स्वदिनार्द्धेन १६।४५ युतो ६२।३३ अहोरात्र घटि
का ६० हीनो जातः सूर्योदयाद्गत घटी २ पलेषु ३३ वारप्रवृत्तिकालः अथ वारप्रवृत्ति घटिकाः २।३३ इष्टघटिका
सु ५।३६ हीनाः ३।३ जाता वारप्रवृत्तेर्घटिकाः ३।३ द्विगुणिताः ६।६ पञ्चभक्ताः लब्धा गतकालहोराः १ दिनाधिपाः
त्पूर्वकरथगणनया द्वितीयस्य कालहोरा वर्षे अस्य च आद्यादशा ततः षष्ठषष्ठानुक्रमेण चंद्रशनिगुरुभौम
रविशुक्राणां सौरवर्षे ३६० सप्तमांशेन ५१।२५।४२।५१।२५ दिनादिना सौरसावनवर्षे ३६५।१५।३१।३१।२४ सप्तमांशो

हा.र. उ. २९

नदिनादिना ५२।१०।४७।२१२५ वामिनाक्रमेणैकैकस्य दशा वर्षे स्यात् अथादिमदशाधीशस्य दशागतगम्यकालानय
नं तत्र पंचभक्तशेषं १।१९ गतसंज्ञं पञ्चसुहीनं ३।५४ जातङ्गम्यसंज्ञं अथ गतं १।१९ वर्षादि ७ त्वेन ५।१२५।४२।५१।
२५ गोमूत्रिकया गुणितं षष्ट्यो पर्युपरियुतं ५६।३४।१७।८।३१।३० पञ्चभक्तं लब्धं आद्यदशापतेर्दिनाद्यं दशामानङ्गतसं
ज्ञं ११।१८ ५१।२५।४२।४२ अथ गम्यं ३।५४ वर्षादिलवगुणं षष्ट्यो पर्युपरियुतं २००।३४।१७।८।३१।३० पञ्चभक्तं ल
ब्धमाद्यदशापतेर्दिनादि दशामानं गम्याभिधं ४०।६।५१।२५।४२।१८ अत्र वर्तमानहोरास्वामिनो ग्रहस्यादौ दशागम्य
कालमिता ज्ञेयेति तत्र कालहोरेशक्रमेण वर्षादिलवमितान्येषां दशा पुनः सर्वेषां ग्रहाणां प्रान्ते वर्षसमाप्तौ वर्तमानका
लहोरास्वामिन एव गतकालमिता दशा ज्ञेयेति एवं मासप्रवेशकालयोरन्तरसप्तमांशमिता मासप्रवेशहोरेशादिदशा
ज्ञेया तथैव दिनप्रवेशहोरेशादितो दिनदिनप्रवेशकालयोरन्तरसप्तमांशमिता घटिकादिदशा दिनप्रवेशहोरेया अत्रापि
वर्तमानहोरेशस्य गतगम्यम्पूर्ववत्साध्यमिति अथ देवकीर्तिमतेन वर्षप्रवेशादौ हद्दादशानाभिके मुक्तावल्यामुक्ता
हद्दांशारविसङ्गुणात्तु गता श्रीदेवकीर्त्याश्रया हद्दास्वामिदशा दिनान्यथ ततो योहद्दपस्तत्क्रमात् मासेहद्दलवा।
दिनानि खलु मासस्य दिने तत्प्रवेशसौहि भ्रलवैर्मिता खलु दशा घट्यो ग्रहाणां स्मृताः प लग्नैकग्रहहांशभुक्तभोग्यं
शसंगुणा तद्दशा स्वादिनि ३० भिर्भक्ता द्विधा तेगतगम्यके २ गम्यातुल्या तत्र दशा हद्देशस्यादिमा भवेत् ततः परः परे

राम

मे	वृ	मि	क	सिं	क	तु	वृ	ध	म	कुं	मी
सू	बु	शु	मं	सू	बु	श	मं	सू	बु	बु	शु
७२	७२	१६	८४	७२	८४	७२	८४	१४४	८४	८४	१४४
शु	शु	बु	शु	शु	शु	बु	शु	शु	सू	शु	सू
७२	७२	७२	७२	६०	१२०	९६	४८	६०	८४	७२	४८
बु	सू	सू	बु	श	सू	सू	बु	बु	शु	सू	बु
९६	९६	६०	८४	८४	४८	८४	९६	४८	९६	८४	३६
मं	श	मं	सू	बु	मं	शु	सू	मं	श	मं	मं
६०	६०	८४	८४	७२	८४	८४	६०	६०	४८	६०	१८
श	मं	श	श	मं	श	मं	श	श	मं	श	श
६०	३६	७२	४८	७२	२४	२४	३२	४८	४८	६०	२४

यांसूर्ययावत्पुस्तकस्थिताः ३ भुक्तगुण
दिनप्रख्यावर्षान्तेन्याग्रहहद्दालग्न।
हद्देशनोहद्दाद्दशाख्याम्भ्रशकाववधिः ४
यान्तेष्यमासान्तरवासरावहन्यास्वरामा
वधिभोग्यभोगैः ननुस्वहद्दाधिपतिक्र
मणव्योमाननैलैः ३० सम्बिभजेद्दिनाद्यं ५॥
फलंयदाप्नेद्युसदा दशानांमानेभवेन्मा
सफलेस्फुटंस्यात् अत्रोदाहरणंतत्र
वर्षप्रवेशोस्पष्टलग्नंराश्यादि ४।८।५३
११० अत्रसञ्जातंत्रोक्तंमेषेगतकोष्टशारे
षुभागाइत्यादिनाहद्दाशाद्दादशगुणा
भौमादिपंचग्रहाणांवर्तमानहद्देस्व

मे	वृ	मि	क	सिं	क	तु	वृ	ध	म	कुं	मी
सू	शु	बु	मं	सू	बु	श	मं	सू	बु	बु	शु
६	८	६	७	६	७	६	७	१२	७	७	१२
शु	बु	शु	शु	शु	शु	बु	शु	शु	सू	शु	सू
६	६	६	६	५	१०	८	४	५	७	६	४
बु	सू	सू	बु	श	सू	सू	बु	बु	शु	सू	बु
८	८	५	६	७	४	७	४	४	८	७	३
मं	श	मं	सू	बु	मं	शु	मं	मं	श	मं	मं
५	५	७	७	४	७	७	५	५	४	५	९
श	मं	श	श	मं	श	मं	श	श	मं	श	श
५	३	६	४	६	२	२	४	४	४	५	२

हा र उ· ३७

रमारभ्य शौरदशादिनानि वर्षे भवंति यथात्र सिंहलग्ने द्वेष्टशमिता गुरुहद्दा गता वर्तमाना शुक्रहद्दा पंचांशावधिन
नैते न तत्र वर्तमानहद्देश्वरदशागते गम्ये च ज्ञानार्थं वर्तमानहद्देश्वरस्य पट्टसंस्थग्रहाणां हद्दांशाः स्पष्टे लग्नांशे शुद्धाः ५।३।
१० हीनाः शेषं लग्न हद्दायां शुक्र २।५।३।१० भुक्तं च वर्तमानहद्देश्वरस्य हद्दांशेषु ५ हीनं तल्लग्नस्य हद्दायाः भोग्यं २।६।५०।
भुक्तं भोग्यं च हारणगुणं षष्ट्या पर्युपरि युतं च जातानि भुक्तानि ३४।२८ भोग्यानि २५
२२ दशादिनानि तत्र भोग्यदशादिनानि वर्तमानहद्देश्वरस्यादौ ज्ञेयानि ततः क्रमेणा
न्येषां तद्यथा सिंहलग्ने वर्तमानहद्देश्वरस्य शुक्रस्य भोग्यदिनादिका दशा २५।२२ त
तस्तानेर्दशादिनानि ८४ बुधस्य ७२ भौमस्य ७२ गुरोः ७२ प्राग्भुक्तशादानीतानि ह
३४।२८ वर्तमानहद्दास्वामिन एव ज्ञेयाः एवं षष्ट्यधिकं शतत्रयं ३६० दशादिनानि
भवंति अत्र मध्ये यदि राशिसमाप्तिस्तदा पुनः राशिप्रारंभहद्दास्वामिनो दशाह
स्तु यथात्र भौमदशायां सिंहलग्नसमाप्ती राशिप्रारंभहद्दास्वामिनो गुरोर्दशा पुन
र्ज्ञेया इति अथ मासप्रवेशो यथा दिलग्नं २।१५।१७ अत्रापि पूर्ववन्मिथुनलग्ने ष
डंशमिता बुधहद्दा षडंशमिता शुक्रहद्दा च गता वर्तमानहद्देश्वरो गुरुः पंचांशावधि

१ २ ३ ४ · ७ ८ ९ १० ११ १२
१२ बृ १२ १४
शु बु शु शु शु बृ
१२ १२ १२ १२ १० ८
बु बृ बृ श बु बृ बु शु
१६ १६ १० १२ १४ ८ ४ १६ ६
श मं बृ बु मं मं
१० १० १४ १२ ४ · १० ८ १८
श बु
१ ८ ·

वर्त्तेतेनस्य भुक्तं ३।१७ भोग्यञ्च १।४३ मासेह द्दलवा दिनात्मकस्तात्तेमानहद्दांशा एवहद्दास्तामिदशादिनानितत्रभोग्य
दिनानि १।४३ मिता दशा आदौ गुरोस्ततः पुस्तकलिखितक्रमेणान्येषां दशादिनानि मं ७ श १९ बु १६ शु ६ अतेभुक्तदिवस
मिता ३।१७ गुरोरेव दशा एवं सर्वत्र अथ दिनप्रवेशे लग्नराश्यादि ३।१२।१७ अत्र वृषलग्ने अष्टांशमिता शुक्रहद्दागतो
वर्त्तमान षड्शमिता बुधहद्दाभुक्तं ४।१७ भोग्यं च १।४३ बुधवर्षदशाहे ७ २९ शुलिनेत्रिंशद्भक्तं जातं बुधदशाभुक्तघटिका
त्मकं ८।३४ भोग्यञ्च ३।२६ यद्दशा दिभुक्तभोग्यञ्च द्विगुणघटिकादि दशाभुक्तभोग्यञ्च भवति अत्र भोग्यघटिकात्मिका
आदौ वर्त्तमानहद्देश्वरस्य बुधस्य दशा ३।२६ ततः पुस्तकलिखितक्रमेणान्येषां हद्देश्वराणां हद्दांशा द्विगुणाः दशाघटि
काः शुः गुरोः १५ शनेः १० भौमस्य ६ शुक्रस्य १६ शनेर्भुक्तं घटिकादिका ८।३४ बुधस्य दशा एवं सर्वत्र अथैषां सौराणां द
शादिवसानां सौरसावनीकरणार्थं सुगमोपायस्तत्रैव हि प्रस्वशेलविम्बांशाः १२७ पुनरेते खिलास्स्मृताः पलेषु क्तनि
३१ भागाढ्या जायन्ते सौरसावनाः इति उदाहरणं शनिदशादिनानि सौराणि ८४ स्वाशेलविम्बांशो दिनादिकः ०।२६।
५७ द्विघ्नः १।१३।३४ दशादिवसेषु ८४ युतः ८५।१३।३४ पलेषु ३४ दशादिनानां ८४ युक्तिभागेन पुनः २६ जातानि श
निदशादिनानि ८५।१३।२६ सौरसावनानि एवं सर्वेषु दशादिवसेषु सौरसावननाकर्त्तव्यमिति अथ मासदशा सौरसाव
नीकरणप्रकारान्तरं तत्रैवोक्तः वर्षा ३६५ के भागेन ३०।२६।१७ यद्दानसादनादशाद्माः सुर्द्धु सद्दादिनादिकाः तद्दे
१५।३१

हा.र.
उ.
३८

सूर्यमासांतरवासरैः कियन्मिताः प्रसाध्या इति वात्रमासजाः अथ वर्षे ग्रहाणां निसर्गदशा नैवोक्ता राशीश्वराद्धीन्दुचले
ज्ञभौमविच्छुक्रजीवार्कपतङ्गजानां त्रिघ्नाः शशी २ द्वौ ६ नवकं २७ नखानि ६० धृतिः ५४ कृतिः ६० पूर्णशराः १५०। दि
नानि षड्भिः शतुल्यास्तेनासां नाडिका द्यु फले दशाः भवेयुर्दिवसाः भवतेमानमहद्दत्तः वर्षे चंद्रस्य सबलत्वे च इराशौ।
शक्रमतो निसर्गदशेश्वरास्तु वर्षदशायाह्वादशांशेन मासदशा ज्ञेया वर्षदशा षडंशेन घटिकाद्या दिनदशा भवति नै
सर्गिकदशा घस्रा विधुवीर्यो ह्यये स्मृताः नदादिमदशाभुक्तभोग्यं चन्द्रस्य स्पष्टवेन १ चंद्रराशौ शभुक्ते ष्य भागैर्निघ्ना च न
दशाखाग्निभक्तागतैष्य नदंतादौ स्याद्दिनादिकं चंद्रेश्वरस्य मध्ये तु तत्क्रमेणान्यखेटजा अत्रोदाहरणम् वर्षप्रवेशे
स्पष्टश्चंद्रः ०२।८।१६।३१ चंद्रराशीश्वरो भौमो राश्यादि ८।१९।५७।८। अस्यैवाद्या दशा दिनात्मिका ६ अथ भौमभुक्तांशैः १९
५७।८ दशा ६ गुणिता ११९।४२।४८ भोग्यांशैश्च १०।२।५२ गुणिता ६०।१७।१२ त्रिंशद्भक्ता जातं ३।५९।२५ गम्यष्व २।०।४
दशामानम् तत्रादौ भौमस्य गम्यादिनानि मिता दशा २।०।३५ ततो बुधस्य दशादिनानि २७ शुक्रस्य ६० गुरोः ५४ रवेः ६०
॥१५० अंते भौमस्यैव गतदिवसमिता ३।५९।२५ एतेस्याप्याः एवं मासप्रवेशेपि दशा ज्ञेया अथ नैसर्गिकादिदशादि राम.
वसानां मासे दिने च स्पष्टीकरणमुक्तं तत्रैव नैसर्गिकाद्यदिवसानि रुक्ता गौरीमतान्मासफलार्थमत्र गतैष्यमा ॥ ॥ ३८

सांतरसंक्रमणास्तेरवाद्युहृतास्यस्तराभवेयुः १ निरुक्तवत्वाद्यदशागते ष्यमाद्यंतयोस्तादृ पितत्रमासेवलभत्रमतो ।१।
कानागोरीवत्स्यसूतामतापागदशास्तुक्रमोग्यनुकुर्याद्दर्पदशोकवत् १ नेसर्गिकदशाह्यानातहृदेवस्फुटीकृतः प्राग्दशे
ष्वगतत्वंतुमासेकुर्यान्निरुक्तवत् २ गतेष्वदिनविश्लेषनाडिकोद्यनुसारतः साध्यादिनफलेप्रोक्ताक्रमेणाघटिका
दशा ३ दिनप्रवेशोदिनप्रवेशलग्नवैतेमानहृदेशस्यादौनिसर्गविशादशानस्क्रमेणान्येषान्दशादिनानिहेयानि अथ
दशाफलविचारस्तत्रदशाफलविचारे विशेषफलमाहतेजस्सिंहः सम्यग्विधाय पदशाधिपयोश्चपूर्वम्वाच्यम्फ
लंतुदनुजन्मखगाऽनुसारात् । यर्थोद्भवजनिभवश्चदशाविपाककालेस्यमत्रचवलत्रितयस्मिस्वरूपम् । सूतौच
वर्षसमयेचदशाविपाककालेचयावलयुतस्सकलापितस्याग्रेष्वादशांतपरहृषियुतस्वधातुस्थानादिभेदवश
पाकफलेन्दुवीर्यात् । योजन्मनीहसवलोविबलोथकालेतन्कालसमध्यमवलश्चदशान्तदीया । आद्यस्मृतालघुफ
लाविफलापराद्देश्याविपर्ययफलावलवेपरीत्येवर्षेचजन्मनिवलौविवलौविपाकेपाकेवलौचविवलः प्रसवा
हृकाले । कालत्रयेपिखलुमध्यवलास्त्रयोमीताँतुसमावहफलेनचयोगजातम् । योवीर्यवान्जनुषिमध्यवलु
श्ववर्षवीर्यास्तिताप्रिनदशासमयेदशायाः पूर्वेतुपूर्णफलदोल्पफलापराद्देक्रावीविपर्ययविधिर्विपरीतवीर्ये
विर्योदितस्त्विसमयेवहुदुःखदायीयावहूलंतुखचरस्यफलंतुनोवत् । यावन्महान्यधिगतस्सदशोवलीयानलावंतिचेव

सूमासांतरवासरैः कियन्मिताः प्रसाध्या इति चात्र मासजाः अथ वर्षे ग्रहाणां निसर्गदशा नैवोक्ता राशीश्वराद्दीन्दुबले
भौमविच्छुक्रजीवार्कपतङ्गजानां त्रिघ्नाः शशी ३ ह्यो द नवके २७ नखानि ६० धृतिः ५४ कृतिः ६० पूर्णशरा १५० दि
नानि षडं शतुल्यास्तेनासां नाडिकाद्यु फले दशाः भवेयुर्दिवसारंभवर्तमानभहृद्गतः वर्षे चंद्रस्य सबलत्वे चेद्रा शो
शक्रमतो निसर्गदशेश्वरास्तुः वर्षदशायाद्वादशांशेन मासदशा ज्ञेया वर्षदशा षडंशेन घटिकाद्या दिनदशा भवति नै
सर्गिकदशा च स्वा विधुवीर्या च्च येस्मृताः नदादिमदशा भुक्तभोग्यं चन्द्रस्य पाड्वेतत् १ चंद्रराशीशभुक्ते ष्य भागैर्निघ्नाच्चन
दशाभवाग्निभक्ता गतैष्यन्तरं ना दोस्याह्निनादिके रवेरेश्वरस्य मध्येनुतक्रमेणान्यखेटजा अत्रोदाहरणम् वर्षप्रवेशो
स्पष्टश्चंद्रः ०२८।४१।३१ चंद्रराशीश्वरो भौमो राश्यादि ८।१९।५७।८ अस्यैवाद्यादशादिनात्मिका ६ अथ भौमभुक्तांशैः १९
५७।८ दशा ६ गुणिता ११९।४२।४८ भोग्यांशैश्च १०।२।५२ गुणिता ६०।१७।१२ त्रिंशद्भक्ता जातं ३।५९।२।५ गम्यञ्च २।०
दशामानम् तत्रादौ भौमस्य गम्यादिनानि मिता दशा २।०।४५ ततो बुधस्य दशादिनानि २७ शुक्रस्य ६० गुरो ५४ रवेः ६० अंते
॥ १५० अंते भौमस्यैव गतदिवसमिता ३।५९।२५ एते स्पष्टाः एवं मासप्रवेशेपि दशा ज्ञेया अयने सर्गिकादिदशादि
वसानां मासे दिने च स्पष्टीकरणमुक्तं नैव नैसर्गिकाधिपदिवसानि रुक्माङ्गोरी मता मास फलार्थमत्र गते ष्यमा ॥ ॥

सोन्तरसङ्क्रमणास्तेखाम्नुहृतास्यखतराभवेयुः १ निरुक्तवच्चाद्यदशागतैष्यमाद्यनयोस्यात् पितत्रमासेवलभद्रमतो
क्तानांगोरेवन्यखतामता प्राग्दशाभुक्तभोग्यत्तुकुर्याद्वर्षदशोक्तवत् १ नैसर्गिकदशाहानांतद्देवस्फुटीकृतः प्रा
प्यगतनंतुमासेकुर्यान्निरुक्तवत् २ गतैष्यदिनविश्लेषनाडिकाद्यनुसारतः साध्यादिनफलेप्रोक्ताक्रमेणाघटिको
शा ३ दिनप्रवेशे दिनप्रवेशलग्नवर्तमानहद्देशस्यादौ निसर्गवशाद्दशानक्रमेणान्येषान्दशादिनानि त्तेयानि अथ
दशाफलविचारस्तत्र दशाफलविचारे विशेषफलमाहत्तेजस्सिंहः सम्यग्धियाद्यपदशाधिपयोश्च पूर्वस्वाच्यस्फ
लेंतदनुजन्मखगाऽनुसारात्। वर्षोद्भवंजनिभवञ्च दशाविपाककालोस्यमत्रचवलत्रितयस्विसृश्यम्। सूतोच्च
वर्षसमयेचदशाविपाककालेचयोवलयुतस्सकलापितस्याश्चेषा दशांत्यपरहक्षियुतस्वधातुस्थानादिभेदवश
पाकफलेद्वीर्यान्। योजन्मनीहसवलोविवलोहकालेतत्कालमध्यमवलश्चदशानदीया। आद्यस्मृतालघुफ
लाविफलापराहेज्ञेयाविपर्ययफलावलवेपरीत्येवर्षेचजन्मनिवलीविवलोविपाकेपाकेवलीचविवलः प्रसवा
काले। कालत्रयेपिखलुमध्यवलास्त्रयोमीस्तातुसमावहुफलेनचयेभाजातम। योवीर्यवान्जनुषिमध्यवल
वैवीर्यौस्तिनाष्त्रिनदशासमयेदशायाः पूर्वेतुपूर्णफलदोल्पफलोपराहेकार्यौविपर्ययविधिर्विपरीतवीर्ये
वि   दिसिनस्त्रिसमयेवहुदुःखदायीयावद्दलंतुखचरस्यफलंतुनावत्। यावन्यहान्यधिगतस्सदशोवलोयान् तावत्तिवे

फलस्तु सबाहुवीर्योत् आधारमिन्दुजबलेनिखिलग्रहाणामाहुर्बलस्य खलु देवविदः पुराणाः तस्मात्तु शुभाशुभमाशा
न्नू बलादिनोस्य दद्युः फलं निजदशासु शुभाशुभं चेति अथ दशाफलविचारे विशेषमाह समरसिंहः वर्षपतिर्योत्र
नो वर्षदशायाश्च स प्रभुः कथितः निजधात्वनुसारवशात्तस्यादेश्यं फलं विबुधैः तेजःसिंहोपि वर्षेश्वरो निखिलव।
र्षदशेश्वरोत्र प्रोक्तो बलाबलवशेन शुभाशुभं च धनेस्तधात्वनुजफले प्रथमं तेनाथ सम्यक्त्रिकालजनितं बलमस्य बोध्य
म् अयमर्थः वर्षे वर्षेश्वरस्यैव दशाफलं ज्ञेयम् अन्येषां ग्रहाणां निजदशामिते दिने वर्षेश दशायामंतर्दशाफलं ज्ञे
यम् एतत्स्पष्टमुक्तं तु कल्याणविद्भिः वर्षस्वामिदशांतरे निजफलात्ताभ्योपि तस्मादृशा इत्यत्रापि येन ग्रहेण वर्षे
शस्य प्राल्करोति तस्यैव फलं पूर्णं ज्ञेयम् अन्यस्य फलं किंचिन्न्यूनं ज्ञेयमिति समरसिंहः अथ सूर्यादीनां ग्रहाणां
चतुर्विधदशाफलानि ताजिकसारे व्यासोक्तानि क्रमेणालिख्यन्ते राज्यस्वलाभमवलकान्निहठ्ठिं करोति भूपत्वमथो स
खित्वम् सुवर्णरत्नाम्बरभूमिलाभं दिवापतिः पूर्णबलो नराणाम् १ मानोदयं ग्रामपुरे प्रदेशे वाणिज्यतो वा बहुलार्थ
लाभं ददाति दारासुतमित्रभूपैः प्रीतिं नृणां मध्यबलो दिनेशः २ स्वबंधुमित्रस्वजनैर्विरोधं भ्रमोद्यं दीप्तिबलार्थ
नाशम् करोति नूनं स्वदशाप्रवेशे तापार्तिकृन्नष्टबलो दिनेशः ३ शत्रोर्भयं भ्वा नृपतेर्भयं च जनोपघातं वधबंध
नाशम् करोति रोगागमनं च शोकं बलस्य पंगुबलो दिनेशः ४ लग्नात्त्रिलाभारिभस्थितोर्को निरोध्यसावर्धफलोदशायां

पातित्वसौम्यमध्यबलश्शुभत्वं सम्पूर्णवीर्योऽतिशुभो निरुक्तः ५ वामनः नृपतित्वम्प्रधानत्वं तेजो हस्त्यश्ववाहनम् स्वद
शायाम्फलञ्चैव वदन्ते पूर्णबलो रविः १ व्यापारन्तु पुरग्रामात् द्रव्यलाभं सुखानि च स्वदशायाम्फलञ्चैव वदन्ते मध्यबलो रविः
।२ रोगघातं भयं शोकं मृत्युं बन्धनविग्रहैः नानानर्थान्महाशोकान्दत्ते नष्टबलो रविः ३ तेजोभ्रंशन्तथाघातं नेत्रं बन्धुषु।
विग्रहं स्वदशायाफलं चैव वदन्ते निर्बलो रविः ४ इत्यर्कः नृपास्पदत्वं नृपतेर्ईनाप्तिं शत्रोर्विनाशं सुखमद्भुतञ्च स्त्रीरोग्य
शुक्तो वरमौक्तिकाप्तिं करोति सम्पूर्णबलो मृगांकः १ वाणिज्यतो योगमनन्त्वलोके भूपत्व मन्त्री वरमित्रलाभम् दत्ते
स्वगेहादनुलब्धसौख्यं धर्मोदयं मध्यबलो मृगांकः २ वैरं स्वमित्रैर्निजबन्धुदारैस्सौख्यार्थनाशं प्रकरोति शीघ्रं स्वैर्ध्वा।
दयम्वातकफोदयञ्च कान्तिक्षयं नष्टबलो मृगांकः ३ भिक्षाटनं क्लेशविवादवैरं धनप्रणाशं प्रकरोति पुत्रैः वैरं कफा
निम्नमसिप्रमोदराज्ञीश्वरोदयबलो नराणां धनलाभत्रिविनाशयगतोपि चन्द्रो निर्बलो हि ददते फलं दशायाम् याति
त्वसौम्यमध्यबलश्शुभत्वं सम्पूर्णवीर्योऽतिशुभो निरुक्तः ५ वामनः परप्राप्तिं नृपाद्राज्यस्त्रीलाभं सुखसंपदं स्थान
प्राप्तिं मनस्सौख्यं ददन्ते पूर्णबलश्शशी १ वाणिज्यस्य फलं कुर्यात्स्वगेहेपि महासुखम् ज्ञातिप्राधान्यमैश्वर्यं ददा
न्मध्यबलश्शशी ५ देहे मांद्यं सुहृद्द्वेषं महाम्लानिं धनक्षयम् मित्रवैरं मनस्तापं ददते च मबलश्शशी ३ तेजोहानि
महाक्लेशं शीतज्वरकरं परम् कुर्यान्नष्टबलश्चन्द्रो दोषं पापसमाचरन ४ इति चन्द्रः क्षितिसुतस्सबलः प्रजनाधिपत्वं

भूतांप्रकारोतिरोजयमं कनकताम्रधनानिदद्यात्सौविविधसौख्यपदन्नृपसंगमं३ नृपजनैःकलहोभवं निनंदनेभ
वतिमध्यवलेस्ववलस्यः परिकरोतितनोरुधिरामयंरिपुभयंसुतदारभयन्नृणा२ विवादस्खलैर्विग्रहंपुत्रदारैः।
सथावैरितोभीतिमुग्रान्नराणां करोत्येवभौमोविनष्टोविनष्टफलंकन्नलवंचाल्पसौख्यन्निनांते३ विघातार्थनाशस्व
भूत्यैविरोधंमहासगरेमृत्युकष्टंस्वदेहे कुजेदग्धवीर्येस्ववीर्येस्वनाशोभयंशत्रुतोरक्तपीडानराणां ४ लग्ना
त्रिषष्ठायगतोमहीजोनिंद्योपिसोर्द्धःफलदोदशायाम् यातित्वसौमध्यवलःशुभत्वंसंपूर्णवीर्योतिशुभोनिरू
क्तः वामनःकुजःपूर्णवलोदद्यात्संग्रामेविजयश्रियम् दण्डनाथ्यपदप्राप्तिःसेनानायकएवच मध्यवीर्यकु
कुर्यात्तेजस्वित्वंजयंरणे राज्यनेतृत्वस्यपदंचराज्यंवालभ्यमेवच २ हीनवीर्येकुजः कुर्यात्ब्रह्म-क्लेशंमहागद
म् देहेघातंतुवैकल्यंरक्तश्रावसुखान्तथा ३ विवादंविग्रहंयुद्धंसंकटंचमहाभयम् स्वदशायाफलंचैवदत्तेनष्ट
वलः कुजः४ इतिभौमः सद्बुद्धितार्थागमनंचराज्यंसौख्यंस्वहस्ताजितवित्तमुग्रम् सम्पूर्णवीर्यान्वितसोमसूनु
र्दत्तेविलासंस्वजनैश्वभूत्यैः १ सद्बुद्धिवृद्धिंसुतवित्तलाभंविद्याविलासंस्वजनैश्वसौख्यम् सौमात्मजोमध्य
वलोदशायान्दत्तेहिसौख्यंविविधैःप्रपंचैः २ कष्टादयंसौख्यवलार्थनाशंकीर्तिक्षयंभीतिमथार्तिमुग्रम् प्राप्नोतिवैरं
स्वजनैश्वभृत्यैर्निन्द्योविपाकेखलुचंद्रसूनुः ३ स्वजातिवैरंवहुदुःखमुग्रंकुर्यान्नलोकैस्सहचाल्पसौख्यम्।

शैनाशंकुमतिंक्षशत्वंदत्तेविशेषेणबुधोहिदग्धः ४ मन्त्कारिंज्ञान्यमनोन्यनोदेतिनिन्द्योपिसोदैम्फलदोदशायाम्।
यातिन्वसौमध्यवलस्शुभत्वंसंपूर्णवीर्य्योतिशुभोनिरुक्तः ५ वामनः। सेवयासुखसंपत्तिर्धनलाभोमहायशः। स्वबु
धाराज्यलाभञ्चकुर्य्यात्पूर्णवलोबुधः १ धर्मसिद्धिसुकर्माप्तिरतुलासुन्नतिन्नयाः। पठनाल्लेखनाद्व्यन्दद्यान्म।
ध्यवलोबुधः २ देशाद्देशान्तरप्राप्तिर्यातुर्मवंधुकुलक्षयम् वंधनंबुद्धिदोषाणांदद्यान्निम्नवलोबुधः ३ माननाशंमहाक
ष्टंधनहानिमहद्भयम् कलिंगेहेनयाकीर्त्तिंदद्याद्दीनवलोबुधः ४ इतिबुधः ऐश्वर्यलाभंनृपतेश्चमानंकान्तुज
मेराज्यसमागमञ्च दत्तेनराणांसवलस्सुरेज्योहेमाम्बराद्यंविविधं — ।विलासम् १ व्यापारतोयोगमनेगुरुत्वंभूपे।
सुहृत्वंसुतदारसौख्यम् प्राप्नोतिमित्राम्वरधर्मलाभम्वान्वस्थितिर्मध्यवलस्यपाके २ दारिद्र्यदुःखैःपरिपीडिताङ्गःध
मार्थनाशंरिपुजंभयञ्च स्त्रीपुत्रमित्रैःकलहंसुरेज्योनष्टोविनष्टंप्रकरोतिसर्वम् ३ इष्टाङ्गयोनिर्धनधर्मनाशंरिपो
र्भयंवानृपतेस्तथैव सुखस्यमित्रसुतैर्विरोधंकरोतिदग्धस्सुरराज्यपूज्यः लग्नात्षडष्टान्त्यमभिन्नसंस्थोनिद्यो
गुरुश्चादैफलोदशायां यातिन्वसौमध्यवलस्शुभत्वंसंपूर्णवीर्योतिशुभोनिरुक्तः वामनःमण्डलस्वामित्वंतेजोनरं
इत्वमथापिवा धनमैश्वर्यमारोग्यंदद्याज्जीवोवलाधिकः विज्ञानशास्त्राधिगमंमाचार्यत्वंनृपात्सुखं सौख्यराज्याधि
कारञ्चदद्यान्मध्यवलोगुरुः देहेरोगंमनस्तापंदारिद्र्यंधर्मनाशनम् पराभवंरिपोर्भीतिंदद्यान्न्यूनवलोगुरुः।

हा.र. उ. ४१ धननाशं स्थाननाशमाधिव्याधिसमुद्भवम् दंतपीडां करोत्येव वर्षेन ष्टबलो गुरुः इति गुरुः राज्यं कलत्रं च सुखं विलासं
रत्नं धनं कांचनभूपमानम् शुक्रस्य संपूर्णबलस्य पाके पुत्रोदयं मित्रसमागमं च स्त्रीप्रसंगो र्थागमनं च सौख्यमि
ष्टान्नपानांबरसुंदरीश्च दैत्याधिपो मध्यबलो हि दत्ते गोवाजिचित्रांबरवित्तलब्धिं इत्तस्तनसंभ्रमगं च पुंसां क
रोति विज्ञानयशोर्थनाशम् सहोत्थमित्रात्मजकामिनीभिः क्लेशं सितो नष्टबलो तिकष्टम् पुत्रसंतिरोगभयं च क
ष्टं सुखार्थनाशं स्वजनैर्विरोधं प्राप्नोति दग्धे भृगुजे नितांतं स्वमित्रदारादिभयं च पुंसां लग्नाद्व्ययाष्टारिगृहं वि
हाय दैत्याधिपशेषगेहे दैः स्यात् निदोपि मध्यशुभकृन्निरुक्तः संपूर्णवीर्यो नितरां शुभप्रदः स्यात् वामनः रा
जलस्त्रीकलत्रं च पुत्रमित्रस्वभोग्यताम् तद्दशायाम्फलं चैव दत्ते पूर्णबलो भृगुः १ इत्थं शस्तं च शास्त्रज्ञस्स्वप
साच्च महद्धनम् स्वदशायां फलं चैव दद्यान्मध्यबलस्सितः २ भ्रमणान्निष्फला सैवास्त्री प्रसारसुखं भवेत् स्वदशा
याम्फलं चैव दद्यादल्पबलस्सितः ३ पुत्रशोकं गृहभ्रंशं पथि मृत्युं धनक्षयम् स्वदशायाम्फलं चैव दत्ते नष्टबलो भृगुः
४ इति शुक्रः ददाति संपूर्णबलो र्कपुत्रो नीचाधिपत्यं गजवेशमलब्धिम् दुर्गादिसंस्थानमथो सुखाप्तिं ग्रामाधिकारं च जनव्यानि
परांगनाप्तिम् १ खरोष्ट्रकोद्रादिक दुर्गसंस्थां शनैश्चरो मध्यबलो नितांतम् करोत्यनर्थागमनं खलत्वं सुखार्थनाशं स्वज
नैर्विरोधम् २ धनस्य चौरभयाग्निभीतिं करोति वैरं स्वजनैश्च मित्रैः पतंगजो नष्टबलो नराणां सुखं न किंचित्स्वदशाप्र ४१

वेश्मे३ वियोगदुःखैः परितप्तदेहमित्रार्थनाशंमरणंप्रकुर्यात् स्वरांशुजोऽल्पबलोनितान्तंदुःखंस्वदारैस्वसुतैर्नितान्त
म् ४ लग्नात्त्रिषष्ठायगतोर्कपुत्रोनिंद्योपिसाप्यर्धफलोदशायाम् यातित्वसौमध्यबलंश्शुभत्वंसम्पूर्णवीर्योनिशु
भोनिरुक्तः १ वामनःस्मटनोदेशभूपत्वंभिन्नदेशाधिनाथता स्वदशायाम्फलञ्चैवदत्तेपूर्णबलश्शनिः १ कोशगुप्तिः
खरोष्ट्राणांदुर्गमार्गोदिरक्षणम् स्वदशायाम्फलञ्चैवदत्तेमध्यबलश्शनिः २ वियोगंविगतंव्याधिंम्लिकारान्नरु
तोमूर्तिं स्वदशायाम्फलञ्चैवदत्तेधमबलश्शनिः ३ नीचसेवागृहोद्वेगस्तथाचौरादनक्षयः स्वदशायाम्फल
ञ्चैवदत्तेनष्टबलश्शनिः ४ इतिशनिः अथलग्नदशाफलमुक्तम् वर्षेतत्रेदशातनोस्वामिफलेनतुल्यंफलंददा
तीत्यपरोविशेषः चरेफलामध्यशुभाधमाचद्विमूर्तिभेस्याद्विपरीतमूत्यम् अनिष्टमिष्टम्त्वथसममस्थिरस्थैकमाहु
काणैः फलमुक्तमाद्यैःसत्स्वामियोगेक्षणतःशुभंस्यात्पापेक्षणात्कष्टफलंचवाच्यम् हायनोत्तमेपि पूर्वेत्रिभा
गेचरभेशुभास्यान्मध्याद्वितीयेत्वधमातृतीये॥ स्थिरेत्वनिष्टाप्रथमेत्रिभागेशुभाद्वितीयेचसमातृतीयपूर्वेत्रिभा
गेद्वितनावनिष्टामध्याद्वितीयेशुभदातृतीये दशाविलग्नस्यबुधैर्निरुक्तात्तेषंफलंत्वेशभवंत्रिभेदैरितिलग्नद
शाविशेषफलंहिल्लाजे हेमसुक्ताफलद्रव्यलाभमारोग्यमुत्तमम् कुरुतेस्वामिसन्मानंदशालग्नस्यचोत्तमा ला
भकष्टेनवित्तस्यमैत्रीहीनस्यसेवनम् मनसाविकृतिंयातिदस्तमध्याविलग्नजा विदेशगमनंक्लेशंबुद्धिना।

शंकलिंव्यथां महाहानिञ्च्कुरुत्तेनष्टालग्नदशाफलम् क्रूरलग्नदशामध्येसौख्यंस्वल्पंधनव्ययम् देहेदुःखंतथा।
कष्टमातुलस्यचजायते।स्वामिमित्रशुभैर्दृष्टेलग्नेमध्यफलंभवेत् इतिलग्नदशाफलम् अथग्रहाणांवर्षेशफलव
द्दशाफलमित्युक्तंतेजसिंहेन वर्षेश्वरत्वविषयेद्युसदायदुक्तंपूर्वम्फलन्निजदशासुतदेवचिन्त्यम् अश्वत्रमध्यमध
मंचवलानुसारात्सम्यक्ततोग्रहवलंप्रथमंविचिन्त्यम्।इतिग्रहाणांदशाफलानि।अथान्तर्दशानयनंवर्षतन्त्रे॥ द
शामानंसमामाने प्रकल्प्योक्तेनवर्त्मना। अन्तर्दशासाधनीयाप्राक्पात्यांशवशेनतु आद्यंतर्दशापाकपतेस्ततक्रमतो
खिलाः।अयमर्थः॥ पूर्वहीनांशवशेनपात्यांशाश्च॥निष्पादितास्तत्रपात्यांशयोगेनवर्षस्यानाभिषिक्तंदशामानं
भजेल्लब्धमन्तर्दशानयनेध्रुवकोदिनादिकस्तेनग्रहपात्यांशाः पूर्ववद्धोमूत्रिकयागुणिताषष्ट्योपर्युपरियुताग्रहस्या
न्तर्दशामानंदिनादिकंभवेत्॥तत्रप्रथमंतोमहादशास्वामिनएवान्तर्दशा॥ ततोलिखितक्रमेणान्तर्दिनमानतर्दशानन्त
रसर्वोधिकांशग्रहानंतरस्युनरपिहीनांशक्रमेणमहादशास्वामिपृष्ठपर्यन्तमन्तर्दशाज्ञेया अत्रोदाहरणम् ॥
तत्रशुक्रमहा‾दशादिनाद्या ९७॥५२॥१७ इदमेवदशामानंवर्षस्यानाभिषिक्तंकल्पितं ॥तत्सर्वपात्यांशयोगेनभ
क्तेन २८॥१६।३१ प्राग्वद्भूतंलब्धोदिनादिस्सर्वेग्रहाणामन्तर्दशाध्रुवकः३।१२।२८।३० अनेनशुक्रस्यपात्यांशाः७।
गरगुणिताः षष्ट्योपर्युपरियुताःजातादिनाद्याशुक्रदशायांशुक्रान्तर्दशा२२। ५१। १३।२६ एवंसर्वेषामप्यन्तर्द

शास्साधनीयाः एवमन्तर्दशाभ्योपि विदशास्साध्या इत्युक्तं वामनेन अन्तर्दशादिनानि सुतेभ्यः प्रोक्तेनवत्मेनासाध्या
नि विदशायाश्च दिनानि फलसिद्धये १ शुभयोगेसणान्मे न्यानन्फलं परिचिंतयेत् अथग्रहाणामन्तर्दशाफलानितत्रा
ज्ञिकसारे नृपप्रसादन्धनधान्यलाभं सुखागमं मित्रसुतोदयञ्च दत्ते दिवानाथदशाविपाके विधोर्दशास्त्रीस्वजनान्न
मोदम् १ सेनापतेर्वा नृपतेर्धनाप्तिर्मित्रार्थलाभं बहुलं सुखञ्च भानोर्दशायां यदि भूमिसूनुः करोति रक्ताम्बर धान्यला
भम् २ सुखार्थनाशो रिपुरोगभीति निरुद्यमत्वं व्यसनागमञ्च कुर्यान्नराणां सकलार्थनाशो बुधस्य तिग्मांशुदशाविपा
के ३ हेमाम्बलाभं स्वजनात्सुहृत्वं स्त्रीपुत्रतो वा विविधञ्च सौख्यम् दिवाधिनाथस्य दशाप्रवेशे जीवस्य दत्ते सुनृपेण
सङ्गम् वैरोदयं सत्पुरुषान्नितान्तं धर्मार्थनाशं विविधञ्च कष्टम् शुक्रस्य चेद्व स्नपतेर्दशायां दशां प्रकुर्यात्कुमतिं क्लेशान्वे
५ स्तुच्छेत्त्वभूपालभयं विवादं देहेक्लेशं स्वस्वजनेषु वैरम् सौरीदशा तीव्रकरस्य पाके नृणामपान्यस्यरुजं विधत्ते
अत्र स्वदशायां स्वान्तर्दशाफलं पूर्वोक्तं ग्रहाणां दशाफलमेव ज्ञेयम् इत्यर्के दशायामन्तर्दशाफलं पित्तास्त्ररोगः स्वजनो
क्लेशात्त्व भूपाद्भयं त्वार्थभयं विरोधम् कुर्याच्छशाङ्कस्य दशाविपाके भानोः प्रविष्टात्वरयार्थनाशं सुखार्थनाशं नृपते
विरोध कुस्त्री प्रसंगं कुजने विवादम् भौमस्य ताराधिपतेर्दशायां दशां नृणां देहभयं क्लेशत्वम् यानाम्बरत्नार्थसुवर्ण
मं निजे स्पृहां द्विप्रियतां च लोके वै धीशशाङ्कस्य दशाप्रविष्टं बुद्धेर्विवृद्धिं प्रकरोति सौख्यम् पुण्योदयं ब्राह्मणदेवभक्तिः

ह्नाप्तिंसुतमित्रसौख्यं दन्नेशशांकस्य दशाप्रवेशे प्राप्ता दशा देवपुरोहितस्य लाभन्नृपाद्राजजनात्सुहृत्वं सत्पुत्रमित्राद
हुलार्थलाभम् शौक्रीदशां चंद्रदशाप्रवेशे कुर्याच्छरीरे परमांत्वपुष्टिं स्ववांधवैर्मित्रसुतैश्च वैरं शत्रूदयं कांतिवलार्थनाशं
। करोति चंद्रस्य दशाविपाके पाकोहिमंदस्य कलत्रकष्टं इति चंद्रदशायामन्तर्दशाफलं धनागमकांचनभूमिलाभं प्रयो
षणन्मित्रसुतादिकानां दशास्वरांशोर्धरणीसुतस्य दशाविपाके प्रकरोति सौख्यम् हिरण्यनारीरजतार्थलाभं करोति
सौख्यं विजयं परिपूर्णम् ताराधिनाथस्य दशाप्रयाता भौमस्य पाके तु शुभानुरागं असद्व्ययम्मित्रसुतैर्विरोधं भयं परिपूर्ण
मसुखन्नराणां करोति भौमस्य दशाविपाके शशांकसूनोर्विविधं च कष्टम् सुखार्थनाशन्निजमित्रकष्टं करोति नूनम्स्वजा
नैर्विरोधम् कुभोजनं भूमिसुतस्य पाके दशाप्रपन्ना सुरपूजितस्य ४ खलैर्विवादं स्वजनैर्विरोधं रोगोदयं राजभयं परिपूर्ण
म् करोति शुक्रस्य दशाप्रवेशे कुजस्य कष्टम्बहुलन्नराणाम् ५ चक्षुप्रपीडाम्प्रकरोति पुंसां पापास्सृहृक्शत्रुभयं सितेनोशा
न् शौरी दशा भूमिसुतस्य पाके यदि प्रयाता स्वजनैर्विरोधम् ६ इति भौमः मानार्थलाभं प्रकरोति पुंसां लाभं सितेनोशान्स्व
जनाच्च सौख्यम् प्राप्ताहि सूर्यस्य दशा दशायां सौम्यस्य नित्यं विविधं विलासम् १ कष्टं शरीरे निजवंधुवैरं सौख्यार्थनाशं
च भयं क्षितीशात् वातव्यथां चंद्रदशाप्रपन्ना चान्द्रे दशायाम्प्रकरोति नित्यम् २ व्रणोदयन्दद्रुविचर्चिकार्तिं सुखार्थ
नाशम्बहुलं च कष्टम् करोति सौम्यस्य दशाविपाके दशाहि भौमस्य परैर्विवादम् ३ आरोग्यनासाधुजनेषु सौख्यं भो

न्वित्राद्द्विजदेवसेवाम् दशायदादेवगुरोः प्रयाताचान्द्रेर्दशायाम्प्रकरोतिमानम् ४ रौप्याम्बरस्थानचतुष्पदानांलाभ
ञ्चसौख्यम्विविधंविलासम् शौक्रीदशासौम्यदशाविपाकेप्राप्ताप्रतिष्ठाम्प्रकरोतिपुंसाम् ५ वातात्रिदोषन्कफमनस्परोगं
कान्तेर्विनाशंनृपतेर्भयञ्च सौम्यस्यपाकेयदिसूर्यसूनोर्दशाप्रयाताबहुवित्तनाशम् ६ इतिबुधः स्त्रीपुत्रमित्रैर्वि
विधाम्विलासंप्रपूजनन्देवगुरुद्विजानाम् शत्रोर्विनाशंप्रकरोतिभानोर्दशाप्रयाताचगुरोर्दशायाम् १ माणिक्यमु
क्ताफलहेमलाभंसौख्यानिधत्तेविविधानिपुंसाम् चान्द्रीदशाजीवदशाविपाकेसर्वार्थलाभम्विपुलन्नितान्तम् २॥
मानंनृपाद्राजजनात्सुहृत्त्वंरिपोर्विनाशंप्रकरोतिलाभम् वित्तस्यभौमस्यदशादशायांगुरोर्नराणांबहुलंसुखञ्च
यशःप्रणाशःस्वजनैर्विरोधंकरोतिमिथ्याकलहंस्वदारैः शशाङ्कपुत्रस्यदशाप्रयातागुरोर्दशायामसुखञ्चकष्टम्॥
वातोदयंवातकफोदयञ्चधर्मार्थनाशंरिपुरोगभीतिंभृगोर्दशाजीवदशाविपाकेनृणाम्विधत्तेनृपतेर्भयञ्च परेवि
रोधंबहुलञ्चकष्टंकफोदयन्धर्मधनस्ययञ्च सौरीदशाजीवदशाविपाकेनृणाम्विधत्तेनृपतेर्भयञ्च इतिगुरु
दशायामन्तर्दशाफलं दुष्टाङ्गयंभूमिपतेर्भयंचपित्रोर्दयंदेहबलार्थनाशं भानोर्दशादैत्यगुरोर्दशायांनृणांविधत्ते
परमञ्चकष्टंस्वल्पार्थलाभंकफशीतपीडांस्वमित्रदारैःस्वजनैश्चपुत्रैः क्लेशंचदत्तेभृगुजस्यपाकेदशाचताराधिप
तेःप्रमोहम् वेश्यानुरागंचविपक्षभीतिंवातासृग्धर्मधनस्यपञ्च दशाचभौमस्यभृगोर्दशायांप्राप्ताचपुंसान्नसुखंकदाचित्

स्वहृद्दिहृद्द्विजदेवभक्तिं विद्याविनोदं प्रभुताञ्च कीर्त्तिम् लाभञ्च शुक्रस्य दशाप्रवेशे धीरो दशा स्त्रीजनितञ्च सौख्यम् हिरण्यवस्त्राम्बर
भोजनानां लाभं नृपात्सुसुखं सुहृत्त्वम् पाके भृगोर्देवपुरोहितस्य दशाप्रपन्ना प्रकरोति द्रोह स्ववर्गेषु परैर्विनोदं सुखार्थलाभं प्रक
रोति पुंसाम् प्रमादनिद्राकलहं दशा पाशुक्रस्य मांदीमहदीशतां च इति शुक्रदशायामन्तर्दशाफलम् क्लेशं प्रवासं भयमिष्टहानिं करो
ति वैरं सुतमित्रदारैः शनेर्दशायाञ्च रवेर्दशायां करोति पीडां परमां शरीरे कष्टेन लाभञ्च सुखञ्च माद्यहद्रोगदुःखं
विविधं करोति आलस्यनिद्राभयमुग्रवैरं चान्द्री दशा भास्करपुत्रपाके क्लेशागमं सौख्यधनार्थनाशं कुधर्मसिद्धिं
पशुपुत्रहानिं कौजी दशा सूर्यसुतस्य पाके करोति वैरं निजबन्धुमित्रैः सुखार्थलाभं निजपुत्रमित्रैः प्रीतिं विधत्ते विवि
धविलासम् मन्दस्य पाके शशिनन्दनस्य दशा नराणां नृपसङ्गमञ्च ४ धर्मानुरागं विजयं नराणां नृपप्रसादं बहुलञ्च
लाभं शौरेर्दशायां धिषणस्य जाता दशा सुखार्थागमनं करोति ५ स्वरार्चनं ब्राह्मणदेवभक्तिं सुखार्थलाभं नृपतेः
सुहृत्त्वम् ॥ ॥ शौक्री दशा सूर्यसुतस्य पाके करोति पुंसां विविधांश्च भोगान् ॥ ॥ ६ ॥ ६ ॥ इति शनाव
न्तर्दशाफलम् अथ लग्नेशस्यान्तर्दशाफलमेव लग्नदशान्तर्दशाफलं तेषमिति अथ शुभाशुभसूचकान्तर्दशा वामनेनो
क्ताः चन्द्रारजीवाः १ बुधजीवशुक्राः २ दिवाकरेन्दू ३ रविजस्थशुक्राः ४ रवीन्दुशुक्राः ५ बुधजीवमन्दाः ६ जीवजशुक्राः ७ रवि
नःक्रमात्सुः १ एवमन्तर्दशायाश्च पाचकाः शुभदा ग्रहाः अन्ये त्वशुभदा ज्ञेया एवञ्च विदशाफलमिति २ अथ गोचरमन्तेन दश्यं(?)

नयनेमहादेवमतेनच गोरीमतादशाजन्मर्क्षेमासदिनानिदिने षडंशादशाज्ञेया वर्षेद्वादशांशोमासः महादेवमतेआ
र्द्रीतः ३ वर्षेदशादिनानिशेराणिदिनप्रवेशेदशाघटीरूपानेचदशानयनमुक्तंमुक्तावस्थाम् जन्मनक्षत्रतः प्रोक्तादशागौ
रीमताह्वया सूर्येन्दुकुजराह्वीज्यशनिज्ञशिखिभार्गवाः १ दशेशावह्निभान्तेयाक्रमात्रिःपरिवर्तनात् सुदेशाश्च वसा
स्तेषां धृति १८ स्त्रिंशति ३० मूर्छना २१ २ वेदेषवो ५४ नागहृता ४८ मुन्यषा ५७ सितिशायकाः ५१ मूर्छना २१ ष
ष्टि ६० रेतेभ्यो द्वादशांशेनमासजाः ३ षडंशतुल्यास्त्वेतासांनाडिकाद्याफलंदशाः अथवारुद्रनक्षत्रात्त्रित्रिभिर्भै
र्दशेश्वराः ४ एतदेवभवंतीतिमहादेवेनभाषितम् अथगौरीमतोक्तस्यदशाक्रमस्यदशादिमायाभवशाद्युपेना साभुक्तभो
ग्यसंघटीविनिघ्नासर्वर्क्षनाडीविहृतादिनाद्यं द्विधायदाप्तंत्विह भोग्यभुक्तंतस्यग्रहस्यैवलिखेदधस्तात् दशाप्र
माणं परतोग्रहाणांयथास्थमग्रेपिलिखेदधोधः प्राप्तेपुनर्भुक्तघटीसमुत्थंदिनाद्यमाद्यस्यलिखेत्खगास्येति उदा
हरणम् कस्यापिरोहिणीजन्मनक्षत्रंसारोहिणीचंद्राधःस्थान्त्रतः प्रथमवर्षेचंद्रस्यदशाद्वितीयवर्षे भौमस्यतृती
यवर्षेराहोर्दशा एवमग्रेपिज्ञेयम् अथास्यजन्मनिरोहिणीनक्षत्रस्यभुक्तघटिकाः ४० भोग्यघटिकाः २० तत्राष्टमवर्षप्रवेशेशुक्रदशा
जातातस्यादिनानि ६० भुक्तघटी ४० घटीगुणानि २४०० सर्वर्क्षघटीभक्तानि ४० जातानिशुक्रदशाभुक्तदिनानि॥ अथदशादिनानि ६० भोग्य २०
गुणनि १२०० सर्वर्क्षघटी ६० भक्तानिजातानिशुक्रदशादिनानितत्राष्टमवर्षेआदौशुक्रदशाभोग्यदिनानि २० ततोरवेः १८ ततश्चंद्रस्य

१९· त्तस्य५१केतोः२१पुनःप्रान्तेशुक्रदशाभुक्तदिनमिता४०ज्ञेयाअत्रगौरीमतमहादेवमतदशावत्तारामतदशावमासप्र
७· वेशेमासप्रवेशदिननक्षत्रान्तेया दिनप्रवेशेदिनप्रवेशस्यष्टलग्ननक्षत्रान्तेया यशामेषेत्रयोदशांशविंशतिकला
५ पर्यन्तमश्विनीनक्षत्रमेवज्ञेयम् अस्याएवनामान्तरमुद्दादशेति मुद्दादशानयनेसुगमोपायोमिश्रकृतः जन्मर्क्षसव
सहितागताब्दगूनितानंद९ हृतावशेषाः आचंकुराशीशबुकेशुपूर्वाग्रहाद
शास्वामिनइत्यमहे अत्रांतर्दशासुगमोपायेनसामुद्रिकग्रन्थेउक्ताः वेदाधनागाः
८शुभाः५सप्त७दिग्१०सांदक६शराः५रसाः६सूर्यादीनास्वगुणकास्तेनिघ्नास्वदशा
मिति १ षष्ठ्याप्तान्तर्दशानस्यजायन्तेतिपरिस्फुटायस्यवर्षेभवेत्तस्यप्रथमा
चदशाभवेत् २ अन्यास्तदग्रिमस्थानादेवमन्तर्दशाअपिपापवर्षेभवेदुःखंशु
भवर्षेसुखाप्नयइति३ अथसूर्यादीनांदशान्तर्दशाफलम् तत्रैवसूर्योराजकुला
द्भीतिः पीडास्यात्पित्तसंभवा विपत्तयश्चबंधूनांमित्रानामश्चयएवचाशांतिरिपुप्र
तापानोनेरुज्येधनसंपदाम् कुरुतेतर्गतश्चन्द्रोदशायांचण्डरोचिषः२ कुजोवि
जयमस्यत्रहेमरत्नन्नपात्सुखम् चांद्रिश्चातुकुलाद्भीतिकुष्ठपामादिकानातान्

सू	च	मं	रा	गु	श	बु	के	शु	ग्रहाः
कृ	रो	मृ	आ	पु	पु	श्ले	म	पू	नक्षत्र
उ	ह	चि	स्वा	वि	अ	ज्ये	मू	पू	नक्षत्र
उ	श्र	ध	श	पू	उ	रे	अ	भ	नक्षत्र
आ २	श्ले २	उ २	स्वा २	ज्ये २	ध २	श २	रे २	कृ २	महादेवमतेन
१८	२०	२१	४७	४८	५७	५१	२१	६०	योग ३६०
०॥।	२४	॥४	४६	५	५५	५।	१॥।	५	योगः३०
३	५	३॥।	६	८	६॥।	८॥	३॥	१०	योगः३०

३ हानिश्च पापव्यसनं रोगेभ्योपि परिच्युतिः विलासस्त्रिविधं धर्मक्रियात्त स्मरमानसमृध पित्तज्वरे च रोगादीन्दे हन्या
गंच भार्गवः मातृपितृभयञ्चैव वित्तनाशमय एव च ५ शनिर्नृपाद्भयं स्यैन्यं वैरिवृद्धि धनक्षयम् त्वर्थनाशोन्यदेशेषु
गमनं गोरखाल्पता ६ शत्रुराजकुलाद्भीतिरनर्थो बहुधा भवेत् इति रविमुहूर्तफलम् चान्द्र्यां स्त्रीसुतभूलाभो वस्त्राभरण
संयुतं स्वपक्षवैरकन्याया जन्म निद्रारतिस्तथा १ इंदोर्दशायां मार्तण्डे विजयारोग्यसंपदः भौमे चौराग्निकोशनाशो
रक्तपित्तादिकान्गदान् २ चंद्रजे वित्तगुरगलाभो वित्तसुखानि च धनालंकारहर्म्यश्च मकरमान्सुरपूजिते स्त्रीसु
खञ्च सुसङ्गञ्च शुक्रे लंकारलब्धयः रोगव्यसनशोकाश्च वंधुतोभिभवः शनौ वह्निशोकभयं घोरं वंधूद्वेगं ध
नक्षयम् स्त्रियो लाभं स्त्रियो हानिं केतावन्तर्गते विधोः इति चंद्रमुहूर्त भौमे शत्रुविमर्दश्च विग्रहो बांधवैः सह रक्तपित्त
कृता पीडा परस्त्रीभिः समागमः भानौ भौमदशान्तस्थे प्रचण्डस्साहसी जयी चन्द्रे सुखसुहृद्वृद्धिर्मणिमौक्तिकसंच
यः बुधे पित्तोद्भवा पीडा नाशो वैरिभयम्महत् गुरौ भूपतिमित्रत्वं सुहृत्सा सक्तचित्तता शुक्रे रणाद्भयम्व्याधिव्यस
नानि धनक्षयः शनौ दिने दिने दुःखमसह्यव्यसनागमम् कर्मार्थनाशमुद्वेगवंधुचौरादिकम्भयम् स्वनाशो देहपीडा च केता
वंतर्गते कुजे इति कुजमुहूर्तम् बौध्यां बंधुसमायोगो मित्रधर्मसमागमः प्रीतिर्जनस्य विपुला देहपीडा त्रिदोषजा चांद्रे
दशायाः ख्यातिश्शोदिनि स्वर्णाम्बराप्तयः चन्द्रे विचर्चिकाकुष्ठराजरोगादिकंभयम् भौमे क्लेशश्शिरोरोगो बंधुवैरम्महद्भयं

गुरौ रोगादिभिर्युक्तो भृगौ राज्यसुगन्धिमान् शनौ पापसुखासक्तः प्रचण्डो मदनोद्धतः ३ वैधुनाशो मनस्तापो देहत्यागो ध
नक्षयः सुहृद्बंधुसुतैर्द्वन्द्वो केतौ मित्रकलिर्भवेत् इति बुधसुदम् जैव्यां मानधनप्राप्तिर्देवब्राह्मणपूजनम् कर्णरोग
स्तथा वैरं स्वजनैश्च कलिर्भवेत् सुखी गुरुः क्षेमवांश्च सूर्ये जीवदशाङ्गते चन्द्रे बहुविधा लब्धिर्निर्जितारिर्महीसुतेश्च
रोऽपि सेवी चण्डश्च परितापी सुखी कुजे पित्रोर्भक्तिसुहृद्युक्तो नीरुक् सुखयुतो बुधे शुक्रे चित्ताह्लादश्च ब्राह्मणाश्च
जीवनम् पराङ्गनादिसंसक्तश्शनौ मुखधनैर्हतः ४ वैधुहे षो मृषावादस्स्वामिभिस्तु निराश्रयः इति गुरुसुदम् शौ
क्र्यां स्त्रीसङ्गमो लाभो वस्त्राभरणसंयुतः कौशल्यं महतो कीर्तिर्धनलाभश्च जायते १ रवौ सितदशान्तस्थे वन्यन राग
मयः कामलस्नोऽक्षिदशननखरोगकलानिधौ २ भौमे स्युपद्रवो भूमिनाशपित्तरुजोत्सरुक् बुधे धनद्धिभूलाभसुख
शूलाभकः ३ जीवे धनसुखं देशसंपत्तिः शीलधर्मको हृद्रोगनारतिः शौरे रिपुसौम्याधिकारिता ४ सूतिर्भयकृते शो
कदुःखप्राप्तिर्नसंशयः अग्निदाहोज्वरो घोरः कन्याजन्म स्त्रियोऽश्रुतिः ५ इति शुक्रसुदम् शनेश्चर्यां देहपीडा पु
त्रदारैश्च विग्रहः तन्द्राश्रमो बुद्धिनाशो विदेशगमनं भवेत् १ पुत्रार्थमित्रस्त्रीनाशो रशायां भास्करे शनेः स्त्रीहतम्ब
न्धुविश्लेषः कलिर्मृत्युसुधाकरे २ भौमे दुःखसजो देशत्यागो बहुविधेश्चता बुधे सुखं सुभगता सत्कारश्च जयो ध
नम् ३ जीवे समुचितं सौख्यं पुरग्रामगणेशता अनेककामिनीमित्रयशो वित्तानि भार्गवे ४ वन्धूद्वेगास्मता दुःख

मर्थनाशश्च महद्भयम् अग्निदाहो ज्वरो घोरः कन्याजन्माङ्गनासुखं ५ इति शनिसुद्दम् स्वर्भानौ जायते दुःखं वंधूनामात्मनो स्तनः
देशांतरे पुरागमनं धनेनाशो रविग्रहः १ राहोर्दशायां भार्याया विपत्तिर्बांधवस्य यः अर्थनाशोन्यदेशे पुरागमनं चौरवात्मता
२ अशुभं वान्यजं दैन्यं व्याधिभीतिसुतक्षयं करोति सिंहिकासूनोर्भानुरन्तर्दशाङ्गतः ३ वन्हिशोकभयं घोरं वंधूद्वेग
धनक्षयं करोति सिंहिकासूनोर्विधुरन्तर्दशागतः ४ कामार्थनाशमुद्वेगं वंधुचौरादिकं भयम् करोति सिंहिकासूनोर्भूमि
जोन्तर्दशागतः वंधुनाशमनस्तापं देशत्यागं धनक्षयम् करोति वहुदुःखानि राहोरन्तर्दशा बुधः ६ ॥ वंधुद्वेषमृपावा
दं सं भ्रमं वधुनिराश्रयं करोति सिंहिकासूनोर्गुरुरन्तर्दशागतः ७ वंधुद्वेषं महादुःखं अर्थनाशो महद्भयम् शरीरक्ले
शमाप्नोति राहोरन्तर्गते सिते ८ मृतिंभयकृतिम्लोकंदुःखप्राप्तिर्न संशयः करोति सिंहिकासूनोश्शनिरन्तर्दशाङ्गतः ।
९ इति राहुमुद्दम् केतोर्दशायां स्याद्दाहो स्यपुत्रस्ययोसुखं शत्रुराजकुलाद्भीतिस्तथो वहुधा भवेत् १ अग्निदाहो ज्वरो
रोघोरः कन्याजन्म स्त्रियाश्च्युतिः केतोरन्तर्गते सूर्ये राज्ञा सह कलिर्भवेत् २ अर्थनाशोर्थलाभश्च सुखं दुःखं चजाय
ते स्त्रीलाभश्च स्त्रियो हानिः केतोरन्तर्गते विधौ ३ प्रजया सह संवादश्चौरवन्ह्यरिजं भयम् स्वनाशो देहपीडा च केतो
रन्तर्गते कुजे ४ चौरैर्वा शत्रुभिर्युद्धं देहत्यागोभिजायते देहपीडा ज्वरस्तीव्रः केतोरन्तर्गते बुधे ५ द्विजेन्द्रैस्सह सं
प्रीतिर्नृपपूज्ये रमर्षिभिः कुलस्त्रीषु सुतोत्पत्तिः केतोरन्तर्गते गुरौ ६ केतोरन्तर्गते शुक्रे विप्रैस्सह कलिर्भवेत् वातपित्त ।

५. ३. ७

कतापीडागोत्रजैस्सह विग्रहः ७ विदेशगमनन्दुःखं केतोरन्तर्गतेश नौसु
हृद्बन्धुसुतैर्द्वन्द्वोभूनि मित्रं कलिर्भवेत् इष्टैश्वर्यसम्पादो गाहौकेवु
न्तरङ्गतो। इतिकेतुमुद्दम। इतिमुद्दादशाविचारे सर्वेग्रहाणामुद्दान्तर्द
शासमाप्ता ॥ अत्रस्वदशाफलमेवस्वान्तर्दशाफलं ज्ञेयम् अथयत्रग्र
हाणामनुक्तं तत्रार्द्धश्लोकेन पूर्वोक्तग्रहार्दग्रिमग्रह फलं ज्ञेयमितिविशेषः
समाप्तोयं गौरीमंतर्दशामुद्दाभिधामहादेवमतदशाफलमेनदेवत्तेयम् अ
थरामयते दशानाजिकमुक्तावल्याम् चलरामयताद्वैद्दाच्चतुस्त्रिभिर्हृक्ष
मान् दशेशानस्व२० पंचाशत् ५० भानि२७ शैलेषवः ५७ सुरा३३ ॥१॥ अं
गानि ६३ खाब्धयः ४० पूर्णशैला ७० स्तद्दिवसा मताः वर्षप्रवेशनक्ष
त्राद्दश्येयं राममम्मता २ चलोदितोयस्यदशाग्रहस्य याद्यादशास्याइवशा
दिनाद्याचतुस्त्रिनक्षत्रपतेर्भजितास्वभप्रमित्यैकक्रमस्यभुक्तिः ३ यावर्त
मानोस्यतुभस्यभुक्तिःसानइभक्षैष्यघटीविनिघ्ना भाज्याथनइस्यगतैष्यना

अथगौरीमतदशामुग्रहाणामन्तर्दशाचक्रं योग- ३।० ॥

सू १८ १८	चं ३० ४१	मं २१ ६ ९	रा ५५ १२३	ह ५८ १७४	श ५७ २२८	बु ५१ २७१	के २१ ३००	शु ६० ३६०
४	८	५	७	१०	६	९		६ ३
सू १।१२	चं ४।००	मं १।४५	रा ६।१०	ह ८।००	श ५।४२	बु ७।१९	१। ८	शु ६।००
चं ५।२४	मं २।३०	रा २।२७	ह ९।०७	श ४।४८	बु ८।३३	के ४।१५	शु २।०६	सू ४।००
मं १।३०	रा ३।३०	ह ३।३०	श ५।२४	बु ७।१२	के ४।१४	शु ५।९	सू ।।२४	चं ८।००
रा २।६	ह ५।००	श २।६	बु ८।६	के ४।००	शु ५।४२	सू ३।२४	चं २।४८	मं ५।००
ह ३।००	श ३।००	बु ३।१४	के ४।३०	शु ४।४९	सू ३।४५	चं ६।४८	मं १ ।	रा ७।००
श १।४८	बु ४।३०	के १।४५	शु ५।०४	सू ३।१२	चं ६।२४	मं ४।१५	२। ७	ह १०।१०
बु २।४२	के ३।२०	शु २।६	सू ३।३६	चं ६।२४	मं ४।४५	रा ५।४७	ह ३।३०	श ६।००
के १।३०	शु ३।१०	सू १।२४	चं ७।१२	मं ४।१०	रा ६।४९	ह ८।२०	श २।	९।००
शु १।४८	सू २।००	चं २।४८	मं ४।३०	रा ४।१०	ह ९।३०	श ५।६	९	..

डीयोगेनलब्धोगतगम्यकेन ४ युनेविधेयेगनगम्यभानांभुक्तादिनाद्येगतगम्यकेस्तः प्राक्ताकनाथयुचरस्यनुस्यगम्य
प्रमाणादिदशादिनाद्या ५ पराः परेषांद्युसदाय थास्यात्मान्ते पुनर्जातमितादिमस्येति ६ उदाहरणम् वर्षप्रवेशे
पुष्यनक्षत्रन्तेनादौ सूर्यदशाजातादिनाद्या २० अथैयंदशा चतुर्नक्षत्रशा अतोदशादिनानि चतुर्भुक्तानि लब्धा ५।
एकैकनक्षत्रस्यदिनाद्याभुक्तिः अथपुष्यनक्षत्रस्यभुक्त घटीभि १२ भस्यभुक्ति ५ गुणिता ६० सर्वर्क्षघटी ६० भ
क्तालब्धापुष्यस्यगताभुक्तिर्दिनात्मिका १ इयद्गतनक्षत्रयोराद्री पुनर्वस्वोर्भुक्त्या १० युता ११ जाता रवेर्गतदशा अ
थपुष्यघटीभि ४८ भभुक्ति ५ गुणिता २४० सर्वर्क्षघटी ६० भक्ता ४ लब्धापुष्यस्यगम्याभुक्तिः इयंगम्यभस्याश्लेषा
भिधस्यभुक्त्या ५ युता ९ जातारवेर्गम्यदशा तत्रादौरवेर्गम्यदशादिनात्मिका ९ ततश्चंद्र
स्य ५० भौमस्य २६।।४० बुधस्य ५६।४० शनेः २३।।२५
।गुरोः ६३।।२० राहोः ४० शुक्रस्य ७० पुनः प्रागेगत।
दिनमिता ११ रवेर्दशास्येति अत्रप्रकारान्तरम्वर्ष
फलप्रदीपे वर्षप्रवेशेदिनभेननाडीनिघ्नादशा।
द्यस्यखषट्विभक्ता फलंदिनाद्यंहिदशागतास्या।

सू	चं	मं	बु	गु	शु	श	रा	भोगः
आ ४	म १	ह ४	अ १	पू ४	ध ३	उ ४	कृ ४	२०
२० ०	५० ०	२७ ०	५७ ४०	३३ २०	६३ २०	४० ०	७० ०	२६०
१ ५० ०	४ १० ०	२ १३ २०	४ ४३ २०	२ ४० ४०	५ १६ ४०	२ ३० ०	५ ५० ०	मास दिन घटी

सू	चं	मं	बु	गु	शु	श	रा	भोगः।
३	८	४	९	५	१०	६	१७	६० दिन
२०	२०	६	२६	३३	३३	४०	४०	दशा
०	०	०	००	२०	२०	०	०	घस्यः

तद्भुनिताद्यस्यदशानदेष्यावर्षप्रवेशेप्रथमंदशासाततः क्रमेणैवमिहेतरेषाम् वर्षस्यचांतेप्रथमस्ययातादशाभवेद
द्वफलस्यसिद्धौ वर्षप्रवेशेदिनभंचयत्स्यात्तस्याधिपस्याद्यदशाभवेत्सा ततेस्तुतत्खेटदशाक्रमेणदशाभवेयुः
सदसत्फलाप्तये म् अथजन्मकालाभावेजन्मराशिवशाद्दशानयनमुक्तंतत्रैव जन्मकालाद्यभावश्चेन्केचिज्जन्मभ
तोविदुः तदेवप्रोच्यतेपुंसांशुभंतद्वार्षिकम्फलम् १ जन्मन्यर्कदशाततोविधुदशायावद्वितीयोरविस्त्रिस्थेर्केदशवा
सराशशिदशाभौमस्यपाकस्ततः वसुस्थद्विदिनततोबुधदशायावत्तुनस्योरविःषष्ठेचाब्धिदिनन्ततनश्शानिदशासप्त
स्थितेसप्तच २ ततोदशेज्यस्यचयावदष्टनवस्थितेर्केदशवासरास्युः ततस्तुराहोर्दशमेचसूर्येविंशद्दिनस्यात्तुततःसित
स्यैतिः ३ अत्रान्तर्दशानयनम्फलस्यहितमुक्तंतत्रैव दशास्वपाकेनिहिताखषड्गुणै ३६० ईतालब्धफलन्दिनाद्यम् अन्त
र्दशास्तुस्वदशाक्रमेणफलानितासाम्कथयामिचात्र १ अथफलम् नृपतेर्भयमेत्युग्रम्पीडास्याद्रक्तपित्तजा क
रोतिधननाशञ्चस्वदशान्तर्गतोरविः १ इदमेवदशाफलन्त्रेयम् अल्पावासेनलाभस्स्यात्संग्रामात्तोजयस्तथा आ
रोग्यम्स्त्रीसुखंचैवरवेरन्तर्गतेविधौ २ आरोग्यंस्त्रीभवम्सौख्यञ्जयोरक्ताम्बरागमः अनुद्वेगेनलाभस्स्याद्भौमे र्यै
दशाङ्गते ३ धनहानिर्विरोधस्स्यात्पीडासोपद्रवादिभिः धनव्ययोहिसूर्यस्यदशान्तस्थेहिवाधने ४ मातृपीडानृपा
तिरुद्रामयपीडनेम् कृष्णवस्तुविहानिस्सूर्य्यस्यान्तर्गतेशनौ ५ सुखेनकार्य्यसिद्धिस्स्याद्धनलाभोमहाभवेत् अ

न्योराज्यसन्मानोगुरौसूर्य्यदशान्तरे ६ कलहोमित्रपुत्राद्यैःकार्य्यहानिर्नृपाद्भयम् सेवकेभ्योव्ययश्चैवराहौसूर्य्यदशा
न्तर्गते ७ मोहेननिर्बलत्वञ्चस्त्रीविरोधंधनव्ययं क्वचित्सोभकरोत्यर्कदशायांभार्गवोगतः॥ ८ ॥इत्यर्कदशायामन्त
र्दशाफलम् लाभस्स्याच्छुभवस्तूनांकनकायासलाभकः स्त्रीरतिःश्लेष्मकोपश्चस्वदशांतर्गतोविधुः रक्तपित्त
प्रकोपश्चपरैश्चकलहोभवेत् फलानांव्यवहारस्याद्भौमेचंद्रदशाङ्गते वस्त्रप्रदादिलाभस्स्यादल्पद्रव्यस्यलाभ
कः कलहस्त्रीसुताद्यैश्चचंद्रान्तर्गतेबोधने श्लेष्मपीडावीर्यहानिश्शूलपीडाभयन्तथा पितृमातृविरोधःस्याच्छ
नौचन्द्रदशाङ्गते वस्त्राऽभरणलाभस्स्याल्लाभःसौरभ्यवस्तुनः मान्यतास्वजनेभ्यश्चचंद्रस्यान्तर्गतेगुरौ निष्कारण
न्तथोद्वेगोदेहेपीडातथाव्ययः सेवकाश्चप्रसंयान्तिविधोरन्तर्गतेतमः स्त्रीसुखंश्वेतवस्तूनांलाभश्चैवराजमाननाम् श
त्रौनोशकरोत्याशुचंद्रान्तस्थोहिभार्गवः शत्रुक्षयोनृपाल्लाभो मान्यतासौख्यमुत्तमम् वस्त्रालंकारलाभस्स्यादर्केचंद्रद
शाङ्गते ९ तिचंद्रःरक्तपित्तकृतापीडारिपुभ्योपिभयंभवेत् सन्निपातोद्भवापीडास्वदशान्तर्गतेकुजे १ पित्ताधिक्यंवि
रोधस्स्यान्मित्रपुत्रादिभिस्तथा धनव्ययंक्वचिल्लाभोभौमस्यान्तर्गतेबुधे २ विरोधोबांधवैस्सार्धंधननाशोङ्गपीडनम्।
सन्निपातादिकापीडाशनौभौमदशाङ्गते ३ कार्योपक्रमलाभोचसंग्रामाद्विजयस्तथा धनागमस्सुहृत्प्राप्तिर्गुरौभौम
दशांगते ४ ऋग्निचौरादिजापीडामनश्चिन्ताव्ययस्तथा लाभहानिःक्वचिद्वैरंभौमस्यान्तर्गतेतमः ५ चौराग्निभयमन्यु

गंव्यथाधिकमनुद्यमम् मनश्चिंताकरोत्येवभौमस्यांतर्गतोभृगुः६सहायात्कार्यसिद्धिस्यात्लाभोराज्ञोमहान्भवेत्
सुखञ्चसुहृत्प्राप्तिःसूर्यैभौमदशागते७जनेनकार्यसिद्धिस्यात्सुखंपुत्रादिभिस्तथा वैरिनाशोधनप्राप्तिश्चन्द्रेभौम
दशाङ्गते८इतिभौमः स्त्रीसुखराजसन्मानःकार्यसिद्धिस्तथाभवेत् वुद्धिःप्रपञ्चनालाभस्स्वदशान्तर्गतेवुधेक
होवायुपीडास्याद्भ्यैस्सहधनक्षयः अपवादोमनस्तापोशनौवुधदशागते२सुवर्णपट्टकूलादिलाभःकर्पूर
भवः सुहृत्समागमश्चैववुधस्यान्तर्गतेगुरौ३वुद्धिनाशोमनस्तापस्स्वल्पलाभोधनक्षयः सुहृद्भूपतिवैरञ्चरा
वुधदशागते४स्त्रीपक्षात्स्वल्पलाभस्स्याद्राज्ञोलाभोमहान्भवेत् श्वेतवस्त्रनरप्राप्तिर्वुधस्यान्तर्गतेभृगौ ५ ॥
सौख्यंस्वजनवंधूनांमित्रपुत्रादिसंगमः वैरिनाशोजयःप्राप्तिःसूर्येसौम्यदशागते ६रक्तपित्तादिपीडास्यान्मैवे
स्वशरीरके स्त्रीयोगेकलहश्चैववंद्देसौम्यदशागते ७ शिरोव्यथाथशूलस्यात्पीडास्यात्तुधनक्षयः विग्रहः
ताद्येश्चभौमेवुधदशागते ८ इतिवुधः कुटुम्बकलहोमित्रैर्विरोधोधनसंहतिः नृपचौरभयंचैवस्वदशान्तर्गतेश
नौ १आरोग्यतामहाल्लाभोमहद्भिःसहसंगमः द्विजदेवगुरौभक्तिःशनेरंतर्गतेगुरोर२ चौरवैरिनृपाद्यापिधनस्यो
दरपीडनम् दुःखंकरोतिमांद्यञ्चशनेरंतर्गतस्तमः३वैरिभ्योविजयश्चैवभृत्येभ्योपिधनागमः स्त्रीसौख्यंमित्रसा
फल्यंपुत्रेशनिदशागते४कुटुम्बकलहश्चैवधनधान्यसंचव्ययः ईषन्मनसिचिंतास्यात्सूर्येशनिदशागते ५।

चतुष्पदादिलाभः स्याद्दरिनाशो नृपाद्भयम् स्त्रीसुखं दुःखनाशश्च चंद्रे शनिदशागते ६ रक्तपित्तप्रकोपस्स्यात् क
लहो वा भवेत्सह धनधान्यव्ययश्चैव शनेरंतर्गते कुजे ७ कलहो मित्रपुत्राद्यैर्विरोधश्चैव सर्वदा शत्रुभ्यो भयमेतु
रं बुधे मंददशागते इति शनिः कार्यसिद्धिर्नृपान्मानधनधान्यादिसंपदः प्रमेहभवपीडा स्यात्स्वदशांतर्गते गुरौ १ द
द्रुकंडुप्रकोपश्च रक्तकोपः प्रमेहजः बलहानिस्त्वर्थनाशो राहावीज्यदशागते २ शुक्रस्यापि फलं राहुफलवद्गुरुवद्र
वेः स्त्रीसुखं संततेः सौख्यं गुरोरंतर्गते विधौ ३ चिंतितस्य च कार्यस्य सिद्धिः स्याद्बुधनागमः शरीरारोग्यकं चैव भौ
मे जीवदशागते ४ बुधस्यापि फलं भौमफलवच्चाथवा शुभी: बुद्धिनाशो व्ययश्चैव शनौ जीवदशागते ५ इति गुरुः
परदेशगमश्चैव चौरेभ्योपि महद्भयम् मानहानिः शस्त्रपीडा राहोर्निजदशागते १ अर्थलाभः कार्यसिद्धिः शुक्रे राहु
दशागते ज्वरातिसाररोगश्च राहोरंतर्गते रवौ चंद्रस्य राहुवच्चाद्यैर्विवद्भौमजम्फलम् बुधस्य शुक्रवच्चाद्यैः राहुवच्च
शनेः स्मृतम् ३ समो लाभव्ययौ चैव मित्रशत्रुसमागमः मिश्रं चैव फलं वाच्यं गुरौ राहुदशागते ४ इति राहुः स्त्रीसौख्यं नृ
पमानः स्याद्गोधान्यादिसमागमः श्वेतवस्त्रोत्सवारोग्यम्स्वदशांतर्गते भृगौ १ यत्नेन कार्यसिद्धिस्स्याद्राजसन्मान
मेव च महती प्रीतिरारोग्यं रवौ शुक्रदशागते २ स्त्रीसुखं श्वेतवस्त्रं नो लाभं वै राजमानता करोति शत्रुनाशं च चंद्रे शुक्र
दशागते ३ कचिद्दुःखं कचित्सौख्यं कचिल्लाभः कचिद्यशः प्राप्नोति पुरुषो नित्यं चंद्रे शुक्रदशागते इति वा पादः सं ।

तापः कलहश्चैव पित्तकोपः समागमः शत्रूणां रक्तकोपश्च भौमे मुक्तदशां गते ५ कंडू रक्तादिपित्तञ्च विकारो हेमसंभ-
वः धनधान्यव्ययश्चैव शुक्रस्यान्तर्गते बुधे ६ अकस्माच्च धनप्राप्तिः परेभ्यो हीनवस्तुतः लाभस्याङ्गारिवस्यान्तर्दशायदि
शनेस्तदा राज्यप्राप्तिरैश्वर्यलाभः स्वल्पायासेन कर्म च सफलञ्च भवेच्छुक्रदशामध्येगुरोर्यदा ८ स्वजनैश्च विरोध
स्याद्व्ययश्चोदरसंभवः शूलरोगो व्ययश्चैव राहौ मुक्तदशां गते ९ इति शुक्रः इति गणमतदशायामन्तर्दशा समाप्ता अ
थोक्तानान्दशाकरत्वानामिवषयविभागो निरूप्यते ग्रन्थान्तरे षत्ली परा हीनवलोग्रहः स्यात्तदा तु हीनां शदशाविधे-
या सर्वग्रहाणां कनलब्धवीर्य्येतनैतसीरारव्यदशा प्रदिष्टा १ लग्नस्य सवलत्वे हि भावपूर्वोत्तु सा स्मृता कालहोराद
शा कार्या सवीर्येहे चतन्पतौ २ हहाख्या वर्षलग्नस्य हद्दे शे वलसंयुते अब्दचंद्रवलोपेतं कुर्यान्निसर्गिकीं दशा ३
सवीर्ये जन्मराशीशे मुद्दा गौरीमते न तु वलसाम्ये तु सर्वेषां नसीरस्या प्रकीर्तिता ४ सवीर्ये चंद्रराशीशे वलरामान्कया
मता सर्वेन भोगाः प्रेसन्ने तनु भावदशा तदा ५ तत्र वर्षे सवीर्ये स्याद्धीनांशग्रहस्य सवलत्वेन स्याद्धीनांश दशाविधेया
सर्वग्रहे हद्देशेलग्नेतसीरव शा २ लग्नस्य सवलत्वे भावतसीरदशा ३ वर्षप्रवेशसमये कालहोरेशस्य सवलत्वे कालहोरा
दशा ४ वर्षप्रवेशलग्नहद्देश्वरस्य सवलत्वे हद्दा दशा ५ चंद्रस्य सवलत्वे निसर्गदशा ६ वर्षे जन्मराशीश्वरस्य सवलत्वे
गौरीमता दशा मुद्दाख्या ७ वर्षे चंद्रराशीश्वरस्य सवलत्वे वलरामतादशा विधेया ८ सर्वेषां वलसाम्ये वलोपेतस्याः

तातसौरदशा कर्तव्या ९ लग्नोपरि सर्वग्रहाणां दृष्टभावे भावदशा कर्तव्येति तत्त्वम् १० अथ दशाफले विशेषः तत्र पूर्वं स्फु
टबलखरवेर्दशाफले गजाश्वलाभादि फलमुक्तम् पूर्णबलरविदशायां सर्वेषां वर्षप्रवेशे कदापि न संभवतीति नियमो न
दृश्यते परन्तु तेषां गजाश्वलाभादिकं न दृश्यते तत्र किं कारणमिति चेदुच्यते जन्मनि जातकोक्तमार्गेण रविश्चेत् पूर्णब
लो वर्षेपि पूर्णबलः शुभस्थानगश्च भवति तदा गजाश्वलाभादिक
मवश्यं वर्षे वक्तव्यम् जन्मनि हीनबले सूर्ये वर्षे पूर्णवीर्येपि गजाश्वा
दिलाभादिकं स्वप्ने वक्तव्यम् उक्तञ्च वराहेण परिणमति फलोक्तिस्स्व
प्नचिन्तास्ववीर्यैरिति अथ दशारिष्टमुक्तं हिल्लाजदीपिकायां दशादौ
दशेशस्थिरराशौ स्थिरस्य यदा न सुवीर्यो भवेद्रिष्टमुक्तं विपत्ताष्टमस्थो
यदा क्रूरदृष्टो युतस्स्यादरिष्टं तदा पाककाले त्रिराशौ स्थिरश्चेद्दपाके
स्थिरो तु रिपुक्षिद्दरिः फेद्युसंख्यावरिष्टं त्रिराशौ शपाके स्थिरोऽशीतरश्मे
र्यदा वा न दा दशेशश्चरत्वरिष्टं त्रिराशिके शस्तनु तो विधो वा पाके स्थिरा
द्विद्वि २२ मिते दृक्काणे जन्मलग्नाद्दशावेशः षष्ठाष्टे दशेशस्थानं छिद्र

२०	७१	४७	१५४	१०७	२५०	२९०	३६०
सू २०	चं ५०	मं २७	बु ५७	श ३३	बृ ६३	रा ४०	शु ७०
सू१।५७	चं२।५७	मं२।१२	बु०।२	शु३।२	बृ११।२	श४।२७	शु३।२७
चं२।४७	मं३।५५	बु४।१७	श५।१३	बृ५।५२	रा७।१०	शु७।४३	सू३।५२
मं१।३०	बु७।५५	श८।२८	बृ९।५८	रा३।५०	शु१२।५४	सू२।१३	चं९।४३
बु३।१०	रा४।३५	बृ४।४४	रा६।२०	शु६।२०	सू३०।३०	चं५।२३	मं५।१४
श१।५०	बृ१।४५	रा३।३०	शु१।५	सू५।५०	चं८।४५	मं३।१०	बु११।५
बृ२।२०	रा५।३३	शु५।१५	सू३।५	चं४।३५	मं४।३३	बु६।२०	श६।२६
रा२।१३ शु३।५२	शु९।४३ सू२।४७	सू१।३० चं३।४५	चं१।५४ मं४।१७	मं२।२८ बु५।५४	बु९।५८ श५।४०	रा३।४ बृ७।१०	बृ१२।१५ रा७।४७

हा॰र॰ शस्योथवारिष्टंकरोतिरिपुराशिगः छिद्रात्रैराशिपःशोध्यःसशनिर्मृत्युसद्मकं तत्कालेवीर्यसंयुक्तमरिष्टंजायतेध्रुवम् त
उ॰ त्कालेवीर्यहीनश्चविलग्नाधिपतिर्यदा व्ययारिच्छिद्रगश्चेत्स्यात्तदारिष्टंप्रजायते दशाधिपोवीर्ययुतःप्रवेशेत्रैराशि
५१ कश्चोपियुतःशुभैश्च दृष्टस्त्रिकोणोपचयस्थितश्चेत्तदाशुरिष्टंविलयम्प्रयाति ॥इतिश्रीवलभद्रकृतेहायनरत्नेदशा
नयनाधिकाराध्यायः॥अथमासप्रवेशानयनम् तत्प्रयोजनमाहयादवःसमाफलम्व्याससमासकाभ्यांसमीरितंतन्म
सफलंविनातन् नाभात्यनायासकरंब्रुवेतत्स्वयुक्तिमासानयनम्फलञ्च १ ताजिकालंकारेपिशरद्धिपतिर्मुथहाधी
शोभाशरदपिमासफलैर्विनानभाति शारदधिराममराजितालनाप्यानचरुचिमेतिफलैश्चपुष्पिताग्राः २ अथमासप्रवे
शोपयुक्तमहर्पसूर्याद्यानयनंलिख्यते तत्राहर्पानयनम् स्वाभीष्टशकात्तुसमीपशाकंविशोध्यशेषांकशकांकको
ष्टयोः अधस्थवारादिकसंयुतिर्भवेदब्दाधिपोवारमुखःसमादौ १ मेषसंक्रांतितिथ्यानयनंप्रथमाध्यायेप्रोक्त
मेवअथाहर्गणानयनम् मेषसंक्रमदिनाद्गतमासास्त्रिंशताविनिहितादिनयुक्ताः स्वाब्धितर्कलव६४वासर
हीनाजायतेदिनगणोहर्पपूर्वः१ अथमध्यमार्कानयनम् द्युगणस्त्रिंशता ३०भक्तोमासाःशेषदिनानिच तत्र
त्यग्रहसंयोगःस्पष्टयुक्तमध्यमोरविः१सूर्येरुद्रा११भ२७कुबाणा५१नवाग्नौ३९स्पष्टकोमनःरेखास्वदेशांतरयो ना राम
र्निजोघ्नि ९हीनानिविलिप्तिकास्युःदेशांतरस्याथरवाचणंप्राक्पश्चाद्दनम्मध्यरविस्त्वदेशे एकान्तेमध्यमार्के ५१

१४८१	१५०१	१५२१	१५४१	१५६१	१५८१	१६०१	१६२१	१६४१	१६६१	१६८१	१७०१	१७२१	१७४१	१७६१	१७८१	१८०१	१८२१	१८४१	१८६१	शाकाक
६	३	०	४	२	६	३	०	४	२	६	३	०	४	१	६	३	०	४	१	वारांका
२०	३१	४८	५८	९	१९	३०	४०	५१	१	१२	२२	३३	४३	५४	४	१५	२५	३६	४७	घट्यांका
१८	४८	१९	४९	१९	५०	२०	५१	२१	५२	२२	५२	२३	५४	२४	५५	२५	५६	२६	५६	पलांका
४	३२	०	२८	५६	२४	५२	२०	४८	१६	४४	१२	४०	८	३६	४	३२	०	२८	५८	विपलाः
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	क्षेपवांका
१	२	३	५	६	०	१	३	४	५	६	१	२	३	४	६	०	१	२	४	वार
१५	३१	४६	२	१७	३३	४७	४	१९	३५	५०	६	२१	३७	५२	८	२३	३९	५४	१०	घटी
३१	३	३४	६	३७	९	४०	१२	४३	१५	४६	१८	४९	२१	५२	२४	५५	२७	५८	३०	पल
३१	२	३४	५	३७	८	४०	११	४२	१४	४५	१६	४८	१९	५१	२२	५४	२५	५६	२८	विपल

त्रैक्यार्धं स्थापयेद्बुधः द्वौ२मेघाः १७ स्वयमाः २० सूर्यमन्दोच्चराशिपूर्वकम् ग्रहोनितंचमंदोच्चमंदकेन्द्रं भवेदिह त्रिभाल्पे भुजः केन्द्रसे पूनं त्रिभाधिकम् षड्भाधिके षडूनं स्याच्च। क्राच्छोध्यं नवाधिकम् भुजांशमितकोष्ठस्थम्फलमंशादिकं रवेः कोष्ठान्तरहतात्क्षेपात् षष्ठिलब्धं कलादियुक् स्पष्टं मंदफलं केन्द्रे तुलाजादौ ऋणं स्वनम् मध्यमार्के स्फुटार्कः स्यात् कोष्ठस्थं त्वगतेः फलम् स्वर्णं कर्कमृगे केन्द्रे मध्यभुक्तौ स्फुटागतिः स्यादृष्टपोलकालीनः स्पष्टाकोगतिसंयुतः अथ त्रैक्यानयनम् द्विघ्नसायनमध्यार्कदोर्ज्या षड्भिर्विभाजिता कला

सावनमासेराश्यंशकलाविकलागतिः ॥												
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	मा
०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	रा
२९	२९	२८	२८	२७	२६	२६	२६	२५	२५	२५	२४	अं
३४	८	४२	१६	५०	२४	५८	३२	६	४०	१४	४८	क
५	१०	१५	२०	२५	३०	४०	४०	४५	५०	५५	२	वि

२० उ० २

सायना

यमस्वमृणमर्कस्यैसमौजपदगोक्रियात् त्रित्रिभैपरं चोजपदंस्यादुदयान्तरे यद्वाज्याभ्विनेवोदयान्तरानयनम् सायना
कपरेगम्यगतोल्पांशाविवर्जिताःद्विघ्नेनस्वशरांशेनविकलाश्चोदयान्तरे अर्कमंदफलं खेन्दु१०गुणंस्याद्विकलात्मकम्
भुजान्तरं रवौस्वर्णमध्यमेफ
लवन्स्मृतो यद्वायनांशाढ्यार
विमुखेस्याद्बुदस्यमेषस्यच
नत्रयांकोः सूर्योद्भुजस्यद्यु
दलेप्रभास्यप्रभास्थितादि

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२२	२४	२५	२६	१७	२८	२९
५९	५८	५७	५६	५५	५४	५३	५२	५२	५१	५०	४९	४८	४७	४६	४५	४४	४३	४२	४१	४०	४०	३९	३८	३७	३६	३५	३४	३४	३४
८	१६	२४	३२	४०	४९	५७	५	१३	२१	२९	३८	४६	५४	२	१०	१८	२७	३५	४३	५१	५९	७	१६	२४	३२	४०	४८	५६	५

सावनदिनैरवेर्मध्यमाराश्याद्यागतिः॥

गा१०ज८द्विदि१०निघ्नी। अंत्यास्त्रिहृत्सुमस्वरखण्डकानिक्रमेणसूर्योदयनांशयुक्तात् भुजर्क्षसंख्यामितयानख
ण्डयुतिःस्वभोग्याहतशेषकस्य ध स्वरामभागेनयुतञ्चराईश्चराद्देतुल्याविकलारवेस्तुचरान्तरंस्यादुदयेतुलाजष
द्वैधनर्णंविपरीतमस्तेपूर्वयाणाम्वीर्थमार्गेरायोगस्त्रैक्यउदाहृतः अथवासुगमोपायस्त्वेक्यार्थेविनिरूप्यतेसा
यनस्फुटसूर्यस्यभुक्तांशास्वोदयेहताः त्रिंशद्भक्तारवेर्भुक्तमेषाद्यस्योदयेयुतम् षष्टिभक्तन्नाडिकादिअथ राम
मध्यमभास्करःसायनोस्याशषड्भोनाडिकादिफलम्भवेत् उभयोरन्तरन्त्वेक्यासन्नं स्यात्कलादिकम् मध्यमार्कप ५२

टीभ्यश्चेद्रवेर्भुक्त घटीग
: हीनस्तैकामृणं सूर्ये
ऽत्रेपधनमन्यथा ॥ सं
नस्तेनमध्यार्कः स्या
द्रवेस्त्रैकासंस्कृतः स्फु।
स्पष्टस्फुटज्ञाप्रागवस्तू।
स्पोर्केस्यात्परिस्फुटः
उक्तरीत्यास्फुटः कार्यो
जन्मार्कः पूर्वएवहि ॥
११प्रतिवर्षसएवार्के।
स्फुटस्य गतिको भवेत्
एकैकराशिसहितोव

दि	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०
भो र	० ३ ३०	० ४ ५०	० ७ ०	० ९ २८	० ३० २०	० १२ १२	० १५ ४५	० १६ ३१	० २० ५०	० २४ ७	० २५ २३	० २० ३९	० २९ ५५	० ३२ १०	० ३४ २४	० ३६ ३७	० ३६ ४५	० ४३ ५	० ४३ १२	० ४४ २२	० ४७ ३१	० ४२ ३४	० ५० ५७	० ५३ ५८	० ५४ ५८	० ५७ ५९	१ ० ०	१ ३ ३	१ ५ ५	१ ६ ३
अं	२ २०	२ २०	२ १९	२ १९	२ १९	२ १९	२ १८	२ १७	२ १७	२ १६	२ १६	२ १६	२ १५	२ १४	२ १३	२ १२	२ ११	२ १०	२ ९	२ ९	२ ८	२ ७	२ ५	२ १	२ १	२ ३	२ ०	२ ०	२ ०	२ ०
ग फ	२ १८	२ १७	२ १८	२ १७	२ १७	२ १७	२ १७	२ १६	२ १६	२ १६	२ १४	२ १४	२ १३	१ १३	२ १२	२ ११	२ ११	२ ९	२ ९	२ ९	२ ८	२ ६	२ ५	२ ३	२ ३	२ ३	२ १	२ ०	१ २७	१ ५६
फ कु	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०
भा फ	१ ८ ३	१ ४ ५८	१ ११ ५२	१ १३ ४७	१ १५ ४०	१ १७ ३२	१ १९ २०	१ २१ ७	१ २४ ५५	१ २६ ३२	१ २८ ३	१ २९ ३६	१ ३१ ३२	१ ३३ ५८	१ ३४ २	१ ३६ ७	१ ३७ २४	१ ३९ ६	१ ४० २०	१ ४२ ३	१ ४३ ३६	१ ४४ ४५	१ ४६ ०	१ ४७ २१	१ ४८ ३८	१ ४९ ४२	१ ५१ ३	१ ५२ १२	१ ५१ १३	१ ५३ ३५
अं	१ ५४	१ ५५	१ ५५	१ ५३	१ ५३	१ ४५	१ ४९	१ ४८	१ ४५	१ ४१	१ ४३	१ ३६	१ ३५	१ ३४	१ ३२	१ ३१	१ ३४	१ २३	१ २९	१ २५	१ २१	१ १७	१ ११	१ ७	१ ६	१ ६	१ ६	१ ५	१ ५	१ ५
ग फ	१ ५५	१ ५३	१ ५१	१ ५३	१ ४९	१ ४७	१ ४५	१ ४३	१ ४२	१ ४०	१ ३८	१ ३६	१ ३४	१ ३२	१ ३०	१ २९	१ २८	१ २८	१ २६	१ २६	१ १८	१ १६	१ १४	१ १२	१ १२	१ १३	१ १३	१ १२	१ ११	१ ११
फ कु	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३	७४	७५	७६	७७	७८	७९	८०	८१	८२	८३	८४	८५	८६	८७	८८	८९	९०
भा फ	५६ २०	५५ ३४	५५ ३६	५८ ३०	५७ ३२	१ ० २	१ ३ ३०	१ ० २२	१ ३ ४०	१ ४ ५०	१ २ ५१	१ ३ १४	१ ४ १७	१ ५ ३५	१ ६ ५१	१ ६ ४५	१ ७ १७	१ ७ ४५	१ ८ १२	१ ८ ३५	१ ८ ५३	१ ९ १८	१ ९ ३६	१ ९ ५१	१ १० ३	० १० २१	० १० १७	० १० ३१	० १० १३	० ११ २९
अं	१ ४	१ १	० ५८	० ५९	० ५४	० ५६	० ५०	० ४७	० ४४	० ४२	० ४२	० ४०	० ३८	० ३६	० ३४	० ३२	० २८	० ३७	० २३	० २०	० १८	० १५	० १२	० १०	० ८	० ६	० ४	० १	० ०	० ०
ग फ	१ ४	१ ०	० ५८	० ५७	० ५६	० ५४	० ५१	० ४८	० ४६	० ४३	० ४१	० ३९	० २७	० ३६	० ३१	० २१	० २८	० २०	० २३	० २२	० १९	० १८	० १५	० ११	० १०	० ८	० ६	० ४	० १	० ०

र्यो: कौमस्य कालजः स्फुटार्कोः स्युर्द्वितीयादिमासेष्वर्कास्तुमासजाः एकैकअंशसहिता स्युर्दिनावेशभास्करः १३॥
१ बोः कौमस्य कालजः स्फुटार्कोः ... अथस्वाभीष्टमासस्य संख्यारूपविवर्जिता नतुल्यमासगतिजकोष्ठस्थफलसंयुतः १४ जन्मार्कोमध्यमोभीष्टमासपा
३ र्श्वेभवेद्रविः निरेकामासंख्याचखराम ३० गुणितायुता १५ स्वजन्माहर्गणेभीष्टार्कसंबंधीभवेद्गणः गतिनैक
३ युताऽर्कस्यकर्तव्यास्फुटनोक्तवत् १६ ततस्वाभीष्टसूर्य्यस्यमासार्केनान्तरं चरेत् कलाद्यस्य हृगत्याप्तं स्यादिना
दिफलंस्फुटम् १७ स्वाभीष्टसूर्ये मासार्कोदधिकेनहृणंस्मृतम् हीनेधनंचाहर्पस्यवारादिस्तेनसंस्कृतः १८ मासवे
शेस्फुटानाड्यस्तद्वारार्थमहर्गणः संस्कृताहर्पवाराद्यस्यप्रतष्टोर्केनस्मृतः १९ वर्तमानोवासरश्च सूक्ष्मस्यान्मा
सवेशनम् श्रीमद्गुरूणांवचनैः प्रकारान्तरमुच्यते २० मासप्रवेशकालार्कद्युपिण्डोन्यरवेः कलाःन्यूनाधिकास्त्व
गत्याप्तंएष्यजातास्तुनाडिकाः २१ योज्याः शोध्यावर्षपालनाडीषुत्रैक्यसंस्कृता मासवेशेस्फुटानाड्योदेशान्तरसुसं
स्कृताः २२ नैकामहर्पनाडीषुसूर्योद्यस्तस्यकल्पयेन देशान्तरस्य संस्कारंकुर्यादास्तम्यलेषुच २३ अथत्रैकादेशा
न्तरादिसंस्काररहितेनाहर्गणोन्यस्फुटरविणाअन्तरं कर्तव्यन्नैकपसंस्कारोनाडिकासुकर्तव्या मासप्रवेशवारार्थंज
न्माहर्गणोन्यप्रतिमासंत्रिंशद्युतः कर्तव्यः एवमुभयप्रकारेणापिमासप्रवेशवारादिकंसममेवभवति अथस्वाभीष्टदिव
संख्यारूपविवर्जिता नतुल्यदिनकोष्ठस्थफलेनसहितोरविः मासप्रवेशकालीनोदिनपार्श्वेभवेद्रविः तस्मादुक्त

कारेणायुवेशं साधयेद्धुयदृति मुक्तावल्यामुक्तं एवमेवदिवसप्रवृत्तयस्तानिच्छुस्ताफलबोधहेतवे जन्मभास्करकालादि
साम्पतः प्रस्फुटाः स्फुरितिमगुरोर्मतम् १ खेटभाः वसहमाद्यनुक्तं वर्त्तितनीयमनुवा सर्वबुधैः लाङ्किकोऽङ्कवशतोत्र
दृग्जाताम संमतं दृशां क्रमोस्थवेति २ अथार्कस्यैकदेशान्तर संस्कारकारणमुच्यते तत्र स्फुटसावनस्य चलत्वादह
र्गणो मध्यमसावनेनानीतः तत्र रविमध्यमगतेन तुल्यादिभिस्सहितानामस्त्राषष्टिघटिकामध्यमार्कसावनम् इदम्म
ध्यमानेस्सर्वेषां तुल्यत्वात्स्थिरं स्फुटसावनन्त्वेकस्मिन्दिनेनस्त्रैरविष्णसमकालमुदितः पुनस्तस्मात्कालान्नस
त्र घटीनां षष्ट्यानस्त्रमुदितम् रविस्तु कांनिष्टने स्फुटगत्या पूर्वं चेतोगतः अतस्वोदयभुक्तिघान रवाभ्राष्टभूलब्ध
समासुभिरनन्तरमुदितः एभिरसुभिस्सहितानसत्रघटिकाषष्टिः ६० रवेस्फुटसावनम्भवति तन्मात्यहङ्गन्यस्त्वात्स्व
त्रिमासराशिः उदयान्यत्वाच्चलमतो मध्यमसावनेनाहर्गणः कृतः अपेक्षितस्तु स्फुटसावनेनातः स्फुटमध्याहर्गो
णयोरन्तरसाधनाऽर्थमुदयान्तरसंस्कारः कृतः अथस्फुटसावनाहर्गणओप्रत्ता दशशिरःपुरि मध्यमभास्करे सिति
जसन्निभिसोस्तिमध्यम इति सिद्धान्तोक्तलंकायाम्मध्यमार्कोदयकालिको जातः अपेक्षितस्तु स्फुटार्कोदयकालेअ
तो भुजान्तरसंस्कारेण स्फुटार्कोदयकालिको जातः पुनर्याम्योत्तरान्तरेण चरान्तरसंस्कारसत्तनस्वपुराक्षांशस्तमम
ध्ये रखानगरोदयकालिको जातः पुनः पूर्वापरान्तरेण देशान्तरसंस्कारात्स्वीयस्वपुरे स्पष्टार्कोदयकालिको भव

ग्रह

तीतिनत्वम् अत्रोदहरणम् तत्र श्रीमद्विक्रमादित्यराज्याङ्गतार्द्धेषु १६७२ तथा श्रीशालिवाहनराज्याङ्गतवर्षेषु १५३८
श्रावणकृष्णपक्षतृतीयायां शनिवासरे ११।१० धनिष्ठायां ४५।३२ प्रीतियोगे ३३।४४ सूर्योदयाद्गतघटीपलेषु ३४।३२ धनु
र्लग्नोदये श्रीमत्सकलभूमिपतेसेवितचरणारविंदानां सकलभूमण्डलाखण्डलानां धर्ममार्गप्रवर्त्तकधुरीणानां श्रीसा
हसूजामहाप्रभूणां जनिरभूदजमेरौ तत्र पलप्रभा ५।५० देशांतरं १० प्रत्यक् चरखण्डानि ५८।४७।१९ शाकोनवाब्धि।
तिथ्यूनं इति प्रोक्तविधिना मेषसङ्क्रान्तितिथिः २० वैशाखकृष्णपञ्चमी जाता अथाब्दपानयनम् तत्र स्वाभीष्टशाकः
१५३८ पुस्तकस्थसमीपशाकेन १५।२९ रहितं शेषं ९ अथ शेष ९ कोष्टकांकाः ४।१९।४३।४२ शकः १५२९ अधश्शाकः।००
८।१९।०० युतः ५।०८।०२।४२ जातोब्दपो वारादिः अथाहर्गणानयनम् तत्र मेषसङ्क्रान्तिवैशाखकृष्णपञ्चम्यामस्ति
५तं गणनया आषाढकृष्णपञ्चमीपर्यन्तङ्गतमासाः २ त्रिंशद्गुणाः ६० आषाढकृष्णषष्टीतः श्रावणकृष्णतृती।
तद्दिवसे २७ युक्त ८७ स्वाधिकर्क्षांशेन १ हीनः ८६ जातः श्रावणकृष्णतृतीयायामहर्गणः ८६ सप्तनष्टः
अब्दपा रतो गुरुवाराद्गणनया शुक्रवारो गतः वर्तमानः शनिवारः अथ मध्यमार्कानयनम् अहर्गणः ८६ त्रिंशद्भ
लब्धा मासाः २ शेषं २६ दिनानि अथ मासगतिः ०१।१९।०८।१० दिन २६ गत्यो ०।२५।३७।३२ योगः ०२।२४।४५।४२
श्यादिसेपक ११।२७।५१।३९ युतः ०२।२२।३७।२१ जातो राश्यादिर्मध्यमार्कोब्दपान्तकालीनः रेखातः पश्चिमदेशत्वा

देशान्तरविकला १० युतो जातो देशान्तरसंस्कृतोर्कः अथ गतैष्यद्विसाद्येनेत्यादिनोक्तप्रकारेणाहेशघटिका ८।२।४२
इष्टघटिका ३४।३२ अनयोरंतरेण २६।२९।१८ सूर्यमध्यगतिः ५९।८ गुणिता षष्टिभक्ता लब्धं कलादिफलम् २६।० ६ म
मार्कः ०।२२।३७।३१ धनं ज्ञातो जन्मकालीनो मध्यमार्कः ०।२३।३७ अथोदयान्तरसाधनम् तत्र मध्यमोर्कः ०।२।२३
३।३७ पूर्वोक्तप्रकारेणानीतायनांशेः १६।४५।१८ युतः ०।३।०९।४८।५५ द्विघ्नः ० ।६।१९।३।४५० षड्भाधिकत्वादयं षड्भो
जातो भुजः ०।०।१९।३७।५० अथास्य ज्याकर्तव्या तत्र ज्यानयनप्रकारः सिद्धान्तशिरोमणौ रूपाश्विनो २१ विशतिः २०
रुद्रा १९ चंद्रा अत्यष्टि १८ तिथ्य १५ र्का १२ नवे ९ षु ५ दस्राः २ ज्याखण्डकानां शमिनेर्दशांशैस्सुर्यान्तरखण्डान्यथ भोग्यनि
घ्नाः शेषांशकाः खेन्दुहृताय दाप्तं तद्यातखण्डैक्ययुतं भवेज्ज्या ज्याखण्डयोगा ३ अङ्कः सिद्धान्तशिरोमणौ स्वर्गाङ्कवेदाः ख
रसास्त्रशैलाय माङ्कः वेदाशा स्त्रिशिवास्सर्परुद्राः स्वार्कास्तु पिण्डकाः पूर्वानीतभुजांशाः १९।३७।५० दशाप्तलब्धं
तरखण्ड १ शेषांशाः ९।३७।५० एष्यखण्ड २० गुणाः १९२।३६।४० दशाप्ताः १९।१५।४० जातखण्डैक्यम् २१ युताः
०।१५।४० जाता ज्या एव षड्भे २७६ भक्ता लब्धं कलाद्युदयान्तरं ०।१८ अथ सुगमोपायेनोदयान्तरसाधनम् तत्र
सायनार्कस्य द्वितीयपदे त्रस्पागतांशाः १९।४८।५५ एषां पञ्चमांशः १ द्विघ्नः २ अंशेषु हीनः ७।४८।५५ त्र्यर्द्धाभ्यधिक।
त्वादुपरि ७ एकयुतः ८ जातमुदयान्तरं पूर्वागतसमं अथ सायनार्कस्य समपदस्थत्वादुदयान्तरं कलादि ०।८ अर्के धनं

युतेजातस्त्वाभीष्टमासनिकटेमध्यमोर्कः३।२२।११।१६अस्मान्मंदकेंद्रं१०।२५।८।२४मंदफलं१।१५।२३उदयांतरंधनं०।
युतेजातस्त्वाभीष्टमासनिकटेमध्यमोर्कः३।२२।११।१६अस्मान्मंदकेंद्रं१०।२५।८।२४मंदफलं१।१५।२३उदयांतरंधनं०।
२५भुजांतरंऋणं२२चरांतरंऋणं१।३त्रैक्यमृणं१।१८मध्यमार्कस्त्रैक्यसंस्कृतः३।२२।१०।१८त्रैक्यसंस्कृतःस्पष्टार्कः
३।२०।२४।५आतिः५७।१७अथवर्षप्रवेशकालिकोर्कः२।२२।४८।३२एकराशियुतः३।२२।४८।३२जातोद्वितीयमासार्कः अ
स्यस्त्वाभीष्टार्कः३।२०।५४।५७मासार्क३।२२।४८।३२योरंतरमंशादि१।५३।३५अस्यकला ११३।३५सवर्णिता: ६८ १५सव
र्णितार्कगत्या३४२७भक्तालब्धम्वारादि०।१।५८मासार्कोऽभीष्टार्कस्यन्यूनत्वादृणमनेनवारादिर्हीनो०।३।२४।५१युतो
जातस्संस्कृतोहपः५। २३।४९ अहपवारादयस्याएवमासप्रवेशघटिकाद्वितीयमासप्रवेशस्य १२।४९अथमासप्रवे
शवारार्थंजन्माहर्गणः ७१ द्वितीयमासप्रवेश त्वान्त्रिंश३० द्युतं १११६संस्कृताहपवार५युतः१२।सप्तनष्टः२अत्र
र्य्यवारादृग्गणयाद्वारववर्तमानस्सोमवासेजातः एवम्वर्षप्रवेशदिनात्रिंशद्दिनेनिकटस्यसोमवारेउदयाद्गतघटी
पलेषु२३।४९द्वितीयमासप्रवेशोजातः एवमन्यमाससांधनेष्विनप्रवेशसाधनचकर्तव्यम् अथप्रकारांतरेणमासप्रवे
शानयने नत्रसर्वसंस्काररहितोमध्यमार्कः३।२२।११।२६मंदकेंद्र१०॥ ८॥२४मंदफलम्०।१।१५।२३ऋणंस्पष्टार्कः०
३।२०।५६।०३अस्यमासार्कस्य०३।२२।४८।३२चान्तरकला:०१ ९२।२९सूर्यगत्या५७।२७भक्तालब्धंदिनाद्यम्०।१।५७
५० अहपवारादौ०३।२४।५१धनज्जातोवारादिः५।२२।४१अत्रपूर्वमर्कत्रैक्यंऋणमस्यतःसंस्कृताहपटीषु२२।४१ ॥

ः कंपस्यादि० । १८ धनं २३ । ५९ नयाधनं देशांतरं सूर्यस्य १० वारादिपलेषु ५९ ऋणं ४९ जातोपत्यादिको मासप्रवेश
कालः २३ ॥ ४९ पूर्वानीतसमः अत्रापि मासप्रवेशवारानयनम्पूर्ववत् कर्तव्यम् मासप्रवेशे अस्मात् अन्यः सूक्ष्म
तरः प्रकारः सोपपत्तिको नास्ति अथ मासफलानि वर्षतंत्रे मासप्रवेशकालेपि ग्रहानुभावांश्च साधयेत् तत्र मास
तनोर्नाथो मुन्थेशो जन्मपस्तथा । त्रिराशिपो दिननिशो रवीन्दुभपतिस्तथा अब्दप्रवेशलग्नेश एषां स्वीयाधिकस्तनु
म् पश्यन्मासपतिर्ज्ञेयस्ततो वाच्यं शुभाशुभम् अपरे मासलग्नेशं मासाधिपतिमूचिरे दिनेशं दिनलग्नेशं तथा प्राहुर्वि
चक्षणाः मासपदेशयोर्वाच्यं फलं वर्षेशवद् बुधैः अत्र विशेषमाह यादवः अब्दाङ्गपो जन्मविलग्ननाथः कल्प्याथ
मासाङ्गपतिर्द्वितीयः त्रयः पुरोक्ता इति पञ्च मध्ये मासाधिपो देशवदत्र कार्यः अयमर्थः पञ्चाधिकारिमध्ये
जन्मलग्नपस्थाने वर्षलग्नपस्थाप्यः वर्षलग्नपस्थाने मासलग्नपस्थाप्यः मुन्थेशत्रैराशिकेशचन्द्रार्कराशि
पाः पूर्ववन्मासलग्नतो ज्ञेयाः एवं पञ्चाधिकारिमध्ये वर्षेशवन्मासपः कार्यः ताजिकभूषणेपि लग्नेश्वरांशाधि
पतिर्विलग्ननवांशनाथेन समं सखित्वम् स्नेहाख्यदृष्ट्या युतिश्च मासे तस्मिन् शुभं व्यस्ततया न्यथा स्यात् लग्नेश्व
रांशाधिपतिर्विलग्ननवांशनाथेश्वरयोर्बलीयान् स एव मासेश्वरतां प्रयाति फलं तदीयं किल [illegible] इह विशला
भमतीव महोत्सवं नृपतेर्गुरुगौरवमादिशेत् अधिकार्यदि मासपतिर्भवेद्दिनकरो न करोति रिपूदयम् रजना

मोक्तिः ३ शुभ्रसदम्बरप्रियजनागमनेसुखमद्भुतम् नृपकृतंसदिदंपदिमाः पतिर्द्विजपतिर्जपतीथरुचिर्दिशेत्
क्षितिपतेर्द्विणागमनेरिपोरपचयंविजयंचरणांगणेअनुदिनंतनुमासपतिःकरोत्यवनिजोवनिजोरुसुखान्यपि ।
क्षितिपतेःखलुमानधनागमोलिखनकाव्यकलादिरुचिर्भवेत् रिपुजयमप्रकरोतितिनिरंतरंयदिबुधःखलुमासपतिर्भ
न्बहुविलाससुखेसहितद्युरोत्यतितरामम्बरवस्त्रधनागमेः अभिनवंयदिमासपतिःपतिः सुवचसांम्बचसारचने
तिः ५ निजजनोपचयश्चजयःसदासविनयेविनयेरुचिरद्भुता रतिपतिर्यदिमासपतिर्भवेत्कविरहोविरहोरिजने
वस्त्रद्रुमलतापरिरोपणसादरोवातरोहिनरोनृपगौरवम् विलसितेसहितोयदिमाःपतीरविभवोविभवोम्यसुखा
नः ७ मासेस्वराणामखिलानामफलानिसम्यक्किलैतानिमयोदितानिवलस्यमध्याधमतापवासात्तदानुमानेनफलम्प्र।
कल्प्यम् ८ वामनःलग्नेश्वरांशनाथस्यलग्नांशस्वामिनापदि सुहृत्त्वस्नेहदृष्टिश्चेद्दृष्टिस्तथायुतिः ९ सो
रव्यशरीरेत्वारोग्यंनिर्वृत्तिश्चतदाभवेत् शत्रुदृष्टिस्तयोश्चेद्रः क्रूरदृष्टिःपरस्परम् २ तदाशरीरेकष्टस्याच्चिन्तोद्वेगस्त
थैवच द्वयोरेकोस्तगोनीचोतदाकष्टान्तुसंवदेत् ३ द्वयोश्चास्तगयोर्नीचस्थयोर्मृत्युर्विनिर्दिशेत् लग्नांशाधिपतिः
क्रूरयुक्तःशकाकरस्मृतः ४ अत्रजन्मादिकालयोरिहसुयोगोत्पन्नोऽपि चविधेमासेपित्युवदेत् अन्यथामृत्युसमक
ष्टम्वाच्यमितिविशेषः लग्नांशनाथस्ययदाधनांशस्वामिनायदि मेत्र्यादियोगश्चयदातदाद्रव्यभवंसुखंतत्रयोगेक्रू

रदृष्टीनीचास्तगतयोर्द्वयोः धननाशश्च भवति धनस्वामिनोवशात् २ लग्नेश्वरांशनाथस्य सहजांशेश्वरेण चेत् मैत्र्या
दियोगश्च तदा तु जसौख्यं प्रजायते ३ लग्नेश्वरांशनाथस्य सुहृदंशेश्वरेण चेत् मैत्र्यादियोगश्च यदा सुहृदः सुखम
ते ४ लग्नेश्वरांशनाथस्य सुतांशस्वामिना यदि मैत्र्यादियोगश्च तदा सुतसौख्यं प्रजायते ५ लग्नेश्वरांशनाथस्य
शत्रंशस्वामिना यदि मैत्र्यादियोगश्च यदा शत्रुसंधिं तदा वदेत् ६ लग्नेश्वरांशनाथस्य सप्तांशस्वामिना यदि मैत्र्यादि
योगश्च यदा तदा स्त्रीसुखमादिशेत् ७ लग्नेश्वरांशनाथस्य मृतीशांशेश्वरेण चेत् मैत्र्यादियोगश्च यदा सरुजस्या
त्तत्सुखम् ८ मृतीशांशपतौ वीर्ययुक्ते कष्टमिति निर्दिशेत् लग्नांशनाथस्य यदा धर्मांशेश्वरेण चेत् ९ मैत्र्यादियोगश्च
मासे धर्ममतिर्भवेत् कर्मेशांशपतेश्चिन्त्या कर्मसिद्धिः कुलोचिता १० आयेशांशपतेरेव लाभस्याथ व्यवहारतः व्य
येशांशपतौ स्वल्पवीर्ये स्वल्पव्ययो भवेत् ११ व्ययांशांशपतयो विवलाः शुभदायकाः लग्नांशपश्च भावांशपतयोर्व
लिनः शुभाः १२ अत्र लग्नेश्वरांशनाथस्य यद्भावांशस्वामिना स्नेहदृष्टियोगो वा चेदस्यापि स्नेहदृष्टियोगो वा तदा भावोक्त
सकलपदार्थानां पूर्वोक्तानामासे सुखम्वाच्यम् भावांशस्वामी उदितः स्वोच्चगो वा तदा अत्यन्तं तद्भावोत्थं शुभपदा
र्थानां सुखम्वाच्यम् एवं लग्नेश्वरांशनाथस्य यद्भावांशस्वामिना क्रूरदृष्टिश्चेदस्यापि तत्र क्रूरदृष्टिस्तदा तद्भावोत्थं दुः
खम्वाच्यम् भावांशस्वामी अस्तंगतश्चेत्तदा अत्यन्तमशुभं तद्भावोत्थं ज्ञेयमिति विशेषः विशेषान्तरमुक्तवामनेनैव या

वत्कालं भवेदेवं तावत्कालं भवेदिदं परस्परत्वान्सम्बन्धाये मासे यावत्फलं वदेत् अयमर्थः लग्नेश्वराशिनाथभावेशानां
च यावद्ग्रहाणां प्रत्यहं गच्छतां यावत्तद्राशिसंचारस्तावत्कालमेव शुभं फलम् अथेतरं नतरं यद्येकस्य ग्रहयोर्वा तद्राशौ
वस्थितिरन्यस्य राश्यन्तरे संचारो विपरीतत्वात्स्यात् यद्वा सर्वेषां राश्यन्तरसंचारस्तत्र यथा मित्रशत्रुदृष्टियोगो दृष्ट्याभावो
वा तथा तथा शुभाशुभमध्यमफलत्वात्स्यादिति वर्षे तत्रैभावेशाधिपतिस्वभावपनवांशेन मैत्री दृष्टियोग उक्तः भावे
शाधिपतिस्वभावपनवांशेशेन मैत्री दृशा दृष्टो वा सहितः शशी च यदि तौ मैत्रीदृशा लोकितौ तद्भावेऽस्य सुखं वित्तोमम् अथ
तद्धमासतः कीर्तितम् नीचास्तादिफलं च लग्न. चरिदं विहद्धिरुत्पन्धियां १ अयमर्थः यदा तौ ग्रहौ शत्रुदृष्ट्या परस्प
रं पश्यतो युक्तो वा भवतश्चेद्ग्रहोपि शत्रुदृष्ट्या पश्यति तदा तन्मासि भावोत्थदुःखं स्यात् अत्रायं विशेषः भावेशपनवांशे
शौ द्वौ अपि नीचास्तवक्रगौ भवतस्तदा तद्भावोत्थदुःखमवश्यं मासे भवति यदि एको नीचादिगः अपरः सत्स्थानगो मध्यमं
स्थानगो भवति तदा तद्भावोत्थदुःखमनुभूय पश्चात्सुखं स्यादिति ज्ञेयं च तत्रैव लग्नेशमासेश समेश्वरौ शानाथा य
दि शाधिपमित्रदृष्ट्या दृष्टा युता वा शशिना तदा तद्भावोत्थसौख्यायतनं चेदरिष्टम् १ लग्नेशमासेशसमेशमुन्थाधिपाः
षष्ठगान्त्यगतास्सपापाः दृष्टाः खलैः शत्रुदृशाथ मासे व्याधिविग्रहभयदुःखकष्टं स्युः २ केन्द्रत्रिकोणायगतास्तु
नमस्सा.. पावीर्ययुता नराणां नैरुज्यशत्रुक्षयराज्यलाभमानोत्स्यात्प्रदुत कीर्तिदाः स्युः ३ ताजिकालंकारे वर्षे न्थि।

गमयाद्यमासाद्दशाद्यहद्दाधिपतिस्ततोयः मासाधिपः पूर्णबलस्तुपूर्णम्फलंददातीहवदन्तिकेचित् १ ताजि
कमंशनाथोथविलग्ननाथः केन्द्रत्रिकोणायगतोबलिष्ठः सौख्यविलासन्निरुजोनिमानेद्रणाद्दरोग्यैवसमे
योवा १ यथाशुभोलग्ननवांशपश्चेत्स्वगेहे उक्तनिरीक्षितश्चमासेनृणांकशुभमभिवाद्दसम्पक्करोत्येवनेतंशयोयश्चे
प्रकाशेतुलग्नेशलग्ननवांशाधिपयोः फलमुक्तम् तत्काललग्नस्वामीयोनवांशकपतिस्तुयः तयोरन्योन्यदृष्ट्याच
न्द्रदृष्ट्याशुभामता १ तन्वादिभावेतुफलंनदृशाद्दैवचिन्तकैः वाच्यंमासाधिपाद्यापिविशेषसमकथ्यते २ यस्यांशेमा
सपोभावेतद्भावेद्रूषणगुणम् जन्मादिकशशाकोयन्नवेशान्फलंवदेत् ३ नवांशकपतिःखेटोयावत्कालंभुनक्ति
तत् तावत्कालस्यवक्तव्यंफलंतन्वादिकंक्रमात् ४ त्रिकोणेस्वगृहेस्वोच्चेमित्रहस्सेसुहृद्गृहे राश्यंशयोस्सुहृत्वेचफ
लंश्रेष्ठमतोन्यथानीचारिभेगतेष्वस्तराश्यंशेवैरिवर्गजे ५ पतत्फलंशोभनेखेटेनदुष्टत्वमन्यथा ६ लग्नांशकपतौमित्रेशुभदृष्टेप
रस्परम् तदादेहसुखम्वाच्यम्धनेवेहनलब्धयः ७ सहजेभ्रातृजन्सौख्यंतुर्येगेहसुखंवदेत् सुतेसुताप्तियोगोवाशत्रुविहद्धितत्
८ द्यूनेपत्नीकृतंसौख्यमृत्यौमृत्युकरस्ततः धर्मेधर्मफलप्राप्तिः कर्मप्राप्तिस्तुकर्मगे ९ लाभेलाभस्तमयोपिव्ययेहानिर्निरन्त
रम् लग्नांशपयदाशत्रुशत्रु दृष्टोयुतौतथा १० व्यत्ययेनफलम्वाच्यंपूर्वोक्तंयच्छुभाशुभम् अथलग्नादिसर्वभावेषुसूर्यादिग्रहा
णान्नवांशकफलमुक्तंजीर्णताजिके मूलत्रिकोणमित्रोच्चप्राप्तमूर्तौरवौनृपः सम्बन्धेनधनप्राप्तिः फलम्पूर्वमप्रकीर्तितम् ॥ अ

न्यत्रस्थे सौलग्ने देहपीडा निरंतरं द्वितीये धननाशश्च दुर्वाच्यं स्यात् तृतीयगे चतुर्थे भोजने सौख्यं पुत्रपीडा तु पंचमेश
त्रुनाशो रिपुस्थे स्याद्द्यूने तु स्थिनैकुत्र चित् अष्टमे व्याधिराधिश्च धर्महानिस्तु धर्मगे पदाप्ति दशमे प्रोक्ता लाभे लाभ
स्तथा भवेत् व्यये व्ययं नृपाद्दंडः सूर्यस्यांशे फलं स्मृतं इत्यर्थः अत्र लग्नस्थेर्के प्रतापकरणं पापहष्टे द्वेषकर
दुर्वाच्यं कठिनवक्ता भोजनावसरे सौख्यं कलिः सप्तमे नतु षष्ठे यः वधनपीडादिसंभवकरणं वा दशमे राज्यसुखप्रभ
गौरवं वा एकादशे अल्पलाभः द्वादशे राज्यदंडकली इति विशेषः इत्यर्कः उच्चगे स्वगृहे चंद्रे देहपुष्टिर्विलग्नगे
अन्यत्राशुभदः प्रोक्तो धने सौम्येक्षितः स्वदः सह जे सहजात्सौख्यं चतुर्थे भव्यभोजनं पंचमे सर्वतः सौख्यं रोगसं
तापदो रिपौ निवृत्तिर्वार्ताश्रवणं सप्तमे लंघनं मृतौ नवमे शत्रुविजयो दशमे स्यान्महत्पदं लाभे तु वस्तुलाभः
स्याद्व्यये स्याद्व्ययो विधो इति चन्द्रः तत्र पंचमे चन्द्रे शुभम् पूर्ववत् सुतसौख्यं षष्ठे शुभाशुभदृष्टे रोगसंतापो अष्ट
मे लंघनं नद्यादितरणं पापदृष्टे चंद्रे रोगधारणं लंघनं द्वुः सिंहे सिंहांशेर्के चंद्रे वेमकरलग्ने मासदिनावेशो व
धः एवं मेषे मेषनवांशे अर्कभौमयोगलग्ने एवं मृगे मृगांशे सौरचंद्रौ मिथुनस्थे बंधः दशमे गुरुशुक्रसंयु
ते सत्रे वार्कयुते नृपाल्लाभो लाभे सर्वग्रहयुतदृष्टे वस्त्राप्तिः द्वादशे शुभयुत दृष्टे विवाहादौ व्ययः पापयुते स्थिते।
भस्थ्य यदृति विशेषः इति चंद्रः मूर्तौ नाशो धने हानिः परप्राप्तिस्तु विक्रमे बंधुसामरणे नायं स्वहानिस्तु पंचमे स्त्रा

न्त्यं रिपुभेऽर्थं वादं स्त्रीभिस्तु सप्तमे छिद्रेऽतहेप्रपीडा स्याद्धर्मे हानिस्तु धर्मगे मित्रभेदस्तु दशमे हानिर्लाभे क्षये व्ययः
फलमुक्तं तु भौमस्य विपरीतमतोऽन्यथा अत्र स्वोच्चादिगो भौमो लग्ने तीव्रशुभस्तुतः तृतीये बंधुविग्रहः चतुर्थे भूमिक
र्षणं सप्तमे स्त्रीकलिः अष्टमे देहपीडा लाभे लाभः किंचित्सामान्यः व्यये हगाह्यय इति विशेषः इति भौमः कौटि
ल्यं लग्नभे सौम्ये द्वितीये वंचनाद्धनम् मिथ्यावाक्यं तृतीयस्थे ——— विज्ञाने शिल्पिजं सुखे कौटिल्यं पंचमे षष्ठे मि
थ्यावेषकरो मतः स्मरे कुटिलयुद्धाख्यरोगजीर्णादितोऽष्टमे मिथ्याधर्मपरो धर्मे खभे शिल्पाभृतं परम् लाभे तु यद्लाभः
स्यात्पूर्वलब्धव्ययो व्यये अत्र षष्ठे बुधे कुटिलविग्रहः दशमे शिल्पकर्मणि इति विशेषः इति बुधः गुरोर्भगणभोगो
वद्वादशाब्देन लभ्यते संचार्य प्रतिवर्षेषु द्वादशेष्वपि राशिषु गुरौ मूर्तौ भवेन्मैत्री धने धनगतं भवेत् विक्रमे विक्र
मे तु पैसुखं राज्याद्धनागमः विद्यापुराणपुत्रादि पुत्रे शत्रुकरो रिपौ योषित्सौख्यं तथा द्यूने तेद्दुस्तुकयुते बहु मृ
तौ रोगागमो धर्मे धर्मलाभोऽष्टपागमः कर्मगे राज्यलाभः स्याल्लाभे लाभो व्यये व्ययः मूर्तौ जीवे मंत्रलाभः द्वितीये धनला
भः तृतीये मिष्टवक्ता चतुर्थे मिष्टभोजनं पंचमे सुतसौख्यं धर्मवृद्धिः षष्ठे रोगारिवृद्धिः नवमे धर्मदानसुखागमः
दशमे पदप्राप्तिः एकादशे सर्वार्थाप्तिः द्वादशे सद्व्ययः इति विशेषः इति गुरुः जगत्प्रीतिः सिते मूर्तौ धनलाभो द्वि
तीयगे तृतीये पोषणं भ्रातृभगिन्योरपि संपदः सुखे सर्वसुखावाप्तिः सर्वलोकप्रियो भवेत् पंचमे बुद्धिसं ॥

ह्या॰ पत्निः कुटुंबकलहो रिपौ स्त्रीरतिः सप्तमे शुक्रः अष्टमे श्लेष्मसंभवः अकस्माद्धनधान्याद्यं धर्मोन्निश्चापि धर्मगे रा
उ॰ ज्यं खे लाभगे स्त्रीभ्यो धनाढ्यो पि व्ययो व्यये अत्र लग्नेशुक्रे जायासुखं देहपुष्टिः द्वितीये सुखं द्रव्यं च तृतीये भ्रा
६० तृसुखं चतुर्थे परदारस्पर्शनादिसुखं सप्तमे स्त्रीरतिः बुधगुरुयुते वश्यं पापादिगृहे स्वप्ने रतिः दशमे स्वोच्चे स्व
गृहे शुभयुते राज्यम् अन्यथा राजगौरवम् लाभे महालाभः द्वादशगो जरतिहास्यक्रीडाव्यये इति विशेषः इति शु
क्रः तनौ देहविपत्तौ रेखोच्चादिस्थे तनौ सुखं धननाशो धने सौरे विक्रमे सहजापदः स्त्रीभोगो सुखगे नष्टे पुत्रे पु
त्रादिपीडनं शत्रुनाशकरः षष्ठे द्यूने निहतिनाशकृत् वातरोगस्तथा छिद्रे धर्मे च मोदिल व्ययः राज्यगौरवं हा
: स्याद्दशमे सूर्यनंदने लाभे लाभव्ययो न षष्ठो व्यये चेत्स्यान्महाव्ययः अत्र लग्नेशनौ कुभोजनं देहे बलाभावः
द्वितीये धनक्षयः शौर्यं च तृतीये पराक्रमः चतुर्थे माधान्नकुभोजनं वाहनभयं तेजोहानिः पंचमे तिर्यङ् सप्त
मे गमनागमन हेति अष्टमे सुखाभावः नवमे महाजयः लाभे लाभः व्ययेन शत्रुव्ययः इति विशेषः इति शनिः रा
हौ तनौ तनौ पीडा वस्त्रालंकारपीडनं धने धनविनाशाय विक्रमे बंधुनाशनः तुर्ये भोज्यकुटुंबघ्नः पुत्रे संततिपी
ने रिपुहा रिपुराशिस्थः पत्नीनाशाय सप्तमे मृतौ मृत्युविनाशाय शुभलाभाय कीर्तितः धर्मे धर्मे परप्राप्तिर्ला राम
भे लाभविनाशकृत् असह्यपकरश्चान्ये स्वोच्चे सत्रादिगः शुभः अत्र राहौ लग्ने शस्त्रपीडा रक्तदर्शनं तृतीये भ्रा ६०

नृहानिः परस्परं विरोधः चतुर्थे कुटुंबभोजनं सप्तमे धनाविवाहिता कष्टम् अष्टमे सुखाभावः नवमे मलिनः दशमे राजमा
र्गलाभः लाभे लाभाधिक्यं अत्र भावे कन्याराशिर्नवांशस्तत्र बुधफलवत् राहुफलं वाच्यमिति विशेषः शुभाशुभफलमेकं
स्मिन्नेव भावे स्वोच्चगृहनीचादिगृहविषयकं ज्ञेयमिति राहुः एतद्ग्रहाणां भावनवांशफलं ज्ञेयं अत्र विशेषमाह च
डेश्वरः तत्र ग्रहस्य यो भोगस्तन्नवांशकमात् फलं सूर्यादिसर्वे भावेषु क १०८ त्र्यमष्टाधिकं शतं। सूर्ये त्र्यंशभृगुपु
त्रेभ्यो स्त्रिभागं दिनत्रयं पंचाहाभूमिपुत्रस्य चत्वारिंशद्दिनं गुरोः शनेर्मासत्रयं प्रोक्तं दशाहसहितं पुनः मासद्वय
मितं राहोश्चंद्रः सर्वत्र मध्यगः अथ वर्षे मासे वा संस्थितं भावफलं वर्षतंत्रे सूर्यारमंदास्तनुगाश्च रात्रिंधनस्य पाप
युगिंदुरित्यं शुभान्वितः पुष्टतनुश्च सौख्यं जीवज्ञशुक्राः धनराज्यलाभं १ चंद्रज्ञजीवासुजितो धनस्थाः धनागमं रा
ज्यसुखं च दद्युः पापा धनस्था धनहानिदास्युर्नृपाद्भयं कार्यविघातमार्किः दुश्चिक्यगाः खलखगाः धनधर्मराज्यला
भप्रदा बलयुताः क्षितिलाभदास्युः सौम्या सुखार्थसुतमानयशोविलाससलाभायहर्षमतुलं किल तत्र चंद्रः ३ चंद्रः
सुखे खलयुतो व्यसनं रुजं च पुष्टः शुभेन सहितः सुखमातनोति सौम्याः सुखं विविधमत्र खलाः सुखार्थनाशं रुजं।
व्यसनमप्यतुलं भयं च ४ पुत्रवित्तसुखसंचयः शुभा पुत्रगा भृगुसुतो निहर्षदः पुत्रमित्रधनवृद्धिहारकास्तत्र पापय
कलिप्रदाः खलाः ५ षष्ठे पापा वित्तलाभं सुखाप्तिं भौमो मान्यं नहर्षदः शत्रुनाशं सौम्याभीतिं वित्तनाशं कलिं च चंद्रो रोगं

पापयुक्तः करोति ६ सपापः शशी सप्तमे व्याधिभीतिं खला स्त्रीविनाशं कलिं मृत्युभीतिं शुभाः कुर्वन्ते वित्तलाभं सुखाप्तिं य
शो राजमानो द्रव्यं वधू सौख्यम् ७ चन्द्रोऽष्टमे निधनदः खलखेटयुक्तः पापाश्च तत्र मृतितुल्यफला विचिन्त्याः सौम्या
स्वभानुवसतो रुजमर्थहानिं मानस्य पुष्यसि लेशुभं जे शुभं च ८ तपसि सोदरभीः पशुपीडनं खलखगैति सुदोरवि
रत्र चेत् शुभखगा धनधर्मवृद्धिदाः खलखगोपि शुभान्यपरे जेगुः ९ गगनगो रविजः पशुविनहारविघ्नजो व्यवसाय
पराक्रमौ धनसुखानि परे च धनात्मजावनिपसंगसुखानि वितन्वते १० लाभे धनोपचयसौख्ययशोभिवृद्धिः सन्मि
त्रसंगबलपुष्टिकरास्तु सर्वे क्रूरा बलेन रहिताः सुतबन्धुवृद्धिनाशं शुभास्तु तनुते स्वफलस्य वृद्धिं ११ पापा व्यये नेत्ररु
जे विवादं स्वनिधनानां नृपतस्कराद्यैः सौम्या व्यये सद्व्यवहारमार्गं कुर्युः शनिर्हर्षविवृद्धिमत्र १२ अत्रेदं भावफलं सं
क्षेपेणोक्तं मासप्रवेशलग्नेऽप्यवश्यं भावफलमणिन्योन्ते यावद्बुध्वा यथा योग्यं यथासंभवं चलेत्खनीयम् अथा
न्यो विशेषः वर्षप्रवेशलग्ने दृष्टपुत्रजायालाभविवाहारिष्टयोगा न्यतो मासप्रवेशलग्नेपि यस्मिन्मासे तत्संभवस्तस्मिन्मा
ऽवश्यं तत्फलं वाच्यमिति मासेऽह्नी नाद्यादिदशाः सर्वाः पूर्वदशाध्याये निरूपिता एव विशेषमाह यादवः फलं च सर्वं प्र
थमोक्तवत्र मासप्रमाणेऽपि दशा च कार्या प्राग्वच्च तस्या हि फलानि पश्चाद्विशेष मत्र प्रथमं ब्रवीमि निजेह भागाः कथि
क्रियाः मासप्रवेशांगमते च तस्मिन् तावत्प्रमाणा हि दशा च तेषां तेषां ग्रहाणामिह रोमको का अजेविलग्नेगरसेभव

संमोहदुःखः रपशनैश्चराणां पुनरेथैवमग्रेपि फलानिनासांग्रहस्वरूपेनुसमग्रकानि अथमासलग्नसंथहालग्नयोर्मे
ध्येयोवलवान्तस्मात् हद्दादशाविचार्या इत्युक्तं वर्षतंत्रे इथिहालग्नघोराशियोवलीनत्रहद्द पादशेशाः स्वोशतुल्या
हेरसुतकेष्विरागमात् अत्रविशेषमाहवामनःस्वहद्देमित्रहद्देवा दीप्रयाहस्वदृशानत्याहद्दापश्यत्तियःखेटःफलेन।
सोत्तमंभवेत् अत्रस्वहद्दादिज्ञानेमासलग्नवशानोज्ञेयम् अत्रांतर्दशाज्ञानमाहयाद्रवेःवेलानुमानेनशुभाशुभानि
तान्येवविघादस्थचैकपस्त्वाः अनर्दशार्के१न्दु१कु१राहु१जीव१मंद१ज्ञ१केतु१शनसांतर्दशान् अत्रमेषलग्नेप्रारं
भेप्रथमंगुरुदशादिनानि ६ तत्रांतर्दशाप्रथममेकदिनतुल्यगुरोः१ततःशनेरेकदिनेतुल्या१ततोबुधस्य१ततोके
तोः१ततःभौमस्य१ततोकेदशांतर्दशादिन१एवंषड्दिनानिजातानिततःशुक्रदशादिनानि ६ अत्रप्रथमंशुक्रांत
र्दशादिन१ततोरवि१ततश्चंद्रस्य१ततोभौमस्य१ततोराहोः१ततोगुरोः१एवंदशेशमासभ्योक्रमेणैकैकदिवस
मिताः सर्वेषांग्रहाणामंतर्दशाज्ञेयाफलमप्युक्तंतत्रैवसौम्यग्रहस्यदशांप्रविष्टामंतर्दशासौम्यभवस्तदाशान् कार्य
र्थसिद्धिर्मनसस्तुष्टिर्मित्रादिपुत्रादिसुखंतथैव१क्रूरस्यपाकेयदिपापपाकःप्रोद्वेगचिंताभयकोपवादःमृषापवा
देगरकोदिकचलोकेविरोधस्वपरेर्ततोवरशुभस्यमध्येयदिपापकस्यदशांतरादुःखमनोधिमोहाःपरस्परताडन
बंधनानि भवंतिपुंसांव्यसनानिवापि ३ क्रूरग्रहस्यापिदशाविभागेसौम्यस्यचेत्स्यात्सुखचनंद्रा आलस्यवुद्धिर्यसना

र. ऊ. ६२

निषेवंविचार्यमासेप्रवेशफलानि अत्रमुंथामासेप्राद्शादिफलवद्वेयमत्रायंविशेषः जन्मनिवर्षेवायोग्रहःस्वगृहेस्वोच्चेस्वमित्रगृ
हादौसौम्ययुतदृष्टोवाभवतितस्यदशाशोभनानीचारिगृहास्तंगतपतिनभवनादि ८।१२।धीशाद्शानिदाजीवसंतापोस्तिचंद्रः४।१
।२।१९ एवंशुभः अत्रापिमासप्रवेशलग्नात् वक्ष्यमाणभोजनाखेटकस्यप्राप्तिंविचारणीयमितिकेचित् इतिमासफलानि। अथदिनप्रवेश
फलानिवामनःकलादिनाःसमोभानुयद्वेलायांप्रजायते दिनेदिनेभुक्तियोगात्तल्लग्नंदिनजंस्मृतम् १ दिनलग्नेग्रहान्सर्वान्स्पष्टान्भावांश्च
साधयेत् तत्रस्पष्टीकृतश्चंद्रोयत्रांशेतत्फलंवदेत् २ लग्नांशेशुभैर्दृष्टे चंद्रेपुष्टतनवपुः धनांशेशुभयुग्दृष्टे धनधान्यंरसेःसमम् ३ सह
जांशेभ्रातृसौख्यंतु यौग्येभव्यभोजनं सुतांशेपत्यजंसौख्यं षष्ठांशेरोगवैरिणोः ४ सप्तमेस्वस्त्रियासौख्यंशुक्रतगुरुसं
गमेस्वयंवरस्त्रीयसौख्यं रतिर्वानचवर्त्मना ५ दिनादावष्टमेकस्माद्रोगोधरणकंमृतिः क्रूरदृष्यानेवेधःससौम्यः।
स्वल्पसौख्यकृत् ६ पुण्यांशेसंपदस्तीर्थ कर्मांशेकर्मणाफलम् गुरुशुक्रपदेशेचसार्केभूपात्पदंमहत् ७ लाभांशेपि
नवोलाभःसौम्ययुक्तेक्षितेपरम् निधिप्राप्तिर्व्ययांशेचसशुभेशुभकृद्व्ययः ८ संवित्प्रकाशेचंद्रेस्वोच्चशुभस्वमित्रभ
वनस्थःसौम्यमित्रेक्षितोनीचारातिगृहारि ६।८।१२ रहितस्थानस्थितोहर्षितः पुष्टश्चैवनिरीक्षितोस्विलजयश्चान्या
स्यमस्तेदिनेज्ञेयोसौख्यसौख्यलोपिफलदःस्याद्विपरीतेन्यथा अत्रदिनप्रवेशलग्नादिनवांशफलमुक्तम् ताजिक
सारेयदिविलग्नलवःशुभखेचरैर्बलयुतैःसहितोथविलोकितः बहुसुखंप्रकरोतिहिमांशुनाधनपदंचनेष

विलोकितः २ वहुसुखं प्रकरोति धनेन दारैः सहजैश्च सुखं सहजांशके यदि शुभैः सहितो विधुनाथवा सुखलवो यदि
सौम्ययुते सितः शुभनरैः स्वजनैः सह भोजनं सुतसुखं प्रकरोति सुतांशके विधुबुधेज्यसितैश्च युते सितः ३ रि
पोर्गृहांशः शुभखेटयुक्तः करोति रोगारिभयं नराणां शुभैश्च जायांश गतैर्विलासः सभार्यपादुष्टखगैः खलत्वं धव
ध्वांशकः सौम्यखगान्तरस्थः सौख्यं तदा दारसुखं च पुंसां शुक्रेऽत्र जीवे स्वबले च सौख्यं सप्तस्थिते वा बहुकामिनीनां रंध्रां
शकोरंध्रगतः समेतः सौम्यैर्विधत्ते मरणं तु रणाद्धि मिश्रैर्विमिश्रं च खगैः शुभस्वे धर्मांशके धर्ममतिः सुपात्रे ६ भूपास्पदं
भौमयुतेश्च सौम्यैः कर्मांशकस्थैर्नृपतेर्धनाप्तिं लाभांशकस्थैः सितचंद्रजीवैर्लाभो महान् स्याच्च खगैश्च मिश्रैः ७ व्ययः
शुभः स्याद्व्ययभांशयाते बुधेज्यशुक्रैश्च शुभैश्च हानिः दिने दिने भूमिभृतां सदैव फले विलोक्यं सुधिया ग्रहोत्थं ८ विलग्न
नाथः शुभयुक्तदृष्टः केंद्रत्रिकोणायगतो वलिष्ठः सौख्यं च लाभं नृपतिं नितांतं नृणां करोत्येव समस्तरोगात् ९ अन्यच्च तन
त्रैव षष्ठाष्टगो भौमयुतः शशांको दत्तेऽथ सौशस्त्रभयं नराणां भौमोऽष्टमस्थोऽरिभयं च विघ्नं सूर्यस्तथैवं प्रकरोति नूनं १॥
रंध्रेश्वरो रंध्रगतः सपापः करोत्यरिष्टं सबलश्च पुंसां क्रूरैः सुखस्थे गजवाजिपातात् सुखं प्रयातो बहुला च पीडा
रसप्तस्थितैः सौम्यखगैर्वलाढ्यै रोदरान्तं विजयं करोति धर्मार्थलाभं नवमोपयातैर्विलग्नतो वाक्पति सौम्य

हा०र०
उ०
६३

शुक्रैः३ नग७ पराक्रम३ शत्रु६ भव११ स्थितैः शशिसुरेज्यदिनेशसितैर्यदा नवमकेंद्रगतेश्च तदा जनो भुवि नले रमनेव
हुभार्यया ४ वेश्यामथो रतिः करोति रविजः सप्तस्थिते वा वली भौमो वा सबुधः सितो मदगतः सौख्यं स्वदारोद्भवम् ॥ नू
नं देहभृतो सुरेज्यभृगुजौ सप्तस्थितौ भोगदौ नानास्त्रीजनितं सुखप्रतिदिनं पुंसां गुरुः सप्तमे ५ अत्रोक्तफलं यथास
भवे स्वबुध्या वाच्यमिति वामनः व्ययपुव्ययपत्तह तत्क्रूरैर्व्यये यधनस्थितैः दिने दोलेगगे वंधुवै — रिभिः कलिमादिशे
त् १ नष्टे षलग्नगे क्रूरे तथा पापयुते सिते दिने दोशस्त्रघातेन मृत्युर्व्यस्तेन्यथा भवेत् २ एकांशाव स्थिते योगः क्षीणेंदुने
चशोभनःस्वगतस्त्रिद्रे मेषषट्षमकारेवनदेशके ३ सेद्रवः कुजसौराकि दिने स्यादसिनावधः राहौ वाथ कुजे मंदे पर स्मिन्नपि खचेरे ४
अष्टमेस्वगृहे चैव दिने चंद्रे सिनावधः वर्षे अत्रापि विशेषः पूर्वसंविन्मकाशेपि ॥ राहुर्वा भौमो वा क्रूरोन्यो वाष्टमेस्वगृहे स्वरहाशो
निनचंद्रोपेतः शस्त्रेण मृत्युर्भवति ॥ शि सुश्रेद्र चेदति — सारः सूर्यभौमयोः स्वा ॥ जीवेदोष विनयं कुजभृग्वो रवलताशनो रोगदतिस
गंमासलग्नं च महारिष्टं मिश्रफलं महाशुभफलं वा निर्णीय पश्चाद्दिनप्रवेशलग्नफलं शुभं मिश्रं अशुभं च वर्षमासानुसारेणवा
च्यं दिनेश निर्णयः वर्षतंत्रे मुथहेशस्त्रिराशीशो दिवा सूर्यसनापकः रात्रौ चंद्रभपो वर्षस्वामी वर्षविलग्नपः १ मासलग्नपतिर्वस्व — म
लग्नेशः सप्तमः स्मृतः एषां वलीतनुपरयदिनपः परिकीर्तितः २ षदशरिष्फोपगता दिनाब्दमासेष्विहेशाः खलखेटयुक्ताः गदप्रदामा — ३
नयशोक राज्य केंद्रत्रिकोणापगताः सुखाप्तैः ३ षदशकः सौम्ययुगीसितो वा त्रिधपष्णाद्भवजनैःस्वस्फ त्वः दुःखप्रदाप्तो कहनो
नेसर्व भवे व्ययमे वरीतिः ४ त्रिशदशेखसाहानिः व्यये सौम्याः शुभं व्ययं कुर्नेरी

पापजारोगंकरोतिशुभजाशुभम् ५ कर्त्तरीलक्षणमाहवसिष्ठः लग्नस्यपृष्ठाग्रगयोरसाध्वोःसाकर्त्तरीस्यादृजुवक्र
गत्योः शीघ्रचारीयदिवक्रचारीनकर्त्तरीचेतिपितामहोक्तेः इति अत्रलग्नपापग्रहयोरंशसाम्येकर्त्तरीदोषइ
त्युक्तंगर्गेण लग्नाद्द्विरिष्फगौक्रूरौत्र्यंशमेतत्समांशकम् तदाकर्त्तरिजोदोषोनान्यथाभावजंफलं कर्त्तरीमपवा
दोपिवादरायणोक्तः विधौधनोपगेशुभग्रहेथवान्यगोगुरौ नकर्त्तरीभवत्यहोजगादबादरायणइति अत्रशुभग्रहकर्त्त
रीशुभैवस्वल्पसौख्यकरीज्ञेयेति ताजिकसारे तनुपतिस्तनुगेमदनानुगोबहुसुखंत्वथवाहिमगुर्नृणांगगनगेम्बुगतोभृ
गुनंदनःखलतयाविजयेगुरुसोमजौ अरि६विनाशकगतस्तनुनायकःखलखगैःसहितःसुरपूजितःतनुभृतोप्रक
रोतिदिनेव्ययागरमदंबहुलंविवलोपदा मृत्युस्थितादुष्टखगाश्चनित्यंकुर्वंतिसौम्यैःसहिताश्चतस्मिन् घस्रेविवादंक
लहंखशत्रोर्भयंनृणांनैवसुखंकदाचित् सौम्यास्त्रिकेंद्रात्मजलाभगाश्चपापास्त्रिषष्ठायगतायदिस्युःकुर्वंतिघस्रे
विविधंविलासंविनागमंवैविजयंनराणां सहजधीमदनारिपुस्थितो ३।५।७।११।६ यदिशशीगुरुभानुसितेसितः
नवमकेंद्रगतेषुशुभग्रहे स्वबलयामनुजोरमतेसदा इतिवामनः अत्रदृष्टौयोगेचविशेषमाहयादवः संपूर्णदृष्ट्याच
दिनेफलंस्याद्योगस्तथैकांशसमागमोक्तः सौम्यःशशीनैवशुभप्रदःस्याद्ग्रहैश्चमान्त्यंशगतैःफलोक्तिः अत्रदिनप्रवेशपि
मपादशाध्यायसम्यक्तयादशानिरूपिताःसंजितास्ततएवावधार्याः अथमद्गुरुचरणकृतादिनदशालिख्यते ॥

जन्मभाद्दिनभंगाण्यंवेदध्नंतिथिवारयुक् नवा १२ न्नंभू १२सां ६का ८सिरवेदा ४ष्टा ८द्रि ७गुरोषुभिः ५शेषेसूर्यादिखेटा
नां१२शाज्ञेयादिनोद्भवा सौख्यंसौम्यदशायांस्यादुःखंपापदशासुच अथविशेषफलं शिरोव्यथावित्तहानिः कलहदु
ष्भोजनं वृथायात्रारवौप्राच्यांचद्रेस्त्रीमिष्टभोजनं राजपूजासुखवस्त्रंभौमेदुःखभयंव्ययं गोधूमयवमुद्गादिभोजनं
शशिनंदने मित्रसंगसुखंक्रीडाविद्यासौख्यंनृपाह्वनं गुरौसुभोजनंद्रव्यलाभस्त्रीमित्रभूपतः सौख्यंप्रतीच्यांगम
नंवस्त्राप्तिंचभृगौधनम् सुभोजनंसुखंभूपमित्रस्त्रीतोपवान्नभुक् शनौश्रमस्तीव्ररोषोनृपाद्भीर्देहपीडनम् कुधान्या
ग्निर्वृथायात्राराहुकेतोफलंतथा अथदिनेप्रवेशेअवस्थाविचारः वर्षेतंत्रेद्दिनप्रवेशेत्रविधोरवस्थायानुयादृशी तद्द
वस्थानुरूपंमसौफलंस्यान्नसंशयः विहायराशिंचंद्रस्यभागाद्द्विघ्ना २शरोद्धृताः ५लब्धंगताअवस्थास्युर्भोग्यायाः फ
लमादिशेत् प्रवासःप्रवासोपगोरात्रिनाथेर्थ नाशस्तनष्टोपगोमृत्युभीतिः मृतावस्थिते —— स्याज्जयायांजपस्तु४विलास
सुहास्योपगे५ कामिनीभिःरतौस्यात्स्मृतिः ६क्रीडिता ७सारव्यरात्रौप्रसुप्तापिनिद्राकलिर्देहपीडा ८भय ९ गोपहानिः
१७सुखंस्यात्सुभुक्ता ११ज्वरार्कंपितासुस्थिरासुः क्रमेण अत्रचंद्रोलग्नाज्जन्मराशेर्वा अष्टमगस्तदावस्थाफलंवि
परीतंज्ञेयमित्युक्तंताजिकसारे छिद्रापगोरात्रिपतिर्विलग्नाद्यस्तंफलंवाजनिभाद्विलोक्यमिति छिद्रगलंच
गजस्यापगुपलक्षणमित्तिकेचित् अशुभावस्थापवादमाहवामनः कष्टावस्थाशुभाशस्थेचंद्रेज्ञेयाशुभपदेति अथ

नप्रवेशेभोजनविचारः वामनः दिनलग्नंनिवेश्यादौ चक्रे द्वादशराशिके तात्कालिकग्रहवशाद्भोजनादि विचिंत
येत् आदिशेदनआखेटस्वप्नादिज्ञेयम् भोज्य दातानुस्वामीभोज्यहिवुकवेश्मपः द्यूनपश्चवुभुक्षोक्ताभोक्ताद्यू
नाधिपोमतः लाभवेश्मनिलग्नेचशुभदृष्टेसुभोजनंजीवेलग्नेसितेवापिकुस्थानेपिसुभोजनम् राहौमंदेनथालग्
नेसूर्येदृष्टेयुतेपिच नचान्नभोजनंक्वापिशस्त्रतोघातमादिशेत् रविदृष्टिंविनालग्नेरवियोगंविनापिवा सायंके
दशनेवाच्यलंघनेचविनिर्दिशेत् उष्णान्नंदशमे चंद्रेशीतंनत्रकुजेस्थिते तूर्यस्थेकेरसंतिक्तंसौमेसलवणंभवेत् कु
जेतुकटुकंप्रोक्तंबुधेप्रोक्तंतुमिश्रितं गुरौतुमधुरंप्रोक्तंशुक्रेम्लंतुवदेच्छनौ ग्रहेबलयुतेवापिभोज्यान्नेरसमादिशेत् स्निग्ध
ंशुक्रेशनौतैलमुच्चगेसंस्कृतंशुभम् नीचेकटुशनंतूर्यसंस्काररहितंपुनः लग्नेसूर्योदयःस्वोच्चेनृपादिगृहभोज
नं राजारविःशशीराज्ञीमंगलोवाहिनीश्वरः कुमारोज्ञोगुरुर्मंत्रीसितोनेतानुगःशनिः मूलत्रिकोणकेस्वेदेसपितुस्तत्र
भोजनं मित्रवेश्मनिमित्रस्यसमेसमगृहेपुनः एवंधनेधनाढ्यंचवंधुभ्योवंधुभेतथा पितृवेश्मनितूर्येस्यात्सु
ताद्युक्तंतुपंचमे शत्रुवेश्मनिशत्रौस्याद्योषिद्वेश्मनिसप्तमे छिद्रेतुकपटाद्युक्तंनवमेधर्मभोजनं दशमेराजमा
गोतुलाभोमित्रादिनाटनः व्ययेमूल्यात्तथाभुक्तेतूर्याशणद्वोज्यसंमिति चंद्रराशीश्वरंचंद्रःपश्येच्चेत्सुखभोजनम्
नपश्येच्चेत्तदाकष्टंभोजनंदुर्वचोदितं कालहोराधिपोलग्नेसुखेवाशीघ्रभोजनम् धनेतूर्येचराहुश्चेन्मिष्टमन्नं

जन्मभाद्दिनभंगण्यवेदधुंन्नतिथिवारयुक् नवा८न्ने भू १ रसा ६ का ८ क्षिरवेदा ४ स्था ८ द्रि ७ गुरोषुभिः ५ शेषेस्मृयोदिरवेदा
नोदशात्रेयादिनोद्भवा सौख्यसौम्यदशायांस्याद्दुःखं पापदशासुच अथ विशेषफले शिरोव्यथाचित्तहानिःकलहेदुः
ष्टभोजनं वृथायात्रारवौप्राच्याचंद्रेस्तु मिष्टभोजनं राजपूजासुखवस्त्रं भौमेदुःखभयंव्ययं गोधूमयवमुद्गादिभोजनं
शशिनंदने मित्रसंगेसुखंक्रीडाविद्यासौख्यंनृपाह्वनं गुरौसुभोजनंद्रव्यलाभंस्त्रीमित्रभूपतेः सौख्यप्रतीच्यागम
नंवस्त्राप्तिंचभृगौधनम सुभोजनंसुखंभूपमित्रस्त्रीतोपवान्नभुक् शनौभ्रमस्त्रीत्रोषोनृपाद्गीदेहपीडनंमकुधान्या
न्निदीर्घयात्राराहुकेतोफलंतथा अथदिनेप्रवेशेअवस्थाविचारः वर्षतंत्रेदिनप्रवेशेत्रविधारवस्थायानुपादेशी नरे
वस्यानुरूपमसौफलंदत्तेनसंशयः विहायराशिंचंद्रस्यभागाद्द्विघ्ना २ शरोद्धृताः ५ लब्धगताअवस्थाः शुभोम्यायाः फ
लमादिशेत् प्रवासः प्रवासोपगोरात्रिनाथेथनाशस्तु नष्टोपगोमृत्युभीतिः मृ तावस्थिते —— स्याज्जयायांजयस्तु ४ विलास
सुहासंयापगे ५ कामिनीभिःरतौस्याद्वनिः ६ क्रीडिताः ७ सौख्यंरात्रौप्रसुप्तापिनिद्राकलिर्देहपीडा ८ भये १ नोपहानिः
१० सुखंस्यात्तुभुक्तौ ११ ज्वराकंपितासुस्थिरासुः क्रमेण अत्रचंद्रोलग्नाज्जन्मराशेर्वा अष्टमगतस्तदावस्थाफलंवि
परीतंस्तेयमित्युक्तताजिकसारे छिद्रोपगोरात्रिपतिर्विलग्नाद्यसत्फलंवाजनिभाद्विलोकामिति छिद्रगतेष
गतस्याशुपत्तरूपमितिकेचित् अशुभावस्थापवारमाह वामनःकष्टावस्थाशुभाशस्थेचंद्रेज्ञेयाशुभपदेति अथ

नप्रवेशेभोजनविचारः वामनः दिनलग्नेनिवेश्यादौचक्रेद्वादशराशिकेतात्कालिकग्रहवशाद्भोजनादिविचिंत
येत् आदिशब्देनआखेटस्वप्नादिज्ञेयम् भोज्यदातातनुस्वामीभोज्यंहिबुकवेश्मपः सूनपश्चतुभुक्ताक्रमोकाद्यू
नाधिपोमतः लाभवेश्मनिलग्नेचशुभदृष्टेसुभोजनंतौवेलग्नेसितेवापिकुस्थानेपिसुभोजनम् राहोमंदेनष्टाल
ग्नेसूर्येदृष्टेयुतेपिच नचान्नभोजनंक्वापिशस्त्रतोघातमादिशेत् रविदृष्टिंविनालग्नेरवियोगंविनापिवा सायंक
दशनंवाच्यंलंघनेचविनिर्दिशेत् उष्णान्नंदशमेचंद्रेशीतंतत्रकुजेस्थिते तूर्यस्थेर्केरसंतिक्तंसोमेसलवणंभवेत् कु
जेतुकटुकंप्रोक्तंबुधेप्रोक्तंतुमिश्रितं गुरौतुमधुरंप्रोक्तंशुक्रेम्लंतुवर्णशनौ ग्रहेबलयुतेवापिभोज्यान्नंरसमादिशेत् स्नि
ग्धंशुक्रेशनौतैलमुच्चगेसंस्कृतंशुभम् नीचेकदशनंतूर्येसंस्काररहितंपुनः लग्नेसूर्योदयःस्वोच्चेनृपादिगृहभोज
नेराजारविःशशीराज्ञीमंगलोवाहिनीश्वरः कुमारोज्ञोगुरुर्मंत्रीसितोनेतानुगःशनिः मूलत्रिकोणकेखेटेसपितुस्तत्र
भोजनं मित्रवेश्मनिमित्रर्क्षेसमेसमगृहेपुनः एवंधनेधनाढ्यंचबंधुभ्योबंधुभेतथा पितृवेश्मनितूर्येस्यात्सु
ताद्भुक्तंतुपंचमे शत्रुवेश्मनिशत्रौस्याद्द्वेषिदेश्मनिसप्तमे क्लिष्टेतुकपटाद्भुक्तंनवमेधर्मभोजनं दशमेराजमा
र्गेतुलाभोमित्रादिनाष्टनः व्ययेमूल्यात्तथाभुक्तेतूर्येशिलोज्यसंमिति चंद्रराशीश्वरंचंद्रःपश्येच्चेत्सुखभोजनम्
नपश्येच्चेत्तदाकष्टंभोजनंदुर्वचोदितं कालहोराधिपोलग्नेसुखेवाशीघ्रभोजनम् धनेतूर्येचराहुश्चेन्मिष्टमन्नं

हा.र.
उ.
६६

वस्त्रं स्त्रियः स्वरूपाश्च कुजे सुवर्णरत्नांबरस्वकूपशुविद्रुमाणि बुधे हयः स्वर्गीतिधर्मवार्तागुरौ रतिर्दूर्मेकथासुरेशा
सद्दंधुसंगाश्च सिते जलानां पारगतिर्दैवरनिर्विलासः शनावरण्याद्रिगतिश्च नीचैः संगश्च राहौ शिखिनीन्यमेयमा
चंडेश्वरः मिश्रे मिश्रव रेन्स्वप्नस्वामियुक्तेतु हेतुजं नीचारिभजिते वापि परवेश्मगते स्तगो दुःखाय वाच्यतन्स्वप्न
न्यथा सुखं द्वदेत् लग्ने सूर्ये शुभैर्दृष्टे विराशिस्तपो द्युने स्वप्ने स्वप्नेन दा दृष्ट निश्चये नेति निर्दिशेत् रवीन्दुशुक्रो दृ
चनपो वीर्यपरिसप्तमः तदा स्वप्ने नृपो दृष्टश्चंडेश्वरनृपोदितम् इति स्वप्नविचारः अथ मंदाववोधार्थं वर्षपत्री
स्वनक्रमो लिख्यते प्रथमं मंगलश्लोकाः आशीर्वादश्लोकाश्च लेख्याः ततः सम्वत्सरशकायनर्तु मासपक्षतिथि
वारनक्षत्रयोगकरणदिनमानरात्रिमानेष्टकालादिभिर्वेषसमयो लेख्यः ततो वर्षकुंडली जन्मकुंडली पूर्व ग्रह
पूर्वकालेख्याः ततः स्पष्टग्रहाश्च तन्वादिद्वादशभावससंधयश्च लेख्याः ग्रहाणां विंशोपकावलपरस्पर दृष्ट
भावेषु च दृष्टयो लेख्याः ततो ग्रहाणां मैत्रीचक्रं लेख्यं ततः पंचवर्गीवलानि द्वादशवर्गीकाले ततो प
स्थान दिक्कालनिसर्गचेष्टादृग्वलानि इष्टकष्टसहितानि लेख्यानि ततो भाववलं लेख्यं ततो वर्षेश ततः फ
मुन्थाफलं लेख्यम् ततः सहमानि सहमकुण्डलिका लेख्या ततोरिष्टारिष्टभंगौ राजयोग राजयोगभं २म
ततः तन्वादिद्वादशभावविचारग्रहाणां भावफलानि भावविचारे स्ववर्षभावस्थानि सहमफ

ततोवर्षप्रवेशेदशाविषयविभागेनागतादशान्तप्रवेशाकुण्डल्यो लेख्याः ततोदशाफलानिलेख्यानि ततोदशामध्येत
दंतर्दशाफलसहितालेख्या. ततोद्वादशमासप्रवेशमासकुंडलिकास्पष्टाग्रहाद्वादशभावसहिताः मासेश्वरनिर्ण
यमासेसफलमासदशाफलसहितालेख्याः ततः मासप्रवेशमध्येदिनप्रवेशकुंडलीस्पष्टग्रहद्वादशभावफला
• स्वरनिर्णयदिनेश्वरफलंदिनेदशाफलंयथासंभवाभोजनमृगयाखेटकस्वप्नादिसहितालेख्याः ततोदिनमाद
शकुंडलीसहितोलेख्यः इतिवर्षपत्रीलेखनक्रमः निर्मथ्यसताजिकशास्त्रसिंधुं समुद्धृतोहायनरत्नसंततः सद
पत्रीकरणोद्यतानांज्योतिर्विदांकंठविभूषणाय १ केनान्यः परेशात्तुसिंधोर्मथनजंश्रमम् इतिसंचिन्त्यसोमेशत्व
दंघ्रौरत्नमर्पितमर २ पृथ्वीपतिमहावीरश्रीमत्साहिसुजानिके श्रीराजमहलस्थेनमयाग्रंथोविनिर्मितः ३ योगोमास
कृतेः समुः कररहतोयोगस्तिथिः स्यात्तिथिस्त्रिवारामितिस्त दर्धसदृशंभंसर्वयोगेपुनः भूबाणास्र १५ ५१ कुभिर्भवे
तिर्यश्यस्यतांवेतिपस्तंमन्येगणितद्वयत्नकमलप्रोद्यद्गूनेभास्करम् ४॥ इति श्रीमद्दैवज्ञाचार्यपंडितदामोदरा
त्मजबलभद्रविरचितेहायनरत्नेमासप्रवेशादिविचाराध्यायोऽष्टमः ॥ समाप्तश्चायंग्रंथः ॥ संवत् १७४२ माघक
ष्ण १ गुरुवासरे ॥ छ ॥

॥श्री काशी विश्वनाथपुरी में महल्ला छोटकी पिअरी पर बाबू कौलेश्वर सिंह के मकान में बाबू किशुन दयाल सिंह के गनेसप्रभाकर छापाखाने में हायनरत्न बहुत शुद्धता पूर्वक छापागया सोधा वासशास्त्री प्रभृतीन जिसको लेना होय सो नई सड़क पर बाबू कौलेश्वर सिंह के दूकान पर मिलैगा लि: द्वारका तेवारी संम्वत १९४२ फागुन सुदी ७ ॥